

**BEGROTING
2024-2027**

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	4
Inleiding	9
I. BELEIDSBEGROTING	13
0. Sociale voorzieningen.....	14
1. Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid	17
2. Onderwijs	25
3. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	28
4. Milieu.....	38
5. Veiligheid	46
6. Verkeer en vervoer	50
7. Cultuur, sport en recreatie	57
8. Economische structuur	61
9. Bestuur en organisatie	67
10. Algemene baten en lasten	69
11. Overhead	73
PARAGRAFEN	79
1. Lokale heffingen	80
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	84
3. Onderhoud kapitaalgoederen	93
4. Treasury.....	99
5. Bedrijfsvoering	103
6. Verbonden partijen	105
7. Grondbeleid	123
8. Openbaarheid Wet open overheid (Woo).....	126
II. FINANCIËLE BEGROTING	127
1. Overzicht van baten en lasten	128
Overzicht incidentele baten en lasten	132
Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves	133
2. Financiële positie	134
2.1 Begrotingsbeleid	134
2.2 Arbeidskosten	136
2.3 Investerings	137
2.4 Reserves en voorzieningen	137
2.5 Geprognosticeerde balans	138
3. Meerjaren investeringsprogramma 2024-2027	140
4. Meerjarenbegroting.....	145
BIJLAGE	149
Bijlage A: Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen (inclusief toelichtingen)	150
Bijlage B: Overzicht baten en lasten per taakveld	154
Bijlage C: EMU-saldo	155

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad

Onderwerp: aanbieding begroting 2024

Eersel, 5 september 2023

Beste raadsleden,

Voor je ligt de begroting van het jaar 2024. De tweede begroting van deze bestuursperiode, waarin we voortborduren op de doelstellingen uit het coalitieprogramma 'Doen, tenzij!'. Hieronder vind je een aantal prioriteiten waarop de nadruk ligt, maar eerst nemen we je mee in het financieel perspectief van de gemeente Eersel.

Financieel perspectief

De begroting 2024 laat een positief resultaat zien voor het jaar 2024. In lijn met de inbreng van de raadsfracties tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2024, lag de focus op het sluitend krijgen van de begroting. Dat was dit jaar een erg moeilijke opgave. Er zijn verschillende ombuigingen nodig geweest. Meestal zonder beleidsmatig effect. De ombuigingen hadden het doel te komen tot een sluitende begroting, met daarin de wens van de raad verwerkt: de lastendruk voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zo min mogelijk te laten stijgen.

Het meerjarige perspectief laat een tekort zien. Dit tekort wordt gedeeltelijk veroorzaakt door een verlaging van de inkomsten vanuit het Rijk (via het Gemeentefonds) en voor het andere deel door eigen ambities. Voor een toekomstig gezond financieel perspectief zijn grote ombuigingen met beleidsmatige effecten, grootschalige bezuinigingen en/ of een exponentiële groei van de lokale belastingen niet meer af te wenden. In onderstaande tabel is het begrotingssaldo gepresenteerd:

(bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Inkomsten	57.918.752	56.719.943	53.444.621	53.003.787
Uitgaven	57.798.335	57.111.300	57.358.914	57.346.436
Begrotingssaldo	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Waarvan incidenteel	22.190	-30.130	-30.310	-30.310
Structureel saldo	98.227	- 361.310	- 3.883.983	- 4.312.339

Toelichting financieel perspectief

Het jaar 2024 heeft een positief saldo in de begroting. Daarvoor is het noodzakelijk geweest om verschillende ombuigingen in te zetten, zoals:

- Het opnieuw plannen van de uitvoering van projecten;
- Het afschalen van verschillende budgetten die de afgelopen jaren niet volledig werden gebruikt;
- Het laten vrijvallen van een aantal stelposten;
- De opschaling van de dorpsondersteuner in Vessem in lijn brengen met de opschaling van de dorpsondersteuner in Steensel;
- Ook zijn de inkomsten opnieuw beoordeeld en risicovol begroot. Door die ombuigingen is de extra lastendruk voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zo minimaal mogelijk gebleven.

Meerjarig perspectief in relatie tot kortingen vanuit het Gemeentefonds

Meerjarig laat de begroting een negatief perspectief zien, van afgerond vier ton in 2025 tot en met afgerond vierenhalf miljoen in 2027. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt door een vermindering van onze inkomsten uit het Gemeentefonds. De gemeente Eersel wordt erg ruim gekort ten opzichte van andere gemeenten in Nederland. Grotendeels staan we zelf aan de lat om dit gat te dichten.

In totaal wordt de gemeente Eersel vanaf 2026 voor € 3,2 miljoen gekort aan inkomsten uit het Gemeentefonds. Dit bestaat uit een korting vanuit de herijking van het Gemeentefonds, een korting door de extra inkomsten voor grote gemeenten, die gecompenseerd worden door kleine gemeenten én een korting op de inkomsten voor jeugdzorg. Het is niet realistisch om te verwachten dat deze kortingen volledig worden gecompenseerd. De aangekondigde compensatie van € 810.000,- is al verwerkt in de begroting. Voor het sluitend krijgen van de begroting voor de jaren 2026 en 2027 zijn daarom grote ombuigingen met

beleidsmatige effecten, grootschalige bezuinigingen en/ of een exponentiële groei van de lokale belastingen noodzakelijk. Ter illustratie: het huidige negatieve saldo in 2027 vraagt om een OZB-verhoging van meer dan 100% ten opzichte van het in deze begroting voorgestelde tarief voor 2024. Naast de kortingen vanuit het Gemeentefonds hebben eigen ambities een aandeel in het negatieve meerjarig perspectief.

Onbenutte OZB

In het geval dat het in de toekomst niet lukt om de begroting sluitend te krijgen, komt de gemeente Eersel onder toezicht van de provincie te staan. In dat geval wordt als eerste beoordeeld of het OZB-tarief in lijn is met het redelijk peil, zoals jaarlijks vastgesteld door het Rijk in de meicirculaire. Het redelijk peil voor 2024 is vastgesteld op 0,1614% van de WOZ-waarde van een pand. Het voorgestelde tarief in Eersel voor 2024 is 0,0861%. Dit betekent dat het redelijk peil afgerond dubbel zo hoog ligt als het tarief voor 2024 in de gemeente Eersel. Uitgedrukt in financiële middelen is er in 2024 sprake van € 3.642.722,- aan onbenutte OZB ten opzichte van de nu voor 2024 begrote OZB-inkomsten van € 4.196.485,-.

Positieve resultaten uit een jaarrekening

Het kan voorkomen dat de jaarrekening een positief resultaat laat zien. Dit was bij de jaarrekening 2022 ook het geval. De resultaten zijn meestal van incidentele aard, zoals winsten uit deelnemingen of grondverkoop. Deze positieve resultaten kunnen en/ of mogen volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet worden begroot als dekkingsmiddel voor structurele uitgaven. Wel kunnen deze resultaten bij investeringen, waarvan de vervanging niet strikt noodzakelijk is, worden ingezet als dekkingsmiddel, waardoor de kapitaallasten dalen. Bij het IHP (hieronder verder toegelicht) zal maximaal de toekomstige incidentele investeringslasten worden gedekt uit deze positieve resultaten. Dat betekent dat het positieve resultaat kan worden ingezet voor kosten zoals sloopkosten, tijdelijke huisvesting en het eventueel afboeken van boekwaardes.

Geen ruimte in de begroting

Bij het vaststellen van deze begroting is de reserve van onze gemeente op het niveau van een minimale reserve voor het kunnen beheersen van risico's (zie paragraaf 2 van de begroting). Een positief saldo bij de jaarrekening 2023 is komend jaar nodig om financiële consequenties van raadsbesluiten gedurende het jaar 2024 te kunnen financieren.

Financiële consequenties zijn bijvoorbeeld al te voorzien voor het in 2024 vast te stellen Integraal Huisvestingsplan (IHP). In de begroting 2024 is een stelpost van € 700.000,- aan extra storting in de bestemmingsreserve opgenomen. Voor het bepalen van de omvang van deze stelpost is enkel gekeken naar de schoolgebouwen zelf en zijn kosten voor bouwrijp maken van locaties en het afboeken van resterende boekwaarde bijvoorbeeld nog niet meegenomen. Hieronder volgt een nadere toelichting op dit IHP.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Iedere gemeente heeft de wettelijke taak te voorzien in (ver)nieuwbouw, renovatie en uitbreiding van onderwijshuisvesting. Sinds 2000 maakt de gemeente Eersel hier integrale huisvestingsplannen voor. Het doel hiervan is ontwikkelingen in de onderwijshuisvesting te kunnen programmeren in overleg met de scholen en kinderdagverblijven. Daarmee worden pieken voorkomen op momenten dat scholen wettelijk recht hebben op (ver)nieuwbouw of uitbreiding en daarop een beroep doen.

Bij een IHP worden voor vier jaar concrete afspraken vastgelegd en wordt een doorkijk voor de periode van jaar vijf tot en met jaar twintig gemaakt. De financiële consequenties van de (ver)nieuwbouw en uitbreiding in de scope van jaar één tot en met vijftien, worden op basis van het VNG-normbedrag omgezet in een jaarlijkse storting in de bestemmingsreserve. Op die manier wordt het financieren van de onderwijshuisvesting zoveel mogelijk verspreid tot een gemiddeld bedrag per jaar, om pieken te voorkomen op momenten dat meerdere scholen recht hebben op (ver)nieuwbouw of uitbreiding.

IHP 2024 - 2028

Op dit moment is het IHP voor de looptijd 2024 tot en met 2028 in voorbereiding. Dit wordt in 2024 aangeboden aan de gemeenteraad. In de periode van de eerste vier jaar van dit IHP heeft onder andere het Rythovius College recht op (ver)nieuwbouw of renovatie. Gezien onze wettelijke taak om hierin te voorzien heeft het grote financiële consequenties voor onze gemeente. Vandaar dat bij het opstellen van deze begroting, vooruitlopend op de vaststelling van het IHP, een verhoging van de bestemmingsreserve als stelpost is opgenomen.

Extra storting in de bestemmingsreserve vanaf 2024

Op basis van een in 2023 uitgevoerde quickscan van de kwaliteit van de schoolgebouwen en het bepalen van de wettelijke rechten van scholen op (ver)nieuwbouw, uitbreiding en renovatie is duidelijk welke ontwikkelingen worden voorgelegd aan de gemeenteraad in het IHP.

Op basis van het VNG-normbedrag per vierkante meter huisvesting zijn de minimale kosten, voor enkel kale gebouwen (een zogenoemde blokkendoos) meegenomen. Op basis daarvan is in de begroting rekening gehouden met een jaarlijkse extra storting van € 700.000,- in de bestemmingsreserve voor onderwijshuisvesting. De extra storting komt bovenop de storting van € 605.000,-, die grotendeels nodig is voor het dekken van de kapitaallasten van de onderwijshuisvesting die in de afgelopen vijftien jaar is gebouwd of aangepast.

In de berekening van de minimaal benodigde extra storting zijn kosten voor bijvoorbeeld slopen en bouwrijp maken, indexeringen (van onder andere normvergoeding) en afboeken van resterende boekwaarde niet meegenomen. Het is daarom aannemelijk dat er bij het vaststellen van het IHP in 2024, aanvullende stortingen in de bestemmingsreserve nodig zijn om de kosten behorende bij het IHP 2024 – 2028 te kunnen dekken.

Prioriteiten in 2024

Ondanks het financieel zwaar weer waar de gemeente Eersel in terecht komt, gaan we het komende jaar aan de slag met onze doelstellingen. Deze doelstellingen zijn financieel vertaald in deze begroting. Hieronder een toelichting op een aantal in het oog springende prioriteiten.

Schaalsprong/ Ontwikkelstrategie

Aan de hand van de in mei 2023 vastgestelde bestuursopdracht, werken we in 2024 verder aan het vormgeven van de ontwikkeling van de gemeenten in de Kempen in de periode vanaf 2030. In 2024 wordt op meerdere momenten een besluit van de gemeenteraad gevraagd dat een grote impact gaat hebben op onze gemeente, zoals bij het vaststellen van het definitieve scenario, inclusief ruimtelijk-fysieke en sociaal-maatschappelijke keuzes.

Duurzaamheid

Ook in 2024 maken we stappen op resultaatgerichte verduurzaming van onze gemeente, met in het bijzonder aandacht voor de energietransitie. In 2024 hebben inwoners van onze gemeente de mogelijkheid subsidie te ontvangen voor de verduurzaming van hun woningen. Verder ligt de focus in 2024 op energiereductie en zon-op-dak bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Als gemeente geven we daarin het goede voorbeeld.

Omgevingsvisie 3.0

In 2023 zijn we in het kader van het werken met de Omgevingswet gestart met de Omgevingsvisie 3.0. Hierbij komen thema's aan bod die nog niet in de Omgevingsvisie 2.0 opgenomen waren en starten we een participatietraject op. In de Omgevingsvisie 3.0 nemen we ook de Ruimtelijke visie woonuitbreidingen mee.

Hart van Steensel/Steensel weer een dorp

Na afronding van fase 1 en 2 starten we in 2024 met de 3^e en laatste fase van het project "Steensel weer 1 dorp". Samen met de bewoners en klankbordgroepen hebben we een definitief ontwerp gemaakt. Dit zijn we nu technisch aan het uitwerken, zodat we dit najaar kunnen aanbesteden. In het voorjaar van 2024 gaan we starten met de werkzaamheden. We gaan het oude riool vervangen voor een infiltratieriool en vuilwaterriool. De Eindhovenseweg wordt een 30 km/uur zone. Door de aanplant van nieuwe bomen en beplanting wordt de nieuwe inrichting voorzien van veel groen. De hoofdrijbaan krijgt een klinkerverharding en de parallelwegen worden ingericht als een comfortabele fietsroute door Steensel in asfalt.

De verbouwing van de kerk naar een MFA en een heringericht kerkplein vormen het toekomstige nieuwe Hart van Steensel. Daar kunnen ook evenementen gehouden gaan worden. In 2024 selecteren we voor de verbouwing van de kerk in Steensel een aannemer. In samenspraak met de bewoners en klankbordgroepen ronden we de procedures af en kunnen we starten met de transformatie van de kerk naar een gemeenschapshuis.

Burgerparticipatie

Als een beleidsonderwerp geschikt is voor participatie, maken we gebruik van de zogenoemde Factor C-methode. Door deze methode te volgen, stellen we vast in welke fase, met wie, op welk niveau, waarover en wanneer communicatie en/of participatie gewenst is. In 2023 zijn we begonnen met het toegankelijker maken van deze methode, zodat projectleiders hier ook zelfstandig mee aan de slag kunnen bij kleinere projecten. In 2024 zetten we dit proces voort.

Doordat participatieprogramma 'Dorpen Maken Het Verschil' doorloopt, blijven er mogelijkheden om initiatieven van inwoners of verenigingen die bijdragen aan de leefbaarheid te ondersteunen. We zijn actief betrokken en zijn, bijvoorbeeld door de dorpsschouwen te organiseren, aanwezig in de directe leefomgeving. Er is sprake van direct contact en korte lijntjes. Deze ingeslagen koers wordt als positief ervaren.

Kempenmuseum de Acht Zaligheden

In mei 2022 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met de plannen voor het Kempenmuseum en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen. 2022 was een overgangsjaar, waarin de schetsplannen concreet zijn uitgewerkt tot een uitvoeringsgereed ontwerp. In 2023 is het definitief ontwerp klaar en vindt de aanbesteding plaats. De verwachting is dat een deel van de uitvoering in 2024 start.

Fietsvoorzieningen

In de periode 2020-2023 hebben wij acht projecten uitgevoerd in het kader van verbeteringen van fietsvoorzieningen, waaronder de aanleg van twee nieuwe vrijliggende fietspaden. Voor de periode 2024-2026 staan nog dertien fietsprojecten op de rol voor uitvoering. Dit zijn zowel nieuwe fietspaden als onderhoudswerkzaamheden. Zeven daarvan zijn al zover voorbereid dat de uitvoering in 2024 start.

Plan Bos & Boom

We gaan nu het 3^e plantseizoen in voor plan Bos & Boom: 400.000 bomen in 10 jaar. Afgelopen twee jaar hebben we 101.276 nieuwe bomen geplant: 25% van de doelstelling. Het overgrote deel is uitgevoerd in de vorm van nieuw bos/landschapselementen en bosverjonging/omvorming. Maar er zijn ook bomen geplant binnen de verschillende dorpen en via de provinciale StiLa regeling, waarin de gemeente participeert. In 2024 gaan we hiermee door in een iets afgevlakt tempo.

Sociaal Domein

In 2023 is het Welzijnsplan 2023 tot en met 2026 vastgesteld. Hierin zijn alle beleidsterreinen opgenomen die gezamenlijk de sociale basis vormen, aangevuld met de vangnetvoorzieningen voor kwetsbare inwoners. We gaan in 2024 verder invulling geven aan de plannen die hierin zijn opgenomen. Concreet gaat het hierbij om onder meer een nieuw accommodatiebeleid, de actualisering van het armoedebeleid en het meerjarenbeleidskader jeugd, een integraal gezondheidsbeleid en het vaststellen van een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Voor wat betreft de vangnetvoorzieningen vindt voortdurend bijstelling plaats als (landelijke) ontwikkelingen daarom vragen.

Burgemeester en wethouders van Eersel,

H.M.L. Offermans
Secretaris

W.A.C.M. Wouters
Burgemeester

Inleiding

De gemeenteraad stelt jaarlijks vanuit haar kaderstellende en controlerende functie de begroting vast. Daarmee geeft de raad invulling aan haar recht het college van B&W toestemming te verlenen om voor een aangegeven prestatie een vastgesteld budget uit te geven. Wijzigingen door het jaar heen worden vervolgens ook ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor het overgrote deel van de budgetten wordt deze toestemming verleend via de begroting.

De begroting bouwt zich op door een optelsom van door de raad vastgestelde beleidsstukken, externe ontwikkelingen die invloed hebben op inkomsten en uitgaven, de voor kennisgeving aangenomen voorjaarsnota 2024, het coalitieakkoord "Doen, tenzij!", de begroting 2023 inclusief de begrotingswijzigingen tot en met 6 juli 2023 en de jaarstukken over 2022.

De opzet van de begroting 2024

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor hoe gemeenten in Nederland hun begroting dienen op te stellen. In lijn met de BBV bestaat de Eerselse begroting uit twee delen:

- I de beleidsbegroting;
- II de financiële begroting.

De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan (de programma's) en de paragrafen. De programma's worden conform artikel 2 van de financiële verordening van onze gemeente aan het begin van iedere raadsperiode vastgesteld door de raad.

De financiële begroting omvat het overzicht van baten en lasten, de financiële positie van de gemeente, het investeringsprogramma en de meerjarenbegroting.

1. De beleidsbegroting

1.1 *Het programmaplan en de maatschappelijke effecten, indicatoren en normen*

1.1.1 Normen en indicatoren

Al een aantal jaren vindt een doorontwikkeling plaats op het gebied van normen en indicatoren in onze begroting. Vanuit het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) is het sinds de begroting van 2017 landelijk verplicht gesteld een set van benchmarkindicatoren in de programmabegroting op te nemen. Die set heeft het doel:

- de begroting inzichtelijker te maken voor (niet-financiële) raadsleden en inwoners;
- het mogelijk te maken om de gemeente Eersel met andere gemeenten en cijfers te vergelijken.

De verplichte indicatoren zijn in de programmabegroting opgenomen bij de beleidsvelden waar zij (het meest) betrekking op hebben. De indicatoren zijn afkomstig uit bestaande (landelijke) benchmarks en onderzoeken. Indien de raad daarvoor wensen heeft, al dan niet op aangeven van het college van B&W, kunnen deze landelijke indicatoren worden aangevuld met eigen indicatoren. De indicatoren en de bijbehorende meetgegevens worden ontsloten via www.waarstaatjegemeente.nl. Hierbij wordt opgemerkt dat sommige gegevens niet jaarlijks worden gemeten, ofwel tijdig worden geactualiseerd.

De raad is vrij om voorstellen te doen tot wijzigingen van normen. Meetgegevens voor de eigen (subjectieve) indicatoren worden verkregen aan de hand van de burgerpeiling en ondernemerspeiling. Het verbeteren van de normen en indicatoren is een proces dat continu de nodige aandacht heeft, zodat bovenstaande doelen ieder jaar weer beter te realiseren zijn.

Bij de programma's gaat het in eerste instantie om de inhoud van het beleid. Vanzelfsprekend is ook de financiële ruimte belangrijk. In het programmaplan zijn de beoogde maatschappelijke effecten van de indicatoren vermeld, evenals de (prestatie)normen die daarop betrekking hebben.

1.1.2 Maatschappelijke effecten

In deze programmabegroting zijn de volgende uitgangspunten per programma gehanteerd:

- Gewenst maatschappelijk effect(en) is (zijn) duidelijk geformuleerd;
- Gewenst maatschappelijk effect(en) wordt (worden) uitgesplitst in subdoelen;
- Meetbare indicatoren worden opgenomen die iets zeggen over de mate waarin het gewenste effect is/wordt gerealiseerd;
- Opgenomen indicatoren uit de begroting zijn (op termijn) daadwerkelijk te monitoren, zodat verantwoording hierover mogelijk is;
- Per indicator is een (minimum)norm geformuleerd;

- Een directe koppeling wordt gelegd tussen datgene *wat we willen bereiken* en datgene *wat we daarvoor gaan doen* in het begrotingsjaar.

In de programmarekening, als onderdeel van de jaarstukken, wordt vervolgens aan de hand van kleuren in de tabel aangegeven of de gestelde normen zijn gerealiseerd.

1.1.3 De opbouw van de programma's

Omschrijving programma

Hierin wordt omschreven wat onder het betreffende programma wordt verstaan. De beleidsterreinen die onder het programma vallen zijn ook aangegeven. Deze beleidsterreinen zijn gekoppeld aan de taakvelden uit het BBV.

De drie 'w's':

1. *Wat willen we bereiken* en 2. *Wat gaan we daarvoor doen?*

Per programma zijn de beoogde maatschappelijke effecten aangegeven, die moeten worden bereikt door de uitvoering van beleid. In deze rubriek zijn indicatoren aangegeven voor de beoogde maatschappelijke effecten. Daarnaast is een rubriek opgenomen waarin (prestatie)normen zijn vermeld, die moeten worden gehaald. Direct hieraan gekoppeld zijn de specifieke activiteiten die hiervoor verricht moeten worden.

Voorbeeld:

De activiteiten die vallen onder dit programma hebben als doel het volgende maatschappelijke effect te realiseren: **“Geformuleerd maatschappelijk effect”**

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
ONDERWERP		
Indicator	Realisatie	Norm
Indicator behorende bij het maatschappelijk effect.	Hoe hebben we de afgelopen jaren gescoord op deze indicator.	De te behalen norm in 2024.
Wat gaan we daarvoor doen?		
Opsomming van activiteiten die in 2024 moeten bijdragen aan het realiseren van de gewenste realisatie, die een positieve bijdrage levert aan het behalen van het maatschappelijk effect.		

Vervolgens worden bijzonderheden en speerpunten voor 2024, die invloed hebben op de realisatie, toegelicht.

3. *Wat mag het kosten?*

Ieder programma kent baten en lasten. Autorisatie door de raad vindt plaats op het niveau van de programma's. Deze programma's zijn ingedeeld in productgroepen, die gelijk zijn aan de taakvelden uit het BBV. De uitgaven die ten laste van reserves zijn gebracht, zijn opgenomen bij de lasten en baten van de desbetreffende productgroep. Verder zijn de investeringen voor 2024 opgenomen.

Indien de raad instemt met de begroting, worden de investeringskredieten voor het jaar 2024 beschikbaar gesteld, mits er door de raad geen aanpassingen worden gemaakt in het meerjarig-investeringsprogramma.

De programma's 10 en 11

Het programma 'Algemene baten en lasten' (programma 10) en het programma 'Overhead' (programma 11) hebben een andere opbouw dan de overige programma's. Hierin wordt alleen een overzicht van de financiële middelen gegeven.

1.2 De paragrafen

In de paragrafen worden de beleidsmatige aspecten van diverse beheersinstrumenten aangegeven. Bedoelde instrumenten vallen ook onder één of meer programma's. Voor een totaalinzicht in de positie van de gemeente is het van belang dat deze dwarsdoorsnede wordt gemaakt. Het BBV bepaalt welke paragrafen in ieder geval opgenomen moeten worden in onze begroting.

Hieronder wordt kort ingegaan op de diverse paragrafen.

1. Lokale heffingen

Hierin wordt een toelichting gegeven op alle belastingen en heffingen van de gemeente Eersel.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf gaat het om de vraag in welke mate de gemeente in staat is middelen vrij te maken om tegenvallers te kunnen opvangen. Aangegeven wordt welke risico's de gemeente loopt, welke middelen beschikbaar zijn bij tegenvallers en welk beleid de gemeente heeft ten aanzien van deze aspecten.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

In dit onderdeel wordt ingegaan op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, groen en verlichting, de zogenaamde kapitaalgoederen.

Deze paragraaf is onder meer een instrument om onderhoud systematisch aan te pakken. Het spreekt voor zich dat de instandhouding van de kapitaalgoederen van essentieel belang is voor de realisering van verschillende programma's, zoals 'verkeer en vervoer' en 'onderwijs en educatie'.

4. Treasury

De paragraaf is bedoeld om de uitvoering van de treasuryfunctie te volgen, welke functie als volgt kan worden gedefinieerd:

'Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's'.

5. Bedrijfsvoering

Bij de bedrijfsvoering gaat het om de besturing en beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie op basis van een bedrijfsvoeringfilosofie (bijvoorbeeld rechtmatig, betrouwbaar, transparant, doelmatig en doeltreffend).

6. Verbonden partijen

Dit onderdeel moet inzicht geven in de zogenaamde verbonden partijen:

'Participaties van de gemeente in derde rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en waarmee financiële belangen zijn gemoeid'.

Hiermee worden bedoeld de gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en privaatrechtelijke rechtspersonen. Partijen waarin de gemeente én een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

7. Grondbeleid

Het grondbeleid is enerzijds van belang voor de doelstelling van verschillende programma's en anderzijds vanwege de financiële belangen en risico's voor de gemeente.

8. Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Deze nieuwe paragraaf voorziet in de wettelijke verplichting om jaarlijks in de begroting aandacht te besteden aan beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo.

2. De financiële begroting

In het overzicht van baten en lasten is het onderdeel waarin is aangegeven tot welke bedragen de raad het college heeft geautoriseerd bij de begroting. Het is een overzicht van de baten en lasten per programma, waarbij afzonderlijk is aangegeven welke onttrekkingen en toevoegingen aan reserves er per programma plaatsvinden.

In het onderdeel financiële positie wordt ingegaan op het gevolgde begrotingsbeleid (inclusief de uitgangspunten), de jaarlijks terugkerende arbeidskosten, de investeringen, de reserves en de meerjarenbegroting.

De 'financiële positie' en de paragraaf "weerstandvermogen en risicobeheersing" geven samen antwoord op de vraag hoe gezond de gemeente financieel is, of aan alle verplichtingen kan worden voldaan en of er dan nog ruimte is om eventuele tegenvallers op te vangen.

De totale inkomsten en uitgaven en de batige saldi zien er voor de periode 2024-2027 als volgt uit:

<i>(bedragen in €)</i>	2024	2025	2026	2027
Inkomsten	57.918.752	56.719.943	53.444.621	53.003.787
Uitgaven	57.798.335	57.111.300	57.358.914	57.346.436
Begrotingssaldo	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Waarvan incidenteel	22.190	-30.130	-30.310	-30.310
Structureel saldo	98.227	- 361.310	- 3.883.983	- 4.312.339

In de begroting 2024 is het batig exploitatiesaldo voor 2024 ad € 120.417,- toegevoegd aan de algemene reserve (zie ook de toelichting bij het onderdeel "Financiële positie", paragraaf 2.1).

Bijlagen

Conform de vastgestelde beleidsnota reserves en voorzieningen moet jaarlijks bij de begroting en jaarrekening enkele gegevens per reserve en voorziening worden geactualiseerd. Het overzicht 'Reserves en voorzieningen' maakt in de vorm van *bijlage A* dan ook deel uit van de begroting en jaarrekening. Tevens is er een verplicht overzicht van de baten en lasten per taakveld als *bijlage B* opgenomen. Tenslotte wordt in *bijlage C* het EMU-saldo gepresenteerd.

I. BELEIDSBEGROTING

0. Sociale voorzieningen

De activiteiten die vallen onder dit programma hebben als doel het volgende maatschappelijke effect te realiseren: **“Inwoners kunnen in hun levensbehoefte voorzien”**.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
INKOMEN		
Indicator	Realisatie	Norm
1. Netto arbeidsparticipatie <i>(verplicht)</i> <i>% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking</i>	2022 Eersel: 74,6 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 72,9 2021 Eersel: 73,5 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 71,6	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? KempenPlus voert namens de deelnemende gemeenten de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening uit. Per 1 januari 2022 is de uitvoering van de Wet inburgering 2021 aan het takenpakket toegevoegd. Voor de gemeente Eersel wordt deze taak gedeeltelijk door KempenPlus uitgevoerd. Hiernaast ondersteunt KempenPlus de ontwikkeling van cliënten met als doel regulier aan het werk te gaan en te blijven. Als regulier werk niet (of niet direct) haalbaar is, wordt er gekeken naar mogelijkheden tot gesubsidieerde arbeid op de reguliere arbeidsmarkt of een beschutte werkplek bij of via KempenPlus, of een andere vorm van zinvolle dagbesteding. KempenPlus bepaalt voor elke cliënt een passende aanpak: cliënten zijn aan het werk, werken aan werk, participeren, werken aan participatie of hebben een zorgtraject.		
Indicator	Realisatie	Norm
2. Werkloze jongeren <i>(verplicht)</i> <i>% 16 t/m 22-jarigen</i>	2022 Nog niet bekend 2021 Eersel: niet bekend Gemeenten tot 25.000: 1%	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> • KempenPlus biedt ondersteuning aan jongeren van 16 of 17 jaar met een leerplicht of kwalificatieplicht en jongeren van 18 tot 27 die hulp nodig hebben voor het volgen van een leerwerktraject; • KempenPlus zet een breed scala aan re-integratie instrumenten in voor werkloze jongeren en biedt specifieke trainingen aan op basis van nut en noodzaak. 		
Indicator	Realisatie	Norm
3. Personen met een bijstandsuitkering <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 10.000 inwoners</i>	2022 Eersel: 150 2021 Eersel: 119 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 216	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - KempenPlus verstrekt een uitkering aan wie daar recht op heeft. Alle uitkeringsgerechtigden hebben een actueel plan van aanpak (of ontheffing); - Daarnaast wordt TalentPlus ingezet om nieuwe cliënten te diagnosticeren en een passend traject aan te bieden. 		

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Indicator	Realisatie	Norm
4. Lopende re-integratievoor- zeningen <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar</i>	2022 Eersel: 130 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 142 2021 Eersel: 98 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 143	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? Door middel van het TalentPlus-programma en andere vormen van diagnose wordt de afstand van de cliënt tot arbeid in beeld gebracht en worden trajecten ingezet om de afstand tot de arbeidsmarkt te verminderen zodat uitstroom naar werk meer kansen biedt.		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

KempenPlus

KempenPlus is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. KempenPlus ondersteunt inwoners met als doel hen zo regulier mogelijk aan het werk te laten gaan en te blijven, of als dat (nog) niet mogelijk is, zich bezig te houden met een andere vorm van een nuttige dagbesteding. Daarnaast verzorgt KempenPlus de dienstverlening richting werkgevers. Zij bemiddelen, detacheren of nemen bijvoorbeeld de bemensing van een hele productielijn over.

Voor inwoners die geen inkomen hebben, beoordeelt KempenPlus het recht op bijstand en verzorgt de uitbetaling hiervan. Vanaf 1 januari 2024 is KempenPlus ook verantwoordelijk voor de bijzondere bijstand.

Toekomstverkenning KempenPlus

In 2019 is bij de start van KempenPlus afgesproken om te zijner tijd te kijken of de opdracht, de organisatie en de daarvoor ter beschikking gestelde middelen nog passend zijn om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. In 2023 is gestart met een toekomstverkenning om tot een breed gedragen strategie voor een toekomstbestendige organisatie te komen. De keuzes die hierbij gemaakt worden, zullen gevolgen hebben voor de toekomst.

Inwoners met een migratieachtergrond

Huisvesting statushouders en asielzoekers

De taakstelling voor 2023 was fors vanwege een verhoogde asielinstroom. In het jaar 2023 moesten 57 personen gehuisvest worden, inclusief een achterstand uit het jaar 2022 (ter vergelijking; in 2022 en 2021 waren dat er respectievelijk 26 en 30). Voor 2024 verwachten wij tenminste vijftig statushouders te moeten huisvesten. Gemeenten krijgen, indien de zogenaamde Spreidingswet wordt aangenomen, naast de taakstelling voor de huisvesting van statushouders vanaf 2024 ook een extra taak voor opvang van asielzoekers om daarmee de asielzoekerscentra te ontlasten. Dit maakt het dat we mogelijk staan voor een pittige opdracht en een grote uitdaging. In 2023 heeft de provincie onze gemeente onder actief toezicht gesteld omdat de taakstelling van 2022 niet was gehaald. Er is een plan van aanpak geformuleerd welke stappen ondernomen worden en welke acties worden uitgezet om deze achterstand in te lopen, onder meer:

- Intensivering van de samenwerking met Woningstichting WSZ. Prestatieafspraken moeten leiden tot een maximaal haalbaar aanbod van verhuur aan statushouders, zonder dat dit leidt tot excessen richting andere urgente woningzoekenden. Tevens is met WSZ een extra prestatieafpraak gemaakt om geschikte woningen uit de verkoop te houden en die aan te bieden voor de taakstelling;
- Actief zoeken naar vastgoed om te kopen en die ter beschikking stellen aan vergunninghouders;
- Samenwerking in de regio met gemeenten die gezinnen op de huisvestingslijst hebben die beter passen bij de woningvoorraad (eengezinswoningen) in onze gemeente. In dit geval ruilen gemeenten onderling voor het bewerkstellingen van betere matching;
- Realiseren van flex-woningen (eind 2023/begin 2024), waarvan een aantal bestemd voor statushouders.

Inburgering

Door de toename van het aantal statushouders nemen ook de werkzaamheden in het kader van de inburgering toe. Samen met vluchtelingenwerk Eersel, de taalscholen en andere partijen in de inburgeringsketen werken we samen om de toename op een goede manier op te vangen. De instroom heeft effect op het

brede sociale domein. Samenwerking op verschillende niveaus is nodig om de integratie van de doelgroep soepel te laten verlopen. In 2023 is de uitvoering van de Wet inburgering 2021 geëvalueerd (zowel lokaal als op Kempenniveau). Aan de hand van deze evaluatie vindt onderzoek plaats of gestelde doelen zijn gehaald of dat het beleid vanaf 2024 bijgesteld moet worden.

Opvang Oekraïners

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor ontheemde Oekraïners is in ongewijzigde vorm verlengd tot 4 maart 2024. Dit betekent dat Oekraïners die in de gemeentelijke en particuliere opvang zitten recht behouden op opvang, medische zorg, onderwijs (voor minderjarige kinderen) en de mogelijkheid hebben tot werken. In september 2023 heeft een verhuizing plaatsgevonden van de opvanglocatie in Vessem naar de nieuwe locatie (STG-gebouw) in Eersel. De nieuwe locatie biedt iets meer capaciteit en ruimte voor meer opvang van de doelgroep. De Oekraïners in onze gemeente participeren goed op arbeidsgebied. Ook wordt een beroep gedaan op regelingen die vallen onder het sociaal domein. Omdat deze doelgroep een aparte status heeft kan hierop niet in alle gevallen een beroep worden gedaan. Dit probleem heeft inmiddels de landelijke aandacht.

Wat mag het kosten?

Programma: Sociale voorzieningen						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Werk	90.114	121.573	123.694	123.694	123.694	123.694
Inkomen	3.203.403	3.112.610	2.858.210	2.860.210	2.862.210	2.864.210
Inwoners met migratieachtergrond	313.887	324.597	455.597	88.597	88.597	88.597
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	3.607.404	3.558.780	3.437.501	3.072.501	3.074.501	3.076.501
BATEN						
Werk	5.657	5.381	7.753	7.753	7.753	7.753
Inkomen	2.053.667	2.641.000	2.372.550	2.372.550	2.390.150	2.390.150
Inwoners met migratieachtergrond	50.903	33.000	0	0	0	0
Totaal baten (excl. beschikking reserve m.b.t. kapitaallasten)	2.110.227	2.679.381	2.380.303	2.380.303	2.397.903	2.397.903
Saldo (baten – lasten)	-1.497.177	-879.399	-1.057.198	-692.198	-676.598	-678.598
OVERIGE LASTEN						
Apparaatskosten	4.054.316	5.093.907	5.704.227	5.704.227	5.704.227	5.704.227
Totaal overige lasten	4.054.316	5.093.907	5.704.227	5.704.227	5.704.227	5.704.227
Saldo programma (baten – lasten)	-5.551.493	-5.973.306	-6.761.425	-6.396.425	-6.380.825	-6.382.825

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Werk

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Inkomen

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Inwoners met een migratieachtergrond

Binnen deze productgroep is sprake van een afwijking van € 164.000,- negatief ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt voor € 135.000,- negatief veroorzaakt door een ophoging van het budget voor het leefgeld voor de vluchtelingenopvang. Daarnaast begroten wij € 39.000,- (negatief) aan extra middelen voor de integratie van statushouders zoals in de tweede bestuursrapportage 2022 aan u is gerapporteerd. De overige afwijking betreft een aframing van € 10.000,-.

Beleidsdocumenten

- Bedrijfsplan Participatiebedrijf 'iedereen werkt mee'

1. Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Een samenleving waarin inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en deelnemen, wat hen in staat stelt zichzelf te ontplooiën in goede gezondheid”**.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
JEUGD		
Indicator	Realisatie	Norm
5. Jongeren met een delict voor de rechter <i>(verplicht)</i> % 12 t/m 21-jarigen	2022 Eersel: geen bekende waarde. Gemeenten tot 25.000 inwoners: geen bekende waarde. 2021 Eersel: 1% Gemeenten tot 25.000 inwoners: 1%.	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met politie; - Vroege signalering in het voorliggende veld (preventie); - Monitoring van de meldingen Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG+) via de verschillende aandachtsgebieden. 		
Indicator	Realisatie	Norm
6. Kinderen in uitkeringsgezin <i>(verplicht)</i> % kinderen tot 18 jaar	2022 Eersel: geen bekende waarde. Gemeenten tot 25.000 inwoners: geen bekende waarde. 2021 Eersel: 2%. Gemeenten tot 25.000 inwoners: 3%	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Vanuit één regisseur werken we integraal aan verschillende problematieken; - Nauwe samenwerking in het kader van de Participatiewet. 		
Indicator	Realisatie	Norm
7. Jongeren met jeugdhulp <i>(verplicht)</i> % van alle jongeren tot 18 jaar	2022 <i>(tweede halfjaar)</i> : Eersel: 9,6%. Gemeenten tot 25.000 inwoners: 12,1%. 2021 Eersel: 12,3%. Gemeenten tot 25.000 inwoners 12,2%	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Verminderen aantal specialistische jeugdhulptrajecten in aantal en in duur; - Preventief werk CJG+; - Samen met het gezin een plan opstellen waardoor gezinnen zelf problemen kunnen oplossen. 		

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Indicator	Realisatie	Norm
8. Jongeren met jeugdbescherming <i>(verplicht)</i> % van alle jongeren tot 18 jaar	2022 (tweede halfjaar) Eersel: 0,4%. Gemeenten tot 25.000 inwoners: geen bekende waarde. 2021 Eersel: 0,8% Gemeenten tot 25.000 inwoners: geen bekende waarde.	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - De gezamenlijke ambitie van zowel de gemeenten als de gecertificeerde instellingen is om op termijn te komen tot een substantiële reductie van de instroom binnen Jeugdbescherming en Jeugdreclassering en tot het verkorten van de trajectduur; - Tandems vormen met gecertificeerde instellingen door vroegtijdige consultering van Bureau Jeugdzorg en William Schrikker Groep (WSG) en zo nodig de Raad voor de Kinderbescherming (contractueel vastgelegd); - Adviserend expertteam op afroep beschikbaar; - Inzet Civiel trajectberaad; - Inzet initiatieven van Transformatiefonds. 		
Indicator	Realisatie	Norm
9. Jongeren met jeugdreclassering <i>(verplicht)</i> % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2022 Eersel: geen bekende waarde. Gemeenten tot 25.000 inwoners: geen bekende waarde. (geen bekende waarde in 2021).	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met jeugdreclassering, Veilig Thuis, politie en scholen. 		

WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Indicator	Realisatie	Norm
10. Cliënten met een maatwerkarrangement WMO <i>(verplicht)</i> Aantal per 10.000 inwoners	2022 Eersel: 690 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 647 2021 Eersel: 700 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 640	Geen norm
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren van de Verordening Wmo 2019 voor wat betreft maatwerkvoorzieningen Wmo. - Op het terrein van welzijn is de aandacht gericht op: <ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning mantelzorgers • Dementie • Ketenzorg • Versterking voorliggende voorzieningen • Inclusief beleid - Inzichtelijk maken hoe we omgaan met 'complexe casuïstiek' en ervoor zorgen dat deze aanvragen op een juiste manier behandeld en ondersteund worden. 		

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

VRIJWILLIGERS

Indicator	Realisatie	Norm
11. Aantal vrijwilligers <i>(eigen indicator)</i> % inwoners dat zich heeft ingezet voor anderen en/ of maatschappelijke doelen via vrijwilligerswerk.	2022 Eersel: 47%. Gemeenten tot 25.000 inwoners: 43%	Norm: > het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? In 2024 vervolgen wij onze uitvoering van het vrijwilligersbeleid, vastgelegd in het Welzijnsplan gemeente Eersel 2023 – 2026. We richten ons daarbij onder andere. op het bieden van een zo goed mogelijke ondersteuningsstructuur, vanuit de gemeente zelf en vanuit het Steunpunt Vrijwilligerswerk Eerselvoorelkaar voor vrijwilligersorganisaties, vrijwilligers en individuele hulpvragers.		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Welzijnsplan gemeente Eersel 2023 tot en met 2026

In april 2023 is het Welzijnsplan gemeente Eersel 2023 tot en met 2026 vastgesteld. We steken daarbij in op twee opgaven voor de komende jaren:

1. Het, waar nodig, versterken en verbinden van de sociale basis;
2. Focus op kwetsbare inwoners met vangnetvoorzieningen.

De sociale basis wordt gevormd uit de beleidsterreinen een passende woning, een plezierige leefomgeving, een stabiele financiële situatie, een baan, dagbesteding en vrijwilligerswerk, een fijn sociaal netwerk, bij een gemeenschap horen, een goede gezondheid en voldoende gelegenheid tot het volgen van onderwijs/opleidingen. Daarnaast ligt de focus op kwetsbare inwoners waarvoor vangnetvoorzieningen nodig zijn om (tijdelijk) ondersteuning te bieden als de sociale basis niet voldoende is om mee te kunnen doen. In het Welzijnsplan is ten aanzien van deze beleidsterreinen opgenomen waarop de komende jaren de inzet is gericht. Voor een aantal onderwerpen sluiten we daarbij aan bij hetgeen over deze onderwerpen al in specifieke beleidsdocumenten is vastgelegd.

Subsidieprogramma

Een belangrijk middel dat de gemeente heeft om beleidsdoelen te realiseren zijn subsidies. Aan het Welzijnsplan is ook het Subsidieprogramma gekoppeld. In 2023 stelt het college het nieuwe Subsidieprogramma 2024 tot en met 2027 vast. In dit programma zijn de (vrijwillige) organisaties opgenomen die van gemeentewege voor deze jaren subsidie ontvangen.

Actualisatie gemeentelijk accommodatiebeleid.

Aan de hand van een tweetal thema's is in 2023 een proces doorlopen waaruit is gebleken op welke wijze het gebruik van gemeentelijke accommodaties aantrekkelijker gemaakt kan worden. Deze thema's zijn het aantrekkelijker maken van gemeentelijke accommodaties en de ontwikkelingen rondom basis- en niet basisvoorzieningen. De uitkomsten worden vervolgens vertaald in het nieuwe of geactualiseerd vastgestelde accommodatiebeleid. In 2024 zal hieraan verder uitvoering worden gegeven.

Vrijwilligers

Na een daling in 2020 en 2021 zien we nu dat het aantal inwoners dat zich vrijwillig inzet, weer gestaag stijgt. We zijn nog niet terug op het oude niveau. Dat zien we ook terug op de website www.eerselvoorelkaar.nl waar het aantal vragen van vrijwilligersorganisaties en inwoners voor uiteenlopende vormen van vrijwillige inzet groot is. Ook in 2024 blijven we inwoners stimuleren om zich in te zetten voor een vrijwilligersorganisatie of iemand in de omgeving. We zien ook dat er steeds meer vraag is naar flexibel vrijwilligerswerk. Dit vergt een andere kijk op de organisatie van vrijwilligerswerk binnen vrijwilligersorganisaties. Vrijwilligersorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden, binden, ondersteunen en boeien van hun vrijwilligers. Wij zien het als onze taak hen hierin zo goed mogelijk te ondersteunen. Het steunpunt vrijwilligerswerk Eerselvoorelkaar speelt hierin een centrale rol. Naast ondersteuning bij het matchen van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk (onder andere via Eerselvoorelkaar.nl), bieden we voorzieningen als de collectieve vrijwilligersverzekering en subsidie voor scholing van vrijwilligers, waardering van vrijwillige inzet en ondersteuning van vrijwilligersorganisaties bij hun vrijwilligersbeleid.

Jeugdhulp

Meerjarenbeleidskader

In het derde kwartaal van 2023 ligt het voorstel om het Meerjarenbeleidskader (MJBK) Jeugdhulp met twee jaar te verlengen (voor 2024 en 2025) ter besluitvorming voor. In het MJBK zijn zes actielijnen opgenomen die aansluiten bij het landelijke actieprogramma “Zorg voor de Jeugd”. Deze actielijnen worden gemonitord middels prestatie-indicatoren. Effectmeting hierop vindt jaarlijks plaats. In 2024 gaan we starten met de evaluatie en de vormgeving van een nieuw MJBK voor de periode 2026 – 2029. Landelijke ontwikkelingen (onder andere de Hervormingsagenda) jeugd worden hierin nadrukkelijk betrokken.

Project Samen doen

Het project Samen doen is erop gericht om de onderlinge samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs en kinderopvangorganisaties te bevorderen, waarbij door preventief signaleren van een behoefte aan ondersteuning en vroegtijdige inzet van ondersteuning de ontwikkelkansen van kinderen wordt vergroot. Inzet wordt vormgegeven door jeugd en gezinswerkers van het Lokale ondersteuningsteam daadwerkelijk op school te positioneren. Voor de gemeente Eersel is dit zowel voor de Kempenkind, RBOB de Kempen, als Veldvest scholen georganiseerd. Hiermee worden ondersteuningsvragen eerder gesignaleerd en kan er vrijwel direct een lichte vorm van ondersteuning op school/eigen leefomgeving geboden worden zonder dat de jeugdige een cliënt van CJG+ wordt. In 2024 wordt deze samenwerking voortgezet.

Aanbesteding Jeugdhulp

In 2022 is de aanbesteding van de contractering Jeugdhulp afgerond. Deze contractering had een grootschalige verandering tot gevolg voor de financieringsstructuur. In 2024 is de aandacht gericht op het door ontwikkelen van de verschillende jeugdhulpproducten en het verder optimaliseren van de samenwerkingsafspraken met de verschillende zorgaanbieders specialistische zorg.

Spoedeisende Zorg

We kopen spoedeisende zorg gezamenlijk met 21 gemeenten in. Veilig Thuis is gecontracteerd voor het leveren van deze spoedeisende zorg jeugd. In 2024 richt de dienstverlening van Veilig Thuis zich op het verbeteren en het door ontwikkelen van spoedeisende zorg.

Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

In Brabant voeren vier gecertificeerde instellingen de maatregelen ‘jeugdbescherming’ en ‘jeugd-reclassering’ uit middels een contract dat zij hebben met de gemeenten. De continuïteit van deze zorg staat al lange tijd onder druk. Mocht het nodig zijn dan worden ook in 2024 weer passende acties uitgezet.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Beschermd wonen

In het kader van de Wmo bieden gemeenten haar inwoners de voorziening ‘beschermd wonen’ aan. Het doel van beschermd wonen is om mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving te begeleiden en ondersteunen. De inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van beschermd wonen als onderdeel van de Wmo ligt nu nog bij de centrumgemeenten. Bedoeling was dat deze verantwoordelijkheid en de financiële middelen vanaf 2023 fasegewijs overgeheveld zou worden van de centrumgemeente naar alle gemeenten. Echter de staatssecretaris heeft geconcludeerd dat de invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangende nieuwe verdeelmodel beschermd wonen niet haalbaar zijn. Dit betekent dat de beoogde ingangsdatum van de doordecentralisatie beschermd wonen weer tot nader is uitgesteld. Tot hierover meer bekend is, houden we vast aan de ambities en uitgangspunten van de Regiovisie Doordecentralisatie Beschermd Wonen 2022-2026’. Deze gaan uit van een ontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Inclusie

De ambitie van de gemeente is om een inclusieve samenleving te zijn, waarbij fysieke toegankelijkheid in de inclusieagenda één van de speerpunten is. In het uitvoeringsprogramma dat aan deze agenda is gekoppeld zijn de activiteiten opgenomen die we in samenwerking met de werkgroep inclusie uitvoeren. Eind 2023 vindt de evaluatie plaats en stellen we op basis van bevindingen en ontwikkelingen het vervolg voor de jaren 2024 en 2025 op.

Gezondheid

In de jaren 2022 en 2023 is aan het thema gezondheid met name uitvoering gegeven op basis van het Kempisch Preventieakkoord en het project Eén tegen eenzaamheid.

De komende jaren wordt ingezet op een gezondheidsbeleid in het kader van het landelijke programma Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Daartoe wordt eind 2023 een plan van aanpak afgerond (op

Kempenniveau). Voor de jaren 2023 tot en met 2026 ontvangen wij hiervoor extra rijksmiddelen (in de vorm van specifieke uitkeringen). De middelen dienen te worden ingezet voor twee thema's:

1. Sport, bewegen en cultuur. Hieronder vallen het Kempisch Sport- en Beweegakkoord en de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC). Onder de BRC vallen zes profielen: buurtsportcoach, cultuurcoach, combinatiefunctionaris onderwijs, clubkadercoach (inclusief verenigingsmanager en sportparkmanager), beweegcoach en coördinator sport en preventie.
2. Gezondheid en sociale basis met als onderwerpen:
  - Terugdringen gezondheidsachterstanden
  - Kansrijke start
  - Mentale gezondheid
  - Aanpak overgewicht en obesitas
  - Valpreventie
  - Leefomgeving
  - OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek
  - Versterken sociale basis
  - Mantelzorg
  - Eén tegen eenzaamheid
  - Welzijn op recept

Op deze onderwerpen wordt vanaf 2024 ingezet. De activiteiten die in het kader van het Preventieakkoord en het project 'Eén tegen eenzaamheid' al in uitvoering zijn krijgen hierin ook een plek.

In 2018 zijn we gestart met Kempenbranie om het alcohol-, tabak- en drugsgebruik terug te dringen. Ook in 2024 wordt, in samenwerking met de (sport)verenigingen, uitvoering gegeven aan dit project.

Toelichting op investeringen 2024

Openbaar toegankelijk mindervalidentoilet centrum Eersel

Via een petitie hebben 140 bewoners en bezoekers van het centrum van Eersel de gemeenteraad gevraagd om een openbaar toegankelijk mindervalidentoilet in het centrum van Eersel te realiseren. De raad heeft besloten hier gehoor aan te geven. De beoogde locatie hiervoor is in de schop achter het pand Markt 26, langs het fiets-/voetpad tussen de Markt en het Areven.

Hiermee zou het doel om een kwalitatief goede en voor iedereen toegankelijke en schone openbare toiletvoorziening in het centrum van Eersel te realiseren, behaald moeten worden.

Toelichting op exploitatieposten 2024

STORM (Strong Teens - Resilient Minds)

Vanuit signalen van scholen, GGD en CJG+ en via regionale onderzoeken is gebleken dat het niet goed gaat met de mentale gezondheid en weerbaarheid van jongeren.

STORM is een netwerkaanpak van regionale partners in onderwijs en zorg (zoals voorgezet onderwijs, MBO, GGD, jeugdhulpverlening, GGZ en gemeenten), gestart in Oost-Brabant. Het Regionaal Samenwerkingsverband voor Passend Voortgezet Onderwijs heeft vanwege de goede ervaringen met de STORM aanpak in Oost-Brabant voorgesteld om deze aanpak ook te gaan toepassen in de regio Eindhoven (dertien gemeenten). Alle middelbare scholen in deze regio hebben inmiddels hun commitment gegeven en ook de GGD heeft toegezegd prioriteit te gaan geven aan de STORM aanpak voor zover het onderdeel waarbij hun inzet noodzakelijk is.

Het doel van de STORM aanpak is mentaal gezonde jongeren, waardoor er minder sprake is van depressies en suïcides of pogingen daartoe. STORM is een programma waarvan de effecten bewezen zijn.

Uitbreiding van de dorpsondersteuner Vessem

Vanaf 2018 is in Vessem een Dorpsondersteuner werkzaam voor 8 uur per week. De dorpsondersteuner die vanaf medio 2019 deze functie heeft vervuld, is per 1 april 2023 gestopt.

In overleg met de Dorpsraad is gebleken dat de complete invulling van de functie van dorpsondersteuner niet uit te voeren is op basis van 8 uur per week. Dat in de voorgaande periode wel veel is bereikt, is te danken aan de invulling van deze functie door de toenmalige dorpsondersteuner, die hierin veel extra uren vrijwillig heeft ingezet.

De wens is dan ook om bij het aantrekken van een nieuwe dorpsondersteuner het aantal uren uit te breiden van 8 naar 20 uur per week. Dit zodat de dorpsondersteuner voldoende uren heeft om de volgende taken uit te voeren:

- het opbouwen van een vertrouwensrelatie met inwoners en organisaties in Vessem;
- het opzetten van ketenzorg – samenwerkingsverband tussen formele en informele zorgpartijen, zodat zorg en welzijnsdiensten aansluiten bij de vraag en op het juiste moment en in samenhang worden aangeboden;
- het ontwikkelen van activiteiten voor ouderen en eventueel andere kwetsbare groepen;
- het stimuleren van de samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties;
- het werken aan een goede onderliggende lokale structuur, mensen met elkaar in contact brengen en het lokale verenigingsleven stimuleren om steun en medewerking te verlenen;
- het mede organiseren van activiteiten rondom gezondheid en veiligheid.

In deze begroting is bovenstaande urenuitbreiding als een éénjarige pilot opgenomen. Dit is in lijn met een soortgelijke pilot die in Steensel plaats vindt. Naar aanleiding van de pilot zal er een evaluatie plaatsvinden, waarna er een besluit wordt genomen over het definitieve aantal uren dat benodigd is om de functie van dorpsondersteuner goed te kunnen uitvoeren.

Vervoer door vrijwilligers onder de noemer van ANWB AutoMaatje

In de gemeente Eersel is een beperkte vorm van vrijwillig vervoer beschikbaar. Dit vrijwillige vervoer wordt over het algemeen ingezet voor vervoer gerelateerd aan zorg, niet voor het onderhouden van sociale contacten. In een aantal gemeenten in de regio is ANWB AutoMaatje van start gegaan. ANWB AutoMaatje is een vervoersservice waarbij vrijwillige chauffeurs minder mobiele plaatsgenoten vervoeren. De chauffeurs gebruiken daarvoor hun eigen auto. Inwoners betalen alleen een kleine onkostenvergoeding van € 0,35 per kilometer aan de vrijwillige chauffeur. De ANWB stelt kennis, software, begeleiding, training en materiaal ter beschikking. Gemeenten kunnen hierop aanhaken en een vervoersservice opzetten. De uitvoering van ANWB AutoMaatje wordt belegd bij Cordaad: zij ontvangen hiervoor een subsidie. Met ANWB AutoMaatje kunnen inwoners zo lang mogelijk, met ondersteuning, mobiel blijven en deelnemen aan het sociaal maatschappelijk verkeer.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Vrijwilligers;
2. Voorzieningen jeugd en jongeren;
3. Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten;
4. Sociaal cultureel werk;
5. Volksgezondheid.

Investerings- (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Openbaar toegankelijk mindervaliden- toilet centrum Eersel	276.000	0	276.000
Totaal investeringen	276.000	0	276.000

Exploitatie (bedragen in €)	Exploitatie 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking uit exploitatie
STORM (Strong Teens - Resilient Minds)	23.000	0	23.000
Openbaar toegankelijk mindervaliden- toilet centrum Eersel	10.000	0	10.000
Uitbreiding van de dorpsondersteuner Vessem	53.000	0	53.000
Vervoer door vrijwilligers onder de noemer van ANWB AutoMaatje	30.000	0	30.000
Totaal exploitatie	116.000	0	116.000

Exploitatie

Programma: Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Vrijwilligers	15.858	18.650	19.060	19.160	19.160	19.160
Voorziening jeugd en jongeren	2.481.820	2.266.422	2.298.528	2.298.528	2.298.528	2.298.528
Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	5.061.340	5.820.450	5.776.016	5.723.516	5.723.516	5.723.516
Sociaal cultureel werk	1.547.743	837.374	525.396	525.408	525.408	525.408
Volksgesondheid	857.386	992.540	945.348	930.348	930.348	930.348
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	9.964.147	9.935.436	9.564.348	9.496.960	9.496.960	9.496.960
BATEN						
Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	170.621	141.000	193.860	141.360	317.121	310.619
Sociaal cultureel werk	620.507	213.585	97.647	97.647	97.647	97.647
Volksgesondheid	18.759	35.000	0	0	0	0
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	809.887	389.585	291.507	239.007	414.768	408.266
Saldo (baten – lasten)	-9.154.260	-9.545.851	-9.272.841	-9.257.953	-9.082.192	-9.088.694
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	296.437	423.732	366.529	366.529	366.529	366.529
Apparaatskosten	2.596.676	3.239.300	2.682.007	2.682.007	2.682.007	2.682.007
Totaal overige lasten	2.893.113	3.663.032	3.048.536	3.048.536	3.048.536	3.048.536
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	48.828	0	0	0	0	0
Totaal overige baten	48.828	0	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	-11.998.545	-13.208.883	-12.321.377	-12.306.489	-12.130.728	-12.137.230

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Vrijwilligers

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Voorzieningen jeugd en jongeren

Binnen deze productgroep is sprake van een negatieve afwijking van € 32.106,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt voor het merendeel veroorzaakt door een mutatie in het budget voor jeugdhulp met betrekking tot het project STORM (€ 23.173,- negatief), zoals deze aan u is gerapporteerd in de voorjaarsnota 2024-2027. De overige afwijkingen betreffen diverse kleine mutaties met een saldo van € 8.933,- en heeft onder andere betrekking op indexering van budgetten, en extra uitgaven voor belastingen en verzekeringen.

Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten

Binnen deze productgroep is per saldo sprake van een positieve afwijking van € 97.294,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door:

- Het project AutoMaatje vervoer door vrijwilligers € 30.000,- negatief, zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2024-2027;
- Cliëntondersteuning inkomensoverdracht overige instellingen € 53.360,- positief;
- Aanpassing sociale uitkering bij WMO woonvoorzieningen conform begroting MD € 50.000,- positief;
- Zorggerelateerde welzijnsvoorziening € 48.000,- positief door eenmalige dekking in 2023 vanuit de Algemene Uitkering;
- Indexeringen van diverse posten € 25.318,- negatief;
- Divers € 1.252,- positief.

Sociaal cultureel werk

Binnen deze productgroep is sprake van een positieve afwijking van € 196.040,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door:

- de incidentele gelden met betrekking tot de energiearmoede die in 2023 zijn verstrekt. Per saldo € 218.000,- positief;
- Indexeringen van diverse posten € 14.093,- negatief;
- Verzekeringen en belastingen € 8.924,- negatief;
- Diverse kleine mutaties. Per saldo € 1.057,- positief.

Volksgezondheid

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Beleidsdocumenten

- Welzijnsplan gemeente Eersel 2022 tot en met 2026
- Toekomstbestendig accommodatiebeleid 2017-2020, 'Het belang van contact' (verlengd t/m 2023)
- Meerjaren Beleidskader Jeugdhulp de Kempen 2020 – 2023 (verlengd 2024 en 2025)
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Eersel 2019
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Eersel 2022
- Regiovisie Doordecentralisatie Beschermd Wonen 2022-2026
- Participatieprogramma 'Dorpen maken het verschil'

2. Onderwijs

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Als gemeente de mogelijkheid scheppen om onderwijs te volgen in gebouwen die aan de minimale eisen van wet- en regelgeving voldoen en in nabijheid van de woonomgeving”**.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
ONDERWIJS / LEERPLICHT		
Indicator	Realisatie	Norm
12. Absoluut verzuim <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 leerlingen (bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school)</i>	2022 Eersel: 10,5 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 4,5	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? De leerplichtambtenaar controleert intensief of leerplichtigen ingeschreven staan op een school. Daarnaast zet de leerplichtambtenaar samen met het Doorstroompunt (voorheen: RMC) voor voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) in op afspraken tussen het voortgezet onderwijs (VO) en MBO ter voorkoming van absoluut verzuim. De stijging wordt veroorzaakt doordat de uit Oekraïne afkomstige leerlingen niet meteen na aankomst in Nederland op een school waren ingeschreven. Als er meer dan 14 dagen geen schoolinschrijving zichtbaar is in het systeem, wordt dit automatisch als Absoluut Verzuim geregistreerd.		
Indicator	Realisatie	Norm
13. Relatief verzuim <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 leerlingen (bij relatief verzuim is een leerling ongeoorloofd afwezig)</i>	2022 Eersel: 6 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 18 2021 Eersel: 2 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 14	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? De leerplichtambtenaar beperkt verzuim zoveel mogelijk door: <ul style="list-style-type: none"> - een goede leerplichtadministratie; - intensieve contacten met scholen, leerlingen/ouders, (keten)partners; - regionale samenwerking. 		
Indicator	Realisatie	Norm
14. Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers) <i>(verplicht)</i> <i>% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs</i>	2021 Eersel; 1,1% Gemeenten tot 25.000 inwoners 1,5% 2020 Eersel; 1,1% Gemeenten tot 25.000 inwoners 1,3%	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? De leerplichtambtenaar en het Doorstroompunt (voorheen: RMC) voeren wettelijke taken uit om de voortijdig schoolverlaters in kaart te brengen, te volgen en te begeleiden naar school, werk, een combinatie van beiden of hulpverlening. Het Doorstroompunt werkt daarvoor samen met 21 gemeenten in de regio.		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Onderwijshuisvesting van primair, voortgezet en speciaal onderwijs

De gemeente heeft zorgplicht voor nieuwbouw en uitbreiding van onderwijshuisvesting voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Daaronder vallen ook constructiefouten en herstel in geval van bijzondere omstandigheden. Er is een wetswijziging op handen waarin het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoordelijk is. De beoogde streefdatum voor de inwerkingtreding van de wetswijziging is 1 januari 2025. Renovatie wordt meegenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs gemeente Eersel. Uitvoering vindt plaats zoals beschreven in het geactualiseerde IHP, welke eerste kwartaal 2024 wordt vastgesteld. Kleinere en grotere huisvestingsvraagstukken uit dit IHP worden vanaf dit jaar opgepakt conform de daarin opgenomen planning c.q. prioritering.

Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

De kinderopvangaanbieders die gesubsidieerde plaatsen in het peuterprogramma aanbieden aan peuters met een indicatie (de doelgroepkinderen) moeten sinds 2021 wettelijk een aanbod kunnen doen van zestien uur per week. Voor 'niet-doelgroepkinderen' geldt een aanbod van acht uur per week.

De gemeente Eersel is vanaf 1 januari 2021 een raamovereenkomst aangegaan met Nummereen voor de duur van 2,5 jaar met eenmaal de optie tot verlenging met één jaar. Dat betekent dat er medio 2024 een verlenging nodig is.

DigiTaalhuis

We streven naar een inclusieve samenleving waarbij iedereen mee kan doen. We willen de basisvaardigheden van onze inwoners versterken om hun zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en doorstroom naar werk of kans op behoud van werk te vergroten. Een gedegen en integrale regionale aanpak van laaggeletterdheid versterkt de sociale basis en draagt bij aan het tegengaan van een tweedeling in de maatschappij. Laaggeletterdheid is een probleem dat een consistente aanpak en een lange adem vergt. In onze gemeente heeft de afgelopen drie jaar (2021, 2022 en aansluitend verlengd tot 2023) het DigiTaalhuis als pilot gedraaid. Het DigiTaalhuis is een samenwerkingsverband van lokale organisaties die in opdracht van en samen met de gemeente werkt aan een integrale aanpak van laaggeletterdheid en andere basisvaardigheden. Vanaf 2024 komt de regisseursrol voor wat betreft de aanpak van laaggeletterdheid bij elke gemeente te liggen. Wij willen het DigiTaalhuis in lijn met de andere Kempengemeenten ook structureel in de begroting opnemen vanaf 2024, waardoor een belangrijk deel van onze taken op het gebied van de aanpak van laaggeletterdheid belegd is bij een organisatie die inmiddels een regionaal netwerk heeft opgebouwd en al vele inwoners succesvol naar een passend onderwijsaanbod heeft begeleid.

Toelichting op exploitatieposten 2024

Volwasseneneducatie

De contactgemeenten ontvangen via de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) budget voor de (regionale) aanpak van volwasseneneducatie en laaggeletterdheid. De gemeente Eindhoven is de contactgemeente voor onze regio en vervult een centrale rol als regisseur. Vanaf 2024 komt de regisseursrol voor wat betreft de aanpak van laaggeletterdheid bij elke gemeente te liggen.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Wettelijke onderwijstaken;
2. Lokaal onderwijs;
3. Volwasseneneducatie.

Exploitatie (bedragen in €)	Exploitatie 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking uit exploitatie
Volwasseneneducatie	20.000	0	20.000
Totaal exploitatie	20.000	0	20.000

Exploitatie

Programma: Onderwijs en educatie						
Productgroep <i>(bedragen in €)</i>	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Wettelijke onderwijstaken	872.607	1.262.650	1.337.103	1.362.100	1.387.100	1.387.100
Lokaal onderwijs	93.280	88.000	103.500	103.500	103.500	103.500
Volwasseneneducatie	11.096	24.988	26.532	26.532	26.532	26.532
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	976.983	1.375.638	1.467.135	1.492.132	1.517.132	1.517.132
BATEN						
Wettelijke onderwijstaken	180.649	127.131	124.237	126.180	130.197	132.239
Lokaal onderwijs	73.480	64.000	79.500	79.500	79.500	79.500
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	254.129	191.131	203.737	205.680	209.697	211.739
Saldo (baten – lasten)	-722.854	-1.184.507	-1.263.398	-1.286.452	-1.307.435	-1.305.393
OVERIGE LASTEN						
Apparaatskosten	168.746	179.963	185.585	185.585	185.585	185.585
Kapitaallasten	506.498	534.313	473.291	473.291	473.291	473.291
Totaal overige lasten	675.244	714.276	658.876	658.876	658.876	658.876
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	18.000	419.943	365.800	365.800	365.800	365.800
Totaal overige baten	18.000	419.943	365.800	365.800	365.800	365.800
Saldo programma (baten – lasten)	-1.380.098	-1.478.840	-1.556.474	-1.579.528	-1.600.511	-1.598.469

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Wettelijke onderwijstaken

Binnen deze productgroep is sprake van een negatieve afwijking van € 77.347,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door:

- Toevoeging reserve integraal huisvestingsplan € 25.000,- negatief conform voorjaarsnota 2023-2026.
- Indexeringen van diverse posten € 33.419,- negatief;
- Verzekeringen, belastingen en OZB verhogingen € 26.662,- negatief;
- Vrijvallen ruimtes onderwijs waardoor huuropbrengsten verminderen, € 10.766,- negatief;
- Incidentele kosten voorzieningen openbaar onderwijs in 2023, € 21.000,- positief;
- Raming glasschade vandalisme voortgezet onderwijs € 2.500,- negatief.

Lokaal onderwijs

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Volwasseneneducatie

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Beleidsdocumenten

- Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs gemeente Eersel 2024-2038
- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Eersel 2015
- Regionale ambtsinstructie leerplicht/RMC gemeente Eersel 2019
- Verordening Leerlingenvervoer gemeente Eersel 2021
- Beleidsregels leerlingenvervoer 2022

3. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor huidige en toekomstige bewoners”**.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
EEN GEDIFFERENTIEERD WONINGAANBOD VOOR VERSCHILLENDE DOELGROEPEN		
Indicator	Realisatie	Norm
15. Demografische druk <i>(verplicht)</i> % van de som van het aantal personen van 0-20 jaar en ≥ 65 jaar in vergelijking tot de personen van 20 tot 65 jaar	2022 Eersel: 76,9% Gemeenten tot 25.000 inwoners: 80,2% 2021 Eersel: 75,9% Gemeenten tot 25.000 inwoners: 79,6%	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> • Zoveel mogelijk diverse woningtypen aanbieden; • Om te borgen dat er voldoende betaalbare woningen worden gebouwd, moet elk plan in principe minimaal 37% sociaal (huur- en koop te bevatten)¹. 		
Indicator	Realisatie	Norm
16. Nieuw gebouwde woningen <i>(verplicht)</i> Aantal per 1.000 woningen	2022 Eersel: 7,5 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 8,9 2021 Eersel: 11,9 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 8,7	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? Over de komende 10 jaar is het gemiddeld aantal woningen per jaar dat opgeleverd wordt 120. Dat is ongeveer 13,4 per 1.000 woningen.		
Indicator	Realisatie	Norm
17. Gemiddelde WOZ waarde <i>(verplicht)</i> Duizend euro	2022 (voorlopig) Eersel: 397 Nederland: 317 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 344 2021 Eersel: 348 Nederland: 290 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 314	Norm: n.v.t.
Wat gaan we daarvoor doen? In het woningbouwprogramma is een groot aandeel betaalbare sociale woningen opgenomen, waardoor de gemiddelde WOZ waarde zal gaan dalen.		
Indicator	Realisatie	Norm
18. Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden <i>(verplicht)</i> In euro's	2022 Eersel: 670 Gemeenten tot 25.000 inwoners: niet bekend 2021 Eersel: 626 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 776	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners

¹ Raadsbesluit 27 september 2022 over het woningbouwprogramma.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Indicator	Realisatie	Norm
19. Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouders <i>(verplicht)</i> <i>In euro's</i>	2022 Eersel: 818 Gemeenten tot 25.000 inwoners: niet bekend 2021 Eersel: 769 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 861	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Indicator	Realisatie	Norm
20. Aantal nieuwe woningen <i>(eigen indicator)</i> <i>Aantal te realiseren woningen en in aanbouw te nemen woningen</i>	2022 Eersel: 65 2021 Eersel: 113	Norm: Te bouwen tussen 2022-2032 1.210 woningen (geschatte 120 woningen per jaar)
Wat gaan we daarvoor doen? Voor een specificering van het aantal woonbouwprojecten, zie "Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024".		

EEN HOOGWAARDIG WOON- EN VERBLIJFSKLIMAAT IN EEN AANTREKKELIJKE GROENE GEMEENTE

Indicator	Realisatie	Norm
21. Goed onderhouden groen <i>(eigen indicator)</i> <i>Percentage inwoners dat vindt dat perken, plantsoenen en parken goed zijn onderhouden</i>	2022 Eersel: 56% Nederland: 50% 2020 Eersel: 61% Nederland: 59%	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Conform bestek en werkschrijvingen het onderhoud uitvoeren; - In 2021 is het Plan Bos & Boom gestart. Het plan heeft een looptijd tot 2031. Dit leidt tot een verdere vergroening van onze gemeente. 		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Plan Bos & Boom

In 2021 heeft de gemeenteraad het Plan Bos & Boom vastgesteld. Dit plan heeft een doorlooptijd van tien jaar, jaarlijks wordt het budget aangevuld. In 2030 willen we 400.000 extra bomen in de gemeente hebben. Dat doen we door nieuw bos en ecologische verbindingzones aan te leggen, houtsingels te planten en lanen en parken aan te vullen met bomen, maar ook door particuliere grondeigenaren te stimuleren om meer bomen te planten. Dit versterkt het groene karakter van onze gemeente, zorgt voor meer kansen voor natuur en helpt ons om CO2 vast te leggen.

Omgevingsplan

In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden voor aanpassingen in de ruimtelijke regelgeving is soms een wijziging van het Omgevingsplan noodzakelijk. Het Omgevingsplan is de opvolger van de verschillende bestemmingsplannen en delen van verordeningen die bepalingen hebben ten aanzien van de fysieke leefomgeving. De werkwijze is wezenlijk anders dan de huidige systematiek, omdat er maar één omgevingsplan is. De eerste jaren hebben we nog geen Omgevingsplan dat volledig voldoet aan de Omgevingswet. Vooralsnog is in 2026-2027 voorzien in een grootschalige aanvullingsslag voor een integraal Omgevingsplan voor de gemeente Eersel.

Een gedifferentieerd woningaanbod voor verschillende doelgroepen

Aantal te realiseren woningen

De druk op de woningmarkt loopt steeds verder op. Er is vooral behoefte aan betaalbare (sociale) woningen zowel onder starters als onder senioren. In de koopsector betekent dit woningen onder de € 220.000,-. Ook in de middeldure koop (tot een bedrag van € 370.000,-) is er een tekort aan woningen.

Op dit moment denken we dat we in de komende vijf jaar gemiddeld 120 woningen per jaar op gaan leveren. Dit aantal is gebaseerd op de plannen die nu op dit moment lopen. Met de uitwerking van de woningbouwopgave kan dit echter hoger komen te liggen. We realiseren in woningbouwplannen zoveel mogelijk diverse woningtypen volgens het door de gemeenteraad op 27 september 2022 vastgestelde woningbouwprogramma.

Uitwerking woningbouwopgave

De gemeente Eersel wil invulling geven aan de woningbouwopgave voor haar kernen door voldoende divers woningaanbod te realiseren in een frequent afzettempo. Hierbij rekening houdend met de demografische druk in de gemeente.

In de nota grondbeleid is aangegeven dat de gemeente Eersel bij locatieontwikkeling altijd een regierol voert. Op die manier willen we voldoende sturing en grip houden op wat er binnen de gemeentegrenzen wordt gebouwd. We willen het reeds ingezette proces van cyclisch bouwen de komende jaar voortzetten. Uiteindelijk streven we naar een agenda waarmee we de komende tien jaar cyclisch kunnen bouwen en waarbij plannen in een logische volgorde in de tijd worden gerealiseerd met oog voor kwaliteit en kwantiteit.

Afwegingskader om woningbouwlocaties te prioriteren

Het accent van woningbouw is verschoven van nieuwbouw naar 'vernieuwbouw'. Dit is een van de richtinggevende principes uit de Brabantse Agenda Wonen, waarbij het accent ligt op duurzame verstedelijking. Het betekent ook dat we het woningbouwprogramma optimaal inzetten op (toekomstige) binnenstedelijke locaties – inbreiden, herstructureren en transformeren. En we zetten in op het herbestemmen van leegstaand en leegkomend kantoor-, winkel- en ander vastgoed. Dit beide met als uitgangspunt dat zorgvuldig ruimtegebruik voor zuinig ruimtegebruik gaat.

In 2019 zijn we gestart met het traject cyclisch bouwen. Er zijn ruim vijftig locaties in beeld gebracht binnen al onze kernen. Daarmee is inzichtelijk waar alle potentiële ontwikkellocaties zich bevinden. Op basis van een multicriteria-analyse is een afwegingskader opgesteld voor de prioritering van de mogelijke ontwikkelingen. Vervolgens hebben we voor de top 25 locaties een vervolgonderzoek uitgevoerd waarbij we de stedenbouwkundige mogelijkheden van de locaties hebben verkend en waarbij we gekeken hebben naar de milieubelemmeringen en de financiële haalbaarheid. Op basis daarvan zijn er gesprekken gevoerd met grondeigenaren en WSZ om de verdere planvorming en realisatie van nieuwe initiatieven te bespreken. Dit leidt tot de realisatie van diverse plannen.

We zien dat het traject cyclisch bouwen geen statisch maar een dynamisch traject is. Er vallen locaties af bijvoorbeeld omdat een grondeigenaar geen interesse heeft in een transformatie van zijn locatie of omdat bijvoorbeeld vanuit een kwalitatieve benadering transformatie van een locatie naar woningbouw onvoldoende opbrengsten genereert, waardoor de ontwikkeling van een locatie niet rendabel is. Er komen ook locaties bij, omdat grondeigenaren of andere initiatiefnemers zich melden bij de gemeente, omdat ze in aanmerking willen komen voor transformatie van hun locatie naar woningbouw. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de locatie van Scandinavian Tobacco Group.

Op basis van dit hele proces is inmiddels ook duidelijk dat er binnen de kernen onvoldoende woningbouw-mogelijkheden zijn. Daarom wordt er ook gekeken naar logische en aanvaardbare locaties voor uitbreiding. Hierbij kijken we breder dan alleen de zoekgebieden voor stedelijke ontwikkeling, omdat deze niet altijd even logisch zijn om te ontwikkelen. In 2022 is de Ruimtelijke visie woonuitbreidingen Eersel door de gemeenteraad vastgesteld. In mei 2023 is een afwegingskader voor uitbreidingsgebieden vastgesteld. Hiermee worden de verschillende potentiële uitbreidingsgebieden tegen elkaar afgewogen. Zodra het woningbouwprogramma het toelaat, ontwikkelen we de meest kansrijke woningbouwlocaties aan de randen van onze kernen.

Duizel-Noord 1^e en 2^e fase

Aan de noordzijde van Duizel hebben we een uitbreidingsplan ontwikkeld voor de bouw van circa zeventig woningen in de eerste fase. Deze fase is inmiddels volledig gereed.

Voor de tweede fase is ook een bestemmingsplan vastgesteld voor de bouw van circa zeventig woningen. Deze fase bestaat uit een gemêleerd programma met onder andere 28 sociale huur- en koopwoningen (KoopGarant) en levensloopbestendige woningen. Het terrein is in 2023 bouwrijp gemaakt en in het tweede

kwartaal 2023 zijn de eerste woningen in aanbouw genomen. Een aantal vrije sector woningen zijn nog niet verkocht.

Postels Huufke, Vessem

Het bestemmingsplan is vastgesteld in november 2020. In 2022 zijn de woningen in het plan verkocht. In 2023 is het plan bouwrijp gemaakt en is gestart met de bouw van de woningen.

Koemeersdijk, Wintelre

Het plan Koemeersdijk 1^e fase is gelegen ten noorden van de Slikdijk en voorziet in een divers woningbouwaanbod. Deze fase van het plan is gereed en woonrijp gemaakt.

De 2^e fase van het plan biedt ruimte voor de bouw van maximaal 39 woningen met een gedifferentieerd programma waaronder 40% sociale koop en of huurwoningen. In 2022 heeft de verkoop van deze woningen plaatsgevonden en is het terrein bouwrijp gemaakt. In 2023 is gestart met de bouwwerkzaamheden.

Rosheuvel, locatie Verstappen, Eersel

Voor deze locatie is in 2023 gestart met de bouw van 28 woningen. Er worden elf sociale woningen, negen tussen/hoekwoningen, zes tweekappers en twee vrijstaande woningen gebouwd. In 2024 worden deze woningen opgeleverd.

Nieuwstraat 100, Eersel

Het betreft de realisatie van een kleinschalig wooncluster van een twintigtal zelfstandige appartementen, één appartement voor inwonend verzorgingsechtbaar en gemeenschappelijke ruimten voor activiteiten. De doelgroep voor de zorgappartementen bestaat uit senioren aan wie zorg verleend wordt vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ). De bestemmingsplanprocedure is in 2023 opgestart. In 2024 wordt gestart met de bouw.

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne

De gemeente vangt sinds 2022 vluchtelingen uit Oekraïne op. De gemeente heeft circa 130 plaatsen voor vluchtelingen in gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast zijn circa dertig personen opgevangen bij particulieren. Er wordt rekening mee gehouden dat de opvang nog langere tijd nodig zal zijn. Voor hoelang is niet concreet aan te geven, omdat dit samenhangt met de veiligheidssituatie in Oekraïne en de mogelijkheid tot terugkeer. Voor Eersel ontstaat in 2025 een probleem als de overeenkomsten voor het gebruik van enkele panden aflopen. In 2024 moet opnieuw worden gezorgd voor locaties waarin deze aantallen gehuisvest kunnen worden. De kosten voor aankoop/huur en het geschikt maken van locaties en de kosten voor ondersteuning, in de breedste zin van het woord, zullen voldoende zijn. Vanuit het Rijk is de toezegging gedaan dat gemeenten redelijkerwijs gecompenseerd zullen. Dit is inclusief de personele capaciteit die hiervoor wordt ingezet.

Een hoogwaardig woon- en verblijfsklimaat in een aantrekkelijke groene gemeente

Woondeal

In 2023 is de Woondeal Zuidoost-Brabant vastgesteld. Met de woondeal versterken we onze samenwerking in volkshuisvesting. De woningbouwprogrammering per regio en gemeente stellen we vast. Iedereen weet dan hoeveel, voor wie en waar er gebouwd kan worden. Corporaties en marktpartijen weten wat ze kunnen bouwen. We zullen vaker contact hebben om knelpunten op te lossen en om de woningbouw te versnellen. Alle partijen, Rijk, provincie, gemeente, corporaties, maar zeker ook de marktpartijen leveren hun aandeel. Met de woondeals nemen we samen de regie op de volkshuisvesting. De Woondeal is een start van een langjarige samenwerking om de woningbouwproductie in onze regio te vergroten. In 2024 werken we aan het 'uitvoeringsprogramma' en gaan we verder aan de slag met concrete projecten.

Regionale woonvisie en vertaling naar lokaal uitvoeringsprogramma

Op 12 maart 2019 is de Kempische visie op Wonen 2019-2023 vastgesteld. De speerpunten zijn grotendeels uitgewerkt:

1. Versnellen van de bouwproductie op een zorgvuldige manier;
2. Behoud van betaalbaar wonen;
3. Zorg voor elkaar faciliteren;
4. Klaar voor de toekomst;
5. Wonen én werken.

In 2023 wordt de Kempische visie op Wonen geactualiseerd. Besluitvorming is voorzien voor 2024.

Uitvoering woonbeleid

De Wet goed verhuurderschap is op 1 juli 2023 in werking getreden. Met deze wet kunnen ongewenste verhuurpraktijken worden tegengegaan en woningzoekenden, huurders en arbeidsmigranten worden beschermd. We hebben er wettelijke taken bij gekregen. De wet introduceert verschillende instrumenten, waaronder (basis)normen voor goed verhuurderschap, de bevoegdheid om verhuurdvergunningen te introduceren en de mogelijkheid voor gemeenten om het beheer van een woning over te nemen. Als gemeente moeten we lokale wetgeving voorbereiden. Daarnaast monitoren we diverse woonthema's, zoals de toewijzing van woningen aan inwoners uit de eigen gemeente en de verkoop van woningen aan investeerders. Deze thema's komen ook terug in de nieuwe wet.

Omgevingsvisie 3.0

In 2023 is in het kader van het werken met de Omgevingswet gestart met de Omgevingsvisie 3.0. Hierbij komen thema's aan bod die nog niet in de Omgevingsvisie 2.0 opgenomen waren en wordt een participatietraject opgestart. In 2024 wordt verder gewerkt aan de Omgevingsvisie 3.0. Hierin wordt ook de Ruimtelijke visie woonuitbreidingen meegenomen.

Bestuursopdracht vervolg ontwikkelstrategie de Kempen

Halverwege 2023 is de Bestuursopdracht vervolg Ontwikkelstrategie de Kempen in de Kempengemeenten vastgesteld. De uitvoering van deze bestuursopdracht krijgt in 2024 een vervolg. In 2023 is de inventariserende fase afgerond. Hierbij is inzichtelijk gemaakt wat de schaa sprong concreet betekent voor de Kempen en welke beleidsuitgangspunten van toepassing zijn in de volgende fasen (stap 1). Ook is in 2023 gestart met een participatietraject om duidelijk te krijgen wat de kracht van de Kempen op het gebied van brede welvaart inhoudt (stap 2). Beiden vormen input om in 2024 de denkrichtingen uit de Ontwikkelstrategie de Kempen (2021) om te zetten in scenario's (stap 3), waaruit vervolgens een voorkeursscenario komt (stap 4). De verdere uitwerking daarvan (stap 5) zal doorlopen in 2025.

Groenvoorzieningen

Onderhoud groen binnen de kom

Het onderhoud van het groen binnen de kom van Eersel wordt gedaan door KempenPlus. In grote lijnen wordt dit werk binnen de gestelde kaders uitgevoerd, maar de laatste paar jaar was het lastig het onderhoud op niveau te blijven uitvoeren. Dit komt doordat KempenPlus als gevolg van de Participatiewet steeds minder personeel ter beschikking heeft. Om deze reden hebben we het werkaanbod voor KempenPlus aangepast. Het maaien van gazons en het groenonderhoud van Vessem en Wintelre wordt nu per 1 januari 2022 uitgevoerd door een marktpartij.

Vervanging groen

Jaarlijks worden een aantal groenvervangingsprojecten opgestart, zo ook in 2024. Het gaat hierbij om openbaar groen waarvan de onderhoudskosten te hoog zijn, dat niet meer aantrekkelijk is en wat overlast veroorzaakt door bijvoorbeeld boomwortels. Bij het bepalen van de nieuwe inrichting kijken we naar praktische toepasbaarheid, aanleg- en onderhoudskosten, waarde voor beleving, natuur en biodiversiteit, en wensen van bewoners. Ook houden we rekening met een veranderend klimaat. Bij voorkeur kiezen we een variëteit van vaste planten; kleurrijk en biodivers.

Boombeleid

In 2023 heeft uw raad het bomenbeleidsplan 2023-2033 vastgesteld. De oude plannen stammen uit 2013 en sluiten niet meer aan op de huidige wensen en werkwijzen. Als vervolg hierop schrijven we ons bomenbeheerplan. Hierin staan de beheermaatregelen en jaarlijkse programma's. Eventuele financiële consequenties betrekken we bij de begroting 2025 en volgende.

Behoud en versterking natuur, landschap en biodiversiteit

Landschap

De gemeente beheert zelf ongeveer 48 hectare aan landschapselementen. In 2021 zijn we gestart met een herstelplan voor deze elementen. Rondom Wintelre zijn in 2021 en 2022 vrijwel alle landschapselementen opgeknapt. Hier liggen ook de meeste ($\pm 75\%$). In 2023 richten we ons op het gebied rondom Vessem. In 2024 gaan we aan het werk rondom Eersel en Steensel. De volgende stap is om het beheer onder te brengen bij de aanliggende grondeigenaren en zo de omgeving te betrekken bij ons landschap. Wij onderzoeken de mogelijkheden hiertoe in het verlengde van het beheerplan dat we regionaal opstellen in het kader van de gebiedsontwikkeling Levende Beerze.

Daarnaast nemen we deel aan de Stimuleringsregeling Landschap (Stila). Hiermee worden grondeigenaren gestimuleerd om wandelpaden aan te leggen, op hun percelen maatregelen te treffen voor natuur- en landschapsbehoud en om maatregelen te treffen voor klimaatadaptatie. Jaarlijks dragen wij € 25.000,- bij via deze regeling, waarvan het bedrag door de provincie wordt verdubbeld. Uitvoering van

deze regeling gaat via het provinciale subsidieloket. De regeling is onlangs tot en met 2025 verlengd. Wij hebben ons hiervoor opnieuw ingeschreven.

Vogelakkers

Na een proef van zes jaar hebben we in 2023 ± vijf hectare landbouwgrond definitief omgevormd tot vogelakkers. Deze vijf hectare hebben we uit ons landbouwareaal onttrokken en intern afgerekend. Deze vogelakkers zien er niet alleen erg mooi uit, maar zijn ook erg belangrijk voor allerlei soorten boerenlandvogels. In de winter vinden grote groepen vogels hier voedsel. De akkers zaaien we jaarlijks in met een mengsel van diverse bloeiende en zaadvormende planten. Dit doen we samen met de enthousiaste vrijwilligers van Vogelwerkgroep De Kempen.

Bos- en natuurgebieden

Onze gemeente bestaat voor ongeveer 25% uit bos- en natuurgebieden. Een groot deel daarvan beheren we zelf. Deze gebieden bieden rust en ruimte om te fietsen en te wandelen. Ook bieden deze gebieden een tehuis aan vele verschillende dier- en plantensoorten. Tegelijkertijd zijn onze bossen een groeiplaats voor het meest duurzame bouw materiaal: hout. Zo combineren we een mooie leefomgeving met een duurzame toekomst. Deze gebieden beheren we kostenneutraal.

Doorlopende projecten groen in 2024

Omschrijving	Begroot	Voltooid	Toelichting
Aanvulling uitvoering integraal beleidsplan Groen Loont	2020	2024	Krediet afsluiten na 2024
Incidentele maatregelen recreatie	2021	2025	
Herstelmaatreg. landschapselementen	2021	2024	Krediet afsluiten na 2024
Plan Bos en Boom 1 ^e fase exclusief grond	2021	2031	
Plan Bos en Boom 1 ^e fase (grond)	2022	2031	
Opstellen bomenbeleid- en beheerplan	2022	2024	Beheerplan wordt opgesteld
Actieplan Eikenprocessierups (EPR)	2020	2023	Beheersbaar, krediet afsluiten na 2023
Extra afvalbakken en extra capaciteit	2023	2024	

Algemeen: Het merendeel van projecten hebben een doorlooptijd van twee tot drie jaar. Daarom splitsen we projecten in voorbereiding en uitvoering. Zo leggen we minder beslag op de financiële middelen, voorkomen we te grote onderuitputting van de begroting en kunnen we de uitvoeringsbudgetten beter ramen.

Toelichting doorlopende groen projecten

Aanvulling uitvoering integraal beleidsplan Groen Loont

Met dit projectkrediet is de bosnota opgesteld, zijn bosplantsoenen hersteld en hebben we beheermaatregelen voor de EVZ's (Ecologische VerbindingsZones) kunnen uitvoeren. Dit projectkrediet is indertijd éénmalig beschikbaar gesteld bij het ontbreken van structurele middelen voor beheer in de exploitatiebegroting. In de exploitatiebegroting 2024 zijn nu alle noodzakelijke beheerposten opgenomen. Met het restantkrediet gaan we in 2024 nog het groen langs dorpsranden herstellen. Eind 2024 sluiten we het krediet af.

Incidentele maatregelen recreatie

Dit krediet is in 2021 beschikbaar gesteld voor maatregelen voor aanleg en herstel van fietscrossroutes, loslooproutes, informatieborden, ver- en gebodsborden. Tevens benutten we dit krediet voor maatregelen tegen het (motor)crossen in de bossen". We plaatsen obstakels, slagbomen en rasters met de juiste bebording t.b.v. handhaving. Rondom Steensel zijn de werkzaamheden afgerond en zien we ook dat het (motor)crossen in de bossen daar is verminderd. Dit heeft zich nu verplaatst naar de bossen tussen Buikheide en Groot en Kleinmeer. In 2023 gaan we ook hier de noodzakelijke fysieke maatregelen nemen. Dit in- en na overleg met onze ingehuurde groene BOA. Inmiddels hebben wij al ervaren dat geplaatste obstakels en bebording vernield worden. Hiervoor zullen we blijvend middelen voor herstel nodig hebben.

Herstel landschapselementen

In 2021 en 2022 zijn de LSE's rondom Wintelre opgeknapt. In 2023 hebben we ons gericht op het gebied rondom Vessem. In 2024 gaan we aan het werk rondom Eersel en Steensel.

Procedures ruimtelijke plannen

In de voorgaande jaren zijn meerdere particuliere ontwikkelingen geïnitieerd en herstructureringslocaties onderzocht. In hoeverre dit in 2024 leidt tot ruimtelijke procedures, is op dit moment nog niet bekend.

Eersel-West

De raad heeft in april 2021 ingestemd met het stedenbouwkundig plan Eersel West. Vervolgens is een start gemaakt met het voorbereiden van de planologische procedure, die naar verwachting in 2024 wordt afgerond. In het plangebied komen maatschappelijke en dienstverlenende functies.

Transitie landelijk gebied, gebiedsontwikkeling Levende Beerze en Levende Run

Sinds 2010 zijn de gemeenten Eersel en Oirschot samen bezig met de gebiedsontwikkeling van de Levende Beerze. Samen met Provincie Noord Brabant, Waterschap de Dommel, Brabants Landschap, ZLTO, bewoners van het gebied en diverse beheerorganisaties veranderen we het gebied en proberen het beheer en instandhouding te verankeren in de samenleving. Dit project/proces geldt provinciaal inmiddels als voorbeeldproject. Daaropvolgend zijn nieuwe (deel)projecten en nieuwe gebiedsprocessen ontstaan. In 2021 is in navolging van de Levende Beerze een Interbestuurlijk Programma (IBP) geld vrijgekomen om in het stroomgebied van de Run een vergelijkbaar gebiedsproces te starten: de Levende Run.

Doorlopende transitieprojecten in 2024

Omschrijving	Begroot	Voltooid	Toelichting
Ecologische verbindingszone Run	2016	2025	Projectleiding WS Dommel
Gebiedsontwikkeling Levende Run	2021	2031	
Gebiedsontwikkeling Kleine Beerze	2010/14	2023	Medio 2023 nieuw project IBP en GGA
IBP proeftuinen in de Kempen	2021	2025	Eersel penvoerder 14 deelprojecten

Algemeen: Het merendeel van projecten hebben een doorlooptijd van twee tot drie jaar. Daarom splitsen we projecten sinds de begroting 2022 in voorbereiding en uitvoering. Zo leggen we minder beslag op de financiële middelen voorkomen we te grote onderuitputting van de begroting en kunnen we de uitvoeringsbudgetten beter ramen.

Toelichting doorlopende landschapsprojecten

Ecologische verbindingszone Run

Waterschap de Dommel is al geruime tijd bezig met de uitvoering van het beekherstel van de Run tussen het riviertje de Dommel en het buurtschap Schadewijk. Dit ingevolge van de Kader Richtlijn Water. Het gedeelte tussen de Dommel en Grootgoor werd in 2022 voltooid. Op dit moment is het waterschap bezig met de voor-bereiding van de werkzaamheden tussen Grootgoor en Schadewijk. De RO-procedures voor deze grote ruimtelijke aanpassingen zijn in afronding. De inspraak is geweest en het BP zal voor 1 januari 2024 zijn gepubliceerd. De verwachting is dat het werk de 2^e helft van 2024 kan starten.

Eersel heeft een aantal landschapselementen in dit uitvoeringsplan ondergebracht (bruggetjes, uitzichtpunt, elzensingels, fietsroutes en -parkeerplaatsen). Deze bijdrage betalen we straks deels uit het bovenstaande krediet. Voor onze bijdrage in de bruggetjes en het uitzichtpunt zijn aparte kredieten beschikbaar (zie programma 6). Voor deze landschapselementen verwachten we nog subsidie te krijgen in het kader van het gebiedsakkkoord N69. Hiervoor hebben wij in 2021 cofinancieringsverklaringen bij de provincie afgegeven.

Gebiedsontwikkeling Levende Run

Zie tekst GGA-Kempenland-West.

Gebiedsontwikkeling Levende Beerze

Eind 2023 wordt de herinrichting van het beekdal van de Kleine Beerze en de inrichting van 7 ha "Dorp aan de Beek" voltooid. Dit is een samenwerkingsproject van Waterschap de Dommel, Brabants Landschap en Eersel. Dit had een jaar eerder opgeleverd moeten zijn, maar heeft vertraging opgelopen door de aanwezigheid van een beschermde diersoort. Beide uitvoeringsprojecten maken deel uit van het gebiedsontwikkeling de Levende Beerze. Op Eersels grondgebied zitten ook nog een tweetal ruimtelijke projecten:

- Natuurontwikkeling: Dit betreft een grondportefeuille van Provincie Noord Brabant voor het toevoegen van 248 hectare landbouwgrond aan het NatuurNetwerk Brabant (NNB) rondom Vessem en Middelbeers (waarvan 110 hectare Ondernemende Natuur Netwerk Brabant). Iets meer dan de helft van deze ambitie is behaald.

- Gebiedsontwikkeling Donk: Dit betreft het stimuleren/faciliteren van natuurontwikkeling en beperkte, landschappelijk goed ingepaste woningbouw in en rondom het buurtschap Donk. De verwachting is dat de omgevingsplanprocedure voor de vijf initiatieven in dit gebied nog in 2023 is opgestart.

Daarmee stopt ook deze samenwerking in deze gebiedsontwikkeling. De uitvoeringscommissie Levende Beerze wordt eind 2023 opgeheven en de resterende ambities worden doorgegeven naar de stuurgroep GGA (Gebied Gerichte Aanpak) Kempenland West.

GGA Kempenland West

De ruimtelijke opgave is in de afgelopen jaren flink groter geworden. Denk hierbij aan klimaat (verdroging), energietransitie, transitie landbouw en stikstofdepositie. Dit vraagt een gebied overstijgende aansturing van deze nieuwe vraagstukken. Dit is door de Provincie ondergebracht bij de GGA Kempenland West. De door het Rijk geplaatste stip op de horizon is 2030. In Den Haag wordt inmiddels gesproken over 2035. Ambtelijk wordt dit als realistischer gezien.

De samenwerking beslaat het grondgebied van Hilvarenbeek, Reusel de Mierden, Bladel, Bergeijk, Eersel en Oirschot. Binnen de GGA worden verschillende gebiedsprocessen gedefinieerd. Voor Eersel zijn onderstaande gebieden van belang:

- Gebiedsproces Landschotseheide: De extreme verdroging van dit N2000-gebied is één van de grote zorgen binnen de GGA Kempenland West. De heide ligt binnen de gemeente Oirschot, maar de oorsprong van de verdroging ligt hoofdzakelijk op het bovenstrooms gelegen Eersels grondgebied. De provincie en Oirschot trekken dit gebiedsproces. Eersel zal de benodigde ruimtelijke procedures op haar grondgebied uitvoeren en faciliteren.
- Gebiedsproces De Run: Het deelgebied ligt tussen de kernen Eersel en Bergeijk. Het initiatief voor dit gebiedsproces ligt bij beide gemeenten. De uitdaging richt zich hier op het vasthouden van water in het gebied en voorkomen van negatieve sociaal-maatschappelijke gevolgen voor de gevestigde agrarische ondernemers. Het gebiedsproces is inmiddels opgestart. We beginnen met een inventarisatieronde onder de 65 gevestigde boerenbedrijven. De hieruit voortvloeiende wensen combineren we met de ruimtevraag t.g.v. de ontwikkelstrategie regio Eindhoven (voltooid Q3 2024). Dit vertalen we vervolgens in een gebiedspanorama voor het deelgebied de Run. Deze 1^e fase van het proces moet dan eind 2024 gereed zijn. Daaruit definiëren we de vervolgstappen voor het gebiedsproces.
- Gebiedsproces Groot en Kleinmeer: Dit kleine N-2000 gebied is eigendom van de gemeente Eersel en ligt binnen de onttrekkingszone van het waterwingebied Vessem. Op dit moment ontbreekt ons de ambtelijke capaciteit om dit gebiedsproces gelijktijdig met “de Run” te starten. Het gebied rondom Groot en Kleinmeer is relatief klein en overzichtelijk waardoor wat tijdverlies aan de voorkant van het proces redelijkerwijze op te vangen is.

IBP-VP Proeftuinen in de Kempen

In 2021 heeft de provincie Noord-Brabant, ± 1,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de ‘Proeftuinen in de Kempen’. Het IBP-VP is een Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland wat door het Rijk is uitgezet om de problemen (o.a. Landbouw en Klimaatadaptatie) op de Zuidoostelijke zandgronden te kunnen aanpakken. Deze aanvraag is namens een aantal gebiedspartners door de gemeente Eersel aangevraagd. Eersel is penvoerder van deze aanvraag Deze aanvraag heeft betrekking op twee deelgebieden:

- Proeftuin Levende Beerze (11 deelprojecten onder aansturing van de uitvoeringscommissie)
- Proeftuin slimme landschappen in de Kempen (3 deelprojecten, o.a. gebiedsontwikkeling de Run)

De 14 deelprojecten/processen moeten 2024 afgerond moeten zijn. In sommige projecten zit energie en voortgang. Andere deelprojecten komen (te) moeizaam op gang, hoofdzakelijk vanwege capaciteitsgebrek in de regio. Samen met de Provincie stellen we momenteel een ambtelijke tussenevaluatie op.

Anticiperende grondaankopen

In hoofdstuk 5 van de nota grondbeleid is aangegeven dat ons college anticiperende verwervingen moet kunnen doen als daartoe vanuit ruimtelijke perspectief aanleiding voor is. Daarom wordt in het kader van de rechtmatigheid, voorgesteld om hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 2.000.000,-. Deze verwervingen worden op de balans geactiveerd op het moment dat de grond in exploitatie genomen wordt. Er is zodoende geen afzonderlijke dekking nodig. Het (restant-)krediet zal bij de jaarrekening niet worden overgeboekt.

Vorbereidingskrediet nieuwe grondexploitaties

In de nota grondbeleid kiest de gemeente Eersel voor een proactieve regierol bij locatieontwikkeling. Ten behoeve van voorbereiding, denk hierbij aan onderzoekskosten, advieskosten en ambtelijke inzet, is vooruitlopend op vaststelling van een bestemmingsplan en grondexploitatie een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 50.000,-. Deze kosten geactiveerd worden op de balans totdat er een

exploitatiebegroting geopend wordt. Deze kosten kunnen dan ingebracht worden in de betreffende grondexploitatie en zullen in beginsel gedekt worden door toekomstige opbrengsten.

Visie akkers van Eersel

Om de visie daadwerkelijk tot uitvoer te krijgen is een projectleider aangesteld om de gesprekken met de grondeigenaren te voeren en om te zorgen dat mensen mee willen doen om het gebied tot een betere kwaliteit brengen. De realisatiemogelijkheden om tot uitvoering van de visie te komen worden in de gesprekken onderzocht.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Bouwen en wonen;
2. Woonomgeving en leefmilieu;
3. Planologie en stedenbouw.

Investerings (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Plan Bos & Boom	648.000	648.000	0
Totaal investeringen	648.000	648.000	0

Exploitatie (bedragen in €)	Exploitatie 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking uit exploitatie
Omgevingsplan	20.000	0	20.000
Totaal exploitatie	20.000	0	20.000

Exploitatie

Programma: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Bouwen en wonen	828.708	2.267.238	1.502.537	1.404.537	1.362.537	1.362.537
Woonomgeving en leefmilieu	1.277.773	1.751.824	1.450.413	1.450.413	1.420.413	1.420.413
Planologie	10.092.855	5.961.368	1.200.204	2.550.204	2.730.204	2.730.204
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	12.199.336	9.980.430	4.153.154	5.405.154	5.513.154	5.513.154
BATEN						
Bouwen en wonen	3.409.063	3.072.634	2.403.135	2.073.135	2.073.135	2.073.135
Woonomgeving en leefmilieu	736.812	484.263	144.810	144.810	144.810	144.810
Planologie	10.990.192	6.000.367	2.575.365	2.575.365	2.575.365	2.575.365
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	15.136.067	9.557.264	5.123.310	4.793.310	4.793.310	4.793.310
Saldo (baten – lasten)	2.936.731	-423.166	970.156	-611.844	-719.844	-719.844
OVERIGE LASTEN						
Apparaatskosten	2.316.357	2.067.909	2.629.125	2.629.125	2.629.125	2.629.125
Kapitaallasten	966.741	1.096.657	72.409	72.409	72.409	72.409
Totaal overige lasten	3.283.098	3.164.566	2.701.534	2.701.534	2.701.534	2.701.534
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	504.393	886.264	0	0	0	0
Totaal overige baten	504.393	886.264	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	158.026	-2.701.468	-1.731.378	-3.313.378	-3.421.378	-3.421.378

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Bouwen en wonen

Binnen deze productgroep is een negatieve afwijking van € 95.202,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit verschil wordt veroorzaakt door:

- de ontvangen Rijksbijdrage voor het budget voor tijdelijke huisvesting vluchtelingen. Per saldo € 135.000,- positief. Zie ook programma 0 voor de tegenhanger van deze post;
- ophoging post gemeentelages conform voorjaarsnota 2024-2027, € 70.000,- positief;
- pilot wildcrossen conform eerste bestuursrapportage 2023, € 48.000,- negatief;
- implementatie uitvoering woonbeleid conform eerste bestuursrapportage 2023, € 15.000,- negatief;
- vermindering inkomsten met betrekking tot verhuur gebouwen € 48.430,- negatief;
- diverse mutaties op verschillende posten, waaronder prijsindexering, verzekeringen en belastingen, en saldo ODZOB € 1.632,- positief.

Woonomgeving en leefmilieu

Binnen deze productgroep is een negatieve afwijking van € 38.042,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit verschil wordt veroorzaakt door:

- Onderhoud groen betreffende onbenutte post 2023, € 15.000,- positief;
- Onderhoud straatmeubilair/speeltoestellen incidenteel budget 2023, € 17.400,- positief;
- Indexering, verzekeringen en belastingen diverse posten € 61.457,- negatief;
- Saldo overige mutaties diverse posten € 8.985,- negatief.

Planologie

Binnen deze productgroep is een positieve afwijking van € 1.336.162,- ten opzichte van de begroting 2023. De voornaamste reden hiervoor is het positieve saldo van € 1.291.842,- op de bouwgrondexploitatie. De post bouwgrondexploitatie zit echter budgetneutraal in de begroting wanneer er ook rekening wordt gehouden met de bijbehorende kapitaallasten, apparaatskosten en de boeking van het resultaat dat in programma 10 is opgenomen.

Verder is het budget bestemmingsplannen algemeen in 2024 opgehoogd met € 20.000,- in verband met kleinere aanpassingen/updates van het tijdelijk Omgevingsplan. Dit conform de voorjaarsnota 2024-2027. Daarnaast is er in 2023 een incidentele pilot sloopregelingen 2023 geweest. Dit veroorzaakt een positief verschil van € 64.000,-.

Beleidsdocumenten

- Verordening Kwaliteit Vergunningen Toezicht en Handhaving Omgevingsrecht
- Uitvoeringsbeleid Kwaliteit Vergunningen Toezicht en Handhaving, 1^e herziening
- Beleidsregel afwijkingen bestemmingsplan 2021
- Omgevingsvisie 2.0
- Visie Buitengebied 2.0
- Kempische visie op wonen 2019-2023
- Nota Impuls Sociale Woningbouw
- Beleidsplan gemeentelijke bos- en natuurterreinen 2021-2030
- Kwaliteitsplan groen 2012
- Bomenbeleidsplan Gemeente Eersel 2013
- Bomenbeheerplan Gemeente Eersel 2013 - 2023
- Beleidsplan Groen Loont! 2017
- Nota grondbeleid

4. Milieu

Door het uitvoeren van de activiteiten die vallen onder dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: “**Inwoners van de gemeente Eersel wonen in een schone, gezonde en duurzame leefomgeving**”.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
AFVAL- EN GRONDSTOFFEN		
Indicator	Realisatie	Norm
22. Omvang huishoudelijk restafval <i>(verplicht)</i> <i>Kg/inwoner</i>	Restafval per inwoner inclusief milieustraat: 2022: 54 2021: 58	Norm: 2023: 50 kg (inclusief milieustraat, meetbaar in 2023) Landelijke VANG-doelstelling: 100 kg per inwoner
Wat gaan we daarvoor doen? Om de kaders uit te werken worden de volgende projecten uitgevoerd: <ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek naar update circulair centrum (Milieustraat) Eersel; - Onderzoek kringloop- en hergebruikcentra bouwmaterialen; - Optimalisatie bestaande inzamelstructuren oud papier, glas, textiel; - Verbetering en optimalisatie kennis van de inwoners ten aanzien van afvalstromen; - Communicatie. 		

ENERGIE		
Indicator	Realisatie	Norm
23. CO ₂ -reductie t.o.v. 1990 <i>(eigen indicator)</i> <i>% reductie ten opzichte van 1990</i>	2021 83.700 ton (excl. CO ₂ -uitstoot auto(snel)wegen = 19,2% reductie) 2020 81.800 ton (excl. CO ₂ -uitstoot auto(snel)wegen = 21,0% reductie) <i>IJkpunt 1990</i> 103.550 ton CO ₂ -uitstoot	Norm: 55% CO ₂ -reductie in 2030 en 95% reductie in 2050 (gemeentelijk beleid in lijn met het klimaatakkoord) In ton CO ₂ : 2030: 46.597 (45%) 2050: 5.117 (5%)
Wat gaan we daarvoor doen? Het uitvoeren van acties op vijf sub thema's: <ol style="list-style-type: none"> 1. Gemeentelijk vastgoed; 2. Gebouwde omgeving; 3. Mobiliteit; 4. Grootschalige opwekking; 5. Landbouw. Acties die zijn uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2021-2025. Onderdeel hiervan is ook de voortgang te meten met behulp van de duurzaamheidsbarometer.		

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

GEMEENTELIJK VASTGOED

Indicator	Realisatie	Norm
24. CO ₂ -reductie t.o.v. 2012 <i>(eigen indicator)</i>	2022: - 21,29% (-277 ton kg CO ₂)	Norm 2025: 39% CO ₂ -reductie t.o.v. 2012
% reductie ten opzichte van 2012	2020: -17,26% (-225 ton kg CO ₂)	In ton kg CO ₂ : In 2012: 1.303 (=100%) Doel 2025: 795 (= 61%)

Wat gaan we daarvoor doen?

Verdere uitvoering geven aan het realiseren van 164 duurzaamheidsmaatregelen om de 39% reductie te realiseren in 2025. Acties staan uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2021-2025.

ENERGIEREDUCTIE EN ZON-OP-DAK

Indicator	Realisatie	Norm
25. Energiebesparing ten opzichte van 2007 en duurzame energieopwekking <i>(eigen indicator)</i>	2021 75 TJ duurzaam opgewekte elektriciteit 16,4% energiebesparing t.o.v. 2007	Norm: 2030: 15% energiebesparing t.o.v. 2007
In TJ	2020 61 TJ duurzaam opgewekte elektriciteit 18,0% energiebesparing t.o.v. 2007	2030: 200 TJ duurzame energieopwekking
	Ijkpunt 2007 2.186 TJ energieverbruik	

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan het plan van aanpak energiereductie en zon-op-dak. Hierin zitten acties die betrekking hebben op het maximaliseren van de energiereductie bij woningen en bedrijfspanden. We focussen ons in 2024 voornamelijk op bedrijven.

We geven uitvoering aan het Besparingsprogramma woningen gemeente Eersel, waarin verschillende regelingen zijn opgenomen om bestaande woningen in de gemeente versneld te verduurzamen.

GROOTSCHALIGE OPWEKKING

Indicator	Realisatie	Norm
26. Grootschalige opwekking <i>(eigen indicator)</i>	2022: 0 TWh 2021: 0 TWh	Norm: 0,055 TWh grootschalige opwekking in 2030
In TWh		

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan het beleid grootschalige zonne-energie gemeente Eersel 2020-2030.

In 2024 zal onder andere het vergunnen van het zonnepark nabij Wintelre verder vorm krijgen. De komende jaren zal in samenwerking met de overige MRE-gemeenten langs de A67 en Rijkswaterstaat een traject worden doorlopen om energieopwekking langs de rijksweg mogelijk te maken (Klimaatcorridor A67).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

DUURZAME ENERGIE

Indicator	Realisatie	Norm
27. Hernieuwbare elektriciteit <i>(verplicht)</i> In %	2021 Eersel: 22,5% 2020 Eersel: 18,5%	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Eigen ingekochte stroom is groen door aankopen Garanties van Oorsprong; - Uitvoering geven aan het plan van aanpak energiereductie en zon-op-dak; - Uitvoering geven aan het beleid grootschalige zonne-energie gemeente Eersel 2020-2030; - Uitvoering geven aan de acties opgenomen in het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2021-2025. 		

ENERGIELABELS

Indicator	Realisatie	Norm
28. Woningen met geregistreerd energielabel A <i>(eigen indicator)</i> In %	2022 Percentage woningen met een geregistreerd energielabel: 48,9% Percentage van alle woningen met een energielabel dat energielabel A heeft: 34,7% 2021 Percentage woningen met een geregistreerd energielabel: 45,6% Percentage van alle woningen met een energielabel dat energielabel A heeft: 34,1%	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
Uitvoering geven aan de regelingen die zijn opgenomen in het Besparingsprogramma woningen gemeente Eersel. Dit leidt niet direct tot hogere geregistreerde energielabels, maar zorgt er wel voor dat meer woningen geïsoleerd worden naar deze standaard.		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Afval-/Grondstoffen

De gemeente Eersel richt haar grondstoffenbeleid op de transitie naar een Circulaire Gemeente. Het lineaire economiemodel waarin waardevolle grondstoffen worden uitgeput heeft geen toekomst. We werken in de gemeente naar een circulaire economie, waarin we producten en grondstoffen zo lang mogelijk in de keten houden, op een duurzame manier materiaalketens sluiten en waarde creëren uit afvalstromen. De circulaire economie is geen doel op zich.

Het is onderdeel van een duurzame samenleving die gericht is op het verminderen van de milieudruk. Een duurzame samenleving voorkomt afval, streeft naar optimaal hergebruik van producten en grondstoffen, wordt gevoed door duurzame energie, draagt bij aan klimaatbescherming en heeft oog voor People, Planet en Profit.

Het streven is om zo veel mogelijk grondstoffen met een zo hoog mogelijke kwaliteit in de (lokale) kringloop te behouden. Dit resulteert er automatisch in dat we zo min mogelijk restafval overhouden dat verbrand moet worden. We wensen een circulaire samenleving waarin het sluiten van kringlopen de normaalste zaak van de wereld is en af zijn van de wegwerpeconomie. Dit kunnen we alleen realiseren als de kennis van de inwoners op peil is ten aanzien van op welke manier er moet worden ingezameld en vooral wat de consequenties zijn van het verkeerd aanbieden van bepaalde afvalstromen.

De speerpunten voor 2024 zijn:

- Onderzoek naar update Circulaire centrum/Milieustraat
- Voorlichting kennis inwoners ten aanzien van verschillende te scheiden afvalstromen
- Aanbesteding 'Transport en verwerking' Milieustraat
- Vervangen/updaten bestaande inzamelmiddelen

Duurzaamheid

Energie

De gemeente heeft de wettelijke taak om een daling van de CO₂-uitstoot van 55% in 2030 en 95% in 2050 te realiseren ten opzichte van 1990. Dit willen we behalen door onder meer zelf het goede voorbeeld te geven (gemeentelijk vastgoed) en inwoners en bedrijven te stimuleren minder en duurzamere energie te gebruiken (energiereductie en zon op dak) en door grootschalige duurzame energieopwekking in te zetten. Daarnaast zijn er diverse andere acties die worden gedaan en die zijn samengevat in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2021-2025.

Transitievisie Warmte

De Transitievisie Warmte is in december 2021 vastgesteld. In 2022 zijn de eerste plannen verder uitgewerkt. In 2023 is het Besparingsprogramma vastgesteld en is begonnen met de uitvoering van de eerste regelingen uit dit programma. In 2024 worden de overige regelingen uit het Besparingsprogramma verder uitgerold.

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid

De gemeente Eersel heeft de opgave op het gebied van duurzaamheid verdeeld over de vijf thema's. Deze opgave is vertaald naar een uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2021-2025, waarin per thema de ambities, doestellingen en acties zijn samengevat. Op een aantal (deel)onderwerpen zijn losse kredieten ter beschikking gesteld, zoals de bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds voor energiereductie & zon-op-dak. Voor een aantal doelstellingen en acties geldt dit niet en daarvoor worden de financiële middelen aangewend.

Besparingsprogramma woningen gemeente Eersel

Halverwege 2023 zijn we gestart met de uitvoering van het Besparingsprogramma. Hierin staat een aantal regelingen beschreven om woningen de komende jaren versneld te verduurzamen. In 2023 zijn we gestart met de uitvoering van de eerste regelingen. In 2024 starten we met de uitvoering van de overige regelingen.

Schone lucht akkoord

Als deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord werken we in 2024 verder aan het Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit 2023-2030.

Ontwikkelingen Luchthaven Eindhoven

In het rapport Opnieuw Verbonden van Pieter van Geel, deed de verkenners in 2019 een advies over de ontwikkeling van Eindhoven Airport in de periode 2020-2030. De uitvoering van het rapport is gestart met het opzetten van de door hem geadviseerde Permanente Overleg Structuur. In 2020 werd met het rapport van de kwartiermakers de basis gelegd voor het Luchthaven Eindhoven Overleg (LEO). Binnen het LEO zijn voor de aanbevelingen uit het rapport Opnieuw Verbonden werkgroepen opgericht waarin alle betrokken actoren in overleg gaan. De gemeente Eersel vertegenwoordigt in een aantal van deze werkgroepen de randgemeenten. Op bestuurlijk niveau vertegenwoordigt de gemeente Eersel in het LEO de veertien randgemeenten van Eindhoven Airport. De voorzitter van LEO is de directe adviseur over ontwikkelingen rond de Luchthaven Eindhoven voor de minister van I&W en de staatssecretaris van Defensie. Ook de taken van het wettelijke COVM hebben een plek gevonden binnen LEO.

Gezien de bijzondere positie van de gemeente Eersel, vanwege haar geografische ligging onder de aanvliegroute, is het van belang om naast het regionale overleg ook lokaal te inventariseren welke zaken er in de gemeente spelen. Dat zorgt ervoor dat de gemeente een ondersteunende rol kan spelen richting de organisaties die de overlast voor onze inwoners kunnen verkleinen. Hiervoor is een klankbordgroep opgericht met inwoners uit de verschillende dorpen van de gemeente. Deze klankbordgroep wordt ondersteund vanuit de gemeente Eersel.

Riolering

In 2022 is een nieuw verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (vGRP) vastgesteld voor de periode 2023-2027. Hierin zijn ook de grote rioleringsprojecten over die periode omschreven. Deze zijn opgenomen in het meerjarig investeringsplan 2024-2027. Deze werkzaamheden aan de riolering worden gedekt door de rioolheffing. In het vGRP is vastgelegd hoe we de rioolheffing inzetten. Zie ook de paragraaf 'Lokale heffingen' van deze begroting.

De belangrijkste doelstellingen van ons riool- en waterbeheer:

- Instandhouding riolering:
  - Volksgezondheid
  - Milieubescherming
- Ontvlechting schoon en vuil water
- Voorkomen van wateroverlast (water in woningen)

Daarvoor voeren we dagelijks onderhoud uit en realiseren we (vervangings-)projecten. Deze jaarlijkse kosten verhouden zich ongeveer gelijk. $\pm 50\%$ onderhoud en $\pm 50\%$ kapitaallasten voor projecten.

Doorlopende projecten riolering in 2024

Omschrijving	Begroot	Vol-tooid	Toelichting
2021 Vervangen elektromechanisch deel gemalen 1 ^e fase	2021	Q2 2024	Eersel ZO 76 stuks
2022 Renovatie drukriolering 2 ^e fase	2022		Eersel, Duizel, Hees 101 stuks
2022 Vervangen E&M hoofdgemalen BBB Hazenstraat	2022	2023	Start uitvoering Q4 2023
2022 Re-linen riolering	2022	2023	Krediet eind 2023 afsluiten
2023 Rioolvervangng Smitseind voorbereiding	2023	2023	Krediet eind 2023 afsluiten
Aankoop grond ten behoeve van waterberging Willibrorduskerk	2023	2023	Overeenstemming bereikt
Reconstructie Kerkstraat riool	2023	2024	Uitvoering 2023/2024
2023 Herinrichting Carquefouplein riool	2023	2024	Uitvoering 2023/2024
2023 Reconstructie Den Heuvel riool voorbereiding	2023	2024	
2023 Rehabilitatie Kuilenhurk-de Hoefseweg voorbereiding	2023	2025	
2023 Renovatie drukriolering 3 ^e fase	2023	2025	Vessem, Stevert (Steensel) 104 stuks
2023 Vervanging E&M hoofdgemalen	2023	2024	Dennenoord, IT Vessem, Poeliepark
2023 Voorbereiding Klimaatbestendig Haagdoorn	2023	2025	Samenwerking gemeente/bedrijven
2023 Aanleg rioolleiding Smitspad Wintelre	2023	2025	Vergroten berging/afvoer
2023 Gebiedspaspoorten Hemelwater	2023	2026	Pilotproject infiltratiekaarten
Steensel weer een dorp fase 3 riool	2023	2025	Start uitvoering Q2 2024

Algemeen: Het merendeel van projecten hebben een doorlooptijd van twee tot drie jaar. Daarom splitsen we projecten sinds de begroting 2022 in voorbereiding en uitvoering. Zo leggen we minder beslag op de financiële middelen voorkomen we te grote onderuitputting van de begroting en kunnen we de uitvoeringsbudgetten beter ramen.

Toelichtingen op investeringen 2024

Renovatie drukriolering 4^e fase

Veel van de pompgemalen van de drukriolering in het buitengebied zijn inmiddels 40 jaar oud en incidenteel vervangen van elektrische besturingen, pompen en leidingwerk wanneer deze defecten vertonen, is niet meer doelmatig. Dit vraagt om een planmatige aanpak van het vervangen van het elektrisch/mechanische deel hiervan. De ervaring leert dat hierdoor de beheerkosten zullen dalen. De 4e fase van deze aanpak omvat 120 drukrioolgemalen in het gebied rondom Knegsel, de Eindhovenseweg (Steensel) en Zandstraat (Steensel). In 2025 vervangen we nog eens de E&M van 88 stuks gemalen rondom Wintelre (fase 5).

Voorbereiding herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkkackers (Duizel), RIOOL

Het riool in het Smitseind, Kempstraat en Kerkkackers is slecht van kwaliteit. Daarnaast is de afvoercapaciteit van dit riool te klein geworden ten gevolge van woningbouw en steeds zwaardere buien. Dit veroorzaakt te veel overstorten op het oppervlaktewater vanuit het gemengde rioolstelsel. We moeten hier het riool vergroten, regenwater(infiltratie)riool aanleggen en verharding afkoppelen. Tegelijk verplaatsen we de bestaande overstortleiding en sluiten we het bestaande regenwaterriool in de Oude Kerkstraat aan op de nieuwe regenwaterriolering. We starten de voorbereiding hiervoor in 2024 en voeren dit vanaf 2025 uit.

Vervangen E&M hoofdgemalen Haagdoorn

In 2024 worden de elektrische en mechanische (E&M) installaties van de hoofdgemalen Haagdoorn/-Sigaretmaker en Haagdoorn/Kerver vervangen. Deze kunnen dan weer 15 jaar mee.

Energiereductie & zon-op-dak

Op 20 april 2021 heeft de gemeenteraad van Eersel ingestemd met het 'Plan van aanpak energiereductie en zon-op-dak', als onderdeel van het 'Uitvoeringsprogramma duurzaamheidsbeleid 2021-2025'. Dit plan van aanpak beschrijft hoe in samenwerking met lokale partijen uitvoering kan worden gegeven aan de op 25 augustus 2020 aangenomen motie en de wens tot versneld resultaat op het gebied energiereductie en zon-op-dak, die is opgenomen in deze motie. Met de financiële middelen worden de projecten uit het 'Plan van aanpak energiereductie & zon-op-dak' gefinancierd en de salariskosten van de adviseur energiereductie & zon-op-dak gedekt.

Hierbij wordt met name eerst gekeken, conform motie van de raad bij de begrotingsbehandeling 2022-2025, naar de bedrijven. In 2024 worden nieuwe bedrijvenbijeenkomsten opgezet. Tevens wordt een plan van aanpak opgesteld over de verduurzaming van lokale bedrijven. Als laatste wordt er ook gewerkt aan een plan van aanpak voor de verduurzaming van de twee grootste bedrijventerreinen in samenwerking met het Kempisch OndernemersPlatform. Deze drie zaken zijn een uitvloeisel van de motie van de raad bij de begroting van 2022 om in te zetten op verduurzaming van bedrijven.

Daarnaast wordt samen met KempenEnergie/KempenDuurzaam bekeken welke beoogde werkzaamheden in het kader van het plan van aanpak door hen kunnen worden uitgevoerd.

Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen

De gemeente Eersel heeft in 2015 haar 38 gebouwen in kaart gebracht middels een zogenaamde Energieprestatie Advies voor Utiliteitgebouwen Maatwerkadvies (EPA-U Maatwerkadvies) waarbij, per gebouw, inzichtelijk is gemaakt welke duurzaamheidsmaatregelen (en bijbehorende investeringen) mogelijk zijn om aan de ambities van het Klimaatbeleid te voldoen.

Die duurzaamheidsmaatregelen bestaan uit beperking van de energievraag, gebruik van duurzame energie en het efficiënt gebruik van fossiele brandstoffen. Enkele voorbeelden zijn:

Na isoleren van daken, muren en/of vloeren, LED-verlichting, zonneboilers, zonnepanelen, HR++ beglazing, etc. Realisatie van maatregelen is mede afhankelijk van medewerking van betreffende huurders. Met de beschikbare financiële middelen kunnen tot 2025 de geadviseerde duurzaamheidsmaatregelen worden gerealiseerd.

In 2024 staan gaan we onder andere in diverse accommodaties (basisvoorzieningen) LED-verlichting realiseren, radiatoren optimaliseren, spouwmuren na-isoleren en HR++beglazingen plaatsen.

Vorbereiding herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, RIOOL

Om bij extreme regenval water vanuit de Kerkstraat af te kunnen voeren is een regenwaterriool in de Hoolstraat nodig. Hiermee voorkomen we wateroverlast in de Kerkstraat, het Carquefouplein en de Gebr. Hoeksstraat. De bestaande riolering in de Aelenstraat en een deel van Hoolstraat is meer dan 60 jaar oud. Deze wordt gelijktijdig met de aanleg van het regenwaterriool vervangen. De voorbereiding voor deze rioolvervanging doen we in 2024. De uitvoering is gepland voor 2025.

Re-linen riolering Postels Huufke (Vessem)

De riolering in het Postels Huufke en in een gedeelte van de mr. De la Courtstraat is van slechte kwaliteit. Omdat de wegverharding hier niet vervangen hoeft te worden en de aanleg van infiltratievoorzieningen vanwege de ligging in een grondwaterbeschermingsgebied niet eenvoudig is, beperken we ons tot het aanbrengen van een kunststofbuis in de bestaande buis: re-linen. Zo kan de riolering weer ongeveer 50 jaar mee.

Re-linen riolering Markt en Hint

De riolering onder de Markt en het Hint is op leeftijd. De verwachting is dat deze over 10 tot 20 jaar aan vervanging toe is. In 2024 worden de Markt en het Hint opgeknapt om weer voor lange tijd mee te kunnen. Het is niet doelmatig om na tien jaar de Markt en het Hint weer opnieuw in te richten, omdat de riolering vervangen moet worden. Daarom wordt de riolering onder de Markt en het Hint preventief ge-relined. We brengen hierbij een kunststofbuis in de bestaande buis. Zo kan de riolering weer ongeveer 50 jaar mee.

Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, Riool

De kwaliteit van de wegverhardingen in het centrale deel van Den Heuvel in Knegsel is zeer slecht (wortelopdruk), er ligt geen gescheiden regenwaterriool en bij vrijwel iedere storm waaiden er bomen om. De risicobomen zijn inmiddels gekapt. Reconstructie is dringend gewenst. Tegelijk wordt de bestaande riole-

ring vervangen en leggen we een infiltratieriool aan voor het regenwater. Deze verbinden met de regenwaterriolering van het Bleekveld en het regenwaterriool in de Steenselselweg. Het regenwater van Den Heuvel wordt zo afgevoerd naar de hemelwaterbergingen van Poelenloop. Hiermee houden we regenwater vast in het gebied en realiseren we een forse vermindering van regenwaterafvoer naar de RWZI.

Vervanging glascontainers

In 2024 worden diverse glascontainers vervangen.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Voorkomen vervuiling;
2. Milieuzorg

Investerings (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Renovatie drukriolering 4e fase	772.000	772.000	0
Vorbereiding herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkkackers (Duizel), riool	228.000	228.000	0
Vervangen E&M hoofdgemalen Haagdoorn	22.385	22.385	0
Energiereductie & zon-op-dak	168.000	168.000	0
Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen	52.000	52.000	0
Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, riool	67.500	67.500	0
Re-linen riolering Postels Huufke	238.000	238.000	0
Re-linen riolering Markt en Hint	250.000	250.000	0
Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, riool	545.000	545.000	0
Vervanging glascontainers	37.450	37.450	0
Totaal investeringen	2.380.335	2.380.335	0

Exploitatie

Programma: Milieu						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Voorkomen vervuiling	2.789.056	2.081.603	2.179.163	2.204.163	2.204.163	2.204.163
Milieuzorg	823.852	1.330.411	667.280	420.741	302.268	302.268
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	3.612.908	3.412.014	2.846.443	2.624.904	2.506.431	2.506.341
BATEN						
Voorkomen vervuiling	4.560.876	4.164.484	4.142.896	4.142.896	4.142.896	4.142.896
Milieuzorg	361.598	1.157.293	660.012	413.473	295.000	295.000
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	4.922.474	5.321.777	4.802.908	4.556.369	4.437.896	4.437.896
Saldo (baten – lasten)	1.309.566	1.909.763	1.956.465	1.931.465	1.931.465	1.931.465
OVERIGE LASTEN						
Apparaatskosten	663.187	1.135.054	1.384.594	1.384.594	1.384.594	1.384.594
Kapitaallasten	675.689	1.500.610	757.401	757.401	757.401	757.401
Totaal overige lasten	1.338.876	2.635.664	2.141.995	2.141.995	2.141.995	2.141.995
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	176.816	518.000	0	0	0	0
Totaal overige baten	176.816	518.000	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	147.506	-207.901	-185.530	-210.530	-210.530	-210.530

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Voorkomen vervuiling

Binnen deze productgroep is er per saldo sprake van een negatieve afwijking van € 119.148,- ten opzichte van de begroting 2023. Deze productgroep heeft betrekking op de riolering en afvalverwijdering waarvoor kostendekkende tarieven gelden. De afwijking wordt veroorzaakt doordat de lasten (€ 97.560,-) ten opzichte van de raming harder stijgen dan de inkomsten (€ 21.588,-). Dit heeft voornamelijk te maken met de stijging van de geraamde energielasten. Anderzijds dalen de afschrijvingen in 2024, deze worden in het tarief meegenomen. Hierdoor zijn de inkomsten binnen de productgroep niet evenredig gestegen met de kosten, waardoor het negatieve verschil ontstaat.

Milieuzorg

Binnen deze productgroep is een voordelige afwijking van € 165.850,- ten opzichte van de begroting 2023. Op de baten is een nadeel van € 497.281,-, doordat er in 2023 incidentele subsidies zijn geraamd, als onderdeel van het besparingsprogramma woningen. Dit resulteert in 2024 ook in lagere lasten. Daarnaast is de bijdrage van de ODZOB deels verplaatst naar de productgroep Sociale veiligheid (€ 173.100,-).

Beleidsdocumenten

- Kadernota Grondstoffen
- Duurzaamheidsbeleid 2017-2025
- Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2021-2025
- Plan van aanpak energiereductie & zon-op-dak
- Beleid grootschalige zonne-energie gemeente Eersel 2020-2030
- Beleid kleinschalige opwekking gemeente Eersel
- Transitievisie Warmte gemeente Eersel
- Regionale Energiestrategie Metropoolregio Eindhoven 1.0
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2027
- Besparingsprogramma woningen gemeente Eersel

5. Veiligheid

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Inwoners zijn en voelen zich veilig in de gemeente Eersel”**.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
JEUGDCRIMINALITEIT		
Indicator	Realisatie	Norm
29. Verwijzingen Halt <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 10.000 jongeren</i>	2022 Eersel: 110 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 80 2021 Eersel: 110 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 70	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Het aandachtsgebied “veiligheid” van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG+) staat in nauw contact met de politie en gemeente. Door kennis en kunde te delen, voorkomen we problemen. - Meer zichtbaarheid van het CJG+ op straat bij hanggroepen om met hen in contact te komen. - Inzet jeugdcoach vanaf 2019. - Inzet van een senior gebiedsgebonden politie jeugd vanaf 2023. - Door de bevordering van weerbaarheid van de jeugd, zullen zij een duidelijkere keuze kunnen maken. 		
DELICTEN		
Indicator	Realisatie	Norm
30. Winkeldiefstallen <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2022 Eersel: 0,8 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 0,7 2021 Eersel: 0,4 Nederland: 1,8 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 0,6	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
In samenwerking met winkeliers handhavend optreden door Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), politie en justitie.		
Indicator	Realisatie	Norm
31. Gewelddsmisdrijven <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2022 Eersel: 2,3 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 2,7 2021 Eersel: 3,3 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 2,5	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
We nemen deel aan het Veiligheidshuis en we vaardigen een gemeentelijke functionaris af bij casus-overleggen.		

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Indicator	Realisatie	Norm
32. Diefstallen uit woning <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2022 Eersel: 2,0 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 1,2 2021 Eersel: 0,8 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 1,2	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - We stimuleren en faciliteren de zelfredzaamheid en bewonersinitiatieven op het gebied van buurtpreventie en WhatsApp-groepen. We hebben specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen, zoals ouderen en mensen met een verhoogde slachtofferkans, en richten bewustwordingscampagnes daarop. - We pakken veelplegers aan en bieden, als daar behoefte aan is, hulp aan ex-delinquenten mede via onze gemeenschappelijke regeling Kempenplus (Wet straffen en beschermen). 		
Indicator	Realisatie	Norm
33. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2022 Eersel: 4,8 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 4,3 2021 Eersel: 4,4 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 4,5	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Met gerichte publicaties in het weekblad de Hint en vooral social media vragen we aandacht voor bevorderen van meldingsbereidheid (onder andere via de meld- en herstellijn) en het doen van aangifte; - Onze Boa's houden in samenwerking met de politie toezicht op de openbare ruimte. 		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Proeftuin De Kempen

In oktober 2020 is er intensief geïnvesteerd om middels de methodiek uit de proeftuin inzicht te krijgen in ondermijnende signalen binnen het buitengebied van Bladel en Reusel- de Mierden op het gebied van productie & opslag synthetische drugs en hennep. Deze pilot is in november 2021 verlengt met de focus op de gemeenten Bergeijk, Eersel en Waalre.

Vanuit de informatiecel is per gemeente een kick-off georganiseerd om signalen intern op te halen uit zowel de systemen als bij de experts die operationele kennis hebben van het buitengebied. Op deze signalen is door de informatiecel een verdiepingsslag uitgevoerd waarbij de verschillende partners de signalen verrijkt hebben met informatie. Uiteindelijk zijn deze signalen teruggebracht in de projectgroep waar de keuze is gemaakt tot een interventie strategie op maat.

In 2024 wordt de methodiek (ISO) verder geborgd in het werkproces. De informatiecel is voorlopig ondergebracht bij de gemeente Veldhoven.

Jeugdcriminaliteit

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG+) de Kempen is er voor alle (aanstaande) ouders, verzorgers, kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar uit de Kempen. Ouders zijn zelf de belangrijkste opvoeders, maar ook het netwerk rond een gezin bepaalt het verloop van de opvoeding. Steun vanuit de leefomgeving is heel belangrijk. Vanaf de begroting 2022 wordt de jeugdcoach structureel ingezet. Het doel is het bevorderen van de maatschappelijke participatie van jongeren. We signaleren risico's vroegtijdig en plegen preventieve inzet.

Pas als deze steun niet voldoende is, volgt professionele hulpverlening. In gevallen dat jeugdigen een (al dan niet strafbare) misstap maken, vindt er direct afstemming plaats tussen politie en CJG+ om tot een passend (hulpverlenings-)traject te komen om de jeugdige de juiste handvatten te geven.

Vanaf medio 2023 wordt gewerkt met een senior gebiedsgebonden politie jeugd om specifiek op het gebied van jeugd de verbinding te maken tussen de politie en de gemeente.

Delicten

Als gemeente hebben we de regie op veiligheidsbeleid. Naast een intensieve samenwerking met de overige Kempengemeenten en politie, werken we samen met het Zorg- en Veiligheidshuis. Dit is een samenwerking van diverse organisaties die gaat over jeugd, veelplegers, nazorg ex-gedetineerden, huiselijk geweld en ook radicalisering. Door deze en de samenwerkingsvormen met de inwoners van gemeente Eersel, spelen we adequater, efficiënter en slagvaardiger in op problemen en het voorkomen hiervan.

Veiligheidsgevoel

Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit tast de maatschappelijke integriteit ernstig aan. Het beïnvloedt de veiligheid en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. We werken daarom steeds intensiever samen met onder andere het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) bijvoorbeeld bij de aanpak van complexe ondermijningscasussen. Ook hebben we een strikt BIBOB-beleid geïmplementeerd en treden we bestuursrechtelijk consequent op tegen (productie van) drugs, met als doel om in onderlinge samenwerking het vestigingsklimaat van georganiseerde criminaliteit negatief te beïnvloeden. Voor complexe casussen wordt het Kempen Interventie Team (KIT) ingezet.

Door onze dorpsraden en leefbaarheidsgroepen in de kernen, maar ook door de komst van buurtpreventie, bereiken we inwoners en andersom. Onze inwoners oefenen meer invloed uit en organiseren zich beter door de beschikbaarheid van informatie. Hierdoor geven ze meer vorm aan hun eigen (veilige) leefomgeving. Door het ontstaan van buurtpreventie WhatsAppgroepen en gebruik van social media worden inwoners, maar ook de gemeente snel bereikt. Hierdoor ontstaan kortere en snellere communicatielijnen, waardoor het veiligheidsgevoel vergroot wordt.

Rampen en incidenten

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio, bestaande uit de 21 burgemeesters uit onze regio, zorgt voor passende hulpverlening in geval van rampen en crisis. Niet alleen het op peil houden van voldoende getraind personeel en het behalen van de gestelde opkومتstijden voor de brandweer, maar ook preventieve maatregelen en voorlichting worden geïnitieerd vanuit de Veiligheidsregio. Door het maken van goede werkafspraken tussen de Veiligheidsregio en de gemeente, ontstaat er een continue aandacht voor fysieke veiligheid. Om snel en adequaat te reageren bij een ramp of crisis, beschikt de gemeente over een goed opgeleide en toegeruste crisisbeheersingsorganisatie. Samen met de Veiligheidsregio (bevolkingszorg) vullen we deze processen in en zorgen we voor oefeningen. Vanaf juli 2023 beschikt de gemeente over 1/3 fte extra voor de rampenbestrijding.

Regionaal crisisplan 2024-2027 treedt in werking per 1 januari 2024. Daarnaast wordt in 2023 de doorontwikkeling bevolkingszorg vastgesteld, waarin het kwaliteitsmanagement van de lokale crisisorganisatie wordt vastgesteld.

Risicobeheersing & risicobestrijding

Op basis van een gemeenschappelijke regeling en (contract)afspraken, levert de Veiligheidsregio advies over risico's en te nemen maatregelen. Het idee daarachter wordt de komende jaren verder uitgewerkt. Advisering bij evenementen maakt hiervan onderdeel uit.

Vergroten zelfredzaamheid

Brandweer Nederland heeft diverse programma's waarin ze de zelfredzaamheid en bewustwording bij brand stimuleren. Door nauwe samenwerking met de Veiligheidsregio en lokale brandweerposten, vergroten we in het kader van "Brandveilig leven" de risicobewustwording van (minder zelfredzame) inwoners en bedrijven. Dit doen we door voorlichtings- en preventiecampagnes.

De gemeente en lokale brandweer blijven in contact met de bedrijven (op bedrijfsterreinen) binnen onze gemeente, om hen bewust te maken van de eigen verantwoording op het gebied van preventieve en risico reducerende maatregelen.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit het hoofddoel 'een veilige omgeving'. Hierin onderscheiden we:

1. Sociale veiligheid;
2. Brandveiligheid, hulpverlening en rampenbestrijding.

Exploitatie

Programma: Veiligheid						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Sociale veiligheid	82.530	103.721	346.619	346.619	346.619	346.619
Brandveiligheid, hulpverlening, rampenbestrijding	1.257.887	1.411.496	1.358.727	1.352.027	1.352.027	1.352.027
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	1.340.417	1.515.217	1.705.346	1.698.646	1.698.646	1.698.646
BATEN						
Sociale veiligheid	114.791	108.330	115.000	115.000	115.000	115.000
Brandveiligheid, hulpverlening, rampenbestrijding	96.723	66.869	77.000	77.000	77.000	77.000
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	211.514	175.199	192.000	192.000	192.000	192.000
Saldo (baten – lasten)	-1.128.903	-1.340.018	-1.513.346	-1.506.646	-1.506.646	-1.506.646
OVERIGE LASTEN						
Apparaatskosten	325.561	340.652	410.202	410.202	410.202	410.202
Kapitaallasten	25.811	25.873	20.592	20.592	20.592	20.592
Totaal overige lasten	351.372	366.525	430.794	430.794	430.794	430.794
Saldo programma (baten – lasten)	-1.480.275	-1.706.543	-1.944.140	-1.937.440	-1.937.440	-1.937.440

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Sociale veiligheid

De productgroep heeft een nadelig saldo van € 236.228,- ten opzichte van 2023. Het betreft een verplaatsing (vanuit productgroep Milieuzorg) en tegelijk een verhoging van de bijdrage aan de ODZOB (€ 245.608,-).

Brandveiligheid, hulpverlening en rampenbestrijding

De productgroep heeft een voordelig saldo van € 62.900,- ten opzichte van 2023. Dit verschil wordt veroorzaakt door een lagere bijdrage aan de VRBZO t.o.v. 2023 van € 28.967. Verder zijn de huurinkomsten geïndexeerd en is een deel van de loonkosten nu verwerkt in de apparaatskosten.

Beleidsdocumenten

- Regionaal Crisisplan
- Regionaal Risicoprofiel
- Damocles beleid
- Preventie-, en handhavingsplan alcohol
- Regionaal Veiligheidsplan Oost-Brabant
- Integraal Veiligheidsplan Basisteam De Kempen 2018-2022
- Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid

6. Verkeer en vervoer

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: “Goede bereikbaarheid in balans met verkeersveiligheid en met zo min mogelijk overlast”.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
BEREIKBAARHEID		
Indicator	Realisatie	Norm
34. Kwaliteitsniveau B wegennet (<i>eigen indicator</i>) <i>Uitgedrukt in de landelijke richtlijn CROW (nader toegelicht in de beleidsnotitie kwaliteitsplan wegen)</i>	2022: 4,9 2020: 5,4	Norm: Niveau B ≥ 6
Wat gaan we daarvoor doen? Uitvoeren van onderhoudsmaatregelen (op basis van tweejarige inspectie) om de verkeersveiligheid te waarborgen en kapitaalvernietiging te voorkomen.		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Uitvoering maatregelen Verkeersveiligheid

Een ongeval heeft meestal meerdere oorzaken en ontstaat door een samenloop van omstandigheden. De mens speelt daarbij de belangrijkste rol, maar ook een vervoermiddel met gebreken of de toestand van de weg kan (mede) oorzaak zijn van een ongeval. Met verschillende maatregelen maakt de gemeente het verkeer veiliger en proberen we het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden te verminderen. Dit is een actie die continu om aandacht vraagt. Dit willen we bereiken door diverse maatregelen op het gebied van:

- Aanpak van verkeersonveilige situaties
- Gedrag weggebruiker
- Verkeerstellingen
- Regionale ontwikkelingen (Bereikbaarheidsagenda)
- Verbeteren fietsvoorzieningen

Aanpak van verkeersonveilige situaties

Op basis van verkeersongevallen, verkeerstellingen, meldingen en overleggen met onder andere dorpsraden en politie, beoordelen we (nieuwe) verkeersonveilige situaties. We passen deze situaties aan waar mogelijk. In overleg met de scholen kijken we naar een veilige schoolomgeving en nemen we maatregelen. Dit zijn doorlopende acties, die we in 2024 voortzetten.

Gedrag weggebruiker

De meeste ongevallen zijn het gevolg van menselijke fouten. Het is belangrijk dat de weggebruiker zich bewust is van zijn gedrag. Ook in 2023 nemen we maatregelen om dat gedrag te beïnvloeden. Maatregelen zijn het ondersteunen van scholen op het gebied van verkeersveiligheid, het ondersteunen van landelijke en provinciale campagnes, het ondersteunen van acties van Veilig Verkeer Nederland (VVN) en het plaatsen van digitale snelheidsdisplays, waarop de automobilist kan zien hoe hard hij rijdt.

Verkeerstellingen

Om inzicht in de ontwikkelingen van het verkeer te hebben, houdt de gemeente verkeerstellingen. De tellingen gebruiken we bij de beoordeling van verkeerssituaties, snelheidscontroles, geluids- en luchtkwaliteitsonderzoeken en verkeersmodellen. Ook in 2024 voeren we verkeerstellingen uit.

Regionale ontwikkelingen (Bereikbaarheidsagenda)

De wegen houden niet op bij de gemeentegrens. Ontwikkelingen buiten de gemeente kunnen van invloed zijn op het verkeer in onze gemeente. Het is belangrijk om te zorgen voor een goede afstemming met andere gemeenten in de regio. Daarom hebben we hier regelmatig overleg over. In 2016 is een plan gemaakt (bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant) met circa 140 maatregelen die ervoor zorgen dat de

regio Zuidoost-Brabant leefbaar én bereikbaar blijft. In 2024 werken we in regioverband deze maatregelen verder uit. Projecten waaraan wordt gewerkt zijn onder andere gedragsverandering, werkgeversaanpak, innovatieve vervoersconcepten, regionale en lokale mobiliteitshubs.

Verbetering Fietsvoorzieningen

In de periode 2020-2023 hebben wij acht projecten uitgevoerd in het kader van verbeteringen van fietsvoorzieningen, waaronder de aanleg van twee nieuwe vrij liggende fietspaden. Voor de periode 2024-2026 staan nog dertien fietsprojecten op de rol voor uitvoering. Dit betreft de aanleg van vijf nieuwe fietspaden en zeven voor groot onderhoud- c.q. rehabilitatie. Zeven daarvan zijn al zover voorbereid dat de uitvoering in 2024 kan/zal starten.

Uitvoering beheerplan wegen (zie onderhoud kapitaalgoederen)

Uit de laatst uitgevoerde weginspectie (2022) blijkt dat de gemiddelde kwaliteit van onze wegverhardingen is gezakt tot rapportcijfer 4,9. Dat is voorbij de ondergrens van het streefniveau B (5,5 tot 7,5). Dit is niet zo dramatisch als het lijkt; in de gekozen beoordelingssystematiek haalt 83% van onze wegen nog een (ruim) voldoende of hoger. Wij hebben het nieuwe beheerplan wegen 2023 – 2027 geschreven, een onderhoudsstrategie gemaakt en een financieel groeimodel uitgewerkt. Deze bieden wij binnenkort aan de Raad ter bespreking aan.

De gemeente Eersel heeft een uitgebreid wegennet om te onderhouden. Dat lukt ons goed, getuige de flinke budgetten en rehabilitatiekredieten die in het meerjarig investeringsplan staan. De uitvoering van dit onderhoud aan wegen stagneert nergens. Zolang we in staat zijn om deze financiële last te dragen, is er op korte of middellange termijn geen sprake van onderhoudsachterstanden of kapitaalvernietiging. De verkeersveiligheid staat nergens onder druk. Wel zullen we onze ambitie over het absolute onderhoudsniveau moeten bijstellen.

Uitvoering Beleidsplan Openbare Verlichting (zie onderhoud kapitaalgoederen)

De twee speerpunten uit het beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2024 zijn uitgevoerd: het verwijderen van lichtmasten in het buitengebied en het ombouwen van de (oranje) SOX verlichting naar LED. Daarnaast wordt bij reguliere vervanging ingezet op het toepassen van LED verlichting. Wij streven naar verdere vermindering van het energiegebruik voor openbare verlichting tot de 50% energiereductie in 2030 ten opzichte van het jaar 2013.

In 2023 schrijven wij het nieuwe beheerplan Openbare Verlichting 2024-2028. Vooruitlopend hierop zijn we in 2023 in het kader van groot onderhoud begonnen met het vervangen van ± 2.200 oude armaturen door moderne LED armaturen. Dit type verlichting levert 33% energiebesparing ten opzichte van de bestaande PLL lampen. Eind 2024 is dan ± 80% van onze lichtmasten voorzien van energiezuinige LED-verlichting.

Haalbaarheidsonderzoek geluidswal A67

Vanuit inwoners van de gemeente Eersel wordt geluidsoverlast ervaren van de A67. Een geluidswal of geluidsscherm zou hier uitkomst kunnen brengen. De gemeente is hierin evenwel geen bevoegd gezag. Rijkswaterstaat geeft aan dat de normen geen geluidswal rechtvaardigen. Ons college onderzoekt of een combinatie van opwek van zonne-energie en geluidwering mogelijk is langs de A67.

Het is ingewikkelder dan aangenomen. Voorlopig kunnen we beginnen met de voorbereidingen en uitvoering voor de aanleg van een geluidswal langs Oeyenbos. Voorlopig zonder zonnepanelen, omdat de vergunningprocedures hiervoor te veel vertraging zouden veroorzaken. De kredieten zijn hiervoor in 2023 beschikbaar gesteld. De geluidswal Heesch en de zonnegeluidschermen Duizel leveren nog vele vragen op met moeilijke antwoorden. We kunnen nog geen inschatting geven of deze projecten realistisch en/of haalbaar zijn.

Doorlopende projecten in 2024

Omschrijving	Begroot	Voltooid	Toelichting
Aanleg geluidswal Oeyenbos	2023	2026	Voorbereiding in 2023 gestart
Geluidswal Oeyenbos (grondaankoop)	2023	2024	Principe-overeenstemming koop 2023
Vervanging verharding Duiselseweg/Knegselsedijk	2017	2022/25	Fase 1 Knegselsedijk in 2022 voltooid
Herinrichting Knegselsedijk/Duiselseweg	2017	2022/25	Fase 1 Knegselsedijk in 2022 voltooid
Vrijliggend fietspad Duiselseweg	2017	2025	Fase 2 in relatie met fietspad Buivensedreef
Voorbereiding fietspad Buivensedreef	2022	2024	Realisatie 2025

Omschrijving	Begroot	Voltooid	Toelichting
Aanleg fietspad Stevert	2017	2024	Samenwerking met Bergeijk. Ontwerp klaar. Bestemmingsplan loopt. Grondaankopen uitgezet; aanleg 2024
Vrijliggend fietspad Urnenweg	2020	2025	Tracé loopt door in gemeente Bladel
Uitvoering Carquefouplein, wegen	2022	2024	Extra voorbereiding in verband met wateroverlast Carquefouplein/Gebr. Hoeksstraat
Voorbereiding looproute Markt/Hint	2021	2023	Uitvoering najaar 2024
Voorbereiding SW1D 3 ^e fase, Kerkplein, fietspad F67 Eindhovenseweg,	2021	2023	Uitvoering 2024/2025.
Voorbereiding Willibrordusstraat	2022	2023	Ontwerp en inspraak 2023
Herinrichting Hazenstraat	2022	2023	Realisatie vanaf Q3 2023
Voorbereiding reconstructie Schadewijkstraat	2022	2023	Realisatie 2024/2025
Reconstructie Schadewijkstraat uitvoering	2023	2025	
Voorbereiding fietsviaduct Haagdoorn	2022	2024	Realisatie vóór 2028
Wandelbruggetje "de Run"	2022	2025	(N69) bijdrage beekherstel Levende Run (Opdrachtgever Waterschap de Dommel)
Uitkijkpunt "de Run"	2022	2025	
Reconstructie Kerkstraat wegen uitvoering	2023	2024	
Steensel Weer 1 Dorp 3 ^e fase Eindhovenseweg, wegen	2023	2025	
Voorbereiding F67 De Kempenroute	2023	2023	
Uitvoering verkeersveiligheidsplan 2020	2020	2023	Afsluiten eind 2023
Regionale HUB	2020	2023	Afsluiten eind 2023
Maatregelen verkeersveiligheidsplan 2021	2021	2024	
Maatregelen Mob. Strategie De Kempen	2022	2027	
Uitvoering verkeersveiligheidsplan	2022	2025	
Verkeersveiligheidsplan 2023	2023	2026	

Algemeen: Het merendeel van projecten hebben een doorlooptijd van twee tot drie jaar. Daarom splitsen we projecten in voorbereiding en uitvoering. Zo leggen we minder beslag op de financiële middelen, voorkomen we te grote onderuitputting van de begroting en kunnen we de uitvoeringsbudgetten beter ramen.

Toelichtingen op investeringen 2024

Looproute Markt Hint

Al enige jaren bestaat de wens om een vlakke looproute ten behoeve van minder mobiele mensen op de Markt/Hint aan te leggen. In 2023 hebben wij een eerste inventarisatie van het werk gemaakt en hebben wij hierover oriënterende gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de Eerselse centrumondernemers. Uitvoering is voorzien in het najaar 2024. Er moeten nog belangrijke keuzes worden gemaakt. Daarvoor hebben wij een startnotitie/opdracht-formulering voorbereid, welke omstreeks de begrotingsbehandeling 2023 door uw raad is/wordt behandeld.

Rehabilitatie Hoogeloonsedijk

De wegconstructie van de Hoogeloonsedijk is aan het einde van zijn levensduur als gevolg van de lichte constructie, leeftijd en de steeds zwaardere en bredere voertuigen die er gebruik van maken. Doordat de weg te smal is, worden ook de bermsten steeds verder kapotgereden. Onderhoudsmaatregelen om de levensduur te verlengen brengen helaas geen verlichting meer. De gehele wegconstructie zal daarom worden vervangen. Tevens zal de weg iets breder gemaakt worden.

Voorbereiding rehabilitatie Biemeren (Wintelre), wegen

Biemeren is een belangrijk onderdeel van de verbinding tussen Wintelre en Veldhoven. De wegconstructie is aan het einde van haar levensduur. Dit ten gevolge van een lichte constructie, ouderdom, intensief gebruik en steeds zwaardere voertuigen. Onderhoudsmaatregelen om de levensduur te verlengen brengen helaas geen oplossing meer. De gehele wegconstructie moet worden vervangen. De gemeente Veldhoven heeft haar deel van deze verbindingsweg (Oude Kerkstraat) onlangs al opgeknapt. Voorbereiding in 2024; de uitvoering is voor 2025 in het meerjarig investeringsplan 2024-2027 opgenomen.

Aanleg fietspad Steensel – Heers (gedeelte Zandstraat – gemeentegrens Veldhoven)
Opwaarderen fietspad Steensel – Heers (Zandstraat: gedeelte Steensel - Nedermolen)
Rehabilitatie fietspad Zandstraat (Steensel: gedeelte Nedermolen – bruggetje de Run)

In 2009 is met 25 partijen gestart om de leefbaarheidsproblemen rond de N69 tussen Hasselt en Eindhoven in kaart te brengen en op te lossen. Dit heeft geleid tot het Gebiedsakkoord N69 welke op 12 juni 2012 is ondertekend door alle samenwerkende partijen waaronder de gemeente Eersel. Dit heeft geleid tot de aanleg van de nieuwe N69, uitvoeren van nulplusmaatregelen (onder andere aanleg Diepveldenweg, afwaarderen Stokkelen) en de Gebiedsimpuls. De laatste is opgedeeld in zeven deelprogramma's, waaronder deelprogramma Run N69 (december 2016). Belangrijkste onderdeel daarvan is het herstel van de natuurlijke waterloop van de Run tussen de Dommel (Veldhoven) en Schadewijk (Eersel) conform de Kader-Richtlijn Water (KRW). Deze werkzaamheden starten in 2025 en moeten uiterlijk 2027 voltooid zijn. Waterschap de Dommel trekt dit project. Eersel heeft een aantal deelprojecten in dit uitvoeringsplan ondergebracht (bruggetjes, elzensingels, fietsroutes en -parkeerplaatsen).

Een ander onderdeel van het deelprogramma de Run is ook het beleefbaar maken van deze aangepaste waterloop en de bereikbaarheid van deze recreatieve elementen. In het deelprogramma Run N69 staan een aantal fietsverbindingen opgenomen; Steensel-Walik (gemeente Bergeijk) en Steensel-Heers (gemeente Veldhoven). Fietspad Stevert werd al in 2017 in de begroting opgenomen. In 2021 hebben we de fietsverbinding Steensel-Heers voor het eerst in het meerjarig investeringsplan genoemd en dat jaar hebben we ook cofinancieringsverklaringen aan de provincie afgegeven voor diverse onderdelen van het deelprogramma de Run N69. Voor de aanleg van de fietspaden Zandstraat-Nedermolen-Turfweg (Veldhoven) is onlangs de 50% subsidie afgegeven door de provincie Noord-Brabant (€ 461.615,-) om het bosgebied ten zuidoosten van Steensel recreatief te ontsluiten. De voorbereiding is mede namens Veldhoven in volle gang. We streven ernaar om de uitvoering in 2024 te starten en te voltooien.

Gelijktijdig met de aanleg van beide onderdelen van de fietsverbinding Steensel-Heers willen we ook het aansluitende fietspad langs de Zandstraat, (gedeelte Nedermolen-bruggetje de Run) opwaarderen/rehabiliteren. De kwaliteit van het pad is slecht door veel wortelopdruk en voldoet daardoor niet meer aan de eisen voor comfort en veiligheid. Het is niet meer mogelijk om de levensduur van het fietspad te verlengen. Het gehele fietspad moet daarom vervangen worden.

Vorbereiding rehabilitatie Kuilenhurk/De Hoefseweg (Vessem), wegen

Kuilenhurk is de toegangsweg naar het industrieterrein Hoefseweg in Vessem. De wegconstructie is aan het einde van de levensduur als gevolg van een relatief lichte constructie, leeftijd, intensief gebruik en steeds zwaardere voertuigen. Onderhoudsmaatregelen om de levensduur te verlengen brengen helaas geen verlichting meer. De weg moeten we vervangen door een zwaardere wegconstructie.

Daarnaast is er de wens om verkeersremmende maatregelen op Kuilenhurk te realiseren en om op het industrieterrein de Hoefseweg het regen- en vuil water te scheiden. Voor dit laatste willen we regenwaterriolen aanleggen, zodat de afvoer van regenwater naar de RWZI verminderd en het regenwater lokaal wordt vastgehouden. In 2024 zal de voorbereiding hiervoor starten. Op verzoek van de nutsbedrijven hebben we inmiddels verregaande afspraken om de kabels en leidingen ter plaatse in 2025 te vervangen.

Vervanging materieel buitendienst (gladheidsbestrijding)

In 2024 staat het vervangen van één fietspadstrooier op de planning. Deze fietspadstrooier was in 2019 reeds afgeschreven. Door refurbishing van de fietspadstrooier kon de vervanging met vijf jaar vooruitgeschoven worden naar 2024.

Vorbereiding herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat (Eersel), wegen

De Aelenstraat en Hoolstraat zijn aangelegd in 1983. Technisch zijn deze wegen nog in redelijke staat, maar de materialen zijn erg versleten. We moeten hier nu een groot regenwaterriool aanleggen tussen de Willibrorduskerk en Eersel Zuid. Dit is dan een goede gelegenheid om de slechte straatklinkers te vervangen en gelijktijdig de verkeerssituatie rondom de sporthal en scholen te verbeteren. De kosten voor riolering zijn opgenomen in programma 4 van deze begroting.

Vorbereiding herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkackers (Duizel), wegen

De riolering van bovenstaande straten wordt vervangen en vergroot. Tegelijkertijd met deze vervanging zullen de wegen opnieuw worden ingericht en wordt er rekening gehouden met de klimaatverandering door het toepassen van een groenere inrichting en het handhaven van bomen. De kosten voor riolering zijn opgenomen in programma 4 van deze begroting

Reconstructie Den Heuvel (Knegsel), wegen

De wijk/weg Den Heuvel is deels een 80'er jarenwijk welke zich kenmerkt door smalle profielen en kwalitatief slechte materialen. Daarnaast zijn de jongste bomen in een te kleine groeiplaats gezet, waardoor ze geen goed wortelpakket hebben ontwikkeld. Nu de bomen tot hun volle wasdom zijn gekomen, komen ook de gebreken. De bomen zijn weinig vitaal en een aantal is instabiel. Er zijn inmiddels bomen omgewaaid en uit voorzorg hebben wij alle kleinere bomen in het plan gekapt. De grote bomen op het centrale deel van dit wijkje hebben we uiteraard gespaard. Mede op aanvraag van de dorpsraad is besloten om deze straat opnieuw in te richten. Met de herinrichting willen we dit deel van Den Heuvel aanpassen aan de eisen van deze tijd. Het aanbrengen van groeiplaatsverbetering voor de nog vitale bomen en de slechte bomen vervangen door vitale exemplaren in een voldoende grote groeiplaats. In dit centrale deel van Den Heuvel ontbreekt ook een separaat infiltratieriool. Deze wordt gelijktijdig aangelegd. Onder programma 4 van deze begroting zijn de kosten voor riolering opgenomen.

Vorbereiding 1^e tranche F67 - De Kempenroute (gedeelte gemeentegrens Hapert – ovatonde Haagdoorn)

Eind 2022 heeft uw gemeenteraad de “gezamenlijke mobiliteitsstrategie de Kempen” vastgesteld. Hierin heeft Eersel ingestemd met het realiseren van een snelle/comfortabele fietsverbinding vanaf Reusel, langs Bladel, Hapert, Eersel, Steensel en Veldhoven naar Eindhoven. De 1e tranche F67 op Eersels grondgebied betreft het tracé tussen gemeentegrens Hapert en ovatonde Molenweg, plus de parallelwegen in de kom Steensel. Dit laatste wordt uitgevoerd als onderdeel van het project Steensel Weer één Dorp 3e fase SW1D. De totale kosten voor de 1e tranche worden geraamd op 6 miljoen euro. Voor de ongelijkvloerse kruising met de Postelseweg/Wolverstraat/Habraken draagt de provincie 80% van de kosten (€ 3.000.000,-). Voor het aanpassen van de bestaande fietspaden tussen Hapert en ovatonde Molenweg plus de aanpassing van de parallelwegen in Steensel krijgen we een 50% bijdrage. De totale kosten voor Eersel bedragen dan € 2.100.000,-, waarvan € 950.000,- reeds zijn opgenomen in SW1D 3^e fase.

Het restant van de Eerselse bijdrage (€ 1.150.000,-) is gesplitst over 2024 (€ 412.000,-) en 2025 (€ 738.000,-). De provinciale bijdrage voor deze 1e tranche is in 2025 voorzien (€ 3.900.000,-). In 2023 en 2024 doen we de voorbereiding van dit deel van het project. In 2025 start de uitvoering. Uiterlijk in 2027 moet de volledige 1^e tranche F67 zijn voltooid.

Over de 2^e tranche F67 zijn we nog in gesprek met onze regiopartners. Als belangrijke wens hebben we een tunnel onder- of fly-over bij de ovatonde Molenweg opgevoerd. Zonder deze voorziening is geen veilige passage met de Molenweg te maken voor het toenemende aantal fietsers op de snelle/comfortabele F67.

Rode fietsstroken Boksheidsdijk en Zandhoefseweg (Eersel)

Fietsers hebben geen eigen plek op de Boksheidsdijk/Zandhoefseweg in Eersel en de snelheid van het gemotoriseerd verkeer ligt hoger dan de toegestane maximumsnelheid van 60 km/uur. Deze fietsverbinding is een belangrijke lokale verbinding als aanvulling op het regionale fietsnetwerk en wordt relatief veel gebruikt door recreatieve fietsers. In 2024 gaan we rode fietsstroken en (beperkt) verkeersremmende maatregelen aanbrengen op dit tracé. Het is van belang dat het landbouwverkeer hier niet onnodig wordt gehinderd. Gelijktijdig met het aanbrengen van de rode fietsstroken voeren we groot onderhoud uit. We herstellen en versterken de asfaltconstructies en brengen ook nieuwe zwarte deklagen aan.

Asfalteren fietspad Hoogcasteren (Vessem)

Dit fietspad is onderdeel van de verbinding van de kernen Veldhoven en Hoogeloon. Het fietspad is uitgevoerd in grijze profieltegels. De kwaliteit is onvoldoende om hier nog comfortabel te kunnen fietsen. Het tegelpad willen we vervangen door een comfortabele asfaltconstructie.

Vorbereiden asfalteren fietspad Postelseweg (Eersel, gedeelte komgrens Eersel – Spijkertsdijk)

De fietspaden langs de Postelseweg tussen de komgrens van Eersel en Spijkertsdijk (Ter Spegelt) zijn uitgevoerd in tegelverharding. De kwaliteit is matig tot goed. De nutsbedrijven willen de kabels en leidingen onder en langs de fietspaden van de Postelseweg in 2025 vervangen. Dit biedt de kans om gelijktijdig, tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en bij gelijke verkeershinder de tegels te vervangen door comfortabel asfalt. De voorbereiding hiervan zal in 2024 beginnen.

Aanleg verlichting fietspad Merenweg (Vessem-Wintelre)

Sinds een aantal jaren werken de voetbalverenigingen van Vessem en Wintelre samen in de jeugdopleiding. Dat veroorzaakt extra fietsbewegingen van de jeugd uit deze twee dorpen. De ouders van deze kinderen ervaren sociale- en verkeersonveiligheid op het vrijliggende fietspad. Via de dorpsraad Wintelre vragen zij nu om een volledig verlicht fietspad. Na advies van natuurbeheerders kiezen wij voor de aanleg van vleermuisvriendelijke amberkleurige lampen welke op gedimd niveau branden en bij nadering van fietsers de volle lichtsterkte geven. Tussen 23.00 uur en 06.00 uur schakelen we de verlichting uit. Door bij aanleg

gebruik te maken van elektrisch materieel voldoen we aan de stikstofdepositie-eisen op het aangelegen N2000 gebied Groot en Kleinmeer.

Extra Openbare Verlichting Nieuwstraat (Eersel)

Aan de noordzijde van de Nieuwstraat staan moderne decoratieve armaturen voor openbare verlichting. Aan de zuidzijde wordt deze ondersteund door grondspots die de onderzijde van het bladerdek aanschijnen van de daar geplante bomen. 80% van deze grondspots zijn inmiddels kapot. Er zit vocht in en/of de aansluitkabels zijn kapot getrokken door de boomwortels. De nog werkende spots verzorgen plaatselijk een feeëriek beeld in de avonduren en in de nacht, zolang er tenminste blad aan de bomen zit; in de zomerperiode van april tot december. Juist in de donkere dagen voor en na kerstmis is de gelijkmatigheid van de verlichting in de Nieuwstraat onvoldoende door het ontbreken van het bladerdek. Daarom stellen wij u voor om de spots vervangen door 3,5 meter hoge lichtmasten aan de zuidzijde van de bomen, zodat ook dit deel van de winkelstraat voldoet aan de adviezen uit de NPR (Praktijkrichtlijn). Op deze manier ontstaat er een goede, sociaal veilige openbare verlichting met gelijkmatige lichtverdeling in de drukke winkelstraat.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Bereikbaarheid;
2. Verkeersveiligheid.

Investerings- (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking reserves, voorzieningen en/of overige uit	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Aanleg looproute voor mensen met een beperking op de Markt en Hint. In combinatie met groot onderhoud.	542.000	322.000	220.000
Rehabilitatie Hoogeloonsedijk	390.000	390.000	0
Vorbereiding rehabilitatie Biemerren	75.000	75.000	0
Rehabilitatie fietspad Zandstraat (gedeelte Run-Nedermolen)	170.000	170.000	0
Vorbereiding rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg, WEGEN	100.000	100.000	0
Vervanging materieel buitendienst (gladheidsbestrijding)	33.000	0	33.000
Vorbereiding herinrichting Hoolstraat/-Aelstraat, WEGEN	45.000	45.000	0
Vorbereiding herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkackers (Duizel), WEGEN	152.000	152.000	0
Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, WEGEN	363.000	363.000	0
Vorbereiding 1 ^e tranche F67 - De Kempenroute	412.000	0	412.000
Aanleg fietspad Steensel-Heers (gedeelte Zandstraat-gemeentegrens Veldhoven)	278.000	103.000	175.000
Opwaarderen fietspad Zandstraat (Nedermolen-Steensel)	542.000	240.000	302.000
Vorbereiding asfalteren fietspad Postelseweg	75.000	0	75.000
Aanleg verlichting fietspad Merenweg	150.000	0	150.000
Extra openbare verlichting Nieuwstraat (Eersel)	154.000	0	154.000
Totaal investeringen	3.481.000	1.960.000	1.521.000

Exploitatie

Programma: Verkeer en vervoer						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Bereikbaarheid	2.192.507	1.895.643	2.051.898	2.186.898	2.221.898	2.256.898
Verkeersveiligheid	854.273	611.335	668.735	617.735	608.735	608.735
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	3.046.780	2.506.978	2.720.633	2.804.633	2.830.633	2.865.633
BATEN						
Bereikbaarheid	619.623	68.321	118.000	118.000	118.000	118.000
Verkeersveiligheid	386.506	111.000	109.000	39.000	39.000	39.000
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	1.006.129	179.321	227.000	157.000	157.000	157.000
Saldo (baten – lasten)	-2.040.651	-2.327.657	-2.493.633	-2.647.633	-2.673.633	-2.708.633
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	1.008.327	1.209.758	1.231.372	1.231.372	1.231.372	1.231.372
Apparaatskosten	362.085	1.154.450	755.376	755.376	755.376	755.376
Totaal overige lasten	1.370.412	2.364.208	1.986.748	1.986.748	1.986.748	1.986.748
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	150.747	315.567	203.686	203.686	203.686	203.686
Totaal overige baten	150.747	315.567	203.686	203.686	203.686	203.686
Saldo programma (baten – lasten)	-3.260.316	-4.376.298	-4.276.695	-4.430.695	-4.456.695	-4.491.695

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Bereikbaarheid

Deze productgroep heeft een nadelig saldo van € 60.576,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt een hogere storting in de reserve rehabilitatie wegen (€ 67.000,-).

Verkeersveiligheid

Deze productgroep heeft een nadelig saldo van € 59.400,- ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt doordat de budgetten voor energie met betrekking tot de openbare verlichting met 50% zijn verhoogd met € 57.500,-.

Beleidsdocumenten

- Beheerplan wegen 2023-2027
- Verkeersvisie 2030 Gemeente Eersel
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2024
- Bereikbaarheidsagenda
- Mobiliteitsstrategie De Kempen

7. Cultuur, sport en recreatie

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Mogelijkheden creëren om inwoners mee te laten doen aan en te kunnen laten genieten van sport, cultuur en recreatie”**.

*Recreatie komt ook terug in programma 8 ‘Economische structuur’ (toerisme).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
SPORT		
Indicator	Realisatie	Norm
35. Niet-sporters (verplicht) In %	2020 Eersel: 46,2% Gemeenten tot 25.000 inwoners: 50,3%	Norm: < het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Inzet combinatiefunctionarissen op basisscholen en De Grote Aard (speciaal onderwijs); - Inzet buurtsportcoaches voor ouderen, ouders en jonge kinderen, 30-plussers en 50-plussers en mensen met een beperking; - Ondersteuning verenigingen door sportcoördinator; - Deelname aan Uniek Sporten. Uniek Sporten Brabant biedt gratis ondersteuning aan Brabanders met een beperking of een chronische ziekte bij het vinden van een passende sport; - Pilot sportvereniging voor chronisch zieken. - Uitvoering geven aan het regionaal Kempisch Sport- en Beweegakkoord (Sportakkoord 2.0). 		
Indicator	Realisatie	Norm
36. Inwoners die (zeer) tevreden zijn over sportvoorzieningen (eigen indicator) In %	2020 Eersel: 76% Gemeenten tot 25.000 inwoners: 68%	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Sportbeoefening voor iedereen mogelijk (blijven) maken; - In stand houden voldoende toekomstbestendige sportvoorzieningen; - Tijdig renoveren van accommodaties volgens het accommodatiebeleid; - Uitvoeren toekomstbestendig accommodatiebeleid; - In 2023 vindt er een herijking/actualisatie van het accommodatiebeleid plaats; - Open staan voor nieuwe sporten, maar kiezen van multifunctioneel gebruik van bestaande voorzieningen. 		

CULTUUR EN CULTUUREDUCATIE		
Indicator	Realisatie	Norm
37. Tevredenheid van inwoners over het aanbod van culturele voorzieningen (eigen indicator) Uitgedrukt in een rapportcijfer (burgerpeiling waarstaatjegemeente)	2022 Eersel: 6,5 2020 Eersel: 6,6 Deze vraag is als maatwerkvraag toegevoegd aan de standaard vragenlijst Burgerpeiling. Derhalve is er geen cijfer beschikbaar van gemeenten tot 25.000 inwoners.	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inzet combinatiefunctionarissen;
- Cultuureducatie bieden we structureel aan alle leerlingen van 4 tot en met 18 jaar aan. Ieder kind komt minimaal één, en zo mogelijk twee keer, in aanraking met elke kunstdiscipline (theater, dans, muziek, beeldend, multimedia, literatuur en cultureel erfgoed);
- Muziekschool, harmonieën en fanfare verzorgen muzieklessen op basisscholen;
- We houden een basisbibliotheek in Eersel en een jeugdbibliotheek-voorziening in elke kern in stand;
- Vier keer per jaar bieden we een naschools aanbod cultuur aan voor een periode van zes weken;
- We ondersteunen instellingen op gebied van cultuur;
- We ondersteunen ad hoc producties en manifestaties;
- We ontwikkelen een kunstwandelpad Het Groene Lint in samenwerking met de stichting.

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Onderhoud sportvelden

Afgelopen jaar hebben we op een sportpark proefgedraaid met een robotmaaier. De resultaten hiervan waren goed en de kwaliteit van het gras was beduidend beter. Doordat er continue gemaaid wordt ligt er ook geen los gras op het veld en is de grashoogte altijd hetzelfde. We breiden deze pilot uit naar 5 sportparken te weten Steensel, Vessem, Wintelre, Knegsel en Duizel.

Gebruik van gemeentelijke accommodaties aantrekkelijker maken.

Zie hiervoor de tekst in programma 1.

Zwembad Eersel

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2021-2024 is het onderwerp 'toekomst maatschappelijk zwembad' aan de orde geweest. In het stuk staat een aantal richtinggevend keuzes waarop uw raad antwoord heeft gegeven. Naar aanleiding van deze keuzes is het vervolgtraject opgestart. In september 2022 is er definitief besloten over de configuratie (functioneel en ruimtelijk programma van eisen) en locatie van het nieuwe zwembad (Eersel-West). Aansluitend is gestart met de voorbereidingen van de planologische procedure en de aanbesteding (Design & Build). Het doel is om na afloop van de huidige exploitatietermijn van zwembad De Albatros het nieuwe zwembad te openen (omstreeks april 2026). Binnen het te doorlopen proces is nog een aantal projectrisico's aanwezig, onder andere vanuit planologie en de netwerkcongestie die van invloed kunnen zijn op deze planning.

Beleid spelen, bewegen en ontmoeten.

Eind 2023, begin 2024 wordt het nieuwe beleid omtrent spelen, bewegen en ontmoeten vastgesteld. In 2024 en daarna zal aan dit vastgestelde beleid uitvoering worden gegeven.

Kunstroute Het Groene Lint

De werkzaamheden met betrekking tot de vlechthekken ten behoeve van de "Kunstroute Het Groene Lint" zijn overgedragen aan "Stichting Kunstroute Het Groene Lint" die in november 2018 is opgericht. Naast de aanleg van het verbindende element 'Het Lint' in de vorm van vlechthekken heeft de gemeente langs de route op Eersels grondgebied autonome kunstwerken geplaatst. In 2021 is "Het Groene Ei" en in 2022 zijn "Janus" en "De Geweien" geplaatst. In 2023 is het ontwerp voor het kunstwerk "het Verdwenen Volkje" toegevoegd. Dit wordt in 2024 geplaatst. Als het budget toereikend is wordt in 2024 een vijfde en laatste kunstwerk geplaatst. Hiermee is het hele plan uitgevoerd.

LandArt project om de kernen van Eersel te verbinden met Kunst

De LandArt-tentoonstelling is in 2021 gehouden bij het Groot en Klein Meer te Wintelre. In 2023 is een tweede LandArt-tentoonstelling georganiseerd in de kern Knegsel. De LandArt tentoonstellingen worden heel goed bezocht (tussen 12.000 en 15.000 bezoekers). Als er voldoende budget voorhanden is wordt LandArt tentoonstelling in 2025 georganiseerd in een nader te bepalen dorpskern.

Kempenmuseum de Acht Zaligheden

Op basis van het rapport "Uitwerking business case Kempenmuseum" van House of Leisure/Markteffect heeft de gemeenteraad in november 2020 besloten te kiezen voor de uitwerking van Ontwikkelrichting 1.4: Museum met Bezoekerscentrum op de huidige locatie. Deze richting is in 2021 uitgewerkt tot een concreet

plan in de vorm van schetsontwerpen, begrotingen, *visuals* en dergelijke. De uitgewerkte plannen zijn opgenomen in het *Bidbook* "Innovatie door schaarste". Op 31 mei 2022 heeft de raad besloten in te stemmen met de plannen en hiervoor een krediet beschikbaar te stellen. 2022 was een overgangsjaar, waarin de schetsplannen concreet zijn uitgewerkt tot een uitvoeringsgereed ontwerp. In 2023 is het Definitief Ontwerp klaar en wordt aanbesteed. De verwachting is dat een deel van de uitvoering in 2024 plaatsvindt. Vanaf 2025 is gerekend met het vernieuwde museumconcept, de vernieuwde bebouwing en de nieuwe inrichting.

Update bestand cultuurhistorisch waardevolle panden

In 2024 gaan we verder het actualiseren van het erfgoedbeleid. Naast gemeentelijke monumenten, zijn er ook beschermde cultuurhistorische waardevolle panden in Eersel. Deze panden zijn beschermd via het bestemmingsplan. Door deze algehele update kan de gemeente bepalen of de huidige lijst nog aansluit bij het beoogde doel van de bescherming van waardevolle panden/ objecten in Eersel. Voor de omgevingswet zijn goede beschrijvingen zijn belangrijk om ruimtelijke en vergunningstechnische processen snel te kunnen doorlopen. Het doel is om in 2024 de panden uit kernen Vessem, Wintelre en Knegsel beschreven te hebben.

Toelichtingen op investeringen 2024

Renovatie buitensportaccommodaties

De gemeente ziet sportverenigingen als een belangrijk netwerk dat bijdraagt aan de leefbaarheid van alle kernen. In de gemeente beschikt iedere kern over basisvoorzieningen. Op het gebied van sport zijn dit de volgende basissporten: voetbal, korfbal, tennis, hockey, atletiek, honkbal, zwemmen en gymonderwijs. Hieraan is een groot aantal basisvoorzieningen gekoppeld, zoals o.a. het kunnen beschikken over sportvelden, sportverlichting, kleedlokalen en sanitaire ruimten en de inrichting van de buitenruimte. De gemeente draagt vanuit haar rol als eigenaar/verhuurder zorg voor deze basisvoorzieningen en dat deze voldoen aan de norm.

De huidige kleedaccommodaties van de volgende buitensportaccommodaties zijn inmiddels gedateerd:

- Tennis Duizel	kleed- en sanitairruimten	bouwjaar: 1984
- Voetbal Duizel	scheidruimten	bouwjaar: 1984
- Korfbal Knegsel	kleed-, scheid- en sanitairruimten	bouwjaar: 1986
- Korfbal Wintelre	kleed-, scheid- en sanitairruimten	bouwjaar: 1986
- Tennis Wintelre	kleed- en sanitairruimten	bouwjaar: 1986

Gemeente Eersel rekent met een economische levensduur voor haar vastgoed van 40 jaar. Doorgaans vindt er na veertig jaar een renovatiemoment plaats. Gezien de bouwjaren van bovengenoemde accommodaties komt dit neer op renoveren in 2024 en 2026.

In het accommodatiebeleid staat echter ook dat vervanging en/of renovatie geen automatisme of vanzelfsprekendheid meer is. Er wordt daarbij ook gekeken naar mogelijkheden tot samenwerking, of gezamenlijk gebruik van accommodaties. Daarnaast wordt gekeken naar de vitaliteit van de vereniging, die activiteiten moet kunnen blijven bieden op een voldoende kwalitatief niveau. In de geplande renovatiejaren 2024 en 2026 zullen de betreffende verenigingen, voorafgaand aan de werkelijke uitvoering, worden beoordeeld aan deze uitgangspunten in het accommodatiebeleid. Bovendien wordt, gelijktijdig met de renovaties van de sanitaire ruimten, ook rekening gehouden met aanpassingen conform het inclusie-beleid (zoals realiseren van een mindervalidentoilet en -douche).

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Sport en recreatie;
2. Kunst en cultuur.

Investerings (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Renovatie buitensportaccommodaties	42.400	0	42.400
Totaal investeringen	42.400	0	42.400

Exploitatie

Programma: Cultuur, sport en recreatie						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Sport en recreatie	2.565.056	9.738.042	867.554	865.010	867.554	865.010
Kunst en cultuur	1.109.171	768.264	779.301	779.001	779.001	779.001
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	3.674.227	10.506.306	1.646.855	1.644.011	1.646.555	1.644.011
BATEN						
Sport en recreatie	1.773.098	8.058.219	105.595	105.595	105.595	105.595
Kunst en cultuur	398.924	99.844	50.291	50.291	50.291	50.291
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	2.172.022	8.158.063	155.886	155.886	155.886	155.886
Saldo (baten – lasten)	-1.502.205	-2.348.243	-1.490.969	-1.488.125	-1.490.669	-1.488.125
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	362.744	913.313	496.902	496.902	496.902	496.902
Apparaatskosten	217.400	222.953	283.700	283.700	283.700	283.700
Totaal overige lasten	580.144	1.136.266	780.602	780.602	780.602	780.602
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	149.961	305.000	0	0	0	0
Totaal overige baten	149.961	305.000	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	-1.932.388	-3.179.509	-2.271.571	-2.268.727	-2.271.271	-2.268.727

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Sport en recreatie

Deze productgroep laat een positieve afwijking van € 917.864,-, zien ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een de technische verwerking van de dekking van het nieuw te bouwen zwembad ter grootte van € 997.000,-. De equivalent hiervan staat in programma 10 als nadeel. Het is budgetneutraal geraamd. Het overige verschil wordt veroorzaakt door de indexering op de budgetten voor de verschillende sportaccommodaties en- voorzieningen.

Kunst en cultuur

Deze productgroep laat een negatieve afwijking van € 60.590,-, zien ten opzichte van de begroting 2023. Het verschil op de baten ontstaat door een incidentele onttrekking uit de reserve voor kunst. Het overige verschil op deze productgroep ontstaat onder andere door een hoger subsidiebedrag (met name indexering) aan de bibliotheek, de muziekschool en het Kempenmuseum.

Beleidsdocumenten

- Toekomstbestendig accommodatiebeleid
- Implementatieplan Toekomstbestendig accommodatiebeleid
- Werkplan kunstcommissie
- Welzijnsplan gemeente Eersel 2023 – 2026

8. Economische structuur

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Economische ontwikkeling gericht op een zo groot mogelijke welvaart”**.

*Werkgelegenheid komt ook terug in programma 0 ‘Sociale voorzieningen’.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
BEHOUD VAN WERKGELEGENHEID		
Indicator	Realisatie	Norm
38. Banen <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar</i>	2022 Eersel: 809,3 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 694,5 2021 Eersel: 797,3 Gemeenten tot 25.000 inwoners: 677,6	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering Slimme maakregio; - Scholingsprogramma's De Kempen; - Informatievoorziening aan ZZP'ers. 		
Indicator	Realisatie	Norm
39. Functiemengingsindex (Verhouding tussen banen en woningen, 0 = alleen wonen en 100 = alleen werken) <i>(verplicht)</i> <i>In %</i>	2022 Eersel: 53,6 2021 Eersel: 53,3% Gemeenten < 25.000 inwoners: 48,9%	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? Onderzoek naar grootschalige en MKB-kavels in de Kempen.		
GOED VESTIGINGSKLIMAAT		
Indicator	Realisatie	Norm
40. Vestigingen (van bedrijven) <i>(verplicht)</i> <i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar</i>	2022 Eersel: 194,8 2021 Eersel: 186,8 Gemeenten < 25.000 inwoners: 172,0	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering Kempische en Eerselse Detailhandels-visie; - Zorg voor voldoende bedrijfsgrond; - Betrokkenheid bij Kempisch Bedrijvenpark; - Uitvoering Kempensie Bedrijventerreinen. 		

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Indicator	Realisatie	Norm
41. Waardering vestigingsklimaat gemeente <i>(eigen indicator)</i> <i>Rapportcijfers n.a.v. ondernemerspeiling</i>	2022 Eersel: 5,3 Gemeenten < 25.000 inwoners: 4,8	Norm: > het gemiddelde van gemeenten tot 25.000 inwoners
Wat gaan we daarvoor doen? <ul style="list-style-type: none"> - Afleggen bedrijfsbezoeken; - Periodieke overleggen met georganiseerd bedrijfsleven; - Optimaliseren digitale serviceverlening; - Ondernemers meer betrekken bij beleidsvorming. 		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Behoud van werkgelegenheid

Uitvoering Slimme Maakregio

Door het voormalig Huis van de Brabantse Kempen is in samenwerking met het Kempisch Ondernemers Platform (KOP) en de Kempengemeenten een Kempische Industrie Agenda (KIA) ontwikkeld, thans geheten Slimme Maakregio. Dit is een economisch plan voor de Kempen. In samenwerking met de Kempengemeenten wordt hieraan uitvoering gegeven. Voorbeelden zijn het onderzoek naar de Kempische maakindustrie en de Ambitie Slimme Maakregio De Kempen. Vanwege de opheffing van het Huis van de Brabantse Kempen wordt door de Kempengemeenten bezien hoe de uitvoering van de Slimme Maakregio in samenwerking doorgezet kan worden.

Scholingsprogramma's De Kempen

Het Kempisch Ondernemersplatform heeft drie scholingsprogramma's: Ondernemend Onderwijs de Kempen (OOK), Kies Kempische Bedrijven en het Leerportaal. Deze programma's zullen ook in 2023 financieel ondersteund worden.

Voor genoemde programma's worden sinds vijftien jaar vanuit het KOP ingezet op het verbinden van het onderwijs aan het bedrijfsleven. Daarbij lag de focus met name op de maakindustrie. Sinds 2023 is besloten dit te verbreden naar ook andere sectoren. Daarvoor wordt het project VakRoute de Kempen opgezet. Voor de opstartfase wordt een financiële bijdrage van de gemeente gevraagd.

Uitvoering Kempische en Eerselse Detailhandelsvisie

Zowel lokaal, in Kempenverband als in regionaal verband zijn detailhandelsvisies opgesteld. De Eerselse Detailhandelsvisie is voornamelijk de bestuurlijke leidraad voor nieuwe detailhandelsontwikkelingen.

De Kempische Detailhandelsvisie is in 2020 geëvalueerd. De conclusie is dat deze visie geen aanpassing behoeft, maar dat nadrukkelijk aandacht moet worden besteed aan de uitvoering daarvan. Samenwerking met de andere Kempengemeenten is daarbij noodzakelijk. Als eerste van de aanbevelingen is de monitoring van (leegstaande) winkelpanden in 2021 uitgevoerd. In Eersel is nagenoeg geen winkelleegstand. Jaarlijks wordt de winkelleegstand gemonitord.

De Kempische Detailhandelsvisie wordt periodiek besproken binnen het Kempisch Retail Board, waarin ook de gemeente Eersel zitting heeft. In dit Kempisch Retailboard worden ook de acties voor 2024 besproken en afgestemd.

Informatievoorziening aan zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers)

Een groot deel van de Eerselse ondernemers bestaat uit ZZP'ers. Daarom besteden we aan deze groep aandacht op het gebied van voorlichting. In 2024 wordt er, in samenwerking met de gemeente Reusel-De Mierden wederom een voorlichtingsbijeenkomst gehouden.

Kempische Bedrijventerreinervisie

De belangstelling voor bedrijfsgrond, zowel voor grote als kleine kavels, onverminderd groot. De laatste bedrijfsgrond op Meerheide III, 2^e fase, is inmiddels geheel uitgegeven. Op dit moment zijn geen uitgeefbare bedrijfsgronden meer voorhanden. Ook de gronden op het KBP zijn inmiddels verkocht of in optie gegeven.

In 2022 is gestart met een Kempisch onderzoek naar grote (> 5.000 m²) en kleine bedrijfskavels lokaal (MKB-kavels).

De regio Zuidoost Brabant staat voor een ongekeerde economische groei in haar geschiedenis. We staan aan de vooravond van een grote schaa sprong. Gezien de snelheid waarmee de groei in de regio gaat plaatsvinden, moet een versnelling georganiseerd worden in de publieke ruimte (onder andere woningbouw, nieuwe bedrijventerreinen en ontwikkeling van het mobiliteitssysteem) en op de ontwikkeling van talent. De versnellingsopgave waar wij als regio voor staan vraagt om grote gezamenlijke investeringen en daarover willen we (de regio) afspraken maken met het Rijk. De zorg voor voldoende bedrijventerreinen is een belangrijk onderdeel van de Brainport Nationale Actieagenda (BNA).

In 2023 hebben de subregio's in Zuidoost-Brabant, waaronder De Kempen, proces- en programmeringsafspraken opgesteld in een zogenaamd Position Paper. Binnen de Kempen is afgesproken om ten aanzien van de locatiekeuze voor een grootschalig bedrijventerrein te wachten op de Kempische Ontwikkelvisie, waarin een integrale afweging tussen bedrijventerreinen, woningbouw en infrastructuur plaats vindt. Besluitvorming omtrent deze ontwikkelvisie vindt eind 2024 plaats. De Position Papers zijn behandeld op de Omgevingsdag op 13 juli 2023. Zo is daar ook de regionale Visie werklocaties MRE behandeld. Gezien alle ontwikkelingen die in het kader van de schaa sprong op ons afkomen, heeft Eersel besloten om vooralsnog pas op de plaats te maken. Naar de mening van Eersel zou voor het verkrijgen van een goede balans de regionale Visie werklocaties integraal benaderd moeten worden. Tijdens de Omgevingsdag heeft Eersel, als enige regiogemeente, niet ingestemd met die regionale visie.

Goed vestigingsklimaat

Uitgifte Meerheide III

Alle gronden op Meerheide zijn inmiddels uitgegeven. Er zijn geen uitgeefbare gronden meer voorhanden. Zoals hiervoor aangegeven is samen met de Kempengemeenten een onderzoek gestart naar mogelijkheden voor bedrijventerreinen voor grote (KBP) en kleine kavels (lokaal).

Ongeregistreerd grondgebruik

De gemeente bezit veel gronden die versnipperd door de gehele gemeente liggen, hierdoor ontbreekt een volledig inzicht op het aantal locaties/gevallen van ongeregistreerd grondgebruik. Het doel is om dit goed in beeld te gaan krijgen en beleid te formuleren hoe hier mee om te gaan. In 2023 is gestart met de inventarisatie, aansluitend wordt beleid geformuleerd.

Bevorderen Vrijtijdseconomie

Samen met onze destiniatiemarketingorganisatie: VisitEersel, blijven we werken aan het kwalitatief blijven ontwikkelen van onze gemeente en deze aantrekkelijk en leefbaar te houden. De maatschappelijke meerwaarde is belangrijk: het draagt namelijk bij aan onze kwaliteit van leven, de sociale cohesie, de publieke voorzieningen, de aantrekkelijke inrichting van de openbare ruimten, het kunnen ontmoeten, het aangenaam besteden van vrije tijd en gevoel van 'trots'. Zeker ook gezien de (gunstige) positie ten opzichte van, relatie met en ontwikkelingen in de Brainportregio. Dit gaan we doen door:

Continuering van de VisitEersel manager:

Om verder te bouwen aan onze kwalitatieve ontwikkeling, aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze gemeente is deze professionele kracht zeer gewenst. O.a. voor de Eersel bijdrage aan het nieuwe project Eindhoven BackYard, online(nieuwe website) en offline marketing lokaal en Kempen breed optimaliseren, mede ontwikkelen van een nieuwe Product Markt Combinatie: het Boerenleven, het ontwikkelen van audio wandelroutes in onze gemeente, het versterken van het lokale netwerk met diverse ondernemersgroepen.

Optimaliseren routestructuren:

De basis is op orde. Vanuit Vessem is er de wens een extra Mountainbike lus te realiseren. Na een succesvolle pilot in Eersel van een toegankelijk ommetje is de wens ontstaan om één toegankelijk ommetje per kern te realiseren, in Knegsel is dat in 2023 gerealiseerd. Daarnaast lopen er ontwikkelingen bij de Levende Beerze en de Run waarvoor aanpassingen in het bestaande netwerk nodig zijn. Gezocht wordt nog naar een passende locatie voor het realiseren van een fietskronkel. Voor het toevoegen van extra beleving op de Markt, passend in het kader van de storytelling van de Gloeiige: het verhaal van de vervloekte landheer van Eersel, zal hier de waterpomp geactiveerd worden.

Toelichting op investeringen 2024

Projecten vrijetijdseconomie

Opvolging geven aan het uitvoeringsprogramma VTE de Brabantse Kempen met een vervolg in een UVP 2.0 te weten 2022-2026. Er lopen met de Kempengemeenten gezamenlijk projecten: Verbinden – Verleiden – Verrassen – Verdiepen.

Projecten uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie 2

Concreet wordt voor 2024 krediet beschikbaar gesteld voor continueren VisitEersel manager, Eindhoven backyard, waterpomp Markt, uitbreiding en aanpassing van het wandelknooppuntennetwerk, ontwikkelen van audio wandelroutes door onze gemeente, realiseren van extra Mountainbike lus in Vessem, PMC 2 het Boerenleven en toegankelijk ommetje per kern.

Innovatie

Innovatie is een belangrijk onderdeel van de organisatievisie van de gemeente Eersel. Willen innoveren zit in Eersel in de genen. Dit betekent dat we voorop willen lopen bij de ontwikkeling van nieuwe oplossingen voor (maatschappelijke) problemen en digitalisering van de samenleving en organisatie. Voor 2024 ligt de focus vanuit het cluster innovatie op het organiseren van challengedagen, om maatschappelijke opgaven, inwoners en het bedrijfsleven bij elkaar te brengen in Eersel, het uitvoeren van de projecten Meetnet luchtkwaliteit & geluid, datagedreven werken en Slim Steensel en het stimuleren van innovatie in projectteams binnen de gemeentelijke organisatie, zoals een koppeling met datagedreven werken maken en het inzetten van nieuwe technieken/ werkvormen. Daarmee dragen we bij aan de innovatie van onze gemeente en onze gemeentelijke organisatie. Hiervoor wordt voor de komende twee jaren gevraagd om een krediet van € 50.000,- per jaar.

Toelichting op exploitatieposten 2024

Innovatie: datagedreven werken

De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en datagedreven werken zijn de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt. Een belangrijke ontwikkeling op dit gebied is de opkomst van big data. Dit zijn grote hoeveelheden gegevens die door organisaties worden verzameld en geanalyseerd om inzicht te krijgen in bijvoorbeeld consumentengedrag, trends en ontwikkelingen. Ook de gemeente Eersel verzamelt en verwerkt steeds meer data over haar inwoners en bedrijven. Door deze data te analyseren kan de gemeente bijvoorbeeld beter inspelen op de behoeften van haar inwoners en haar dienstverlening hierop afstemmen. Een andere ontwikkeling is de opkomst van kunstmatige intelligentie en machine learning. Op basis van data kunnen voorspellingen worden gedaan over wanneer bijvoorbeeld wegen, gebouwen of andere infrastructuur onderhoud nodig hebben. Een derde ontwikkeling is de opkomst van open data. Dit zijn gegevens die door overheidsinstanties worden vrijgegeven voor gebruik door het publiek en/of bedrijven. Al met al bieden de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en datagedreven werken veel kansen en mogelijkheden voor de gemeente Eersel. Door hierop in te spelen kan de gemeente haar dienstverlening verbeteren, haar processen efficiënter en effectiever uitvoeren en haar middelen gericht inzetten.

Met datagedreven werken in de organisatie kunnen eerder extern uitgevoerde onderzoeken nu efficiënter en effectiever intern uitgevoerd worden. Zo werd in 2023 de Inwonerspeiling vanuit datagedreven werken intern uitgevoerd. Datagedreven werken in de organisatie gaat helpen bij meer inhoud gedreven producten van de P&C-cyclus. Datagedreven werken in de organisatie maakt meer data en informatie transparanter voor inwoners. Daardoor beschikken inwoners over meer informatie en moeten verzoeken tot openbare informatie (WOO-verzoeken) tot een minimum worden beperkt. Met datagedreven werken in de organisatie wordt het doen van onderzoeken goedkoper en de kwaliteit van beleid beter.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroepen:

1. Bevorderen economische bedrijvigheid;
2. Privaatrechtelijke eigendommen
3. Toerisme en recreatie

Investerings- (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Projecten Vrijtijdseconomie	81.000	81.000	0
Innovatie	50.000	50.000	0
Totaal investeringen	131.000	131.000	0

Exploitatie (bedragen in €)	Exploitatie 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking uit exploitatie
Innovatie: datagedreven werken	75.000	0	75.000
Totaal exploitatie	75.000	0	75.000

Exploitatie

Programma: Economische structuur						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Bevordering economische bedrijvigheid	115.180	97.947	99.950	99.950	99.950	99.950
Privaatrechtelijke eigendommen	1.401.586	522.425	166.003	166.003	166.003	166.003
Toerisme en recreatie	268.533	196.625	199.630	199.630	199.630	199.630
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	1.785.299	816.997	465.583	465.583	465.583	465.583
BATEN						
Bevordering economische bedrijvigheid	117.884	238	0	0	0	0
Privaatrechtelijke eigendommen	1.319.997	817.152	488.723	488.723	488.723	488.723
Toerisme en recreatie	141.525	0	0	0	0	0
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	1.579.406	817.390	488.723	488.723	488.723	488.723
Saldo (baten – lasten)	-205.893	393	23.140	23.140	23.140	23.140
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	341.430	305.439	121.023	121.023	121.023	121.023
Apparaatskosten	193.482	368.080	368.394	368.394	368.394	368.394
Totaal overige lasten	534.912	673.519	489.417	489.417	489.417	489.417
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	226.738	271.000	0	0	0	0
Totaal overige baten	226.738	271.000	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	-514.067	-402.126	-466.277	-466.277	-466.277	-466.277

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Bevorderen economische bedrijvigheid

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Privaatrechtelijke eigendommen

Deze productgroep laat een positieve afwijking van € 27.993,- zien ten opzichte van de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door indexering van budgetten. In 2023 is er incidenteel landbouwgrond aangekocht (€ 354.316,-). Dit is verrekend met de reserve.

Toerisme en recreatie

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Beleidsdocumenten

- Kempensvisie en Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie de Brabantse Kempen 2022-2026
- Masterplan Vrijetijdseconomie 2014-2030
- Toetsingskader dag- en verblijfsrecreatie De Kempen
- Kempische Detailhandelsvisie
- Regionale Detailhandelsvisie MRE
- Eerselse Detailhandelsvisie
- Kempensvisie Bedrijventerreinen
- Uitvoeringsprogramma Kempensvisie Bedrijventerreinen
- Kempische Industrie Agenda
- Nota grondbeleid

9. Bestuur en organisatie

Door het uitvoeren van de activiteiten in dit programma willen we het volgende maatschappelijke effect realiseren: **“Invulling geven aan een 21^e-eeuwse cultuur waarin we als gemeente ruimte geven aan de netwerksamenleving. Samen met partners stimuleert gemeente Eersel een duurzame, dynamische en innovatieve cultuur waarin initiatieven uit de kernen en uit de regio leidend zijn, met als doel betere dienstverlening”**.

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Organisatievisie/uitbreiding formatie

Een zelfstandige gemeente vraagt om een sterke eigen organisatie om alle wensen van onze inwoners en de dienstverlening waar te maken. Er moet een evenwicht zijn in de ambities, (externe) ontwikkelingen en de daarbij horende capaciteit. De gemeente Eersel is in 2022 gegroeid naar meer dan 20.000 inwoners, en die groei zet zich de komende jaren voort. De organisatie moet in lijn met deze groei meegroeien, om het aantal werkzaamheden te kunnen blijven beheersen. Ook krijgen we steeds meer taken toebedeeld vanuit het Rijk. Daarom hebben we het afgelopen jaar veel nieuwe medewerkers aangenomen. Aandachtspunt hierbij is dat de inwerktijd van deze medewerkers zorgt voor een langere doorlooptijd van projecten. Ook zijn de nieuwe collega's vaak nog jong waardoor opleiding nodig is. Sommige vacatures zijn moeilijk in te vullen. We blijven zoeken naar samenwerking in de Kempen.

In tijden van groei in werkzaamheden en medewerkers is onze organisatievisie van groot belang. De organisatievisie biedt een duidelijke focus, is een bindmiddel en geeft houvast in tijden van snelle veranderingen. Iedereen kan zich hierdoor verbinden aan vernieuwing, aan een set van waarden en een bijdrage leveren aan resultaten. Deze visie is tot stand gekomen in 2018 met het college, de ondernemingsraad en de gemeenteraad. In het door ontwikkelen van mens en organisatie, is ervoor gekozen de cultuurwaarden 'open en respectvol' en de speerpunten 'duurzaamheid en innovatie' de komende jaren leidend te maken. Samen dragen ze bij aan de identiteit van onze organisatie. Een identiteit waaraan iedereen zich kan verbinden.

Dienstverlening

De primaire taak van gemeenten is dienstverlening. Ontwikkelingen zoals de participatiesamenleving, digitalisering, netwerksamenleving en datagedreven werken zijn van invloed op onze dienstverlening.

De gemeente wil ruimhartig ruimte geven aan initiatieven en kansen van inwoners. Laagdrempelig en servicegericht.

Bij onze visie op dienstverlening “De mens centraal” horen 3 belangrijke uitgangspunten en resultaten:

1. We verplaatsen ons in de belevingswereld van onze inwoners;
2. We communiceren duidelijk en eenvoudig;
3. We werken intern en extern samen in het belang van onze inwoners.

Samen met inwoners werken we aan de ontwikkeling van de gemeente als een aantrekkelijke en veilige woongemeente. Inwoners leveren waardevolle input over de leefbaarheid en openbare ruimte op het gebied van afval, verkeer en veiligheid in de vorm van meldingen openbare ruimte. We blijven onze dienstverlening op het gebied van meldingen openbare ruimte verbeteren.

Toelichting op exploitatieposten 2024

Capaciteitsuitbreiding griffie

Op basis van de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek van de rekenkamer en de werkgeverscommissie, is gebleken dat het wenselijk is om de capaciteit van de griffie uit te breiden. Gekozen is voor een griffiestructuur met een griffier, een raadsadviseur (c.q. plaatsvervangend griffier) en een griffiemedewerker(ster). Voorgesteld is om met ingang van 2024 de griffie met 0,78 fte uit te breiden.

Wat mag het kosten?

Exploitatie (bedragen in €)	Exploitatie 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking uit exploitatie
Capaciteitsuitbreiding griffie	80.000	0	80.000
Totaal exploitatie	80.000	0	80.000

Exploitatie

Programma: Bestuur en organisatie						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Bestuursorganen	1.126.524	1.167.071	1.259.456	1.255.456	1.294.456	1.256.456
Maatschappelijke registratie	116.531	101.761	116.506	145.565	126.192	121.349
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	1.243.055	1.268.832	1.375.962	1.401.021	1.420.648	1.377.805
BATEN						
Bestuursorganen	162.064	0	0	0	0	0
Maatschappelijke registratie	265.507	228.672	251.000	311.000	271.000	261.000
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	427.571	228.672	251.000	311.000	271.000	261.000
Saldo (baten – lasten)	815.484	-1.040.160	-1.124.962	-1.090.021	-1.149.648	-1.116.805
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	10.724	250.000	0	0	0	0
Apparaatskosten	533.105	541.191	551.322	551.322	551.322	551.322
Totaal overige lasten	-543.829	791.191	551.322	551.322	551.322	551.322
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	10.724	250.000	0	0	0	0
Totaal overige baten	10.724	250.000	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	-1.348.589	-1.581.351	-1.676.284	-1.641.343	-1.700.970	-1.668.127

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Bestuursorganen

Binnen deze productgroep zijn de geraamde lasten € 92.385,- hoger ten opzichte van 2023. Dit wordt met name veroorzaakt door de gestegen lonen en vergoedingen voor respectievelijk collegeleden en raadsleden.

Maatschappelijke registratie

Binnen deze productgroep zijn geen significante afwijkingen.

Beleidsdocumenten

- Organisatievisie
- Organisatiebesluit gemeente Eersel
- Dienstverleningsvisie "De mens centraal"
- Toekomstvisie 2030

10. Algemene baten en lasten

Het programma algemene baten en lasten is een specifiek programma dat geen maatschappelijk effect beoogt, maar de algemene dekkingsmiddelen en de stelposten. De algemene dekkingsmiddelen zijn met name de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, de gemeentelijke belastingen en de deelnemingen. Daarnaast zijn de stelposten voor onvoorziene uitgaven en lasten van het investeringsprogramma 2024-2027 opgenomen.

Wat mag het kosten?

Het programma bestaat uit de volgende productgroep:

1. Algemene dekkingsmiddelen.

Exploitatie

Programma: Algemene baten en lasten						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Algemene dekkingsmiddelen	14.403.252	7.091.074	2.375.021	1.049.542	1.322.170	1.418.767
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	14.403.252	7.091.074	2.375.021	1.049.542	1.322.170	1.418.767
BATEN						
Algemene dekkingsmiddelen	47.151.373	46.569.015	41.243.902	41.032.189	37.717.962	37.291.588
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	47.151.373	46.569.015	41.243.902	41.032.189	37.717.962	37.291.588
Saldo (baten – lasten)	32.748.121	39.477.941	38.868.881	39.982.647	36.395.792	35.872.821
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	1.462	4.047	0	0	0	0
Apparaatskosten	204.687	269.455	296.385	296.385	296.385	296.385
Totaal overige lasten	206.149	273.502	296.385	296.385	296.385	296.385
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	344.395	1.116.600	1.179.330	1.179.330	1.179.330	1.179.330
Totaal overige baten	344.395	1.116.600	1.179.330	1.179.330	1.179.330	1.179.330
Saldo programma (baten – lasten)	32.886.367	40.321.039	39.751.826	40.865.592	37.278.737	36.755.766

De onderstaande analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van 2023 gaat over de kosten exclusief apparaatskosten, kapitaallasten en onttrekkingen aan de reserves (voor zover deze een directe relatie hebben met de kapitaallasten/afschrijvingen).

Algemene dekkingsmiddelen

Per saldo is binnen deze productgroep sprake van nadelig effect van 2024 ten opzichte van 2023 van € 2.151.286,-.

Dit wordt met name veroorzaakt door de volgende afwijkingen:

- Hogere opbrengst onroerendzaakbelasting 2024 (€ 97.000,-) in verband met indexering van 1,5%.
- Hogere opbrengst toeristenbelasting 2024 (€ 260.000,-)
- De algemene uitkering vanaf 2024 is geraamd op basis van de meicirculaire 2023 waarover uw raad in juni middels een raadsinformatiebrief is geïnformeerd. Er is een hogere algemene uitkering 2024 ten opzichte van de geraamde algemene uitkering 2023 (afgerond € 1.974.000,-). Hierbij wordt opgemerkt dat de uitkering over 2023 nog is geraamd op basis van de decembercirculaire 2022 zoals gemeld in de 1^e bestuursrapportage 2023.
- Geraamde dividenduitkering BNG is voor 2024 € 80.000,- hoger geraamd dan in 2023. Verhoging op basis van de werkelijke gegevens 2022.
- Per saldo is er in 2023 afgetrokken € 1.010.000,- onttrokken uit de algemene reserve ten behoeve van (kapitaal)lasten welke in ander programma's vallen. Deze zijn per saldo budgetneutraal. Dit betreffen de volgende bedragen: € 371.000,- budgetoverheveling vanuit jaarrekening 2022, lasten vallen in diverse programma's. € 997.000,- en € 13.000,- inkomst voor dekking van kapitaallasten in programma 7 (Zwembad en verhoging krediet Streekmuseum).

- Het geraamde begrotingsaldo over 2023 inclusief bijstellingen tot en met juli 2023 bedraagt negatief € 1.421.809,-. Het positief geraamde begrotingsaldo over 2024 bedraagt € 120.417,-. Het verschil bedraagt € 1.542.226,-. In 2023 is daarom een beschikking uit de reserve geraamd om dit negatieve saldo op te vangen.
- Op de totale stelposten (inclusief "onvoorzien") is per saldo sprake van een nadelige afwijking van afgerond € 308.670,- ten opzichte van de begroting 2023 (zie ook het onderdeel stelposten bij het hoofdstuk "Algemene dekkingsmiddelen en stelposten"). Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

• Onvoorzien	€	-30.000,-
• Stelpost investeringen	€	198.565,-
• Stelpost wet open overheid	€	11.000,-
• Stelpost extra capaciteit	€	-32.000,-
• Stelpost indexering als gevolg van inflatie	€	-459.500,-
• Stelpost uitbreiding griffie	€	80.000,-
• Stelpost afschrijvingstermijn 1 ^e jaar 50%	€	-39.486,-
• Stelpost IHP	€	700.000,-
• Stelpost Pensioenpremie	€	-120.000,-
	€	308.670,-

1. Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De volgende tabel biedt een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen			
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lokale heffingen:			
- onroerende zaakbelastingen	4.044.000	4.099.000	4.196.000
- toeristenbelasting	588.000	450.000	710.000
- forensenbelasting	50.000	35.000	50.000
- precariobelasting	0	26.000	28.000
- reclamebelasting	0	48.000	50.000
- doorbelasting vervolgingskosten	37.000	33.000	35.000
Algemene uitkering gemeentefonds incl. Integratie-uitkering (IU) Sociaal domein	34.444.000	33.901.000	35.874.000
Dividend BNG	276.000	220.000	300.000
Totaal algemene dekkingsmiddelen	39.439.000	38.812.000	41.243.000

* excl. incidentele dekkingsmiddelen: zoals saldi bouwgrondexploitaties, vrijval voorzieningen en mutaties betreffende reserves.

Lokale heffingen

Op deze plaats wordt voor bovenstaande belastingen verwezen naar de paragraaf "Lokale heffingen".

Algemene uitkering gemeentefonds

De raming van de algemene uitkering 2024 is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Op grond van de meicirculaire 2023 wordt de algemene uitkering voor de meerjarenbegroting 2024-2027 geraamd op (bedragen x € 1.000):

(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Algemene uitkering	35.874	35.594	32.442	32.015

Vanaf 2026 vindt er een korting plaats van de algemene uitkering. Deze is opgebouwd uit de volgende elementen:

- Herijking gemeentefonds
- Korting grote gemeente
- Korting jeugd

In het meerjarenperspectief voor 2026 is een compensatie vanuit het Rijk van € 810.000,- voor deze kortingen al verwerkt.

2. Stelposten

In de begroting 2024 is naast de stelposten voor onvoorziene uitgaven en lasten van het meerjarig investeringsprogramma, tevens een aantal overige stelposten opgenomen. De in de begroting 2024-2027 opgenomen stelposten zijn in het volgend overzicht opgenomen.

Stelposten (bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Onvoorzien	10.000	10.000	10.000	10.000
Stelpost lasten investeringsprogramma 2024-2027	198.656	382.637	635.038	721.033
Subtotaal	208.656	392.637	645.038	731.033
Overige stelposten:				
Stelpost armoedebestrijding	26.500	26.500	26.500	26.500
Stelpost robuust rechtsbeschermings-systeem	22.000	22.000	22.000	22.000
Stelpost Wet Open Overheid	26.800	38.800	38.800	38.800
Taakstellende bezuiniging Jeugd, hervormingsagenda	0	-300.000	-300.000	-300.000
Stelpost uitbreiding griffie	80.000	80.000	80.000	80.000
Afschrijving 1 ^e jaar 50% i.p.v. 100%	-39.486	-38.000	-14.000	0
Integraal zorgakkoord	0	87.648	82.473	79.400
Stelpost Integraal HuisvestingsPlan (IHP)	700.000	700.000	700.000	700.000
Pensioenpremie ABP	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000
Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg	0	0	-137.666	-137.666
Stelpost Herijking gemeentefonds	0	0	300.000	300.000
Totaal overige stelposten	695.814	496.948	678.107	689.034
Totaal stelposten	904.470	889.585	1.323.145	1.420.067

Toelichting op de overige stelposten:

Stelpost armoedebestrijding

In de decembercirculaire 2016 was voor 2017 een bedrag van € 100.000.000,- opgenomen voor de armoedebestrijding van kinderen. In de begroting 2018-2021 werden deze middelen voor Eersel gereserveerd door het opnemen van een stelpost van € 52.000,- per jaar. Van deze stelpost resteert nog € 26.500,-. Bij de tweede bestuursrapportage 2020 heeft uw raad middels een amendement besloten om geen mutatie te doen op deze stelpost.

Stelpost robuust rechtsbeschermingsstelsel

De Toeslagenaffaire laat zien dat rechtvaardige dienstverlening en goede rechtsbescherming geen vanzelfsprekendheden zijn. Alle overheidsdiensten, zeker ook de gemeenten, voelen de urgentie om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te verbeteren en het geschade vertrouwen in de overheid te herstellen. Op dit moment moet nog worden onderzocht in hoeverre de gemeente Eersel hieraan uitvoering kan geven. Derhalve wordt voorgesteld de ontvangen rijksmiddelen (€ 22.000,-) vooralsnog te reserveren.

Stelpost Wet Open Overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden, met uitzondering van een deel van de bepalingen over actieve openbaarmaking (artikel 3.3 Woo). De Woo heeft als doel een meer transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo kent daarom de verplichting om (op termijn) uit eigen beweging elf categorieën informatie openbaar te maken met het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Daarnaast bevat de Woo de verplichting voor bestuursorganen om maatregelen te treffen ten behoeve van het duurzaam toegankelijk maken van de digitale documenten die onder onze gemeente berusten (artikel 6.1 Woo). Het op orde brengen en houden van de informatiehuishouding van de gemeente is een belangrijke voorwaarde voor het actief openbaar maken van de elf informatiecategorieën. De bepaling uit de Archiefwet dat overheden documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt daarom herhaald in de Woo. Gemeente Eersel ontvangt voor de uitvoering van deze wet zowel incidentele als structurele middelen. In de 1e bestuurlijke rapportage 2022 is € 92.200,-

structureel ingezet voor het aantrekken van 1 fte. De resterende rijksmiddelen worden vooralsnog in deze stelpost gereserveerd. Deze bedragen voor het jaar 2024 € 26.800,- en voor 2025 t/m 2027 € 38.800,-.

Taakstellende bezuiniging Jeugd, hervormingsagenda

In de meicirculaire 2023 heeft het rijk aangegeven dat gemeenten vanaf 2025 een besparing van € 500 miljoen kunnen verwerken. Deze wordt dan ook niet meer uitgekeerd. Voor gemeente Eersel betekent dit een bedrag van € 300.000,-. We gaan ervan uit, dat deze door het rijk aangegeven besparing gerealiseerd kan worden, waardoor deze korting budgettair neutraal verloopt.

Stelpost uitbreiding griffier

De werkgeverscommissie acht het noodzakelijk de capaciteit van de griffie uit te breiden en te kiezen voor een griffiestructuur van een griffier, een raadsadviseur (plaatsvervangend griffier) en een griffie-medewerk(st)er. Om deze wens te kunnen realiseren is een stelpost van € 80.000,- opgenomen op basis van de loonkosten voor 0,78 fte extra formatie.

Afschrijving 1e jaar 50% i.p.v. 100%

In de financiële verordening per 2021 staat geschreven dat de afschrijvingslast van een investering in het begrotingsjaar van kredietvoting volledig wordt opgenomen als structurele last. De rentelast wordt in dat begrotingsjaar voor de helft begroot als last en het jaar daaropvolgend wordt de rentelast volledig structureel geraamd. Eind 2023 wordt de financiële verordening aangepast met een wijziging op de begrote afschrijvingslast. De afschrijvingslast wordt vanaf 2024 (net als de rentelast) ook voor de helft begroot in het begrotingsjaar van kredietvoting. Voor 2024, 2025 en 2026 levert dit respectievelijk de volgende voordelen op in de stelpost; € 39.486,-, € 38.000,- en € 14.000,-.

Integraal zorgakkoord

Het kabinet stelt structureel extra middelen beschikbaar ter compensatie van de gestegen kosten als gevolg van het abonnementstarief. De financiële effecten, waaronder prijsstijgingen, zijn op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Naar verwachting bestaat er meer duidelijkheid ten tijde van de 2^e bestuursrapportage 2023. Voorgesteld wordt om deze extra rijksmiddelen tot die tijd in een stelpost te ramen.

Stelpost Integraal huisvestingsplan (IHP)

Op dit moment is het IHP 2024 – 2038 in voorbereiding en het is de verwachting dat dit IHP in de eerste helft van 2024 wordt aangeboden aan de gemeenteraad. De eerste verkenning laat zien dat er een omvangrijke vervangingsopgave ligt voor de komende 10 jaar. Dit is ook landelijk het beeld. Om de ingeschatte minimale investeringen te kunnen doen, dient de storting in de bestemmingsreserve verhoogd te worden met een jaarlijkse storting van € 700.000,-. Dit bedrag is opgenomen in de stelpost en zal leiden tot werkelijke uitgaven wanneer het IHP wordt vastgesteld.

Pensioenpremie ABP

Uit recente berichtgeving van het ABP blijkt dat de pensioenpremie minder stijgt dan waar eerder rekening mee is gehouden.

Stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg

De extra jeugdzorggelden zijn in de meicirculaire 2022 toegekend tot en met 2023. Het is toegestaan (toestemming van onze provinciaal toezichthouder) om in de begroting vanaf 2024 rekening houden met de extra jeugdzorggelden. Gelet op onzekerheden in de nog in te vullen taakstelling (hervormingsagenda jeugd) heeft de gemeente Eersel voor circa 60% rekening gehouden met deze extra rijksmiddelen. In de meicirculaire 2023 zijn de jeugdzorg middelen voor de jaren 2024 en 2025 toegekend. Gemeente Eersel had net als vele andere gemeenten de verwacht rijksmiddelen al geraamd in een stelpost. Deze kan nu vrijvallen voor deze jaren.

Stelpost herijking gemeentefond

Voor 2026 is het nadeel van de herijking vooralsnog bevroren op hetzelfde bedrag als 2025. Dit bedrag kan nog wijzigen. Immers op basis van het nadeel van € 63,- per inwoner, wordt er vooralsnog een aanvullende suppletie uitkering verstrekt voor de hoger lasten dan € 37,50 per inwoner. Voor 2026 is het echter nog de vraag het rijk tot het maximale nadeel van € 37,50 blijft herverdelen. Om die reden stellen wij conform de voorjaarsnota 2023 voor om voor het jaar 2026 een stelpost van € 300.000,- beschikbaar te houden om een stijging van € 15,- per inwoner voor dat jaar op te kunnen vangen.

11. Overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie, schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschriften voor, dat in de begroting een apart overzicht moet worden opgenomen van de kosten van de overhead. Dit overzicht presenteren we in dit programma.

In de programma's 0 tot en met 10 staan alleen de kosten van de medewerkers van een bepaalde afdeling die direct verband houden met het betreffende taakveld (en daarom ook niet centraal moeten worden begroot). Deze kosten verdelen we op basis van productieve uren en rekenen we vervolgens toe aan de programma's/taakvelden.

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces, en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead, hanteert het BBV een definitie van de overhead². Door deze definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden en welke kosten geen betrekking hebben op het primaire proces. Deze laatste kosten worden niet in de programma's 0 tot en met 10 geraamd, maar komen centraal als overheadkosten in programma 11. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan management (-ondersteuning), financiën, huisvesting, juridische zaken, documentaire informatievoorziening en communicatie.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?		
ORGANISATIE		
Indicator	Realisatie	Norm
42. Formatie <i>(verplicht)</i> <i>Begrote bezetting in fte per 1.000 inwoners</i>	2022: 4,5 2021: 4,5	Norm: 4,8 – 6,1
43. Bezetting <i>(verplicht)</i> <i>Werkelijke bezetting in fte per 1.000 inwoners</i>	2022: 4,5 2021: 4,6	Norm: 4,5 – 4,8
44. Apparaatskosten <i>(verplicht)</i> <i>Kosten per inwoner (apparaatskosten zijn organisatiekosten voor het uitvoeren van organisatorische taken)</i>	2022: € 623 2021: € 526	Norm: ≤ € 623
45. Externe inhuur <i>(verplicht)</i> <i>Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen</i>	2022: 26,3% 2021: 21,7%	Norm: ≤ 20%
46. Overhead <i>(verplicht)</i> <i>% van totale lasten</i>	2022: 7,2% 2021: 7,4%	Norm: ≤ 15%
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Het continueren van het uitvoeren van de Organisatievisie; - Het invullen van vacante posities met (nieuwe) medewerkers in dienst van de gemeente; - Monitoren van bovenstaande indicatoren aan de hand van Vensters voor bedrijfsvoering en gegevens die beschikbaar komen vanuit het A&O-fonds. 		

² Zie: Notitie overhead, commissie BBV juli 2016

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

COMMUNICATIE

Indicator	Realisatie	Norm
47. Waardering inwoners communicatie en voorlichting (<i>eigen indicator</i>)	2022 Eersel: 6,7 Nederland: 6,3	Norm: ≥ 6.9
Uitgedrukt in rapportcijfer	2020 Eersel: 6,9 Nederland: 6,7	
	Vragenlijst Burgerpeiling. Derhalve is er geen cijfer beschikbaar van gemeenten tot 25.000 inwoners.	
Wat gaan we daarvoor doen?		
<ul style="list-style-type: none"> - Door focus op communicatie aan te brengen, inwoners voornamelijk meenemen in onderwerpen die 'buiten' leven; - Inwoners tijdig betrekken door participatietrajecten te doorlopen in minimaal vijf projecten; - Inzet van een breed aanbod aan communicatiemiddelen om elke doelgroep te voorzien van de benodigde informatie. 		

Toelichtingen op ontwikkelingen/speerpunten 2024

Communicatie

Communicatie is zowel een vaardigheid als een vak. Daarom blijven we in 2024 investeren in een communicatievaardig 'gemeentehuis'. Denk aan trainingen als Conflictvaardigheden, Helder schrijven en Helder adviseren. Het communicatievak komt aan de orde wanneer we focus aanbrengen op een aantal onderwerpen. Een methodiek die we nu twee jaar inzetten. We kiezen met zorg onderwerpen die zowel bestuur, organisatie als inwoners aangaan. Door keuzes te durven maken kunnen we inwoners beter en voor lange tijd meenemen in een verhaal dat hen interesseert. Voordeel is dat we onze inwoners en de gemeente dichter bij elkaar kunnen brengen, omdat we in de ogen van het publiek ons bezighouden met zaken die zij belangrijk vinden. Dit draagt bij aan het vertrouwen in de overheid. In 2024 zetten we deze methodiek voort en focussen we ons op de thema's 'Bouwen, bouwen, bouwen', 'Iedereen doet mee', 'Leefbaarheid van de kernen' en 'Duurzaamheid'.

Een andere manier waarin we kunnen uitblinken in het communicatievak is de inzet van de Factor C-methode. Deze methodiek zetten we in als een beleidsonderwerp geschikt is voor participatie. De Factor C-methode bestaat uit drie stappen: krachtenveldanalyse, kernboodschap en communicatiekalender. Door deze methode te volgen, stellen we vast in welke fase, met wie, op welk niveau, waarover en wanneer communicatie en/of participatie gewenst is. In 2023 zijn we begonnen met het toegankelijker maken van deze methode, zodat projectleiders hier ook zelfstandig mee aan de slag kunnen bij kleinere projecten. Dit is ook een vorm van communicatie als vaardigheid. In 2024 zetten we dit proces voort.

Nu de communicatie tussen gemeente en inwoner steeds meer digitaal verloopt, is het meer dan ooit van belang dat de website toegankelijk is voor iedereen. Dus ook voor mensen met een (functie)beperking. Wij leggen in de toegankelijkheidsverklaring op de website verantwoording af over waar we staan en welke stappen we ondernemen. We blijven continue monitoren op onze toegankelijkheid. In 2023 stonden toegankelijke pdf's centraal. In 2024 gaan we verder met een toegankelijker website door middel van een voorleesfunctie en het verbeteren van filmpjes (denk aan ondertiteling en mogelijk audiodescriptie). Verder helpen de aanbevelingen uit de inwonerspeiling 2022 ons om verbeteringen door te voeren in onze inzet van een breed aanbod aan communicatiemiddelen. We willen elke doelgroep voorzien van de benodigde informatie. Denk aan het beter promoten van de digitale nieuwsbrief aan inwoners die de Hint niet ontvangen of lezen.

Toelichtingen op investeringen 2024

Vervanging materieel buitendienst (overig)

In 2024 staat de vervanging van één elektrische bedrijfsauto op de planning. Bij de vervanging staat kwaliteit en duurzaamheid voorop.

Wat mag het kosten?

Investeringen (bedragen in €)	Investerings- programma uitvoeringsjaar 2024	Dekking uit reserves, voorzieningen en/of overige	Dekking kapitaallasten uit exploitatie
Vervanging materieel buitendienst (overig)	25.000	0	25.000
Totaal investeringen	25.000	0	25.000

Exploitatie

Programma: Overhead						
Productgroep (bedragen in €)	Rekening	Begroting	Begroting 2024 - 2027			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
LASTEN						
Overheadkosten	22.436.227	28.313.174	26.318.357	26.234.216	26.144.504	26.043.816
Totaal lasten (excl. kapitaallasten & apparaatskosten)	22.436.227	28.313.174	26.318.357	26.234.216	26.144.504	26.043.816
BATEN						
Overheadkosten	545.679	191.204	809.660	459.660	459.660	459.660
Totaal baten (excl. beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten)	545.679	191.204	809.660	459.660	459.660	459.660
Saldo (baten – lasten)	-21.890.548	-28.121.970	-25.508.697	-25.774.556	-25.684.844	-25.584.156
OVERIGE LASTEN						
Kapitaallasten	-12.457.652	-14.991.489	-16.004.916	-16.004.916	-16.004.916	-16.004.916
Apparaatskosten	-3.549.621	-6.203.858	-3.063.523	-3.063.523	-3.063.523	-3.063.523
Totaal overige lasten	-16.007.273	-21.195.347	-19.068.439	-19.068.439	-19.068.439	-19.068.439
OVERIGE BATEN						
Beschikking reserve i.v.m. kapitaallasten	157.147	0	0	0	0	0
Totaal overige baten	157.147	0	0	0	0	0
Saldo programma (baten – lasten)	-5.726.128	-6.926.623	-6.440.258	-6.706.117	-6.616.405	-6.515.717

In de tabel op de volgende pagina zijn de totale (netto-)overheadkosten nader gespecificeerd en geven we aan welke overhead we toerekenen aan de programma's.

Overheadkosten (bedragen in €)	Totaal	Toerekening aan programma's	Resteert ten laste van programma "Overhead"
Lonen en salarissen incl. overige personeelskosten	10.705.167	7.826.528	2.878.639
Bijdragen (SK: MO/VTH én KempenPlus)	7.875.704	7.875.704	0
Subtotaal bruto uitgaven personeel	18.580.871	15.702.232	2.878.639
Bijdragen en detacheringen	-62.673	0	-62.673
Storting in algemene reserves m.b.t. KempenPlus	36	0	36
A. Totaal netto overhead personeel	18.518.234	15.702.232	2.816.002
Overhead organisatiekosten			
Indirecte personeelskosten incl. P&O	461.442	0	461.442
ICT (incl. SSC en excl. kapitaallasten)	2.272.917	0	2.272.917
Huisvestingskosten (excl. kapitaallasten)	324.978	0	324.978
Facilitaire zaken/inkoop/administratie/ verzekeringen	540.852	0	540.852
Materieel/werf buitendienst (excl. kapitaallasten)	192.205	189.031	3.174
Kapitaallasten ICT/werf/vervoermiddelen/ gemeentehuis	249.953	84.100	165.853
Overige kapitaallasten (programma's)	3.063.522	3.037.656	25.866
Renteresultaat	-107.263	0	-107.263
Algemene kosten	119.232	0	119.232
Toerekening overhead aan bouwgrondexploitatie (programma 3 verreken categorie 7.5)	0	55.421	-55.421
Subtotaal bruto uitgaven organisatiekosten	7.117.838	3.366.208	3.751.630
Bijdragen en huuropbrengsten	-127.375	0	-127.375
B. Totaal netto-overhead organisatie	6.990.463	3.366.208	3.624.255
Totaal overheadskosten (A+B)	25.508.697	19.068.440	6.440.257

Bij de netto-overhead, welke ten laste blijft van het programma 'Overheadkosten', is rekening gehouden met het feit dat volgens het BBV het is toegestaan om de kosten van overhead op een indirecte wijze toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie (programma 3). Dit is geraamd als negatieve last in het programma 'Overheadkosten' voor een bedrag van € 55.421,- (1.465 productieve uren x € 35,02).

Ook merken we op dat voor de tarieven van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges geen toerekening van overhead heeft plaatsgevonden, maar deze conform het BBV extra-comptabel worden berekend. De totale overheadkosten zijn gedeeld door de totale productieve uren. Hierdoor is er sprake van een (extra-comptabel) uurtarief van € 40,90 welke vervolgens is vermenigvuldigd met de geraamde productieve uren voor de genoemde lokale heffingen. Deze becijferde overhead wordt dus niet toegerekend aan de programma's, maar wordt wél meegenomen in de tariefberekeningen. Dit laatste blijkt ook uit het feit dat in de voorgeschreven tabellen in de paragraaf 'Lokale heffingen' de overheadkosten, welke niet zijn geraamd in het desbetreffende programma/ taakveld, afzonderlijk worden vermeld.

Verschillenanalyse apparaatskosten en kapitaallasten 2024/2023

Ten opzichte van de begroting 2023 is er een voordelig resultaat van € 2.613.273,-. Hiervan heeft € 532.340,- aan hogere lasten betrekking op apparaatskosten en € 3.145.613,- voordeel heeft betrekking op kapitaallasten welke hieronder wordt toegelicht. Het nadeel op apparaatskosten wordt veroorzaakt door het volgende:

Apparaatskosten

- Per saldo hogere loonkosten (hogere kosten cao-ontwikkeling, aframing budget bij ziekte en lagere kosten woon-werk)	€ 381.489,-
- Hogere opleidingskosten	€ 55.679,-
- Hogere lasten GRSK/Kempenplus	€ 108.482,-
- Diverse	€ -13.198,-
Totaal	€ 532.340,-

Kapitaallasten

De bruto kapitaallasten worden deels gedekt middels beschikking over de reserves, waarna de netto kapitaallasten resterend. De netto kapitaallasten (rente en afschrijving), welke worden toegerekend aan de exploitatie, worden voor 2024 geraamd op afgerond € 1.483.000,-. Deze kapitaallasten zijn in eerste instantie als last geraamd in het programma "Overhead" en worden vervolgens grotendeels als negatieve last geraamd/doorbelast aan de programma's. Ten opzichte van de begroting 2023 (inclusief begrotingswijzigingen tot en met juli 2023) is sprake van een daling van de netto kapitaallasten met afgerond € 817.000,- (bruto € 3.145.613,-) bedragen. Dit voordeel ontstaat o.a. door vrijvallende kapitaallasten, lagere rentelasten op geldleningen en hogere baten op schatkistbankieren.

Lonen en salarissen

De loonkosten inclusief overige personeelskosten (voornamelijk reis- en verblijfskosten) van alle medewerkers die in dienst zijn van de gemeente Eersel. Deze kosten zijn mede gestegen door cao-ontwikkelingen. De loonkosten zijn € 381.000,- hoger ten opzichte van de begroting 2022.

GRSK en Kempenplus

De structurele lasten van de bijdrage aan de GRSK voor de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening, Vergunningverlening en Handhaving en de bijdrage aan Kempenplus worden hier geraamd. Per saldo zijn deze € 108.000,- hoger ten opzichte van de begroting 2023.

De incidentele lasten voor onze exploitatie geven een nadeel van € 236.000,-. De totale lasten van Kempenplus en GRSK zijn € 23.000,- hoger ten opzichte van de begroting 2022 (€ 236.000m- -/€ 213.000,-).

Indirecte personeelskosten

Onder de indirecte personeelskosten worden de kosten van salarisadministratie, opleidingen, Arbo, ondernemingsraad en bedrijfshulpverlening verantwoord. Ook wordt hieronder de bijdrage aan P&O geraamd. Met name door de stijging van het personeelsbestand zijn de opleidingskosten gestegen met € 56.000,-.

ICT

Deze raming betreft hoofdzakelijk de bijdrage aan het SSC. Het overige bedrag heeft betrekking op de kosten voor bijvoorbeeld software, welke niet zijn opgenomen in de begroting van het SSC.

Huisvestingskosten

Deze uitgaven hebben betrekking op het beheer en onderhoud van het gemeentehuis, zoals energiekosten, schoonmaak, storting onderhoudsvoorziening en inventaris.

Facilitaire zaken/inkoop/administratie/verzekering

Het betreft hier de kosten van papier- en drukwerk, portokosten, catering, vakinformatie, inkoopbureau, accountantskosten en verzekeringen.

Materieel werf buitendienst

De directe exploitatielasten van de gemeentewerf en het materieel van de buitendienst inclusief het beheer en onderhoud van de personenauto's.

Algemene kosten

Onder algemene kosten worden de uitgaven geraamd voor communicatie, representatiekosten, landelijke ombudsman en planning & control).

Inkomsten

Het betreft hier voornamelijk geraamde inkomsten wegens verhuur gedeelte gemeentehuis.

Beleidsdocumenten

- Organisatievisie gemeente Eersel

PARAGRAFEN

1. Lokale heffingen

Wat zijn lokale heffingen?

Lokale heffingen zijn inkomsten die de gemeente ontvangt op grond van publiekrechtelijke regels. In de meeste gevallen zijn dit belastingen, heffingen en retributies die de overheid heft op grond van wettelijke bepalingen.

Bij de lokale lasten maken we een onderscheid tussen zuivere belastingen, heffingen en retributies:

1. Zuivere belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen. Ze dienen ter uitvoering van:
  - Collectieve vormen van dienstverlening zoals plantsoenen, verlichting en wegen;
  - Individuele vormen van dienstverlening zonder duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting. Denk hierbij aan onroerendezaakbelasting (OZB), toeristenbelasting, forensenbelasting en precariobelasting.
2. Heffingen dekken de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. Inwoners betalen dit ook als hij/zij de dienst niet wenst. Denk hierbij aan afvalstoffenheffing en rioolheffing.
3. Retributies zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Voorbeelden hiervan zijn de leges voor paspoort en rijbewijs.

Beleid

Voor de hoogte van de lokale lasten gelden de volgende uitgangspunten:

1. Voor de overige heffingen en retributies streven we ernaar een tarief vast te stellen dat de kosten zo veel mogelijk dekt.
2. De legestarieven stijgen met een inflatiecorrectie voor de uitgaven. Op basis van de voorjaarsnota 2024-2027 wordt uitgegaan van een inflatie van 6%.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht staan de geraamde inkomsten (afgerond) van de lokale heffingen voor 2023 en 2024. Ook de gerealiseerde opbrengsten uit 2022 staan in het overzicht.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN (bedragen in €)	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onroerende zaakbelasting	4.044.309	4.099.000	4.196.485
Toeristenbelasting	588.313	450.000	710.200
Forensenbelasting	45.375	35.000	50.000
Precariobelasting	0	26.000	27.560
Reclamebelasting *	0	47.500	50.350
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.657.996	4.567.000	4.680.500
Niet algemene dekkingsmiddelen			
Afvalstoffenheffing	1.208.602	1.264.424	1.326.124
Rioolheffing	2.227.333	2.249.026	2.383.967
Leges	1.486.421	949.981	1.032.244
Vermakelijkhedenretributie	82.380	93.330	100.000
Totaal niet algemene dekkingsmiddelen	5.004.736	4.420.657	4.556.676

*Zoals uit de toelichting blijkt, wordt deze opbrengst volledig uitgekeerd aan het SPE zodat deze belasting in feite geen algemeen dekkingsmiddel is.

Onroerende zaakbelasting OZB

De totale geraamde OZB-opbrengst 2024 is ten opzichte van 2023 met 1,5% gestegen. Dit is begrotingstechnisch geen voordeel ten opzichte van de begroting 2023 (jaarschijf 2024) aangezien in deze begroting voor de jaren 2024 en 2025 een verhoging is geraamd van structureel 1,5% per jaar.

Dit betekent dat begrotingstechnisch de 1,5% structurele stijging in 2024 niet heeft bijgedragen aan het oplossen van het begrotingstekort. Voor 2025 wordt in deze begroting op basis van het besluit bij vaststelling van de begroting 2023 voor de laatste keer rekening gehouden met 1,5% structurele stijging (bovenop de 1,5% stijging voor 2024).

Toeristenbelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 710.200,- (raming 2023: € 450.000,-). Deze stijging is afkomstig van het door vertalen van de hogere realisatie in 2022, aangevuld met een inflatiecorrectie. Het gaat daarbij om een verhoging van de geraamde extra inkomsten, er is geen sprake van een verhoging van het tarief.

Forensenbelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 37.100,- (raming 2023: € 35.000,-).

Precariobelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 27.560,- (raming 2023: € 26.000,-).

Reclamebelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 50.350,- (raming 2023: € 47.500). Jaarlijks wordt hiervan een bijdrage aan de SPE (Stichting Promotie Eersel) uitgekeerd.

Afvalstoffenheffing

Het tarief van de afvalstoffenheffing 2024 dient nog te worden vastgesteld. Bij het afzonderlijk raadsvoorstel behorende bij de vaststelling van de tarieven 2024 worden de begrotingscijfers afvalverwijdering 2024 - indien nodig - geactualiseerd.

Overzicht verdeling kosten afval

Onderstaande tabel is een uiteenzetting van de tarieven die worden gehanteerd voor de afvalstoffenheffing en de keuzes die daarbij worden gemaakt. Daarbij zijn de gegevens verzameld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval zijn de grootste kostenposten. Voor het taakveld overhead wordt € 67.000,- begroot. Deze kosten worden gemaakt door de sturing en ondersteuning. De kosten worden gebaseerd op de totale niet doorbelaste overheadskosten, gedeeld door de totale productieve uren. Deze kosten mogen, evenals de btw-component, (extra-comptabel) worden meegenomen in de berekening van de kostendekkende afvalstoffenheffing. De compensabele btw en de niet-doorbelaste overhead worden verwerkt in de tarieven.

Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens mag een gemeente een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn en daar is binnen onze gemeente ook sprake van. Dit komt mede doordat we poorttarieven van de Milieustraat en vergoedingen voor Plastic, Metaal en Drinkkartons ontvangen. De totale inkomsten hiervan zijn € 418.000,-. De compensabele btw en de niet-doorbelaste overhead verdisconteren we in de tarieven.

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing (bedragen in €)	Begroot 2024
Kosten taakveld afval	-1.409.000
Inkomsten taakveld afval (exclusief heffingen)	418.000
Netto kosten taakveld	-991.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead	- 67.000
Compensabele btw	-268.000
Totale kosten taakveld afval	-1.326.000
Opbrengst heffingen	1.326.000
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Het tarief van de rioolheffing 2024 dient nog te worden vastgesteld. Het tarief van de rioolheffing 2024 wordt geraamd op € 2.383.967,-. Daarbij is rekening gehouden met 6% inflatiecorrectie.

Overzicht verdeling kosten riolering

Onderstaande tabel geeft een uiteenzetting over de kosten van de riolering (in overeenstemming met het BBV). De kosten zijn geraamd op basis van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan, vastgesteld op 1 november 2022 (vGRP 2023-2027). Daarnaast is € 269.000,- begroot voor het taakveld overhead. Deze kosten worden gemaakt door de sturing en ondersteuning. Deze zijn geraamd op het verplichte hoofdstuk 'Overhead'. Daarbij zijn de kosten gebaseerd op de totale niet doorbelaste overheadskosten gedeeld door de totale productieve uren. Deze kosten mogen, evenals de btw-component, (extra-comptabel) meegenomen worden in de berekening van de kostendekkende rioolheffing. De compensabele btw en de niet-doorbelaste overhead worden verwerkt in de tarieven.

Kostendekkendheid van de riolering (bedragen in €)	Begroot 2024
Kosten taakveld riolering	-2.016.000
Inkomsten taakveld riolering (exclusief heffingen)	0
Netto kosten taakveld	-2.016.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead	-269.000
Compensabele btw	-283.000
Egalisatie taakveld riolering	184.000
Totale kosten taakveld riolering	-2.384.000
Opbrengst heffingen	2.384.000
Dekkingspercentage	100%

Leges

We heffen de leges over een aantal verschillende rechten ter zake van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 1.852.000,-. In 2024 worden € 1.954.000,- aan kosten verwacht om deze diensten te kunnen verrichten. Om deze kosten transparant te maken worden de kosten hieronder uitgesplitst per taakveld.

Kostendekkendheid van de leges (bedragen in €)	Begroot 2024
Kosten taakveld burgerzaken (titel 1)	-608.000
Kosten taakveld verkeer en vervoer (titel 1)	-6.000
Kosten taakveld wonen en bouwen (titel 2)	-694.000
Kosten taakveld openbare orde en veiligheid (titel 3)	-238.000
Netto kosten taakvelden	-1.546.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead	-408.000
Totale kosten taakvelden	-1.954.000
Opbrengst leges (titel 1 t/m 3)	1.132.000
Dekkingspercentage	58%

In artikel 229 b eerste lid van de gemeentewet is bepaald dat de legestarieven zodanig vastgesteld moeten worden dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. De legesverordening is verdeeld in 3 titels, te weten:

Titel 1 Algemene dienstverlening: denk hierbij met name aan paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand, naturalisatie e.d.;

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: denk hierbij met name aan de omgevingsvergunning;

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning. De naamgeving van deze titel is wellicht wat verwarrend, maar hieronder vallen de evenementenvergunning, vergunning in kader Drank- en Horecawet en gebruiksvergunningen.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten.

Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

Het onderstaand overzicht geeft de mate van kostendekkendheid van de leges weer:

Kostendekkendheid per titel (bedragen in €)	Lasten 2024	Baten 2024	Kosten- dekkendheid
Titel 1	969.186	212.244	22%
Titel 2	734.393	805.000	110%
Titel 3	250.534	115.000	46%
Kostendekkendheid totale tarieventabel	1.954.113	1.132.244	58%

Wat betekent het voor de portemonnee van onze inwoners?

Hieronder staat per belastingsoort beschreven hoe de lasten voor het begrotingsjaar 2024 worden berekend. Bij deze indicatieve berekening zijn alleen die belastingen betrokken die nagenoeg voor iedereen van toepassing zijn.

Het tarief voor de afvalstoffenheffing 2024 moet nog worden vastgesteld. Bij onderstaand overzicht voorlopig/indicatief is uitgegaan van 100% kostendekking. Voor de berekening wordt jaarlijks bij de begroting uitgegaan van een gezin bestaande uit 4 leden (man, vrouw en 2 kinderen), die in een eigen woning wonen.

Voor de berekening van de lastendruk voor de OZB is aansluiting gezocht bij de lokale lasten calculator van coelo.nl. Die gaat in 2023 uit van een last van € 309,- per huishouden gebaseerd op een gemiddelde WOZ-waarde van € 505.110,- en het vastgestelde tarief van 0,0680% voor 2023.

De lokale lastendruk (bedragen in €)	2023	2024
OZB (verhoging van 1,5%)	309,00	313,64
Rioolheffing (verhoging van 6%)	297,45	315,30
Afvalstoffenheffing (verhoging van 3,09%)	150,66	155,32
Totaal lastendruk	757,11	784,25

Beleid en beleidsdocumenten

Het beleid betreffende de lokale lasten is opgenomen in:

- De diverse belastingverordeningen;
- Het raadsbesluit 'Afbakening belastinggebied waarvoor kwijtschelding kan worden aangevraagd en vaststelling maximumbedrag aan kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing'.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat is weerstandsvermogen en risicobeheersing?

Het gemeentelijk weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin we in staat zijn financiële tegenvallers op te vangen. Om dit te kunnen moeten we beschikken over een zekere mate van vrije ruimte binnen de begroting en/of de vermogenspositie. Deze vrije ruimte heet ook wel de weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen:

- *De weerstandscapaciteit*: dit zijn de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- *Alle risico's* waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Om risico's goed te kunnen relateren aan de weerstandscapaciteit, benoemen we de risico's in kwantitatieve grootheden. Niet alle risico's zijn relevant voor de weerstandscapaciteit. Niet relevant zijn:

- Concrete of reguliere risico's (afdekken middels voorziening of verzekering);
- Risico's lager dan € 25.000,- (vallen onder reguliere bedrijfsvoering);
- Zeer zeldzame en grote risico's met extreme gevolgen, zoals natuurrampen.

Leidend in het bepalen van de risico's is de nota weerstandsvermogen en risicomanagement. Hierin is bepaald dat bij ieder relevant risico naar de volgende punten wordt gekeken:

1. Omschrijving van het risico;
2. Inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt. Hierbij wordt aangegeven hoe vaak een risico zich voordoet. De meerjarenbegroting is voor vier jaar gemaakt. De kans kan dus variëren van:
  - Vierjaarlijks risico (factor 1);
  - Driejaarlijks risico (factor 1,33);
  - Tweejaarlijks risico (factor 2);
  - Jaarlijks risico (factor 4).
3. Uitspraak over hoe het financiële gevolg van een risico is in te schatten: goed, redelijk, slecht of niet.
4. Een inschatting van de mogelijke financiële gevolgen als het risico zich voordoet. Hierbij onderscheiden we een zestal categorieën, namelijk:
  - Risico's met een indicatie > € 25.000,- < € 50.000,- (€ 37.500,-)
  - Risico's met een indicatie > € 50.000,- < € 250.000,- (€ 150.000,-)
  - Risico's met een indicatie > € 250.000,- < € 750.000,- (€ 500.000,-)
  - Risico's met een indicatie > € 750.000,- < € 1.250.000,- (€ 1.000.000,-)
  - Risico's met een indicatie > € 1.250.000,- (geschat indicatief risico)
  - Risico's waarvoor geen indicatie is aan te geven (PM)

Tussen haakjes ziet u hoe het financiële gevolg wordt meegenomen in de berekening. Het aangegeven bedrag vermenigvuldigen we met de risicofactor (zie punt 2).

5. Hoe we met het risico omgaan in termen van vermijden, verminderen, overdragen of accepteren;
  - Vermijden: beleid waardoor een risico ontstaat wordt beëindigd of op een andere manier vormgegeven;
  - Verminderen: risico wordt afgedekt met een verzekering, een voorziening of een ander budget in de programmabegroting;
  - Overdragen: het beleid dat een risico met zich meebrengt, laten uitvoeren door een andere partij, die daarbij ook de financiële risico's overneemt;
  - Accepteren: wanneer het risico niet beïnvloedbaar is en niet op een andere wijze wordt afgedekt, dient eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit afgedekt te worden.
6. Het 'reële' financiële gevolg (kans maal geschat financieel gevolg) van de niet-reguliere risico's.

Beleid en beleidsdocumenten

De volgende beleidsuitgangspunten gelden:

- Om risico's en tegenvallers op te vangen, hebben we een buffer nodig. Anders is de kans groot dat dekkingsmiddelen wegvallen. Het is voor een gezond financieel beleid noodzakelijk dat we een minimale omvang voor de algemene reserve vaststellen;
- Om de algemene reserve te verruimen, voegen we op te heffen reserves en voorzieningen hieraan toe;

- Om onvoorziene risico's met betrekking tot de bouwgrondexploitatie op te vangen hebben we een afzonderlijke buffer nodig. Daarom is het voor een gezond financieel beleid noodzakelijk dat we een minimale omvang voor de algemene reserve bouwgrondexploitatie bepalen.

Conform de vastgestelde beleidsnota Reserves en voorzieningen dient de gemeente om onvoorziene risico's met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen een afzonderlijke buffer te hebben. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij de begroting en jaarrekening (paragraaf grondbeleid). De minimale omvang van de buffer wordt jaarlijks opnieuw berekend waarbij er een minimale omvang van € 2,5 miljoen wordt gehanteerd conform de grondnota. In paragraaf 7 grondbeleid staat een verdere toelichting/onderbouwing.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van alle bronnen waaruit we niet voorziene financiële tegenvallers bekostigen. Het gaat om buffers in de exploitatie of het eigen vermogen, die we vrijmaken om niet begrote kosten te dekken, zonder dat we de programmabegroting en het beleid aan hoeven te passen.

Bij de exploitatie gaat het om de volgende posten:

- De stelpost onvoorzien
- Saldo van de jaarschijven

Bij de vermogenspositie (de balans) zijn de volgende zaken van belang:

- De omvang van de algemene reserve
- De omvang van de bestemmingsreserves zonder beslaglegging

Exploitatie (bedragen in €)		2024	2025	2026	2027
Stelpost voor onvoorzien		10.000	10.000	10.000	10.000
Saldo jaarschijf		120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Weerstandscapaciteit in exploitatiesfeer		130.417	-381.357	-3.904.293	-4.332.649
Vermogen					
Stand reserves per	1-1-2024	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Algemene reserve zonder beslaglegging	12.201.769	4.850.555	4.639.498	4.459.697	4.190.044
Bestemmingsreserves zonder beslaglegging*	1.956.329	1.956.329	1.956.329	1.956.329	1.956.329
Weerstandscapaciteit in vermogenssfeer	14.158.098	6.937.301	6.214.470	2.511.733	1.813.724

*Op grond van de Financiële verordening gemeente Eersel 2021 (artikel 15 lid 2d) kan de raad besluiten om ook eventuele bestemmingsreserves mee te nemen bij het bepalen van het weerstandsvermogen indien benodigd. Op basis hiervan wordt evenals voorgaande jaren de bestemmingsreserve sociaal domein, waarop geen concreet beslag is gelegd, ook meegenomen in de beoordeling.

Risicobeheersing

In onderstaande tabel staan risico's. De risico's zijn vertaald in de mate van inschatbaarheid, beheersing risico en 'reëel' financieel gevolg (= kans x financieel gevolg). Het totaal resulteert in een totaal benodigde weerstandscapaciteit. Welke we vervolgens gebruiken voor de berekening van de ratio weerstandsvermogen.

Risico (bedragen in €)	Kans	Mate van inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen	Beheersing risico	Reëel financieel gevolg
<i>Het eigen beleid:</i>					
Prijsstijgingen	4	Slecht	100.000	Accepteren	400.000
<i>Het beleid van hogere overheden:</i>					
WMO	4	Redelijk	37.500	Accepteren	150.000
Jeugdhulp	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
Bijzondere bijstand	4	Redelijk	25.000	Accepteren	100.000
WW-verplichting	1	Slecht	100.000	Accepteren	100.000
Onderwijshuisvesting	4	Redelijk	100.000	Accepteren	400.000
Verontreinigde grond	2	Slecht	150.000	Accepteren	300.000
<i>Samenwerking met andere gemeenten of instanties:</i>					
Verbonden partijen	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
Gemeentelijke overeenkomsten	1	Slecht	150.000	Accepteren	150.000
Informatiebeveiliging	1	Slecht	150.000	Accepteren	150.000
<i>Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen:</i>					
Algemene uitkering	4	Slecht	100.000	Accepteren	400.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit					3.350.000

Conclusie

De ratio weerstandsvermogen is berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit per jaar te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (€ 3.350.000,-).

Onderstaande ratio's voldoen meerjarig niet meer aan de gestelde norm qua weerstandsvermogen zoals is vastgelegd in de Financiële Verordening (we streven naar een ratio tussen 1 en 2). De ratio loopt meerjarig af doordat de beslaglegging op de algemene reserve voor kredieten toeneemt conform het meerjarig investeringsprogramma en doordat het exploitatiesaldo vanaf 2026 fors negatief is. De komende jaren moet gewerkt worden aan het verbeteren van het weerstandsvermogen door het negatieve exploitatiesaldo om te buigen naar een positief saldo.

	2024	2025	2026	2027
Ratio weerstandsvermogen	2,07	1,86	0,75	0,54

Risico's voortvloeiend uit eigen beleid

Prijsstijgingen

Bij de uitgangspunten van de begroting is aangegeven dat rekening wordt gehouden met een prijsstijging van 6%. In hoeverre deze inschatting toereikend is zal blijken in de loop van het jaar. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 100.000,-.

Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden

Wet maatschappelijke ondersteuning

Voor alle Wmo maatwerkvoorzieningen geldt dat sprake is van een open-eind regeling. De hoogte van de uitgaven is afhankelijk van het aantal Wmo-voorzieningen dat uiteindelijk wordt ingezet en is dus lastig te ramen. Sinds 2019 zien we een stijging van de inzet van Wmo-voorzieningen. Deze stijging zien we met name voor hulp bij het huishouden en begeleiding, vooral ook veroorzaakt door de introductie van het abonnementstarief per 1 januari 2019. Eind 2021 hebben de landelijke regerende partijen in het regeerakkoord aangegeven te willen toewerken naar een eerlijkere eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden met landelijke normen. Inmiddels wil het rijk naar een inkomensafhankelijk bijdrage voor alle Wmo voorzieningen. Verwacht wordt dat deze bijdrage per 1 januari 2026 wordt ingevoerd. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 37.500,-.

Jeugd

Landelijk is uitgesproken dat de budgetten vanuit het Rijk structureel te laag zijn. Om die reden zijn de rijksmiddelen verhoogd. Tevens houdt het rijk hierbij rekening dat deze verhoging deels tijdelijk is, dit in relatie tot de hervormingsagenda Jeugd, waarin diverse maatregelen zijn opgenomen om de jeugdzorgkosten te verlagen. In de uitvoering zijn grote verschillen tussen de verschillende gemeenten in de Kempen als het gaat om het beroep dat op jeugdhulp wordt gedaan. Zowel het aantal cliënten als het soort jeugdhulp dat zij ontvangen is daar debet aan. Voor jeugd geldt overigens, net als bij de Wmo taken, dat sprake is van een open-eind regeling.

Voor jeugd geldt bijkomend dat de gemeente niet de enige verwijzer is. Huisartsen kunnen bijvoorbeeld ook verwijzen naar specialistische jeugdhulp; hierop heeft de gemeente geen directe invloed.

Voor de specialistische jeugdzorg zijn we als gemeente afhankelijk van enkele essentiële zorgbedrijven. Indien deze bedrijven in de financiële problemen komen, raakt dit direct de gemeente als afnemer. Deze kwetsbaarheid is derhalve een risico. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 150.000,-.

Afbouw Wet sociale werkvoorziening (Wsw) op aantallen en prijs

Vanaf 1 januari 2015 is de instroom van de Wsw stopgezet. De toekenning van het Wsw-deel van de integratie uitkering is gebaseerd op een geschatte daling van het aantal arbeidsplaatsen per gemeente. Of deze daling daadwerkelijk plaatsvindt, is mede afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. Daarboven komt nog de verlaging van de fictieve vergoeding per arbeidsjaar. De exacte bedragen worden jaarlijks in de meicirculaire bekend gemaakt en zijn afhankelijk van de feitelijke, landelijke, uitstroom. Zie ook paragraaf verbonden partijen Kempenplus waar ook enkele risico's zijn benoemd. Vooralsnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Bijzondere bijstand

Door het toegenomen aantal statushouders die op basis van de taakstelling dient te worden gehuisvest nemen de kosten voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten aanzienlijk toe. Gelet op de huidige toestroom aan vluchtelingen onder andere vanuit Afghanistan en Oekraïne kan dit aantal mogelijk nog verder toenemen, waardoor het aantal aanvragen voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten nog verder zal stijgen.

Ook wordt een stijging verwacht van het aantal aanvragen bijzondere bijstand en minimaregelingen als gevolg van de koopkrachtdaling en inflatie. Daarnaast bestaat er tevens een aanzienlijke kans dat de inflatie effect zal hebben op de hoogte van de bijdragen in het kader van de bijzondere bijstand en minimaregelingen. Rekening houdende met gedeeltelijke compensatie door het rijk wordt vooralsnog dit risico ingeschat op € 25.000,- per jaar.

WW-verplichtingen

De gemeente is als werkgever verplicht om, conform artikel 10.16 van de CAO, maandelijks 0,1% premie "Reparatie uitkering derde WW-jaar" in te houden op het salaris van alle medewerkers. Dit betekent vervolgens dat de gemeente risicodragend is voor het derde WW-jaar en de gemeente dus mogelijk vanuit het UWV wordt aangesproken op deze WW-verplichting. De eventuele financiële consequenties zijn niet in te schatten. Vooralsnog wordt dit als een vierjaarlijks risico ingeschat voor € 100.000,-.

Onderwijshuisvesting

In 2022 zijn we gestart met de actualisering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs. In het nieuwe IHP komen alle scholen aan bod en wordt inzichtelijk gemaakt wat er met welke school moet gebeuren en op welke termijn. In het vorige IHP zijn verschillende huisvestingsvraagstukken niet financieel vertaald, omdat er nog veel onduidelijkheid was over renovatie. Beoogde streefdatum voor de inwerking-treding van de wetswijziging aangaande onderwijshuisvesting is 1 januari 2025. Eén van de beoogde wetswijzigingen is dat het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de

gemeente voor verantwoordelijk is. In de lijn van deze beoogde wetswijziging zal het nieuwe IHP opgesteld worden. Met het nieuwe IHP gaan we inzichtelijk maken wat de financiële verplichtingen voor nu en de komende jaren zullen zijn. In het eerste kwartaal 2024 hopen we het geactualiseerde Integraal Huisvestingplan (IHP) Onderwijs ter besluitvorming voor te leggen. Vooruitlopend daarop is de jaarlijkse storting in de bestemmingsreserve met € 700.000,- verhoogd. Pas bij het vaststellen van het IHP wordt het definitieve bedrag bepaald. De keuzes die dan gemaakt worden, hebben invloed op het bedrag. Vooralsnog wordt dit jaarlijks risico ingeschat € 100.000,- per jaar.

Verontreinigde grond

In Zuidoost-Brabant is de kans op bodemverontreiniging in de openbare ruimte groot. In het verleden zijn in deze regio vaak zinkassen gebruikt als funderingsmateriaal voor wegen.

Naast financiële risico's voor het (mogen) bewerken, verwerken, opslag en afvoer van vervuilde grond zijn er ook risico's op het gebied van ARBO. Het laatste is redelijkerwijze beheersbaar door het (laten) uitvoeren van onderzoeken, het op de juiste manier beschrijven in de uitvoeringsbestekken en het verzorgen van toezicht hierop. Uiteindelijk is de gemeente als opdrachtgever altijd eindverantwoordelijk voor de (financiële) gevolgen van werken met verontreinigde grond. De risico's zijn beperkt. De in de regio werkzame aannemers zijn goed op de hoogte van de regelgeving.

In de projectramingen voor het MIP zijn de bodemonderzoeken opgenomen in de voorbereidingskosten. Over de afgelopen jaren zijn deze kosten flink toegenomen. Kosten voor eventuele sanering proberen we op voorhand in te schatten met de bodemkwaliteitskaart en bodemonderzoeken. Zo nodig nemen we extra saneringskosten op in de projectraming. Het is echter altijd mogelijk dat verontreinigingen bij de steekproeven niet worden aangetroffen. Dit veroorzaakt dan overschrijdingen op het project. Deze zijn dan per definitie fors. Vooralsnog wordt dit risico financieel ingeschat voor € 150.000 om de twee jaren.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De inhoud van de wet is niet concreet, het is een kaderwet die uitgewerkt is in algemene maatregelen van bestuur en uitwerkingsregelingen. De afgelopen jaren zijn de algemene maatregelen van bestuur en de uitwerkingsregelingen uitgewerkt. De inhoud en strekking van een wet wordt vaak pas duidelijk op het moment dat daadwerkelijk met een wet gewerkt wordt.

Voor een deel is in de financiering voorzien via het krediet "Herziening ruimtelijke plannen", het gaat hier met name om een aantal procedurele elementen en het opstellen van Omgevingswet-instrumenten.

De invoering van de Omgevingswet heeft naast een verandering van de instrumenten ook gevolgen voor de cultuur en de informatievoorziening.

De verandering op het gebied van cultuur zijn:

- van nee tenzij, naar ja mits;
- van toets vooraf, naar handhaven achteraf;
- van zorgplicht bij overheid naar zorgplicht bij iedereen;
- van inspraak en bezwaar naar brede participatie.

Voor een cultuuromslag zal ook de nodige weerstand overwonnen moeten worden. Maar de organisatie van de gemeente Eersel is al langer bezig met een omschakeling van nee tenzij, naar ja mits en naar integraal werken. De cultuuromslag die gevraagd wordt voor de Omgevingswet past in de algehele verandering van de rol van de overheid van regelaar naar partner.

Een belangrijk deel van de Omgevingswet is de informatievoorziening. In 2021 is de aanbesteding van de software afgerond. In 2022 is verder gewerkt aan de implementatie van de software.

Met het verminderen van legesinkomsten als gevolg van de Omgevingswet is in de begroting rekening gehouden. Vooralsnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Stikstofproblematiek

De provincie Noord-Brabant heeft onlangs besloten om de vergunningverlening voor aanvragen met stikstofeffecten op Natura 2000 gebieden voorlopig stil te leggen. De reden hiervoor is dat de uitgevoerde natuurdoelanalyses van de Natura 2000 gebieden in Noord-Brabant een verslechterd beeld laten zien van de natuur. Mogelijk hebben bovenstaande maatregelen effect op (bouw-)ontwikkelingen binnen de gemeente Eersel. De financiële consequenties zijn lastig in te schatten. Vooralsnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Risico's voortvloeiend uit samenwerking met andere gemeenten en instanties

Verbonden partijen

We kunnen worden geconfronteerd met financiële tegenvallers van verbonden partijen waarin we onszelf verplichten bij te dragen in eventuele nadelige saldi. Hierop hebben we niet altijd directe invloed. Indien in de loop van een jaar een nadelig saldo ontstaat, leggen we hiervoor separate voorstellen voor aan de raad. Een onderdeel van de verbonden partijen zijn de gemeenschappelijke regelingen. Ons uitgangspunt is dat de gemeenschappelijke regelingen in eerste instantie zelf moeten zorgdragen voor dekking. Ten aanzien van de begroting gaan we zoveel mogelijk uit van de loon- en prijsstijgingen zoals de deelnemende gemeenten deze zelf ook hanteren. Naast dit algemene risico ten aanzien van verbonden partijen, kunnen er ook specifieke risico's ten aanzien van één partij zijn. Vooralsnog wordt dit risico financieel jaarlijks ingeschat voor € 150.000,- .

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE)

De gemeente kan haar digitale archiefbescheiden, zoals de gedigitaliseerde bouwvergunningen, opnemen in het DDO (Duurzame Digitale Opslagvoorziening) van het RHCE, waarbij de archiefbescheiden digitaal overgebracht worden naar de archiefbewaarplaats. De kosten voor opname van archiefbescheiden in het DDO vallen onder de begroting van het RHCE. Indien de totale omvang van het DDO substantieel toeneemt gaan de kosten doorberekend worden aan de gemeenten, in navolging van de constructie voor het analoge archief. Het is nog onduidelijk wanneer het RHCE deze doorbelasting invoert en wat de financiële consequenties, afhankelijk van de omvang van de opgenomen digitale archiefbescheiden, zijn voor de gemeente. De gemeente dient tevens rekening te houden met extra kosten voor de eigen informatiesystemen, om opname van informatie vanuit de eigen systemen in het DDO mogelijk te maken. De financiële consequenties hiervan zijn nog niet in te schatten. In 2023 zijn voor het eerst digitale archiefbescheiden van de gemeente Eersel opgenomen in het DDO van het RHCE.

Gemeentelijke (privaatrechtelijke) overeenkomsten

De gemeente Eersel gaat diverse (privaatrechtelijke) overeenkomsten aan. Er kunnen zich in de uitvoering hiervan situaties voordoen waardoor een risico ontstaat op niet (volledige) nakoming van deze overeenkomsten door partijen. Vooralsnog wordt dit risico ingeschat voor € 150.000,- eens in de vier jaren.

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente verwerkt en beheert voor de uitvoering van haar taken informatie en persoonsgegevens. Informatie moet beschikbaar en betrouwbaar zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. Door het nemen van passende beveiligingsmaatregelen verlagen we het risico op beveiligingsincidenten en beperken we mogelijke negatieve impact van dergelijke incidenten op privacy en de gemeentelijke informatievoorziening, in de vorm van imago en/of financiële schade. De hoogte van de eventuele financiële consequenties is op voorhand niet in te schatten.

De gemeente en de GRSK werken op het gebied van digitale veiligheid integraal samen om beveiligingsrisico's te verlagen. Er worden technische maatregelen genomen om dreigingen te monitoren en in geval van een calamiteit snel de juiste expertise in te kunnen schakelen. Daarnaast is er aandacht voor de organisatorische kant van informatiebeveiliging en privacy, waarbij we maatregelen vanuit de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) uitwerken in beleid, procedures en werkafspraken. Daarnaast is er veel aandacht voor het vergroten van bewustzijn en kennis voor informatiebeveiliging en privacy. Vooralsnog wordt dit risico ingeschat voor € 150.000,- eens in de vier jaren.

Overdracht bodemtaken

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2024 vindt ook de overdracht van bodemtaken plaats en treedt er een verschuiving op van de bevoegd gezag taken van de provincie naar de gemeente. Uitvoering van de bodemtaken zijn door de provincie nu belegd bij de omgevingsdienst (ODZOB).

Een belangrijk deel van de overdracht van bodemtaken valt onder het basistakenpakket van de omgevingsdienst en moeten wettelijk verplicht door de ODZOB worden uitgevoerd. Voor de bodemtaken die niet onder het basistakenpakket vallen, de zogenaamde verzoektaken, is de gemeente vrij in het kiezen van een opdrachtnemer.

Met de overdracht van de bodemtaken naar de gemeente wordt bijbehorende financiering geregeld, naar verwachting via een uitkering in het gemeentefonds. Ondanks herhaalde verzoeken (door provincie/ODZOB/VNG) is nog niets bekend over de hoogte van de uitkering voor de extra taken.

In de kadernota en ontwerp-begroting 2024 van de ODZOB, wordt al rekening gehouden met de verschuiving van taken en kosten per 1-1-2024. Financiering van de uitvoering van de basistaken op gebied van bodem voor de gemeenten verloopt vanaf 2024 rechtstreeks via de werkprogramma's van de ODZOB.

Op basis van de taakuitvoering door de ODZOB in opdracht van de provincie is voor de gemeente voor het jaar 2024 een inschatting gemaakt van de extra kosten die de overdracht van de bodemtaken met zich meebrengt. Het gaat om een grove inschatting die is gebaseerd op taken en bijbehorende kosten die voor de individuele gemeente in eerdere jaren zijn gemaakt. Voor de gemeente Eersel gaat het om een bedrag van jaarlijks € 10.000,-. De exacte hoogte van het benodigde bedrag wordt bepaald door de feitelijke uitvoering van taken door de ODZOB. Als er in een jaar veel ontwikkelingen zijn op gebied van bodem (o.a. melding grondtransporten, bodemsaneringen, advisering bodemonderzoeken) is te verwachten dat de kosten hoger zullen uitvallen dan in jaren waarin minder activiteiten op gebied van bodem plaatsvinden.

Omdat qua uitvoering en in financieel opzicht er nog veel onduidelijk bestaat, wordt voorgesteld om de overdracht van bodemtaken onderdeel van de risicoparagraaf te laten uitmaken. Op een later moment wordt de raad besluitvorming over de bodemtaken voorgelegd.

Verwerkingsovereenkomst restafval Attero

Inmiddels heeft de rechter besloten dat de gemeente aansprakelijk is. De vraag is hoe de naheffing wordt verdeeld over de gemeenten. Gemeente Eersel heeft in de jaarrekening 2022 een voorziening getroffen voor deze naheffing. Gelet op onduidelijkheid over de berekening van deze naheffing is er nog sprake van een risico. Vooralsnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen

Ontwikkeling algemene uitkering Gemeentefonds

De laatste jaren was er diverse malen onzekerheid over de hoogte van het accres, echter door afschaffing van de systematiek van "samen trap op trap af" is een belangrijke fluctuatie hiermee weggenomen. Daarentegen zijn er nog diverse zaken waar onzekerheid over is en derhalve een risico vormen. Een tweetal risico's worden hieronder weergegeven.

Herijking

Het nieuwe verdeelstelsel is inmiddels ingevoerd per 1 januari 2023. Het laatst berekende effect voor de gemeente Eersel bedraagt op dit moment € 63,- nadelig per inwoner. Het is nog de vraag of het rijk tot het maximale nadeel van € 37,50 per inwoner blijft herverdelen. Om die reden is er vanaf 2026 nog een stelpost aanwezig die € 15,- per inwoner kan opvangen. Mocht de suppletie-uitkering volledig worden afgebouwd, dan resteert er nog een nadeel van € 10,50 per inwoner welke op dit moment nog niet is voorzien.

Compensatie ravijnjaar 2026

Vanaf 2026 daalt de algemene uitkering van de gemeente Eersel met afgerond 3,2 miljoen. In deze begroting is reeds rekening gehouden met een gedeeltelijke compensatie van het Rijk van € 810.000,-, welke in de septembercirculaire 2022 is opgenomen. Enerzijds verwachten de gemeenten dat het rijk nog met een aanvullende compensatie zal komen. Anderzijds noemt het ministerie van Financiën het terugdraaien van de structurele compensatie als bezuinigingsoptie. Dit laatste zou het tekort doen oplopen. Vooralsnog wordt voor de algemene uitkering rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 100.000,- per jaar.

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt stijgt op dit moment. Op dit moment hebben we meer dan voldoende liquide middelen, echter de restantkredieten bedragen ruim € 55 miljoen (tot en met de raadsvergadering van 6 juli 2023). Ondanks dat wordt op dit moment voorzien dat we mogelijk in 2025 een nieuwe geldlening moeten aantrekken. Voor nieuwe investeringen wordt op dit moment gerekend met 1,25% rentelast. Dit is toereikend ter dekking van toekomstige geldleningen op basis van de huidige rente voor langlopende geldleningen.

Echter het tijdstip waarop de geldlening daadwerkelijk moeten worden aangetrokken en de werkelijke rente op dat moment zijn onzeker. Ondanks dat we financieel anticiperen op de gestegen rente blijft er een risico. De ontwikkeling van de rente is moeilijk in te schatten. Vooralsnog wordt dit risico (dus naast het voorziene) financieel als nihil verwerkt.

Prijsontwikkeling gas en elektriciteit

In 2023 is de levering van energie voor de jaren 2024 en volgende jaren opnieuw aanbesteed. Eind 2023 wordt bekend welke leverancier vanaf 2024 de energie voor de komende jaren levert en welk tarief deze leverancier hanteert. Gezien de huidige ontwikkelingen van de prijzen in de gas- en elektriciteitsmarkt, is een prijsstijging ten opzichte van het vorige contract te verwachten. Hierop is vooralsnog geanticipeerd door rekening te houden met een stijging van 50% in deze begroting. De uiteindelijke prijzen zijn echter afhankelijk van de uitkomsten van de aanbesteding. Vooralsnog wordt dit risico (naast de begrote stijging) financieel als nihil verwerkt.

Kengetallen

Conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nemen we de volgende kengetallen op:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen;
- solvabiliteitsratio;
- structurele exploitatieruimte;
- grondexploitatie;
- belastingcapaciteit.

De kengetallen worden conform het nieuwe BBV vanaf begroting 2017 ook meerjarig te worden weergegeven. De kengetallen voor de jaren 2022 tot en met 2027 zijn berekend op:

Kengetallen behorende bij de begroting 2024	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Netto schuldquote	-53,21%	-19,64%	-22,21%	-24,04%	-27,13%	-28,93%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	-53,39%	-19,64%	-22,27%	-24,09%	-27,16%	-28,96%
Solvabiliteitsratio	63,12%	63,44%	67,81%	67,24%	63,04%	62,79%
Structurele exploitatieruimte	2,81%	3,54%	1,35%	0,67%	-6,21%	-7,18%
Grondexploitatie	3,12%	2,03%	2,37%	0,00%	0,00%	0,00%
Belastingcapaciteit	99,91%	86,33%	86,66%	87,18%	87,18%	87,18%

Schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Als algemene norm geven we de volgende richtgetallen.

Algemene normwaarden schuldquote	Schuldquote
Normaal	0% - 100%
Voorzichtigheid geboden	> 100 %
Zeer hoge schuld	> 130 %

De schuldquote ligt bij de begroting 2024 onder de 0%. Dit betekent dus dat de gemeente Eersel een zeer gunstige schuldquote heeft. De verwachting is dat we in de komende jaren vreemd vermogen moeten aantrekken ter financiering van onze uitgaven.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit van de gemeente is afbetaald en in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio geeft het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen.

Algemene normwaarden bruto schuld	Ratio solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

De solvabiliteitsratio voor 2024 bedraagt 71,93% welk percentage als normaal kan worden beschouwd.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Zoals blijkt uit de tabel is de structurele exploitatieruimte gering en negatief vanaf 2026.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het is lastig om hier een norm voor te formuleren aangezien deze norm niets zegt over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw c.q. bedrijventerreinen.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Bij de becijfering van dit kengetal is uitgegaan van hetgeen met betrekking tot de lastendruk is vermeld in de paragraaf "Lokale heffingen". Hieruit blijkt dat de (voorlopige) lastendruk voor 2024 is becijferd op € 784,62 terwijl het landelijk gemiddelde voor 2023 (t-1) € 905,- bedraagt. Dit betekent dat de gemeente Eersel in 2024 ruim 13% onder het landelijk gemiddelde van 2023 zit.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Wat zijn kapitaalgoederen?

Kapitaalgoederen zijn belangrijk voor de openbare ruimte en het beheer en behoud daarvan is een taak voor ons. Wanneer we dit niet goed onderhouden, is de kans groot dat we veel klachten krijgen. Dit kan leiden tot ad hoc maatregelen en extra grote uitgaven. Dat noemen we ook wel kapitaalvernietiging. Via beheersplannen zorgen we ervoor dat het onderhoud systematisch gedaan wordt.

Wegen

Beleidskader

Op grond van de Wegenwet zijn wij als wegbeheerder verantwoordelijk voor onderhoud en beheer van gemeentelijke wegen. Het gaat om wegen binnen de bebouwde kom en wegen buiten de bebouwde kom die op de wegenlegger als openbare weg zijn aangegeven. Ook de aanliggende berm, sloten en eventuele kunstwerken (bruggen en/of viaducten) horen bij de weg. Het verhardingsoppervlak (asfalt en elementverhardingen) in onze gemeente is ongeveer 1,85 miljoen vierkante meter. De vervangingswaarde hiervan bedraagt ± € 176 miljoen.

Beheer

Het wegenbestand (asfalt, beton, elementverhardingen, inclusief civiele kunstwerken) houden we in stand door planmatig onderhoud. Hierbij maken we gebruik van een wegbeheerprogramma. Door de gemeenteraad is het onderhoudsniveau voor de verhardingen vastgesteld op niveau B en voor de parkeerplaatsen geldt niveau C. Het daarbij benodigde budget is berekend met het beheerprogramma. Jaarlijks wordt hiervoor een bedrag in de voorziening 'Onderhoud wegen' gestort.

Door iedere twee jaar alle verhardingen te laten inspecteren, dit te verwerken in het beheerprogramma en het maken van een planning en begroting, houden we een actueel wegbeheerplan en inzicht op het door de Raad vastgestelde onderhoudsniveau.

Naast de voorziening 'Onderhoud wegen' is er tot en met 2023 ook een aparte voorziening 'Onderhoud wegen degeneratievergoeding' in stand gehouden. Deze voorziening voorziet in vergoedingen die worden uitgekeerd aan de instemminghouder als compensatie voor degeneratieschade van het verhardingsoppervlak door het uitvoeren van graafwerkzaamheden ten behoeve van het leggen van leidingen onder verhardingsconstructies.

Voor het jaar 2024 en verder is besloten deze voorziening samen te voegen met de voorziening 'Onderhoud wegen'. Hier zal ook rekening mee worden gehouden in het wegenbeheerplan.

De storting in de voorziening 'Onderhoud wegen' (inclusief de zojuist genoemde voorziening degeneratievergoeding) is voor 2024 € 951.298,-. Op 1 januari 2023 was de stand van de voorziening 'Onderhoud wegen' € 2.342.452,- en was de stand van de voorziening 'Onderhoud wegen degeneratievergoeding' € 316.275,-. Tezamen € 2.658.727,-.

Uitvoering beheerplan wegen

Uit de laatst uitgevoerde wegininspectie (2022) blijkt dat de gemiddelde kwaliteit van onze wegverhardingen gezakt is tot rapportcijfer 4,9. Dat is lager dan de ondergrens van het streefniveau B (5,5 - 7,5). Dat dit zou gebeuren is/was (te) voorzien:

Verhardingen binnen de bebouwde kom

Vanuit kostenefficiëntie kiezen wij ervoor om vervanging van wegverharding en riolering gelijktijdig te doen; we maken werk met werk. Omdat riolering globaal 1,5 keer langer mee gaat dan straatwerk, is het onvermijdelijk dat de kwaliteit van de wegen langzaam achteruit gaat. Dit geldt met name voor rijbanen en parkeerplaatsen. Trottoirs en voetpaden houden we op een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau (minimaal B) door steeds meer klein onderhoud uit te voeren. Dit vanwege beloopbaarheid, toegankelijkheid en lagere risicoaansprakelijkheid. Verminderde kwaliteit van rijbanen en parkeerplaatsen binnen woonwijken is acceptabel aangezien de snelheden hier laag zijn en de verkeersveiligheid niet in het geding is. Het is minder comfortabel en na regenval is er meer plasporming. Met klinkerverhardingen is daarnaast ook geen sprake van kapitaalvernietiging. Straatstenen van goede kwaliteit zijn altijd herbruikbaar.

Verhardingen buiten de bebouwde kom

Hier liggen de risico's heel anders. De wegen buiten de bebouwde kom zijn hoofdzakelijk van asfalt en de snelheden die hier gereden worden zijn veel hoger. De onderhoudsplanning voor deze wegen is erop gericht om de verkeersveiligheid te allen tijde te waarborgen en kapitaalvernietiging te voorkomen. Door tijdige (groot) onderhoudsmaatregelen uit te voeren, kunnen we met relatief lage jaarlijkse kosten de levensduur van asfaltwegen verlengen. Zolang de jaarlijkse onderhoudskosten voor een weg lager zijn dan de kapitaallasten van rehabilitatie is dit ook financieel verantwoord. Al onze wegen in het buitengebied zijn verkeersveilig.

Met de reeds beschikbare middelen en jaarlijkse toevoeging aan de onderhoudsvoorziening kunnen we onze asfaltwegen, trottoirs en fietspaden op korte en middellange termijn goed in stand houden.

Beheerplan wegen 2023-2027

Afgelopen jaar hebben wij aan de hand van de wegininspecties 2022 een nieuw beheerplan wegen 2023 - 2027 gemaakt, onze onderhoudsstrategie aangepast en een financieel groeiemodel uitgewerkt. De financiële consequenties hiervan zullen worden verwerkt in de begroting 2025 en verder. In 2024 wordt een nieuwe wegininspectie uitgevoerd.

Dagelijks onderhoud (exploitatiebegroting)

Naast het planmatig onderhoud met behulp van het wegbeheerprogramma voeren we nog diverse onderhoudstaken uit op basis van inspectierondes en vaste onderhoudscycli. Deze onderhoudstaken omvatten onder andere het vegen van de wegen, afgraven en aanvullen bermen, onderhoud wegmarkeringen, onderhoud zandwegen, calamiteitenonderhoud verhardingen, onkruidbestrijding op verhardingen, onderhoud straatmeubilair, uitdiepen bermsloten en het onderhoud aan de duikers onder de wegen. Deze kosten zijn opgenomen in de jaarlijkse exploitatiebegroting.

We zien een gestage groei van de kosten voor dagelijks onderhoud, mede ten gevolge van weersextremen en snelle stijging van prijzen in de GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw). Dit geldt met name voor bermen, zandwegen, sloten en elementenverhardingen.

Vervanging van wegen/ rehabilitatie

Binnen de voorziening (onderhoud) wegen houden we geen rekening met vervangingskosten aan het einde van de levensduur van een weg. De maximale levensduur van een weg op zandgronden zoals in Eersel is $\pm$ 60 jaar. Gedurende deze levensduur voeren we twee of drie keer groot onderhoud uit. Aangezien een groot deel van de wegen in het buitengebied van Eersel is aangelegd tussen 1950 en 1970, houden we rekening met een structurele toename van de benodigde kosten voor het vervangen van de wegen. Wij vervangen de wegconstructie pas als de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten voor een weg hoger worden dan de kapitaallasten voor de vervanging van deze weg, of als de verkeersveiligheid in gevaar komt.

In het verleden hebben we ervoor gekozen om het vervangen van wegen (verhardingsconstructie) op te nemen in het Meerjarig Investeringsprogramma (MIP). Dit veroorzaakt extra kapitaallasten. Omdat we het vervangen van wegen zo lang mogelijk uitstellen is de kans aanwezig dat we onverwachts vervangingspieken krijgen. En daarmee ook afwijkingen in de prognose. Dit is begrotingstechnisch ongewenst. Daarom hebben we de "reserve rehabilitatie wegen" ingesteld. Hiermee egaliseren we deze schommelingen.

Als we kijken naar de leeftijdsopbouw van de wegen, neemt ook de hoogte van de storting in deze bestemmingsreserve de komende jaren toe. Vanaf de begroting 2019-2022 storten we in het kader van het meerjarenperspectief jaarlijks oplopend € 35.000,- extra in de "bestemmingsreserve rehabilitatie wegen".

Uit de wegininspectie in 2022 zijn verder geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Riolering

Beleidskader

Aanleg en beheer van riolering zijn gemeentelijke taken. Dit staat zo omschreven in de Wet milieubeheer. Wij zijn op grond van deze wet verplicht om een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) op te stellen.

In het verbreed GRP 2023-2027 is weergegeven hoe we de rioleringstaak in de komende planperiode vormgeven. Hierbij houden we rekening met de gevolgen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Wet gemeentelijke watertaken (Wgw).

In het bijbehorende kostendekkingsplan staat hoe we alle kosten door middel van een rioolheffing dekken. De totale riolering houden we in stand door middel van klein en groot onderhoud. De totale onttrekking uit de voorziening riolering is voor 2024 becijferd op € 183.959,-. Ongeveer 50% van de inkomsten dekt de

kapitaallasten van (toekomstige) vervangingen. Globaal wordt de andere helft gebruikt voor jaarlijks onderhoud (exploitatiebegroting). In de verre toekomst zal deze verhouding verschuiven naar 2/3 – 1/3.

Beheer

Op grote lijnen is de leeftijd van riolering bepalend voor de vervanging van riolering. Riolering gaat tussen de 60 en 80 jaar mee. De eerste vervangingspiek ligt vanaf 2030.

Om een zo goed mogelijk inzicht te krijgen in kwaliteit van de riolering, vinden er jaarlijks camera-inspecties plaats. De inspectiecyclus is 10 jaar. Op basis hiervan passen wij het theoretische vervangingsplan riolering aan. Dit ook in combinatie met maatregelen in het wegbeheer. Riolering is in principe maatgevend, omdat het de belangrijkste kostendrager is voor reconstructies. Naast het vervangen kijken we jaarlijks op basis van de uitgevoerde inspectie naar het planmatig onderhoud.

Uitvoering beheerplan

Binnen het beschikbare budget in de begroting voeren we deze noodzakelijke herstelmaatregelen uit. Andere onderhoudsmaatregelen die we jaarlijks uitvoeren zijn onder andere kolken zuigen, reinigen gemalen, inspectie, maaien wadi's (waterafvoer drainage en infiltratie) en onderhoud van pompen van de gemalen, randvoorzieningen en mechanische riolering.

Meten en monitoren

Om beter inzicht te krijgen in het functioneren van de riolering meten we vanaf medio 2010 in samenwerking met het waterschap de Dommel aan de overstorten. Het betreft kwantitatieve metingen. Om inzicht te krijgen in de grondwaterstanden hebben we in 2014 een basismetnet ingericht. Bij het beheer van het grondwatermeetnet worden we ondersteund door het waterschap de Dommel en Brabant Water.

Openbare Verlichting

Beleidskader

De twee speerpunten uit het beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2024 zijn uitgevoerd: het verwijderen van lichtmasten in het buitengebied en het ombouwen van 1.525 (oranje) SOX verlichting naar LED. Daarnaast wordt bij reguliere vervanging ingezet op het toepassen van LED verlichting. Wij streven naar verdere vermindering van het energiegebruik voor OV tot de 50% energiereductie in 2030 ten opzichte van het jaar 2013. Thans is $\pm 40\%$ van onze openbare verlichting voorzien van LED-armaturen, hetgeen een energiebesparing van $\pm 30\%$ per mast heeft opgeleverd.

In 2023 schrijven we een nieuw beheerplan Openbare Verlichting met een looptijd van vier jaar (2024-2028). Hoofddoel is om te komen tot een goed vervangingsplan/schema om het onderhoud zo efficiënt mogelijk in te richten en het verlichtingsniveau in woonwijken op de norm te brengen.

Beheer

We beschikken momenteel over 5.447 lichtmasten. Plusminus 1.525 daarvan waren lichtmasten met SOX-armaturen welke volgens het beleidsplan 2014-2024 zijn vervangen door LED. Dit is een heel belangrijke stap geweest in onze duurzaamheidsambitie met betrekking tot energiebesparing. In nieuwbouwplannen worden standaard alleen nog maar LED-armaturen geplaatst. Ook bij vervangingen gebruiken we nu uitsluitend nieuwe LED-armaturen

Hoofduitgangspunt bij het onderhoud is zorgen dat we de uitval beperken. Oudere lampen gaan maximaal drie tot vier jaar mee. Daarom vervangen we al deze ± 3.400 lampen gefaseerd eens in de drie jaar. We noemen dit groepsremplace. De meerkosten voor de vervroegde vervanging wegen ruimschoots op tegen het extra storten rijden. Met het gebruik van LED-armaturen gaan we nu naar een levensduur van twaalf jaar, en we besparen zo jaarlijks $\pm \text{€ } 5,-$ per mast per jaar remplacekosten.

De storting in de voorziening "onderhoud openbare verlichting" bedraagt voor 2024 $\text{€ } 129.800,-$. Hieruit wordt de vervanging van afgeschreven masten en armaturen gefinancierd. De stand van de voorziening bedraagt per 1 januari 2023 $\text{€ } 664.952,-$.

In 2023/2024 vervangen we 2.178 oude armaturen met zogenaamde PLL-lampen door nieuwe LED-armaturen. De PLL lampen worden vanaf 2024 niet meer geproduceerd en zijn al moeilijk verkrijgbaar. De totale kosten van vervanging brengen we ten laste van de voorziening. De voordelen hiervan zijn groot: vermindering energiegebruik, lagere remplacekosten, beter verlichtingsniveau en gelijkmatigheid, en minder uitval. Na deze vervanging is ongeveer 80% van onze openbare verlichting verduurzaamd.

Door de steeds hogere energiekosten, energiebelasting, Opslag Duurzame Energie (ODE) en netwerkkosten levert de energiebesparing helaas geen kostenreductie op ten opzichte van voorgaande jaren, alleen minder meerkosten in de toekomst. Deze becijferen we op ± € 100.000,- per jaar.

Groen

Beleidskader

Als groene gemeente hebben we relatief veel openbaar groen. Het groen binnen de bebouwde kommen leggen we vast in de geldende bestemmingsplannen. In 2017 heeft de gemeenteraad voor alle kommen het beleidsplan Groen Loont vastgesteld. In dit plan worden de groenstructuren van de zes dorpen vastgelegd en nieuwe kaders voor de gewenste inrichting van zowel het gebied binnen als het gebied buiten de bebouwde kom gesteld.

In 2023 is het Bomenbeleidsplan vastgesteld voor een goede bescherming en instandhouding van het huidige bomenbestand. Het beleidsplan 'natuurlijk spelen' hanteren we voor de speelterreinen. Het Beeldkwaliteitsplan vastgesteld in 2012, geeft ook richtlijnen voor groen. Voor de sportaccommodaties geldt het accommodatiebeleid. In dit beleidsplan staat aangegeven wat basisvoorziening is (wat wij onderhouden) en wat niet (onderhoud door sportverenigingen). De raad heeft in november 2012 de gewenste kwaliteitsniveaus voor de verschillende groenvoorzieningen vastgesteld.

Groenbeheer

Het beheer van gemeentelijk openbaar groen binnen de kom wordt geheel uitbesteed op basis van meerjarige bestekken. De totale beheerkosten voor groen binnen de bebouwde kom (exclusief apparaatskosten) bedragen in 2024: € 965.903,-. Voor dit bedrag worden de evenemententerreinen, speelterreinen, plantsoenen en gazons binnen de kom onderhouden.

Het beheer van gemeentelijk openbaar groen buiten de kom besteden we voor een deel (maaïen sloten en bermen) uit op basis van meerjarige bestekken. Het andere deel (onder andere snoeien van hagen) doet onze buitendienst. De totale beheerkosten voor groen buiten de bebouwde kom (exclusief apparaatskosten) bedragen voor 2024 € 90.423,-.

Beheer Bossen

Het beheer van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen besteden we geheel uit op basis van meerjarige bestekken. De kosten die we hier maken moeten worden afgedekt door de inkomsten. We hebben een bestemmingsreserve egalisatie bebossing om calamiteiten zoals bosbranden en boomziekten te kunnen herstellen. We streven naar een geleidelijke groei van deze bestemmingsreserve tot een bedrag van maximaal € 200.000,-. Met een dergelijk bedrag kunnen we onze grootste risico's afdekken. Deze aanvulling op de reserve genereren we jaarlijks uit het verschil tussen de onderhoudsuitgaven en de inkomsten (van de houtverkoop).

Beheer landschapselementen (LSE)

Het beheer van landschapselementen is in 2021 opgestart via een meerjarige opdracht waarmee de komende jaren eerst herstelbeheer wordt uitgevoerd. In 2022 hebben we een flinke inhaalslag gemaakt en zijn we overgegaan naar cyclisch beheer. In 2022 is een forse verhoging van het beheerbudget gerealiseerd, waardoor we nu in staat zijn om de verwaarlozing van de LSE's te stoppen. In de komende jaren willen we dit beheer gaan uitvoeren samen met de aanliggende eigenaren, die hiervoor een beheervergoeding kunnen krijgen.

Beheer Ecologische VerbindingsZones (EVZ's)

Ecologische verbindingzones zijn een optelsom van bosjes, beekdalen en landschapselementen die door hun strategisch plaats samen voor een verbinding kunnen zorgen tussen grote natuurgebieden (bijvoorbeeld NatuurNetwerk Brabant, Landschotseheide, Buikheide/Groot en Kleinmeer). Met ingang van het begrotingsjaar 2024 hebben we hiervoor een separate begrotingspost opgenomen. Inzicht geeft mogelijk uitzicht op medefinanciering.

Beheer natuurgrassportvelden

Het onderhoud van de natuurgras -sportvelden gebeurt op basis van een bestek. De totale beheerkosten voor de sportvelden in 2024 ramen we op € 219.356,-. Met dit budget onderhouden we de natuurgrasvelden.

Beheer bomen

De bomen (binnen en buiten de kom) worden grotendeels beheerd door externen. Dit op basis van een snoeiplan. Klein snoeiwerk of het oplossen van incidentele problemen worden uitgevoerd door de buitendienst. Het reguliere onderhoud aan (laan)bomen voor 2024 ramen we op € 102.273,- (exclusief apparaatskosten).

Speelvoorzieningen

De speeltoestellen worden voor een deel onderhouden door de buitendienst en voor deel door derden op basis van een inspectie. Het budget voor het beheer aan de speelvoorzieningen in 2024 ramen we op € 28.800,-. Hiermee kunnen we de jaarlijkse inspecties, klein onderhoud en de vervanging van een enkel speeltoestel betalen. Op deze wijze waarborgen we het onderhoud van de speelvoorzieningen op verantwoorde wijze. Dit budget is evenwel onvoldoende om speeltoestellen aan het einde van hun levensduur (vijftien jaar) te kunnen vervangen. Hiervoor schrijven we in 2024 een beheerplan speeltoestellen.

Gebouwen

Beleidskader

Het gaat hier om de gebouwen die bij de gemeente in onderhoud zijn.

Er zijn drie soorten onderhoud voor deze gebouwen te onderscheiden:

- Het dagelijks onderhoud dat tot doel heeft om het gebouw en de installaties in een toestand te houden die voor de dagelijkse functievervulling noodzakelijk is. In de exploitatiebegroting wordt hier elk jaar een post voor opgenomen;
- Het periodiek onderhoud waarbij in de regel geen vernieuwing plaatsvindt, zoals buitenschilderwerk. Dit betreft terugkerend onderhoud met een zekere cyclus;
- Het groot onderhoud, waarbij veelal onderdelen van het gebouw of de installaties moeten worden vervangen (zoals vernieuwing van het dak of vervanging van de Cv-installatie).

De kosten van het periodiek en groot onderhoud hebben we in een meerjaren onderhoudsplan opgenomen. Op basis van dit plan hebben we de stortingen en onttrekkingen uit de voorzieningen berekend. Hiermee hebben we al het noodzakelijk onderhoud aan het onroerend goed in financiële zin afgedekt. Uiteraard moet regelmatig herijking plaatsvinden. Nieuwe investeringen voor aanpassingen of uitbreidingen nemen we in het meerjarig-investeringsprogramma op.

In het accommodatiebeleid staat wat we verstaan onder een basisvoorziening. Voor de gebouwen die vallen onder het accommodatiebeleid betekent dit dat alleen de basisvoorzieningen door ons worden onderhouden. Wij dragen dan zorg voor het groot onderhoud inclusief de installaties. Voor het dagelijks onderhoud zijn de verenigingen of stichtingen zelf verantwoordelijk.

De vereniging kan het onderhoud waar wij verantwoordelijk voor zijn (basisvoorziening), onder bepaalde voorwaarden, ook zelf uitvoeren (privatisering). De verenigingen ontvangen daarvoor financiële bijdragen, gebaseerd op de gemiddelde onderhoudslast over tien jaar.

Naast de gebouwen die in het accommodatiebeleid staan, hebben we ook de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van andere gebouwen. Denk hierbij aan binnensportaccommodaties, de brandweerkazerne, de gemeentewerf en het gemeentehuis. Voor deze gebouwen hebben we ook meerjaren onderhoudsplannen opgesteld. Wij zijn hier verantwoordelijk voor het totale onderhoud.

Beheer

Het onderhoud gebeurt volgens een meerjaren onderhoudsprogramma en jaarlijkse na-inspecties. Deze meerjaren onderhoudsprogramma's actualiseren we jaarlijks per gebouw. Ze geven een overzicht van het geplande onderhoud voor de eerstvolgende tien jaar (eerste jaar is het begrotingsjaar). De hoogte van storting in de begroting bedraagt het gemiddelde van de totale geraamde onderhoudskosten in genoemde periode van tien jaar. Bij de stortingen voor deze onderhoudsvoorzieningen houden we rekening met het saldo in de voorziening per 1 januari van het begrotingsjaar.

Schoolgebouwen

Vanaf 1 januari 2015 zijn de verantwoordelijkheden (en daarmee het budget) voor het buitenonderhoud en de aanpassing van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs van gemeenten naar schoolbesturen overgeheveld. Schoolbesturen zijn vanaf dat moment verantwoordelijk voor het gehele onderhoud, van zowel de binnen- als de buitenzijde van schoolgebouwen. Wij zijn nog verantwoordelijk voor bekostiging van voorzieningen als nieuwbouw, uitbreiding en constructiefouten. De verwachting is dat het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoor-

delijk is. De beoogde inwerkingtreding van deze wetswijziging is 1 januari 2025. Het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Eersel 2024-2038 (eerste kwartaal 2024) is de basis voor uitvoering van de verantwoordelijkheden.

Bij MFA's waar wij eigenaar zijn van het volledige gebouw, inclusief onderwijs, dragen wij ook zorg voor het onderhoud van het totale gebouw. Dit moet op basis van de verdeling van verantwoordelijkheden (en budget) verrekend worden.

Beleid en beleidsdocumenten

Het beheer geschiedt op basis van beleid - en beheerplannen:

- Verbreed GRP 2023-2027
- Beheerplan wegen 2023-2027
- Beheerplan Openbare verlichting 2024-2028 Gemeente Eersel
- Onderhoudsbestekken (meerjaren)
- Beleidsplan "Groen Loont" (2017)
- Beleidsplan gemeentelijke bos- en natuurterreinen
- Bomenbeleidsplan 2023-2033

4. Treasury

Wat is treasury?

Treasury omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op:

- financiële vermogenswaarden;
- financiële geldstromen;
- financiële posities;
- hieraan verbonden risico's.

In de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) staat de treasuryfunctie centraal en is de treasuryparagraaf zowel bij de begroting als bij het jaarverslag verplicht gesteld.

In de vergadering van december 2015 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde treasurystatuut vastgesteld. Hierin zijn de noodzakelijke aanpassingen als gevolg van wijziging van de wet Fido, de RUDDO (Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden) en de Wet Verplicht schatkistbankieren verwerkt.

Deze 'Treasuryparagraaf' bevat de volgende onderdelen:

- Risicobeheer
- Gemeentefinanciering
- Uitzettingen
- Kasbeheer
- Renteschema

Risicobeheer

Conform de eisen van de wet Fido moet de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dienen, het beheer prudent te zijn en er moet voldaan worden aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De gemeente Eersel heeft conform de bepalingen in de wet Fido en het treasurystatuut enkel geldleningen gesloten en garanties uitgezet voor de uitoefening van de publieke taak. Binnen het prudent beleid is het streven steeds gericht op het maximaliseren van het rendement op het belegde vermogen en het minimaliseren van de kosten. Hierbij dient uiteraard rekening te worden gehouden met de bepalingen van het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet wordt genoemd in de uitvoeringsregeling van de wet Financiering decentrale overheden. Deze limiet stelt een grens aan de korte financiering die gemeenten hanteren voor de financiering van lopende uitgaven om tijdelijke liquiditeitstekorten op te vangen. Een gemeente mag slechts een beperkt deel van de begroting met kort geld financieren. Een langere vastlegging van de geleende middelen zorgt voor een beter voorspelbare rentelast. Bij de huidige rentestanden is het de vraag of er wel sprake is van een risico.

De kasgeldlimiet wordt uitgedrukt in een percentage (8,5%) van de totale begroting als bovengrens met een minimum van € 300.000,-. Het kasgeldlimiet bedraagt daarom voor 2024 afgerond € 4,9 miljoen. Dit is 8,5% van het totaal van de jaarbegroting 2024 (€ 58 miljoen).

Het college van burgemeester en wethouders kan op grond van artikel 14 van de "Financiële verordening gemeente Eersel 2021" de benodigde financieringsmiddelen aantrekken, hetgeen, gelet op het verwacht financieringsoverschot, niet nodig zal zijn in 2024. De programma's (inclusief de investeringen) zijn dus binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te voeren.

Vanuit de Rijksoverheid is een Handreiking Treasury opgesteld als hulpmiddel voor gemeenten om meer inzicht te geven in de berekening en toetsing van de kasgeldlimiet. Onderstaande berekeningsmethodiek is opgenomen vanuit deze handreiking en hieruit blijkt nogmaals dat er voldoende ruimte aanwezig is om kortlopende schulden te kunnen financieren.

Toets kasgeldlimiet		(x € 1.000,-)
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag) 57.919		
1. Toegestane kasgeldlimiet		4.923
- in procenten van de grondslag		8,50%
- in bedrag		4.923
2. Omvang vlottende korte schuld		7.409
Opgenomen gelden < 1 jaar		4.196
Schuld in rekening-courant		0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar		3.213
3. Vlottende middelen		40.519
Contante gelden in kas		3
Tegoeden in rekening-courant		34.951
Overige uitstaande gelden < 1 jaar		5.565
4. Toets kasgeldlimiet		
Toegestane kasgeldlimiet (1)		4.923
Totaal netto vlottende schuld (2)-(3)		-33.110
Ruimte (+)/Overschrijding (-)		38.033

Renterisiconorm

In de wet Fido en in artikel 4 van het treasurystatuut staat dat de renterisiconorm niet mag worden overschreden. Deze norm is ingevoerd ter beperking van het renterisico op de vaste schuld. Het renterisico met betrekking tot de renterisiconorm heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de vaste schuld. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt ieder jaar getoetst aan de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (20% voor gemeenten) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. Voor 2024 becijferen we de renterisiconorm op (afgerond) € 11,6 miljoen (20% van € 58 miljoen).

In onderstaande tabel, uit de Handreiking Treasury, is de meerjarig berekende renterisiconorm weergegeven en de toetsing aan deze norm. Uit de berekening blijkt dat de gemeente Eersel meerjarig voldoende ruimte heeft onder de renterisiconorm om dit risico op te vangen.

Renterisiconorm		(x € 1.000,-)			
		2024	2025	2026	2027
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a -/- 1b)	0	0	0	0
2a	Te betalen aflossing	807	807	807	807
2b	Te ontvangen aflossing	6	6	6	6
2	Netto aflossing (2a -/- 2b)	801	801	801	801
3	Renterisico (1 + 2)	801	801	801	801
4	Renterisiconorm	11.584	11.344	10.689	10.601
	Ruimte onder rente risiconorm (4 > 3)	10.783	10.543	9.888	9.800
	Overschrijding rente risiconorm (3 > 4)	0	0	0	0
<i>Berekening rente risiconorm</i>					
	Begrotingstotaal jaar T	57.919	56.720	53.445	53.004
	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
	Renterisiconorm	11.584	11.344	10.689	10.601

Rentevisie

De gemiddelde marktrente voor vaste geldleningen lag per medio 2023 (looptijd 10 jaar, gelijke aflossing en zonder renteaanpassing) op afgerond 3,6%. Wat de rente voor de toekomst zal doen is nog ongewis. In de begroting 2024-2027 hanteren we - conform de uitgangspunten bij de voorjaarsnota/begroting 2024 en het nieuwe BBV - een rentevoet van 1,25%.

Gemeentefinanciering

In artikel 7 van het treasurystatuut is bepaald dat financiering voor een periode langer dan één jaar met externe financieringsmiddelen zoveel mogelijk wordt beperkt door primair gebruik te maken van interne financieringsmiddelen. Tevens is in lid 2 van artikel 7 opgenomen dat uitsluitend gebruik gemaakt wordt van onderhandse leningen.

In de begroting 2024 houden we bij de berekening van de renteomslag volledig rekening met de uitgaven vanwege de al beschikbaar gestelde kredieten. We hebben ook nog geen rekening gehouden met de nog te voteren kredieten 2024 ingevolge het investeringsprogramma 2024-2027.

Het renteomslagpercentage 2024 hebben we berekend op 0,0%. De rentebaten zijn in 2024 nagenoeg gelijk aan de rentelasten op langlopende financieringen, waardoor het omslagpercentage op gemiddeld 0,0% uit komt.

Bij het investeringsprogramma 2024-2027 is 1,25% toegerekend aan de investeringen, terwijl voor het eerste jaar - conform de financiële verordening gemeente Eersel - rekening wordt gehouden met een half jaar rente.

De geldleningen-portefeuille van de gemeente Eersel bestaat per 1 januari 2024 uit twee vaste geldleningen, een afgesloten bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten en een bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Het totale schuldrestant per 1 januari 2024 bedraagt € 6,3 miljoen en per 31 december 2024 bedraagt dit nog € 5,5 miljoen. Het totaal te betalen rentebedrag over 2024 wordt geraamd op € 244.465,- en afgezet tegen het hiervoor genoemde schuldrestant per 1 januari 2024, resulteert dit in een gemiddeld rentepercentage van 3,89%. Voor de lopende vaste geldleningen is geen vervroegde buitengewone aflossing toegestaan.

Uitzettingen

Uitzettingen op lange termijn

Gemeente Eersel heeft geld vastgelegd in aandelen bij de volgende instanties

(stand per 1 januari 2023):

- Bank voor Nederlandse Gemeenten (121.021 aandelen)	€ 807.776,-
- Brabant Water (36 aandelen)	€ 1.634,-

Uitzettingen op korte termijn

Voor wat de uitzettingen op korte termijn betreft is in het treasury statuut aangegeven door middel van welke producten en bij welke financiële instellingen overtollige gelden mogen worden belegd.

Als gevolg van de invoering van de Wet Verplicht Schatkistbankieren zijn uitzettingen alleen nog toegestaan in de vorm van leningen bij en tussen decentrale overheden onderling. De wet Ruddo bepaalt echter, dat het terug uitzetten van tijdelijk overtollige aangetrokken vaste financieringsmiddelen t.b.v. projectfinanciering altijd dient te geschieden bij de financiële instelling, die de vaste financieringsmiddelen heeft verstrekt.

Kasbeheer

Al het betalingsverkeer vindt plaats via één bank, de huisbankier. Dit is de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG). Ook onze liquide middelen worden zoveel mogelijk geconcentreerd bij de BNG. Dat wil zeggen dat saldi bij andere instellingen worden afgeroomd door overboeking van saldi naar de hoofdrekening bij de BNG.

Naast de hoofdrekening hebben we bij de BNG enkele nevenrekeningen in gebruik voor speciale inkomsten of uitgaven (bijvoorbeeld belastingen). De saldi van deze rekeningen worden eenmaal per maand automatisch overgeboekt naar de hoofdrekening. Voor de renteberekening in rekening-courant heeft dit echter geen consequenties. Wat het chartale geldverkeer betreft houden we de contante middelen in de kassen/kuis zo laag mogelijk: het streven is er op gericht dat betalingen zoveel mogelijk giraal geschieden en daarnaast bevelen we in voorkomende gevallen 'pinnen' aan.

Renteschema

Renteschema begroting 2024 <i>(bedragen in €)</i>			
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+		244.465
b. De externe rentebaten (idem)	-/-		351.728
Saldo rentelasten en rentebaten			-107.263
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	25.866	
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0	
c3. De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			-81.396
d1. Rente over eigen vermogen	+/+		0
d2. Rente over voorzieningen	+/+		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			-81.396
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-		0
f. Voordelig renteresultaat op het taakveld Treasury			-81.396

5. Bedrijfsvoering

Wat is bedrijfsvoering?

Inwoners mogen van de overheid verwachten dat zij rechtmatig handelt, betrouwbaar en transparant is evenals doelmatig, doeltreffend en responsief handelt. Onderstaand zijn deze criteria verder uitgewerkt.

Rechtmatig	:	een gemeente handelt rechtmatig als zij handelt volgens de geldende wet- en regelgeving;
Betrouwbaar	:	de gemeente heeft haar zaken voor elkaar en voert de (wettelijke) regels voorspelbaar uit en handhaaft de regels;
Transparantie	:	een transparante overheid biedt inzicht in de uitvoering van de Programma's en de ondersteunende processen;
Doelmatigheid	:	met zo min mogelijk input voortbrengen van een bepaalde output of met een bepaalde input zoveel mogelijk output behalen;
Doeltreffendheid	:	de effecten bereiken die beoogd waren;
Responsiviteit	:	een responsieve gemeente anticipeert en speelt in op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De gemeentelijke bedrijfsvoeringorganisatie is daarmee een externe vraaggerichte organisatie. Mede gezien de organisatiebrede vertakking van deze bedrijfsvoering wordt door de externe gerichtheid, de toegenomen transparantie en de kwaliteit van de bedrijfsvoering, deze steeds meer zichtbaar voor de burgers en vormt daarmee een factor voor het imago van de gemeente.

Organisatieontwikkeling

In 2023 is een wijziging in de structuur van de gemeente Eersel gerealiseerd. We zijn van drie naar vier afdelingen gegaan, die worden aangestuurd door twee bestaande en twee nieuwe afdelingshoofden. Met deze nieuwe structuur wil gemeente Eersel de hoge werkdruk tegengaan en de kwaliteit behouden en een aantrekkelijke werkgever te blijven. Bij de vernieuwde inrichting van de ambtelijke organisatie stonden toekomstbestendigheid, dynamiek en evenredige inrichting centraal.

Informatiebeveiliging en privacy

Gemeenten gebruiken voor de uitvoering van hun taken over het brede spectrum van beleidsterreinen diverse mogelijkheden van informatie-uitwisseling, zowel onderling als met diverse ketenpartners. Het is daarbij van belang dat gegevens beschikbaar en betrouwbaar zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. De informatiebeveiliging en privacybescherming moet daarom professioneel georganiseerd worden. De gemeente richt haar informatiebeveiliging en privacybescherming in op basis van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). We gebruiken een ISMS (Information Security Management Systeem) om de stand van zaken te monitoren en verbetermaatregelen op te pakken. Daarnaast is er aandacht voor bewustwording en kennisontwikkeling. Er wordt een bewustwordingsplatform aangeschaft ter ondersteuning hiervan.

Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

Op 18 september 2007 is de 'Wijziging verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Eersel' vastgesteld. In deze verordening is geregeld dat het college jaarlijks tenminste twee onderzoeken uitvoert naar de doelmatigheid van (onderdelen van) organisatie-eenheden van de gemeente en de uitvoering van taken door de gemeente en/of doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen. Jaarlijks wordt een onderzoeksplan vastgesteld door het college, waarin de onderzoeksobjecten voor het komende jaar zijn opgenomen.

In deze begroting is binnen programma 8 de ontwikkeling verwerkt om binnen de organisatie structureel aan de slag te gaan met datagedreven werken. Onderdeel hiervan is het in eigen beheer kunnen uitvoeren van onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit maakt de onderzoeken dynamischer en biedt meer mogelijkheden om de onderzoeksresultaten te gebruiken in procesverbetering of beleid(swijzigingen). De inwonerspeiling wordt daarom sinds 2022 in eigen beheer uitgevoerd. Ook onderzoeken naar actuele thema's worden voortaan zoveel als mogelijk in eigen beheer uitgevoerd. Verschillende onderzoeken die in het verleden tweejaarlijks werden uitgevoerd door externen, zoals de ondernemerspeiling, worden niet meer collectief aangeboden door de Vereniging Nederlandse Gemeenten of het Rijk. Voor deze onderzoeken wordt in eigen beheer een alternatief voor deze onderzoeken ontwikkeld.

Beleid en beleidsdocumenten

De raad moet in het kader van het duale stelsel, op basis van datgene wat is vastgelegd in de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording (BBV), onder andere nadere regels voor de bedrijfsvoeringsaspecten stellen. In de Gemeentewet wordt dit expliciet aangegeven bij de volgende onderwerpen:

- Artikel 212, versterking beleidsmatig karakter financiële verordening;
- Artikel 213, versterking aandacht voor rechtmatigheid door het opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording door het college en de verklaring door de accountant. Versterking aandacht van de raad voor de rechtmatigheid, de rechtmatigheidsverantwoording, de accountantsverklaring en het accountantsverslag;
- Artikel 213a, verordening over periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid;
- Lokale rekenkamerfunctie, een commissie van de raad of een zelfstandige instelling, die doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid onderzoekt en incidenteel rechtmatigheidsonderzoeken doet.

Daarnaast geeft artikel 14 van de BBV aan dat de bedrijfsvoeringparagraaf in ieder geval inzicht geeft in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

6. Verbonden partijen

Wat zijn verbonden partijen?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin onze gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang bedoelen we dat we middelen beschikbaar stellen die we kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op de gemeente verhaald kunnen worden.

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

1. Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)		
Vertegenwoordiging gemeente Eersel Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In de hoofdstukken vier en verder van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening bijstaan door portefeuillehouders overleggen en andere overlegorganen (Raadstafel21). Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in het Statuut Overlegorganen Metropoolregio Eindhoven.		
Vestigingsplaats Eindhoven		
Doelstelling Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven.		
Relatie In het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 staan de strategische gezamenlijke inhoudelijke ambities, opgaven, doelen en afspraken waar de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant de komende jaren samen aan willen werken (inhoudelijke opgaven). De regio Zuidoost-Brabant groeit snel en maakt een schaa sprong door, die in goede banen moet worden geleid. Tegelijkertijd is het belangrijk om een nieuwe balans in het landelijk gebied te vinden en de kwaliteit daarvan te verbeteren. Dit resulteert in vijf strategische hoofdopgaven waar we in onze regionale samenwerking de focus op leggen. Dit zijn: <ul style="list-style-type: none"> - schaa sprong wonen en ruimte (kwaliteit leefomgeving); - toekomstbestendig mobiliteitssysteem; - toekomstbestendig energiesysteem; - vitaal economisch systeem; - vitaal landelijk gebied. Deze vijf hoofdopgaven dragen in samenhang bij aan de brede welvaart van de complete regio en haar inwoners. Het fungeren als archiefbewaarp laats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel.		
Betrokkenen Aan de Gemeenschappelijke regeling nemen 21 regiogemeenten deel.		
Financieel belang We leveren een financiële bijdrage 2024 ad € 290.886,-.		
Financiële gegevens verbonden partij		
<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	14.324.968	14.294.316
Vreemd vermogen	14.426.667	20.545.740
Exploitatieresultaat 2022		469.458

1. Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Ontwikkelingen

Algemeen

- Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Deze wijziging moet voor 1 juli 2024 in alle gemeenschappelijke regelingen zijn geïmplementeerd. Naast deze wetswijziging geven ook andere ontwikkelingen aanleiding de regeling te wijzigen en deze mee te nemen. De vier grote GR-en (MRE, GGD, VRBZO en ODZOB) hebben gezamenlijke uitgangspunten voor de wijzigingen die op grond van de gewijzigde Wgr nodig zijn vastgelegd in de notitie Regionaal afstemmingskader wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen 2022. De raad wordt de gelegenheid gegeven een reactie te geven op de ontwerpwijziging van de gemeenschappelijke regeling. Vaststelling van de definitieve regeling is voorzien in de eerste helft van 2024.

Gulbergen

- Samen met de gemeenten Geldrop-Mierlo en Nuenen c.a. zijn de kaders en randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied in kaart gebracht en met medewerking van een Landschapsarchitect vertaald in een viertal ontwikkelrichtingen van het gebied. Hiermee is een volgende stap gezet in de definitieve invulling van het gebied.

Risico's;

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.

2. Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost (Gemeentelijke Gezondheidsdienst)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Eindhoven

Doelstelling

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

Relatie

De GGD is ondergebracht in het programma: Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid. Doel is de zorg voor een gezonde bevolking.

Betrokkenen

Aan de Gemeenschappelijke regeling nemen 21 regiogemeenten deel.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 755.166,-

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	4.707.775	5.465.592
Vreemd vermogen	29.188.681	29.777.832
Exploitatieresultaat 2022		412.439

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft zijn beschreven in de kadernota en het meerjarenbeleidsplan van de GGD. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- Bestrijden van de gezondheidkundige effecten van de Coronacrisis;
- Het borgen van publieke gezondheid in de omgevingswet en -plannen van de gemeenten;
- Het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen;
- Optimaal inzetten van Jeugdgezondheidszorg als collectieve basisvoorziening in de jeugdzorgketen en in het sociale domein;
- Ondersteunen van onze gemeenten bij de lokale preventie akkoorden;
- Uitvoeren van de meerjaren agenda met betrekking tot monitoring en onderzoek;
- Een sluitende aanpak voor mensen met verward of onbegrepen gedrag;
- De juiste ambulancezorg in de acute zorgketen;
- Tekorten op de arbeidsmarkt aan verpleegkundigen en artsen;
- Hogere eisen aan informatieveiligheid;
- Uitvoeren van de bestuursopdracht aan de GGD is gegeven.

Risico's

Om risico's te beheersen wordt door de GGD Brabant-Zuidoost actief risicomanagement ontwikkeld. Elk trimester staat het management in de marap-gesprekken nadrukkelijk stil bij de ontwikkeling en ontstaan van relevante risico's, en welke maatregelen genomen moeten worden deze risico's te beperken.

Als belangrijkste risico's worden gezien:

Stijging van kosten

- Het risico dat de loon- en materiële kosten sneller stijgen dan de in de begroting opgenomen indexering van de gemeentelijke bijdrage voor het gezamenlijke takenpakket en/of

2. Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost (Gemeentelijke Gezondheidsdienst)

het NZA-budget voor ambulancezorg, en dat deze niet in de daaropvolgende jaren wordt rechtgetrokken.

- Het risico dat door fusie, reorganisatie, conflicten etc. er wachtgeld/frictiekosten dienen te worden uitbetaald die niet door gemeenten, derden of de lopende exploitatie worden gedekt.
- Het risico dat als gevolg van (belasting)wet- en regelgeving de kosten meer dan gemiddeld stijgen en/of tot een naheffing leiden.
- Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de taakuitvoering moet worden georganiseerd (bijvoorbeeld duurder personeel van derden / ZZP inhuren) om de noodzakelijke dienstverlening op peil te houden.

Onvoldoende budget

- Het risico dat om de paraatheid van de Ambulancezorg te handhaven er, bijvoorbeeld vanwege een hoog ziekteverzuim of een groot personeelsverloop, te weinig budget is om de vervangingskosten te dekken. Daarnaast bestaat met betrekking tot ambulancezorg een algemeen exploitatierisico op de omvangrijke materiële kosten.

Uitvoering van noodzakelijke activiteiten zonder financiering

- Het risico dat door een ramp bij Publieke Gezondheid veel extra inzet nodig is en/of waardoor het reguliere werk in gevaar komt.
- Het risico dat verplichte landelijke wet- en regelgeving bij Publieke Gezondheid leidt tot activiteiten waarvan de kosten nog niet zijn opgenomen in de begroting.

Extra kosten door organisatieverandering

- Het risico dat, wanneer de vergunning voor ambulancevervoer niet meer aan de GGD wordt toegekend, een deel van centrale overhead niet meer wordt gedekt.

Extra kosten door verandering taakuitvoering

- Het risico dat er (door externe ontwikkelingen) een wijziging in de taakinhoud optreedt waardoor er tijdelijk meerkosten ontstaan.

Extra kosten door afname van markttaken

- Het risico dat door marktomstandigheden er tijdelijk ongedekte kosten blijven bij de contracttaken voor het rijk en derden.

Beveiliging en (onder-)verzekering

- Het risico dat toegewezen schadeclaims niet volledig worden afgedekt door de afgesloten verzekeringen.
- Het risico dat er zich ICT-beveiligingsproblemen voordoen.

Verbonden partijen

- Het risico dat bij liquidatie van een der verbonden partijen er claims aan de GGD zullen zijn.
- Het risico dat er zich nog overige (personele) tegenvallers zullen voordoen waarmee nog geen rekening is gehouden.

3. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Burgemeester

Vestigingsplaats

Eindhoven

Doelstelling

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Taken op het terrein van brandweertzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van het programma: Veiligheid

Betrokkenen

Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 1.310.501,-

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	2.144.989	2.167.498
Vreemd vermogen	40.392.493	40.266.704
Exploitatieresultaat 2022		390.316

Ontwikkelingen

Visie 2025

In 2021 is de koers voor de komende jaren vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2021 zijn de (commissies van de) gemeenteraden samen met burgemeester bijgepraat op de ontwikkelingen en speerpunten uit de visie. In april visie door het bestuur vastgesteld. Daarna is direct aan de slag gegaan met de uitvoeringsagenda. Belangrijk accent hierin ligt op ontwikkeling van domein crisisbeheersing. Helaas zorgde de hoge werkdruk in dit domein door de coronacrisis ervoor dat we in 2021 niet alles konden doen wat we wilden. De komende jaren willen we hierop versterken.

Omgevingswet

In opdracht van het Veiligheidsberaad heeft Cebeon landelijk onderzoek uitgevoerd naar de kosten van de invoering van de Omgevingswet voor veiligheidsregio's. Op landelijk niveau komen de totale implementatiekosten voor veiligheidsregio's uit tussen de circa 20 en 30 miljoen euro, waarbij de kosten afhankelijk zijn van het totale risicoprofiel van de regio. De stelselherziening gaat naar verwachting leiden tot hogere structurele kosten voor de veiligheidsregio's. Uit het onderzoek blijkt een structurele kostenstijging van ongeveer 20% ten opzichte van de huidige kosten op de producten van risicobeheersing reëel. Vanuit de regionale samenwerking omgevingswet (gemeenten en diverse gemeenschappelijke regelingen) wordt nu in beeld gebracht wat de impact voor onze regio is.

Vervoltraject denktank rechtspositie brandweervrijwilligers

Het Veiligheidsberaad, het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) en de Brandweerkamer onderzoeken op welke wijze de brandweermanorganisatie opnieuw kan worden vormgegeven, op zo'n manier dat er nadrukkelijk en fundamenteel verschil is tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Dat is namelijk nodig vanuit juridisch oogpunt. In landelijk verband wordt bekeken hoe de brandweer hieraan invulling kan geven. Dit wordt aangepakt via diverse bouwstenen. De eerste bouwsteen

3. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

gaat over de verschillen van inzet en inroosting van vrijwilligers en beroepskrachten. De impact voor VRBZO zit met name in het feit dat het niet meer mogelijk is vrijwilligers te consigneren in het rooster van de repressieve beroepsdienst. In verhouding tot andere regio's is de impact relatief klein. Indien de andere bouwstenen ook geïmplementeerd dienen te worden zal de impact groter zijn, maar dit is vooralsnog niet aan de orde.

Risico's

Om risicocommunicatie zo effectief mogelijk te laten zijn, zetten we in op die risico's uit het Regionaal Risicoprofiel waarvan zowel de behoefteprioriteit als de risicoprioriteit het hoogst is. De risico's waarvan zowel de behoefte- als de risicoprioriteit het hoogst is worden hieronder opgesomd.

- Pandemie
- Extreem geweld en terrorisme
- Aantasting cybersecurity en cyberbedreigingen
- Zoönosen
- Storm en windhozen
- Verstoring Telecommunicatie en ICT
- Natuurbranden

Gezien de huidige situatie ten aanzien van de coronapandemie en de landelijke communicatieaanpak hiervoor, is de inschatting dat een algemene risicocommunicatie-inzet voor pandemie in deze beleidsperiode niet wenselijk is. Voor het risico zoönosen is de veiligheidsregio niet als eerste partij aan zet om een risicocommunicatiestrategie te ontwikkelen en uit te rollen.

4. Stichting Exploitatie Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Burgemeester

Dagelijks bestuur: Vertegenwoordiging vanuit de vijf Kempengemeenten: één burgemeester en één wethouder

Vestigingsplaats

Helmond

Doelstelling

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is een netwerksamenwerking tussen partners uit de straf- en zorgketen en gemeenten. In de zorg- en veiligheidshuizen werken partners samen om te komen tot een integrale, keten overstijgende aanpak van (potentieel) criminele of ernstig overlast veroorzakende personen of systemen, waarachter een complexe problematiek schuilgaat. Hiermee wordt voorkomen dat partnerorganisaties ieder slechts een gedeelte van de problematiek aanpakken en/of langs elkaar heen werken. De samenwerking in de Zorg- en Veiligheidshuizen richt zich op het oplossen van vraagstukken met een complexe problematiek.

ZVHBZO werkt voor 21 gemeenten en 24 ketenpartners in de regio Zuidoost-Brabant. De rol, werkwijze en positie raakt breed aan gemeentelijke taken, zowel op het terrein van veiligheid en daarmee de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de burgemeester, als op het terrein van zorg, wat de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de wethouder is. De verbinding tussen deze domeinen is niet altijd vanzelfsprekend en vraagt aandacht en afstemming.

Relatie

Het veiligheidshuis is onderdeel van het programma: Veiligheid

Betrokkenen

Aan de stichting nemen 21 regiogemeenten in Zuidoost-Brabant deel en 28 maatschappelijke organisaties in het zorg- en veiligheidsdomein (*Bron: Visie-ZVHBZO-2020-2022*).

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 6.410,-

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	477.217	721.286
Vreemd vermogen	165.378	318.023
Exploitatieresultaat 2022		244.069

Ontwikkelingen

In 2021 heeft het Algemeen Bestuur een doorlopende visie c.q. opdracht voor 2024 en verder vastgesteld voor de ontwikkeling van het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost. Daarin staat onder meer een uitbreiding met persoonsgerichte aanpakken gericht op de thema's 'personen met verward gedrag' en 'huiselijk geweld en kindermishandeling'. Verder moet stevig worden ingezet op het samen met partners delen van kennis en het ontwikkelen van expertise. Met de extra middelen van het Rijk is er voldoende financiële ruimte voor het uitvoeren van de regionaal vastgestelde opdracht. Deze inhoudelijke opdracht past nog steeds goed en om te voorkomen dat er naast de reguliere werkzaamheden teveel tegelijkertijd moet worden ontwikkeld wordt er geïnnooveerd 'met de rem erop'.

Op landelijk niveau wordt ook gestuurd op de taken die worden uitgevoerd bij de Zorg- en Veiligheidshuizen, zoals die zijn beschreven in de Meerjarenagenda 2021-2024 en Perspectief 2025 van de landelijke Stuurgroep Zorg & Veiligheid. Daarbij bekijkt de LVMZV hoe hiervoor een landelijk monitoringsinstrument kan worden ingericht, zodat eenduidig over de voortgang kan worden gerapporteerd. In 2024 wordt hiervoor een audit uitgevoerd waaraan ook het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost deelneemt.

4. Stichting Exploitatie Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)

Risico's

- Door wisselingen in het team en krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat de bezetting niet snel genoeg op sterkte is óf dat er langere tijd geïnvesteerd moet worden om nieuwe medewerkers op te leiden en in te werken;
- Vanwege de in de statuten van de stichting vastgelegde vorm van het werkgeverschap (alleen op basis van detachering of inhuur) kunnen er mogelijk onvoldoende geschikte medewerkers worden aangetrokken.
- Door onvoldoende (kwalitatieve) bezetting kunnen de activiteiten van het ZVHBZO onder druk komen te staan. De basistaken COM en Radicalisering hebben dan prioriteit, waarbij andere activiteiten wel doorgaan maar daaraan kan dan minder tijd worden besteed.

Door onzekere omstandigheden als de energiecrisis en de krappe arbeidsmarkt kan er een onvoorziene stijging ontstaan van de kosten voor de bedrijfsvoering en de personeelslasten.

In het komend jaar moet de organisatie in principe vasthouden aan het uitvoeren van de taken en activiteiten die zijn beschreven in dit jaarplan. En pas groeien of uitbreiden als het fundament van de organisatie voldoende stevig is (dit wil zeggen: als de beschreven taken met de bestaande bezetting volledig en op een goed niveau kunnen worden uitgevoerd).

5. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Eindhoven

Doelstelling

De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).

Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van de programma's: Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting en Milieu.

Betrokkenen

Aan de Gemeenschappelijke Regeling nemen 21 regiogemeenten en de provincie Noord-Brabant deel.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 497.503,- (basis-, verzoek- en collectieve taken).

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	3.256.823	1.012.315
Vreemd vermogen	8.620.345	6.636.669
Exploitatieresultaat 2022		0

Ontwikkelingen

- De Meerjarensie 2023-2027 (vastgesteld d.d. 30 maart 2023) is leidend voor de inhoudelijke beleidsopgaven van de regio. De beleidsbegroting 2024 is beperkt van omvang.
- Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De ODZOB is klaar om te werken met de Omgevingswet.
- De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) werd in 2022 van kracht. De gevolgen hiervan voor de P&C-cyclus werden in het najaar gepresenteerd. Medio 2024 dient de tekst van de GR-ODZOB, met instemming van alle betrokken gemeenteraden en provinciale staten, aangepast te zijn.
- Doorontwikkeling naar een fitte organisatie. Er wordt een programma opgesteld gericht op een vijftal speerpunten gericht op de kwaliteit van de medewerkers en management, gericht op de lange termijn, open en actiegericht en continue verbetering en vernieuwing.

Risico's

De belangrijkste risico's zijn:

Strategische risico's

- Bezuinigingen deelnemers die leiden tot een omzetverlaging

Informatie risico's

- Ransomware

Aansprakelijkheidsrisico's

- Niet volledige implementatie VTH-systeem

5. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Financiële risico's

- Kostenontwikkeling ICT-voorzieningen.
- Niet actuele beheer en investeringsplannen voor apparatuur/ faciliteiten.
- Toename regeldruk vanuit de overheid.
- Personeelskosten te laag begroot.

Personeelsrisico's

- Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten.
- Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur.
- Kennisverlies als gevolg van uitstroom van medewerkers/inhuur via flexibele schil.

6. Gemeenschappelijke regeling Kempisch Bedrijvenpark (KBP)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Dagelijks bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Bladel

Doelstelling

Grotere Kempische bedrijven willen graag uitbreiden, maar liever niet vertrekken uit de Kempen. Op de lokale terreinen mogen geen kavels groter dan 5.000 m² worden uitgeven (provinciaal beleid). De Kempen gemeenten zien bedrijven liever niet vertrekken naar bedrijventerreinen rondom de steden. Daarom ontwikkelen de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden gezamenlijk een bedrijventerrein waar bedrijven >5.000 m² kunnen uitbreiden en doorgroeien. Behoud van werkgelegenheid en dus bevorderen van de leefbaarheid in de Kempen, is de hoofd-doelstelling voor de realisatie van het Kempisch Bedrijvenpark.

Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van de paragraaf: Grondbeleid

Betrokkenen

De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeente Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden.

Financieel belang

De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkelijk door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat exploitatie sluitende is. Er wordt geen voorziening voor negatieve exploitatie nodig geacht.

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	16.480.000	12.779.000
Vreemd vermogen	10.065.000	4.279.000
Exploitatieresultaat 2022		1.312.000

Ontwikkelingen

- Van de uitgeefbare grond (69 ha) zijn alle kavels verkocht of middels koop gereserveerd. De planning voor uitgifte in 2023 is 0,77 ha.
- Naar verwachting wordt eind 2023 een besluit genomen over de liquidatie van het KBP.
- In het Woonbos zijn alle kavels verkocht en geleverd.

Risico's

- Meerkosten plankosten: in de exploitatie is rekening gehouden met de nog te maken plankosten.
- Bouw- en woonrijpmaken: in de exploitatie is met deze nog te maken kosten rekening gehouden.
- Vpb: met ingang van 2016 is het Kempisch Bedrijvenpark vennootschapsbelasting plichtig. In de grondexploitatie is rekening gehouden met hiervoor genoemde standpunten gebaseerd op de definitieve aanslag 2016. De uiteindelijk daadwerkelijk te betalen vennootschapsbelasting is nu afhankelijk van de resultaten van het KBP. Dit wil zeggen indien het KBP meer winst maakt, dan zal de te betalen vennootschapsbelasting last hoger zijn.

7. Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: De vereniging van aangeslotenen

Vestigingsplaats

Oirschot

Doelstelling

Bizob zet zich in voor ruim 35 gemeenten en publieke organisaties als strategisch partner voor inkoop en aanbestedingen. In nauwe samenwerking met de gemeente Eersel faciliteert Bizob inkoop, aanbestedingen, contractmanagement en contractbeheer voor het sociaal domein, openbare ruimte, bedrijfsvoering en ICT. Het doel is het behalen van voordeel voor alle bij Bizob aangesloten organisaties. De inkoop samenwerking gaat verder dan het bundelen van inkoopvolumes. Door samenwerking wordt kennis opgebouwd van producten, markten en bedrijven, waardoor transactiekosten en inkooprisico's verminderen en de professionaliteit van de inkoopfunctie toeneemt.

Relaties

Inkoop en aanbesteding zijn onderdeel van programma Algemene Baten en Lasten.

Betrokkenen

Ruim 35 gemeenten en publieke instellingen zijn aangesloten bij Bizob.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 109.633,-

Financiële gegevens verbonden partij

<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	1.405.076	362.830
Vreemd vermogen	1.139.797	1.209.552
Exploitatieresultaat 2022		613.915

Ontwikkelingen

Bizob ziet het als taak om bij te dragen aan het verder professionaliseren en verbeteren van inkoopstrategieën, aanbestedingsmodellen en contractbeheer. Hiervoor neemt Bizob actief deel in aan verschillende landelijke initiatieven, zoals het traject 'Beter Aanbesteden', de vakgroep Inkoopmanagement EZ/Pianoo en de vakgroep aanbestedingsrecht Pianoo.

Risico's

De aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatietekorten.

8. Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: drie collegeleden

Dagelijks bestuur: burgemeester

Vestigingsplaats

Reusel-De Mierden

Doelstelling

Het bevorderen van een duurzame, robuuste samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de gemeenten. Het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten kunnen beïnvloeden. De taakvelden bestaan uit SSC (Shared Service Center), MD (Maatschappelijke Dienstverlening) en VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Daarnaast bestaan op andere terreinen lichtere samenwerkingsvormen tussen de deelnemende gemeenten, zoals overleg en aparte afspraken.

Relatie

De taakvelden raken primair de bedrijfsvoering van de deelnemende gemeenten, zij komen voor in de programma's: Sociale voorzieningen, Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid en Algemene baten en lasten.

Betrokkenen

Deelnemende gemeenten zijn: Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 5.248.096,-

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	295	856.952
Vreemd vermogen	14.610.973	12.601.953
Exploitatieresultaat 2022		709.670

Ontwikkelingen

De toekomst van de Samenwerking tussen de Kempengemeenten is al enige jaren onderwerp van gesprek in het proces Opnieuw verbinden.

Als gevolg van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022, een verandering in de bestuursstructuur van de GRSK als gevolg van het proces Opnieuw verbinden en een wijziging in het takenpakket (waaronder het terughalen naar de gemeenten van Personeel en Organisatie, de beleidsvoorbereiding van de taken MD en het cluster Beleid en Juridisch van VTH), is het noodzakelijk om de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten te wijzigen. Hiervoor zijn de volgende stappen gevolgd:

1. mogelijkheid van zienswijze van de raad over het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling (raadsvergadering van 24 januari 2023);
2. toestemming van de raad voor het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling (raadsvergadering van 23 mei 2023)

Na de verkregen toestemming van de raad heeft het college en de burgemeester op 6 juni 2023 definitief besloten om in te stemmen met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling. De gewijzigde gemeenschappelijke regeling treedt in werking op 1 juli 2023.

8. Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)

Risico's

Risico's op organisatieniveau

De Kempengemeenten hebben een strategische oriëntatie op de regionale samenwerking in gang gezet, welke een vervolg krijgt in de komende jaren. Daardoor is er op dit moment onzekerheid over de ontwikkeling van de samenwerking, die ook voor de GRSK-onzekerheden en risico's met zich brengt. Dat geldt ook voor de formatiewijzigingen. Daarbij is het op voorhand niet zeker dat de maatregelen die nu genomen worden later passen in de vorm van samenwerking waarvoor gemeenten uiteindelijk gaan kiezen. Het risico is het mogelijk ontstaan van frictiekosten bij aanpassing van het samenwerkingsverband.

Afdeling SSC

Risico's bij SSC blijven mogelijke investeringen in de komende jaren met een verplicht karakter. Een verplichting kan ontstaan door extra eisen die het Rijk stelt c.q. nieuwe wetgeving waar gemeenten aan moeten voldoen. Een verplicht karakter van investeringen kan ook ontstaan waar softwareleveranciers updates van applicaties doorvoeren.

Afdeling Maatschappelijke Dienstverlening

De open-einde regelingen die de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening uitvoert dragen het risico in zich dat bij een toenemend beroep op deze regelingen, ook de bedrijfsvoeringskosten kunnen toenemen (als gevolg van extra benodigde inzet).

Afdeling VTH

De effecten van de Omgevingswet voor de deelnemende gemeenten zijn op dit moment nog niet bekend. Daarom wordt de invoering van deze wet ook als risico aangeduid. Verder werd de afdeling VTH met onverwachte vraag naar dienstverlening door de Stichting Groen Kempenland.

9. Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Kempenplus

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Bladel

Doelstelling

Zoveel mogelijk mensen in de Kempen passend werk aanbieden die dat (nog) niet kunnen vinden bij een reguliere werkgever.

Relatie

Participatiebedrijf KempenPlus is per 1 juli 2019 ontstaan uit het sociale werkbedrijf WVK groep en de Intergemeentelijke Sociale Dienst de Kempen. KempenPlus voert namens de deelnemende gemeenten de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit. De WSW kent vanaf 1 januari 2015 geen nieuwe instroom meer. De medewerkers die per 1 januari 2015 onder de WSW vielen, behouden hun status en rechten tot aan het eind van hun arbeidzame leven. Per 1 januari 2022 is de uitvoering van de Wet inburgering 2021 aan het takenpakket toegevoegd. Voor de gemeente Eersel wordt deze taak gedeeltelijk door KempenPlus uitgevoerd.

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen vanaf 1 januari 2015 een beroep doen op de Participatiewet. De Participatiewet regelt de inkomensvoorzieningen voor uitkeringsgerechtigden maar beoogt zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te leiden naar zo regulier mogelijk werk. KempenPlus draagt bij aan de ontwikkeling van cliënten en gesubsidieerde medewerkers en aan het vinden van een passende baan voor cliënten. Enerzijds door bemiddeling naar de markt, al dan niet met een loonkostensubsidie en anderzijds zelf als werkgever.

Betrokkenen

Deelnemende gemeenten zijn: Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 4.733.000,-.

Financiële gegevens verbonden partij

<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	8.300.119	6.802.593
Vreemd vermogen	7.961.721	8.081.385
Exploitatieresultaat 2022		34.127

Ontwikkelingen

Door een aantal landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen is het noodzakelijk het arrangement van KempenPlus te actualiseren. Het gaat dan onder meer om een afnemende SW-populatie, de focus op het begeleiden van inwoners naar zo regulier mogelijk werk en het werken met loonkostensubsidies. Daarnaast spelen de ontwikkelingen in het kader van de herziening van de Participatiewet een rol. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan een strategie om KempenPlus klaar te maken voor de toekomst.

Risico's

Prijsstijgingen

Vanaf 2021 zien we de prijzen stijgen. Dit was aanvankelijk grotendeels het gevolg van de invloed van corona op de economie en de beschikbaarheid van grondstoffen en (deel)producten. De ontwikkelingen van de oorlog in Oekraïne leiden tot verdere kostenstijging van bouwmaterialen. Ook de energie- en brandstofkosten nemen flink toe en de onzekerheid met betrekking tot de beschikbaarheid en levering van onder andere (technologische) materialen is toegenomen. Dit werkt ook door op de uitgaven van KempenPlus.

9. Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Kempenplus

Naast een prijsstijging zien we ook dat de druk op loonstijging toeneemt. Dit geldt zowel voor ambtelijk, maar vooral bij het niet-ambtelijk personeel. Voor beide groepen heeft er in 2023 een loonstijging plaatsgevonden, deze stijging heeft effect op de lasten.

KempenPlus merkt ook dagelijks binnen de organisatie het effect dat de prijsstijging op de mensen heeft. De onzekerheid en armoede die de prijsstijging met zich meebrengt, is merkbaar bij medewerkers en cliënten van KempenPlus.

Ontwikkelingen in de doelgroepen

Naast de prijsrisico's heeft KempenPlus te maken met kwantiteits- en kwaliteitsrisico's van de medewerkers en cliënten die een beroep op KempenPlus doen:

1. Hogere instroom cliënten;
2. Afname van het aantal medewerkers met een Sw-indicatie kan niet gecompenseerd worden door de instroom van medewerkers met LKS/BW;
3. Arbeidsvermogen (potentieel) van de medewerkers uit de doelgroep neemt af.

Ontwikkelingen in de markt

Voor de bedrijfsresultaten is KempenPlus afhankelijk van de vraag in de markt en de economische ontwikkelingen. De volgende risico's hangen hiermee samen:

1. Wegvallen van vaste klanten en goed renderende opdrachten;
2. Aflopende contracten van groen met de gemeenten;
3. Aanpassen van de relatie met de gemeenten;
4. Meer instromers dan de markt aan kan, waardoor de tarieven onder druk staan;
5. Concurrentie voor laagbetaalde functies door lage loonlanden en robotisering.

Chantage door cybercrime

KempenPlus heeft aanzienlijk geïnvesteerd in de beveiliging en het verbeteren van de systemen. Steeds meer organisaties worden echter geconfronteerd met cybercriminaliteit. Dit kan tot hoge kosten voor het beschermen van de systemen leiden en in het uiterste geval zelfs tot afkoopsommen.

Weersomstandigheden

Het veranderende klimaat en de onvoorspelbaarheid van het weer in het algemeen leiden ertoe dat er meer werkzaamheden of op andere tijdstippen uitgevoerd moeten worden. Dit kan leiden tot hogere lasten of tot lagere inkomsten. Stilstand op het ene moment en inhuur/uitzendkrachten op het andere moment.

Eigen risico WW/WIA

De kans bestaat dat medewerkers die de organisatie verlaten hebben in een later stadium een beroep doen op de WW of WIA.

Juridische geschillen

KempenPlus kan te maken krijgen met juridische geschillen. Deze kunnen samenhangen met het personeel of met de uitvoering van werkzaamheden.

Privaatrechtelijke verbondenheden

10. Brabant Water N.V.		
Vertegenwoordiging gemeente Eersel Wethouder is lid van aandeelhoudersvergadering		
Vestigingsplaats Den Bosch		
Doelstelling Streven naar en waarborgen van een zo hoog mogelijke waterkwaliteit en de zorg voor een optimale drinkwatervoorziening voor alle burgers in het verspreidingsgebied.		
Betrokkenen Diverse aandeelhouders.		
Financieel belang Gemeente Eersel heeft een bescheiden deelname in het aandelenkapitaal ad. € 1.634,-		
Financiële gegevens verbonden partij		
<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	684.676.000	690.022.000
Vreemd vermogen	534.399.000	575.801.000
Exploitatieresultaat 2022		5.401.000
Risico's Nihil, gezien bovenstaand vermogen. De levering en distributie wordt verzorgd door monopolistische bedrijven, waarvan de aandelen in handen zijn van de provinciale en gemeentelijke overheid.		

11. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vertegenwoordiging

De gemeente heeft zeggenschap in BNG via stemrecht op de aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van € 2,50). College wordt uitgenodigd voor deelname aan algemene jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

Vestigingsplaats

Den Haag

Doelstelling

De N.V. Bank Nederlands Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Betrokkenen

De gemeenten, provincies en het Rijk zijn aandeelhouder van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

Financieel belang

Het aantal aandelen à € 2,50 (nominaal) van de gemeente bedraagt 121.021. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in BNG heeft. Wij ontvangen jaarlijks een dividend.

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen x € 1.000.000)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	5.062	4.615
Vreemd vermogen	143.995	107.459
Exploitatieresultaat 2022		300

Risico's

Het uit te keren dividend.

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr, artikel 35) kan de gemeenteraad invloed uitoefenen op de begrotingen van bovenstaande gemeenschappelijke regelingen doordat het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling de ontwerpbegroting acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, toe moet zenden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vevat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

7. Grondbeleid

Wat is grondbeleid?

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel. Het is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. Het is dus niet leidend maar volgend op deze ruimtelijke doelstellingen.

Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Grondbeleid richt zich in de gemeente op twee afzonderlijke hoofditens, namelijk:

- a. Grondbeleid in het kader van exploitatiegebieden voor het bouwen van woningen en bedrijven;
- b. Grondbeleid in het kader van cultuurgronden en natuurgronden.

Deze paragraaf geeft hoofdzakelijk de stand van zaken en (toekomstige) ontwikkelingen weer van de bouwgrondexploitaties en pachtgronden. In de gemeentelijke nota grondbeleid welke op 19 december 2017 is vastgesteld, zijn de beleidsuitgangspunten voor het te voeren grondbeleid binnen de gemeente Eersel geformuleerd. Deze uitgangspunten vormen samen een integraal beleidskader voor een verbetering van de beheersing en onderlinge afstemming van de verschillende, binnen het grondexploitatieproces te onderkennen, uitvoeringstrajecten. De begroting 2024 is opgesteld met de beleidsuitgangspunten uit de nota grondbeleid. De uitgangspunten in de grondnota vormen samen een integraal beleidskader voor een verbetering van de beheersing en onderlinge afstemming van de verschillende, binnen het grondexploitatieproces te onderkennen, uitvoeringstrajecten. De gemeente Eersel voert bij locatieontwikkeling altijd een regierol en zal proactief zijn bij de keuze van het voor haar beschikbare instrumentarium. De instrumenten die ingezet worden moeten leiden tot het gewenste ruimtelijke resultaat.

Gronden voor woningbouw

Er is veel vraag naar woningen binnen alle kernen van de gemeente. Als we kijken naar de ontwikkeling van nieuwe locaties kennen we momenteel een tweedeling. Enerzijds zijn we binnen het bestaand stedelijk gebied drukdoende met het faciliteren van initiatiefnemers daar waar het gaat om inbreidings-, transformatie- en herstructureringslocaties. We zien dat deze locaties onvoldoende woningaantallen opleveren om te kunnen voldoen aan de behoefte. Daarom is er een analyse uitgevoerd van onze dorpsranden om te beoordelen waar nieuwe uitleglocaties mogelijk zijn. Deze studie is aan de gemeenteraad voorgelegd ter vaststelling eind 2022. Er zijn inmiddels enkele grondaankopen verricht en de voorbereidingen opgestart om te komen tot nieuwe uitbreidingslocaties in onze kernen.

Voor de kernen Vessem, Duizel en Wintelre is in 2023 gestart met de bouw in de plannen Koemeersdijk laatste fase, Duizel Noord laatste fase en Postels Huufke.

Gronden voor bedrijventerreinen

Alle gronden op Meerheide III, 2^e fase, zijn uitgegeven. Dit betekent, dat Eersel momenteel geen direct uitgeefbare bedrijfsgronden meer beschikbaar heeft. Omdat ook alle gronden op het Kempisch Bedrijvenpark uitgegeven c.q. toegezegd zijn, is er door de Kempengemeenten een onderzoek gedaan naar de wenselijk- en mogelijkheden voor nieuwe bedrijventerreinen; zowel voor grote kavels van meer dan 5.000 m² (vervolg Kempisch Bedrijven Park) als voor kavels voor zogenaamde lokale MKB van minder dan 5.000 m². De zoeklocaties spreiden zich over het hele grondgebied van de Kempengemeenten uit. Ook Eersel wordt hierin betrokken.

Volgens planning wordt dit jaar (2023) het samenwerkingsverband Kempisch Bedrijven Park opgeheven. Een liquidatieplan is door het Dagelijks Bestuur van het KBP vastgesteld. Met de gemeente Bladel wordt overleg gevoerd over de overdracht van taken, verplichtingen en openbare ruimten betreffende het Kempisch Bedrijven Park.

Het Algemeen Bestuur van het Kempisch Bedrijven Park heeft inmiddels bij de vaststelling van haar jaarrekening 2021 besloten om over te gaan tot een eerste winstuitkering aan de deelnemende gemeenten. Per gemeente is dat € 3.700.000,-. Een tweede winstuitkering van € 1.875.000,- volgt na de vaststelling van de jaarrekening 2022 KBP.

Gronden algemene dienst

De gemeente heeft meerdere gronden in beheer, dit betreft onder andere pachtgronden. De pachtgronden worden verpacht aan plaatselijke agrariërs met als doel de gronden agrarisch te benutten. Verder kunnen we deze gronden strategisch inzetten in projecten die een maatschappelijk belang dienen. De verwachting is dat de pachtinkomsten de komende jaren redelijk stabiel blijven, door het besluit van de gemeenteraad

om vast te houden aan circa 245 – 250 hectare pachtgrond in eigendom bij de gemeente. De oppervlakte van 245-250 hectare is exclusief circa 25 hectare erfpacht (conform nota grondbeleid).

In oppervlakten uitgedrukt ziet het pachtareaal van de gemeente er per mei 2023 als volgt uit:

- erfpacht landbouwgronden, circa 25 hectare, vier overeenkomsten;
- meerjarige pacht landbouwgronden, circa 165 hectare;
- geliberaliseerde pachtpercelen: circa 74 hectare.

Financieel overzicht Bouwgrondexploitatie

Financiële positie

Conform de vastgestelde nota grondbeleid gemeente Eersel dient de gemeente om onvoorziene risico's met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen een afzonderlijke buffer te hebben in de vorm van een algemene reserve bouwgrondexploitatie. Hierbij moet met name gedacht worden aan risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen waardoor de gronduitgifte over de gehele linie stagneert. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij de jaarrekening (paragraaf grondbeleid) op basis van de IFLO methode zoals vastgelegd in de grondnota.

Vennootschapsbelasting (VpB) voor grondexploitatie

De gemeente Eersel is VpB-plichtig inzake de bouwgrondexploitaties. De aangiftes VpB inzake de bouwgrondexploitatie zijn tot en met 2022 ingediend. De VpB last maakt onderdeel uit van een van de verplichte taken in programma 10 en komt ten laste of ten gunste van de exploitatie. In de begroting wordt geen budget geraamd voor deze verplichting aangezien de VpB berekend wordt over een het positieve resultaat in de bouwgrondexploitatie, waarmee eveneens in de begroting voorzichtigheidshalve geen rekening wordt gehouden.

Bijgevoegde overzichten

In overzicht 1 ziet u het verloop van de algemene reserve bouwgrondexploitatie.

Overzicht 2 (op de volgende pagina) geeft weer:

1. De onderhanden bouwgrondexploitaties
2. Een samenvatting van de boekwaarden en de naar verwachting nog te maken kosten en de naar verwachting te behalen opbrengsten.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo reserve per 1 januari	2.904	2.599	2.519	2.553	2.503	2.588
Bij: Rentetoevoeging (incl. rente resultaat, vanaf 2022 geen rentetoevoeging meer)	0	0	0	0	0	0
Bij: Bijdrage van Alg.res.	0	0	0	0	0	0
Mutatie voorziening wegens verliezen	155	0	0	0	0	0
Toevoeging conform resultaatbestemming (resultaten bouwgrondexploitaties t-1)	1.940	4.020	934	1.350	385	0
Af: inbreng landbouwgrond Koemeer 2e fase	0	0	0	0	0	0
Af: bijdrage in Algemene reserve (conform IFLO-methode)	-2.400	-4.100	-900	-1.400	-300	0
Saldo reserve per 31 december	2.599	2.519	2.553	2.503	2.588	2.588
Voorgestelde storting in t+1, zijnde resultaat bouwgrondexploitatie	4.020	934	1.350	385	0	0
Saldo inclusief voorgestelde storting	6.619	3.453	3.903	2.888	2.588	2.588
Minimale omvang buffer volgens grondnota	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Tekort (-) of overschot (+)	4.119	953	1.403	388	88	88
Voorstel tot afroming t+1 (afgerond)	4.100	900	1.400	300	0	0

Overzicht 2 Complex	Looptijd t/m	Raming 2023			Uitgaven vanaf 1 januari 2024							Resultaat vanaf 2024 (+ = voordelig)	
		Boekwaarde 1-1-2023	Saldo uitg.- inkom.	Resultaat (+ = voordelig)	Boekwaarde 31-12-2023	Verwerving kosten	Bouwrijp. kosten	Overige kosten	Voorber./ onderzoek	Rente	Verkoop- opbrengsten		Beschik. voorz. verliezen
Meerheide III	2025	-2.264.265	243.246	290.000	-1.731.019	0	642.000	58.706	127.103	-36.986	0	0	940.196
Steensel N	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Duizel NO	2025	-1.166.610	-606.029	620.000	-1.152.638	0	1.164.056	97.715	352.582	-37.837	1.219.159	0	795.281
Koemeersdijk	2025	2.155.285	-797.328	0	1.357.957	0	950.400	55.681	234.125	52.599	1.328.011	1.322.751	0
Rosheuvel II	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boterbogten	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poelenloop	2023	-56.091	32.201	23.890	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eersel West	2024	55.416	54.508	0	109.924	40.000	273.000	20.264	7.004	2.008	452.200	0	0
Totaal		-1.276.265	-1.073.401	933.890	-1.415.777	40.000	3.029.456	232.366	720.814	-20.215	2.999.370	1.322.751	1.735.477

8. Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Wat is de Wet open overheid?

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen.

Artikel 3.5 Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteed aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet. In de jaarstukken moeten we verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf doen wij voor de eerste maal verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:

- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking
- Verbetering van de informatiehuishouding

Actieve openbaarmaking

Een belangrijk onderdeel van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking van zeventien informatiecategorieën (artikel 3.3 Woo). Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze categorieën wordt geregeld in een algemene maatregel van bestuur (Amvb).

De actieve openbaarmaking moet plaatsvinden door middel van een digitale infrastructuur die door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in stand wordt gehouden (artikel 3.3b Woo). Het doel daarvan is dat alle informatie die bestuursorganen onder de Woo actief openbaar moeten maken op één plek voor iedereen vindbaar en doorzoekbaar is. De Minister van BZK heeft recent (in een brief van 8 juni 2023) aangegeven, dat het platform van artikel 3.3b Woo wordt ingevuld door de zogeheten 'Woo-index'. Vanaf 19 juni 2023 is een eerste versie van een verwijzindex (de 'Woo-index') met zoekfunctie beschikbaar gekomen op overheid.nl. De actieve openbaarmaking van de Woo-informatie categorieën kan hierdoor stapsgewijs worden geïmplementeerd en de wettelijke verplichting zal gefaseerd - per informatie-categorie (in vier tranches) - worden ingevoerd. Dit gebeurt bij koninklijk besluit.

Diverse zaken, zoals raadsstukken, verordeningen en beleidsregels, worden al actief openbaar gemaakt.

Passieve openbaarmaking

Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Voor het behandelen van een Woo-verzoek mogen geen leges worden geheven, omdat het algemeen belang van openbaarheid niet te zien is als individuele dienstverlening. Wel mogen de redelijke kosten van kopieën in rekening worden gebracht.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is niet nieuw. Jaarlijks worden stappen gezet, mede onder invloed van zaakgericht werken en digitalisering. Recent is de kanteling gestart van achteraf op papier archiveren naar directe, digitale vastlegging in het zaakstelsel. Dit betekent dat alle informatie digitaal is en er geen papieren archieven meer worden gevormd.

II. FINANCIËLE BEGROTING

1. Overzicht van baten en lasten

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2024	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	9.141.728	2.380.303	-6.761.425	0	0	0	9.141.728	2.380.303	-6.761.425
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.612.884	239.007	-12.373.877	0	0	0	12.612.884	239.007	-12.373.877
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.011	203.737	-1.317.274	0	0	0	1.521.011	203.737	-1.317.274
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	6.824.378	5.123.310	-1.701.068		1.350.000	1.350.000	6.824.378	3.773.310	-3.051.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.738.438	4.552.908	-185.530	0	0	0	4.738.438	4.552.908	-185.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.136.140	192.000	-1.944.140	0	0	0	2.136.140	192.000	-1.944.140
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.356.381	227.000	-4.129.381	0	0	0	4.356.381	227.000	-4.129.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.427.457	155.886	-2.271.571	0	0	0	2.427.457	155.886	-2.271.571
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.927.284	251.000	-1.676.284	0	0	0	1.927.284	251.000	-1.676.284
<i>Totaal programma's</i>	<i>46.640.701</i>	<i>13.813.874</i>	<i>-32.826.827</i>	<i>0</i>	<i>1.350.000</i>	<i>1.350.000</i>	<i>46.640.701</i>	<i>12.463.874</i>	<i>-34.176.827</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.311.406	41.243.902	39.932.496	0	0	0	1.311.406	41.243.902	39.932.496
PROGRAMMA 011 Overhead	7.249.882	809.660	-6.440.222	-36	0	36	7.249.918	809.660	-6.440.258
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	55.211.989	55.867.436	655.447	-36	1.350.000	1.350.036	55.212.025	54.517.436	-694.589
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	52.500	52.500	0	52.500	52.500	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	605.000	365.800	-239.200	0	0	0	605.000	365.800	-239.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	250.000	250.000	0	250.000	250.000	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	351.000	203.686	-147.314	0	0	0	351.000	203.686	-147.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.350.000	1.179.330	-170.670	1.350.000	0	-1.350.000	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	36	0	-36	36	0	-36	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>2.586.346</i>	<i>2.051.316</i>	<i>-535.030</i>	<i>1.630.346</i>	<i>302.500</i>	<i>-1.327.846</i>	<i>956.000</i>	<i>1.748.816</i>	<i>792.816</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2024	57.798.335	57.918.752	120.417	1.630.310	1.652.500	22.190	56.168.025	56.266.252	98.227
Waarvan incidentele baten en lasten	1.630.310	1.652.500	22.190						
Structureel begrotingssaldo	56.168.025	56.266.252	98.227						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2025	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	8.776.728	2.380.303	-6.396.425	0	0	0	8.776.728	2.380.303	-6.396.425
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.545.496	239.007	-12.306.489	0	0	0	12.545.496	239.007	-12.306.489
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.008	205.680	-1.315.328	0	0	0	1.521.008	205.680	-1.315.328
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	8.076.378	4.793.310	-3.283.068	0	0	0	8.076.378	4.793.310	-3.283.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.766.899	4.556.369	-210.530	0	0	0	4.766.899	4.556.369	-210.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.129.440	192.000	-1.937.440	0	0	0	2.129.440	192.000	-1.937.440
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.405.381	157.000	-4.248.381	0	0	0	4.405.381	157.000	-4.248.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.424.613	155.886	-2.268.727	0	0	0	2.424.613	155.886	-2.268.727
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.952.343	311.000	-1.641.343	0	0	0	1.952.343	311.000	-1.641.343
<i>Totaal programma's</i>	<i>47.553.286</i>	<i>13.479.278</i>	<i>-34.074.008</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47.553.286</i>	<i>13.479.278</i>	<i>-34.074.008</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.335.927	41.032.189	39.696.262	0	0	0	1.335.927	41.032.189	39.696.262
PROGRAMMA 011 Overhead	7.148.084	459.660	-6.688.424	-17.693	0	17.693	7.165.777	459.660	-6.706.117
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.047.297	54.971.127	-1.076.170	-17.693	0	17.693	56.064.990	54.971.127	-1.093.863
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	630.000	365.800	-264.200	0	0	0	630.000	365.800	-264.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	386.000	203.686	-182.314	0	0	0	386.000	203.686	-182.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.179.330	1.179.330	0	0	0	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	17.693	0	-17.693	17.693	0	-17.693	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>1.064.003</i>	<i>1.748.816</i>	<i>684.813</i>	<i>48.003</i>	<i>0</i>	<i>-48.003</i>	<i>1.016.000</i>	<i>1.748.816</i>	<i>732.816</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2025	57.111.300	56.719.943	-391.357	30.310	0	-30.310	57.080.990	56.719.943	-361.047
Waarvan incidentele baten en lasten	30.310	0	-30.310						
Structureel begrotingssaldo	57.080.990	56.719.943	-361.047						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2026	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	8.778.728	2.397.903	-6.380.825	0	0	0	8.778.728	2.397.903	-6.380.825
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.545.496	414.768	-12.130.728	0	0	0	12.545.496	414.768	-12.130.728
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.008	209.697	-1.311.311	0	0	0	1.521.008	209.697	-1.311.311
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	8.184.378	4.793.310	-3.391.068	0	0	0	8.184.378	4.793.310	-3.391.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.648.426	4.437.896	-210.530	0	0	0	4.648.426	4.437.896	-210.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.129.440	192.000	-1.937.440	0	0	0	2.129.440	192.000	-1.937.440
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.396.381	157.000	-4.239.381	0	0	0	4.396.381	157.000	-4.239.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.427.157	155.886	-2.271.271	0	0	0	2.427.157	155.886	-2.271.271
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.971.970	271.000	-1.700.970	0	0	0	1.971.970	271.000	-1.700.970
<i>Totaal programma's</i>	<i>47.557.984</i>	<i>13.518.183</i>	<i>-34.039.801</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47.557.984</i>	<i>13.518.183</i>	<i>-34.039.801</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.608.555	37.717.962	36.109.407	0	0	0	1.608.555	37.717.962	36.109.407
PROGRAMMA 011 Overhead	7.046.116	459.660	-6.586.456	-29.949	0	29.949	7.076.065	459.660	-6.616.405
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.222.655	51.695.805	-4.526.850	-29.949	0	29.949	56.252.604	51.695.805	-4.556.799
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	655.000	365.800	-289.200	0	0	0	655.000	365.800	-289.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	421.000	203.686	-217.314	0	0	0	421.000	203.686	-217.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.179.330	1.179.330	0	0	0	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	29.949	0	-29.949	29.949	0	-29.949	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>1.136.259</i>	<i>1.748.816</i>	<i>612.557</i>	<i>60.259</i>	<i>0</i>	<i>-60.259</i>	<i>1.076.000</i>	<i>1.748.816</i>	<i>672.816</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2026	57.358.914	53.444.621	-3.914.293	30.310	0	-30.310	57.328.604	53.444.621	-3.883.983
Waarvan incidentele baten en lasten	30.310	0	-30.310						
Structureel begrotingssaldo	57.328.604	53.444.621	-3.883.983						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2027	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	8.780.728	2.397.903	-6.382.825	0	0	0	8.780.728	2.397.903	-6.382.825
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.545.496	408.266	-12.137.230	0	0	0	12.545.496	408.266	-12.137.230
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.521.008	211.739	-1.309.269	0	0	0	1.521.008	211.739	-1.309.269
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	8.184.378	4.793.310	-3.391.068	0	0	0	8.184.378	4.793.310	-3.391.068
PROGRAMMA 004 Milieu	4.648.426	4.437.896	-210.530	0	0	0	4.648.426	4.437.896	-210.530
PROGRAMMA 005 Veiligheid	2.129.440	192.000	-1.937.440	0	0	0	2.129.440	192.000	-1.937.440
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.396.381	157.000	-4.239.381	0	0	0	4.396.381	157.000	-4.239.381
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.424.613	155.886	-2.268.727	0	0	0	2.424.613	155.886	-2.268.727
PROGRAMMA 008 Economische structuur	955.000	488.723	-466.277	0	0	0	955.000	488.723	-466.277
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	1.929.127	261.000	-1.668.127	0	0	0	1.929.127	261.000	-1.668.127
Totaal programma's	47.514.597	13.503.723	-34.010.874	0	0	0	47.514.597	13.503.723	-34.010.874
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.705.152	37.291.588	35.586.436	0	0	0	1.705.152	37.291.588	35.586.436
PROGRAMMA 011 Overhead	6.960.280	459.660	-6.500.620	-15.097	0	15.097	6.975.377	459.660	-6.515.717
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.190.029	51.254.971	-4.935.058	-15.097	0	15.097	56.205.126	51.254.971	-4.950.155
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	655.000	365.800	-289.200	0	0	0	655.000	365.800	-289.200
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	30.310	0	-30.310	30.310	0	-30.310	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	456.000	203.686	-252.314	0	0	0	456.000	203.686	-252.314
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.179.330	1.179.330	0	0	0	0	1.179.330	1.179.330
PROGRAMMA 011 Overhead	15.097	0	-15.097	15.097	0	-15.097	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	1.156.407	1.748.816	592.409	45.407	0	-45.407	1.111.000	1.748.816	637.816
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2027	57.346.436	53.003.787	-4.342.649	30.310	0	-30.310	57.316.126	53.003.787	-4.312.339
Waarvan incidentele baten en lasten	30.310	0	-30.310						
Structureel begrotingssaldo	57.316.126	53.003.787	-4.312.339						

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanaf begrotingsjaar 2014 is het wijzigingsbesluit BBV (d.d. 25 juni 2013) van toepassing waarbij onder meer artikel 19.3 lid c is aangepast. Deze aanpassing betekent dat het verplicht is gesteld om per programma de incidentele baten en lasten in beeld te brengen. De belangrijkste posten dienen ten minste te worden gespecificeerd en de overige posten kunnen ook als totaalbedrag worden opgenomen. Hierdoor wordt het inzichtelijker gemaakt om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht. Conform financiële verordening worden verschillen < €15.000,- niet toegelicht.

Incidentele baten en lasten

Progr.	Omschrijving	Mutatie reserves	Lasten 2024	Baten 2024	Lasten 2025	Baten 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Lasten 2027	Baten 2027
1	Beschikking over algemene reserve ten behoeve van pilot dorpsondersteuner	Ja	0	52.500	0	0	0	0	0	0
3	Resultaat bouw grondexploitatie (Mutatie voorraad bouw grondexploitatie)	Nee	0	1.350.000	0	0	0	0	0	0
3	Toevoeging exploitatiesaldo bossen aan bestemmingsreserve bossen	Ja	20.310	0	20.310	0	20.310	0	20.310	0
3	Toevoeging incidentele baat uit anterieure overeenkomsten aan reserve bovenwijkse voorzieningen	Ja	10.000	0	10.000	0	10.000	0	10.000	0
4	Storting in de bestemmingsreserve duurzaamheid	Ja	250.000	0	0	0	0	0	0	0
4	Onttrekking uit de algemene reserve ten behoeve van bestem. res. duurzaamheid	Ja	0	250.000	0	0	0	0	0	0
10	Storting resultaat bouw grondexploitatie in de algemene reserve bouw grondexploitatie	Ja	1.350.000	0	0	0	0	0	0	0
11	Incidentele baten GRSK conform haar begroting	Nee	-36	0	-17.693	0	-29.949	0	-15.097	0
11	Storting van de incidentele baten van de GRSK in de algemene reserve	Ja	36	0	17.693	0	29.949	0	15.097	0
	Totaal		1.630.310	1.652.500	30.310	0	30.310	0	30.310	0
	Saldo lasten minus baten		-22.190		30.310		30.310		30.310	

Programma 1

Onttrekking aan de algemene reserve

Deze beschikking ad € 52.500,- in 2024 is ter dekking van de lasten van de pilot inzake dorpsondersteuner. Dit Kempense brede akkoord heeft als doel de gezondheid van inwoners van de Kempen te bevorderen.

Programma 3

Bouwgrondexploitatie

Conform de POC-methode (percentage of completion) wordt binnen de gesloten exploitatie van de bouwgrondexploitatie winst genomen. Deze winst van de bouwgrondexploitatie wordt geraamd op € 1.350.000,- positief (zie ook de storting in programma 10). Dit resultaat wordt aangemerkt als incidentele baten en wordt gestort in de algemene reserve bouwgrondexploitatie.

Exploitatiesaldo bossen

De exploitatie van de bossen vertoont een positief saldo. Dit saldo wordt gestort in de bestemmingsreserve bossen (egaliseringsreserve).

Anterieure overeenkomsten

Elke jaar wordt er een bijdrage van particulieren geraamd ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen. Deze baat wordt vervolgens gestort in de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.

Programma 4

Onttrekking algemene reserve ten behoeve van storting bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds

Conform raadsbesluit van 25 augustus 2020 wordt voor de jaren 2021 tot en met 2024 € 250.000,- per jaar vanuit de algemene reserve toegevoegd aan de bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds ten behoeve van duurzaamheidsprojecten.

Programma 11

Samenwerking Kempengemeenten en Kempenplus

Conform de begroting 2024-2027 van GRSK zijn er incidentele negatieve lasten (nagenoeg geheel veroorzaakt door onderuitputting kapitaallasten GRSK). Deze incidentele negatieve lasten worden gestort in de algemene reserve vrij besteedbaar.

Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves

Vanaf begrotingsjaar 2014 is het wijzigingsbesluit BBV (d.d. 25 juni 2013) van toepassing waarbij onder meer artikel 19.3 uitgebreid met lid d. Deze uitbreiding betekent dat er een overzicht verplicht is gesteld om de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in beeld te brengen. Hierdoor wordt het inzichtelijker gemaakt om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht.

BATEN: STRUCTURELE BESCHIKKINGEN OVER RESERVES (€ 1.748.816,-)

Programma 2

Onttrekking aan de bestemmingsreserve "Decentralisatie onderwijs" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De onttrekking 2024 wegens kapitaallasten aan deze bestemmingsreserve wordt geraamd op € 365.800,-.

Programma 6

Onttrekking aan de reserve "Rehabilitatie wegen" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De onttrekking wegens kapitaallasten wordt voor 2024 geraamd op € 203.686,-.

Programma 10

Onttrekking aan de bestemmingsreserve "kapitaaldeckingsreserve" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De beschikking over deze reserve wordt voor 2024 geraamd op € 1.179.330,- per jaar en heeft volledig betrekking op de dekking van de structurele kapitaallasten welke voortvloeien uit het toepassen van de bruto-methode.

LASTEN: STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES (€ 956.000,-)

Programma 2

Storting in de bestemmingsreserve "Decentralisatie onderwijshuisvesting"

Op basis van het laatst vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan (IHP) wordt er een storting gedaan ter dekking van de kapitaallasten van alle investeringen uit het IHP en de bestaande activa omtrent onderwijshuisvesting. Deze storting bedraagt € 605.000,-.

Programma 6

Toevoeging aan de reserve "Rehabilitatie wegen" (gerelateerd aan kapitaallasten)

De storting in deze reserve wordt voor 2024 geraamd op € 351.000,- en neemt elk jaar toe met € 35.000,- per jaar.

2. Financiële positie

Deze uiteenzetting van de financiële positie gaat in op het begrotingsbeleid, de arbeidskosten, de investeringen, het verloop van de reserves en de meerjarenraming.

2.1 Begrotingsbeleid

2.1.1 Uitgangspunten

De begroting 2023 is opgesteld op basis van bestaand beleid, waaronder wordt verstaan het beleid van de door uw raad genomen beslissingen volgens de begroting 2023-2026 en de vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met 6 juli 2023. Daarnaast hebben ook de jaarrekeningcijfers 2022 en de op 4 juli 2023 behandelde voorjaarsnota 2024-2027 (inclusief de raadsinformatiebrief "Financiële gevolgen meicirculaire 2023", allen eveneens als basis gediend voor de samenstelling van de begroting 2023-2026. Ons college heeft met name hetgeen is besproken tijdens de raadsvergadering van 4 juli 2023 (behandeling van de voorjaarsnota 2024-2027) vertaald in de voorliggende begroting 2024-2027. Verder is rekening gehouden met de volgende basisgegevens (conform de uitgangspunten van de voorjaarsnota 2024-2027):

Raming aantal inwoners per 1-1-2024	: 20.150
Raming aantal woonruimten per 1-1-2024	: 9.173
Salarisstijging personeelskosten	: 10,8% (3,5% bijstelling 2023 + 0,5% periodieke verhogingen en geraamde ontwikkeling cao/pensioenpremie in 2023: 6,8%)
Prijstijging	: 6,00% (t.o.v. prijspeil 2023)
Rente financieringstekort	: 1,25%
Rente investeringsprogramma	: 1,25%
Rente eigen financieringsmiddelen	: 1,00%

Dit hoofdstuk gaat nader in op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan nadat de begroting 2023-2026 is vastgesteld en die van invloed zijn geweest op de jaarschijf 2024 en de jaren 2025 tot en met 2027. Een aantal van deze wijzigingen is al door de raad op 4 juli 2022 behandeld bij de voorjaarsnota 2024-2027 en bij (structurele) begrotingswijzigingen 2023.

Hierdoor wordt de ontwikkeling geschetst van het saldo 2024 en de gevolgen voor de meerjarenramingen, inclusief een korte weergave van de cijfers uit de voorjaarsnota 2024-2027 (inclusief bovengenoemde raadsinformatiebrief).

2.1.2 Voorjaarsnota en begrotingsproces 2024-2027

In de voorjaarsnota 2024-2027 bedragen de afgeronde begrotingssaldi ná de a, b en voorgestelde c-prioriteiten afgerond voor het jaar 2024 -/- € -1.409.147,- en voor het jaar 2027 -/- € 4.134.904,-. Op 12 juni 2023 zijn middels een raadsinformatiebrief de financiële mutaties weergegeven over de gevolgen van de meicirculaire 2023.

De begrotingssaldi ná deze bijstelling (en de begrotingswijzigingen tot en met 4 juli) zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving (bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldi conform voorjaarsnota 2024-2027 ná a, b en voorgestelde c-prioriteiten	-1.409.147	-1.228.294	-4.173.167	-4.134.904
Correctie 1 ^e berap 2023	70.000	70.000	70.000	70.000
Raadsvoorstel 4 juli KTM randweg A2 Eindhoven	67.055	8.669	8.994	8.750
Subtotaal	-1.272.092	-1.149.625	-4.094.173	-4.056.154
Netto-effect meicirculaire 2023 (conform raadsinformatiebrief 12-06-2023)	-60.969	-70.274	-536.589	-1.056.515
Geactualiseerd saldi 2024-2027 (incl. meicirculaire 2023)	-1.333.061	-1.219.899	-4.631.032	-5.112.669

Vervolgens heeft de gemeenteraad op 4 juli 2023 de voorjaarsnota 2024-2027 behandeld. Deze richtinggevendende voorjaarsnota 2024-2027 heeft het college vervolgens vertaald in de voorliggende begroting 2024-2027.

2.1.3 Samenstelling begroting 2024-2027

De saldi uit voorgaande tabel in paragraaf 2.1.2 zijn tijdens het begrotingsproces gedaald.

Volledigheidshalve wordt hierbij aangetekend dat de exploitatiesaldi uit de voorjaarsnota 2024-2027 waren gebaseerd op een *doorkijk op hoofdlijnen* en de begrotingssaldi 2024-2027 vormen een uitkomst van de *totale* begroting 2024-2027.

Uit het volgende overzicht blijken de verschillen per jaar tussen het geactualiseerd beeld (paragraaf 2.1.2 en de volledige begrotingscijfers 2024-2027:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Geactualiseerd beeld voorjaars- nota (incl. ontwikkelingen, gevolgen meicirculaire 2023)	-1.333.061	-1.219.899	-4.631.032	-5.112.669
Uitkomst exploitatiebegroting 2024-2027	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Mutaties ten opzichte van de voorjaarsnota 2024-2027	1.453.478	828.542	716.739	770.020

Deze verschillen zijn het saldo van diverse positieve en negatieve effecten vanuit het begrotingsproces. In onderstaande tabel worden deze mutaties gegroepeerd weergegeven. Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat onderstaande belangrijke mutaties dus *niet* waren verwerkt in de cijfers van de voorjaarsnota 2024-2027, maar wél verwerkt zijn in de voorliggende begroting 2024-2027.

Omschrijving mutaties	2024	2025	2026	2027
1. Verlagen voorgenomen stijging OZB van 7,5% naar 1,5%	-245.940	-245.940	-245.940	-245.940
2. Correctie storting ten behoeve van IHP	200.000	200.000	200.000	200.000
3. Mutatie dorpsondersteuner Vessem	52.500	52.500	52.500	52.500
4. Formatie anders invullen	225.000	225.000	225.000	225.000
5. Mutatie formatie griffie	25.000	25.000	25.000	25.000
6. Besparing op inburgering	30.000	30.000	30.000	30.000
7. Mutatie diverse inkomsten	343.217	273.217	273.217	273.217
8. Aframing post onvoorzien	30.000	30.000	30.000	30.000
9. Bijstelling prioritering/fasering projecten uit voorjaarsnota	103.906	59.343	0	0
10. Schatkistbankieren	350.000	0	0	0
11. Stelpost BOA elimineren	32.000	32.000	32.000	32.000
12. Afschrijving eerste jaar naar 50% i.p.v. 100%	39.486	38.000	14.000	0
13. Diverse bijstellingen budgetten	268.310	109.423	80.963	148.244
Totaal mutaties ná voorjaarsnota 2024-2027 tot ontwerpbegroting 2024-2027	1.453.478	828.543	716.740	770.021

Hieronder wordt puntsgewijs een summiere toelichting gegeven op bovenstaande tabel:

- In de voorjaarsnota 2024-2027 was een OZB verhoging geraamd van 7,5%. Nu wordt voorgesteld om deze OZB verhoging af te ramen naar 1,5%.
- Bij de voorjaarsnota werd uitgegaan van een verhoging van de jaarlijkse storting met € 900.000,-. De inschatting van de minimale verplichtingen van de gemeente is niet veranderd. Echter, bij de berekening van de financiële vertaling ervan zijn twee zaken over het hoofd gezien. Er was in de bestaande storting (ter dekking van de bestaande kapitaallasten) nog een klein gedeelte vrij besteedbaar en bij de vorige begroting is al een stapsgewijze verhoging van de storting doorgevoerd. Hiermee kan de verhoging van de storting bijgesteld worden naar € 700.000,-.
- Budget voor de dorpsondersteuner is voor 2024 incidenteel geraamd met als dekking een beschikking over de algemene reserve. Uit de pilot moet blijken of dit budget structureel geraamd moet worden.
- Enerzijds hebben we de uitbreiding van de formatie ingevuld middels een garantiebanaan waarvoor reeds budget in de begroting aanwezig was. Anderzijds hebben we de lasten van energiecoach gedekt uit specifieke rijksmiddelen. Tot slot is het budget voor ziekte en verzuim verlaagd met € 90.000,- naar € 10.000,-.

5. De voorgenomen uitbreiding van de griffie met 36 uren is verlaagd naar 28 uren.
6. De lasten voor inburgering die Kempenplus aan ons doorberekend zijn naar onze mening te hoog en daarom gaan wij met hen in gesprek om de verdeelsleutel aan te passen.
7. Ten opzichte van de voorjaarsnota zijn diverse inkomsten bijgesteld. De toeristenbelasting is met € 210.000,- verhoogd, OZB is verhoogd met areaaluitbreiding € 36.000,-, de forensenbelasting en verhuur en verpachtingen zijn geïndexeerd met € 28.000,-. Tot slot is de opbrengst voor omgevingsleges voor 2024 met € 70.000,- verhoogd.
8. De post onvoorziene uitgaven is afgeraamd met € 30.000,- naar € 10.000,-.
9. Een zevental investeringen zijn ten opzichte van de voorjaarsnota geherprioriteerd, waardoor er in de jaren 2024 en 2025 budgetruimte ontstaat. Deze investeringen zijn: mindervalidentoilet Hint, asfalteren fietspad Hoogcasteren, rode fietsstroken Dalemsedijk en Bokheidsedijk, aanleg fietspad Domineespad, parkeerplaatsen en groen Duizelseweg en wandelpad Markt-Cartierheide.
10. Op dit moment hebben we voldoende liquide middelen waardoor we op korte termijn geen lening hoeven aan te trekken. Dit betekent ook, gelet op de oplopende rente, dat we een significante vergoeding ontvangen in de vorm van rente. We ramen deze inkomsten alleen voor 2024, mede gelet op de toekomstige investeringen.
11. Sinds de meicirculaire 2022 is er een stelpost geraamd voor Boa's. Nu wordt voorgesteld om deze stelpost te laten vervallen.
12. Conform onze huidige financiële verordening worden de kapitaallasten in het 1^e jaar van nieuwe investeringen berekend op basis van een volledig jaar afschrijving en een half jaar rentelast. Aangezien de daadwerkelijke uitgaven vaak later dan een jaar plaats vinden, willen we vanaf 2024 in het 1^e jaar rekening houden met een half jaar rente en een half jaar afschrijving. De financiële verordening zal hierop aangepast moeten worden.
13. Na de voorjaarsnota 2024 hebben we nog bijstellingen gedaan op diverse budgetten. Het betreft o.a. verlaging van de stijging van de kosten voor gas en elektriciteit met 50%, verlaging budget voor gladheidbestrijding en geen verhoging van de pensioenpremie.

Voor een nadere detaillering wordt op deze plaats ook verwezen naar de analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2024 ten opzichte van ramingen 2023 per productgroep (zie het onderdeel "Wat mag het kosten" bij ieder programma).

Zoals al in de inleiding is aangegeven zien de totale inkomsten en uitgaven (inclusief de stelposten) en de saldi voor de periode 2024-2027 er als volgt uit:

<i>(bedragen in €)</i>	2024	2025	2026	2027
Inkomsten	57.918.752	56.719.943	53.444.621	53.003.787
Uitgaven	57.798.335	57.111.300	57.358.914	57.346.436
Begrotingssaldo	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Waarvan incidenteel	22.190	-30.130	-30.310	-30.310
Structureel saldo	98.227	- 361.310	- 3.883.983	- 4.312.339

2.1.4 Incidentele toevoeging exploitatiesaldo 2024 aan de algemene reserve

Het begrotingsoverschot voor 2024 bedraagt € 120.417,- en is, evenals voorgaande jaren, toegevoegd aan de algemene reserve.

2.1.5 Verschillenanalyse programmabegroting 2024 / 2023

De belangrijkste verschillen tussen de voorliggende ontwerp-begroting 2024 en de begroting 2023 (per productgroep), worden per programma aangegeven bij het onderdeel "Wat mag het kosten" (zie exploitatieoverzicht met toelichting verschillen).

2.2 Arbeidskosten

Formatie

Bij de berekening van de arbeidskosten is voor de begroting 2024 uitgegaan van een reguliere formatie van 122,11 fte (exclusief college en exclusief de voorgestelde uitbreiding van de griffie met 0,78 fte). Deze arbeidskosten zijn ook meegenomen in de kostenverdeling of rechtstreeks geraamd op de functionele begrotingspost c.q. productgroep dan wel geraamd in het nieuwe programma "Overheadkosten".

Voorziening wachtgelden ex-wethouders/Voorziening pensioenverplichting (ex-)bestuurders

Met betrekking tot de wachtgeldverplichtingen (voormalige) wethouders is - op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) - een voorziening aanwezig. Bij de jaarrekening wordt telkens door de accountant getoetst of het volume van deze voorziening toereikend is om aan de (toekomstige) verplichtingen te voldoen (conform BBV-voorschriften) en indien nodig wordt de voorziening hierop aangepast.

2.3 Investeringsen

De gemeente is een inkomensbestedende organisatie. Dit komt ook tot uitdrukking in de vele investeringen die door de gemeente worden gedaan. Deze investeringen zijn bij de totstandkoming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 gesplitst in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringsen met een economisch nut zijn investeringen die verhandelbaar zijn of waar de gemeente inkomsten mee kan genereren (bijvoorbeeld rioolheffing). Indien een investering niet voldoet aan bovenstaande criteria dan betreft het een investering met een maatschappelijk nut (bijvoorbeeld wegen). Ten aanzien van de activering van investeringen met een economisch nut werd in 2004 in het Besluit Begroting en Verantwoording BBV aangegeven dat deze geactiveerd moeten worden. De andere investeringen mochten geactiveerd worden. Door deze vrijheid om wel of niet te activeren bestaan er inmiddels grote verschillen in de wijze waarop gemeenten hiermee omgaan.

Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn de artikelen 59 en 64 gewijzigd, zodat investeringen met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut, beide moeten worden geactiveerd (en over de verwachte toekomstige gebruiksduur dienen te worden afgeschreven). De enige uitzondering op het verplicht activeren zijn kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde, die niet mogen worden geactiveerd (artikel 59, lid 2).

Tevens is er in het nieuwe BBV (vanaf begroting 2017) ook bepaald dat de bijdragen van derden verplicht in mindering moeten worden gebracht op de bruto-investering.

In de "Financiële verordening gemeente Eersel" is als uitgangspunt vastgelegd dat op investeringen groter dan € 25.000,- wordt afgeschreven.

Kredietvotingen

Met het vaststellen van de programmabegroting autoriseert de raad het college tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het 'overzicht van baten en lasten' (zie paragraaf 1 van de financiële begroting). In de programma's zijn ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar 2024 opgenomen, welke voor meerdere jaren lasten met zich mee kunnen brengen.

Door het vaststellen van de begroting 2024-2027 worden, evenals voorgaande jaren, ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar geautoriseerd.

2.4 Reserves en voorzieningen

Bij de berekening van de stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2024 is uitgegaan van de rekeningcijfers 2022, vermeerderd c.q. verminderd met geraamde mutaties in het jaar 2023 op grond van door uw raad genomen besluiten. Vervolgens is rekening gehouden met de voorgestelde dekkingsmaatregelen zoals opgenomen in de voorliggende begroting 2024-2027 c.q. meerjarig investeringsprogramma 2024-2027.

Verder is rekening gehouden met wat ter zake in de voorjaarsnota 2024-2027 is verwoord.

Reserves

De reserves kunnen worden verdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves. De totale reservepositie van de gemeente Eersel is per 1 januari 2024 als volgt geraamd:

Algemene reserves (bedragen in €):

- algemene reserve	12.201.770	
- algemene bedrijfsreserve (bouwgrondexploitatie)	3.452.471	
- bovenwijkse voorzieningen	<u>83.820</u>	
		15.738.060
Bestemmingsreserves		<u>44.935.944</u>
Totaal reserves per 1-1-2024		60.674.000

Hieronder wordt specifiek ingegaan op de mutaties in de algemene reserve in de planperiode 2024-2027. Deze zijn van belang zijn om een beeld te krijgen van de financiële positie van de gemeente.

Algemene reserve

Met betrekking tot de reservepositie kan worden opgemerkt dat de algemene reserve per 1 januari 2028 wordt geraamd op afgerond € 4,2 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met meerjarig-investeringsprogramma (MIP) 2024-2027. Met geraamde resultaten vanaf 2024 wordt geen rekening gehouden. De algemene reserve is van belang voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Gezien de risico's die we als gemeente lopen wordt jaarlijks rekening gehouden met een minimale buffer voor de algemene reserve. Bij de berekening van het beschikbare bedrag voor het MIP 2024-2027 in de voorjaarsnota 2024-2027 is rekening gehouden met de vastgestelde minimale buffer van € 3,5 miljoen,-. In onderstaand overzicht is het verloop van de *vrij besteedbare algemene reserve* weergegeven. Het overzicht is opgesteld op basis van de jaarrekening 2022, de begroting 2023 en de voorliggende begroting 2024-2027.

Daarnaast zijn in het overzicht verwerkt:

- de onttrekkingen en stortingen op basis van de begroting 2023 en raadsbesluiten;
- de onttrekkingen en stortingen welke worden voorgesteld ten behoeve van de begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027 (inclusief eenmalige investeringen 2024-2027 zoals opgenomen in het investeringsprogramma 2024-2027).

Omschrijving (bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Saldo per 1/1	12.201.769	4.850.555	4.639.498	4.459.697
Transformatie kerkgebouw gsh Steensel	2.826.688	0	0	0
Aanleg geluidswal Oeijenbos (excl. grond)	852.753	0	0	0
Nieuw zwembad	1.809.034	0	0	0
Fietspad domineespad Duizel	1.086.525	0	0	0
Plan Bos & Boom - excl. grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	101.500	101.500	101.500	101.500
Plan Bos & Boom - grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	51.250	51.250	51.250	51.250
Rehabilitatie Hoogeloonsewijk	126.000	0	0	0
Rehabilitatie fietspad Zandstraat (ged Run-Nedermolen)	85.000	0	0	0
Projecten Vrijtijdseconomie	60.000	0	0	0
Innovatie	50.000	50.000	0	0
Storting in duurzaamheidsfonds (4e van 4)	250.000	0	0	0
Gewijzigde beschikking o.b.v. raadsvoorstel GRSK inzake ontwerpbegroting 2024-2027	-36	-17.693	-29.949	-15.097
Dekking dorpsondersteuner vesseem (alleen 2024)	52.500	0	0	0
Rehabilitatie Muzik (zijstraat Domineespad)	0	26.000	0	0
Reconstructie Margrietlaan Wintelre	0	0	57.000	0
Rehabilitatie Dukespoort gedeelte Den Aard-gemeentegrens	0	0	0	80.000
Rehabilitatie Vogelenzang ged. Ellenbroek-Lantie	0	0	0	52.000
Saldo 31/12	4.850.555	4.639.498	4.459.697	4.190.044

Algemene reserve bouwgrondexploitatie

Bij de bouwgrondexploitatie is sprake van een afzonderlijke algemene reserve, welke ultimo 2024 wordt geraamd op € 2.552.471,-. Voor het meerjarig verloop van de algemene reserve bouwgrondexploitatie wordt op deze plaats verwezen naar paragraaf 7: Grondbeleid.

2.5 Geprognosticeerde balans

In het gewijzigde BBV wordt vanaf begrotingsjaar 2017 een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de balans is rekening gehouden met de geplande investeringen uit het meerjarig investeringsprogramma 2024-2027.

GEPROGNOSTICEERDE BALANS 2024-2027

ACTIVA

BALANS	per 31 december 2022	per 31 december 2023	per 31 december 2024	per 31 december 2025	per 31 december 2026	per 31 december 2027
Vaste activa	56.394.325	103.444.887	106.648.281	121.602.209	134.708.364	133.833.729
Vlottende activa						
* Voorraad bouwgronden	-1.276.265	-1.415.777	309.296	0	0	0
Totaal activa	55.118.060	102.029.111	106.957.577	121.602.209	134.708.364	133.833.729
Vlottende activa/financieringstekort	36.490.605	-13.490.174	-28.425.956	-47.028.294	-63.118.903	-64.587.182
Totaal generaal	91.608.665	88.538.937	78.531.621	74.573.915	71.589.462	69.246.547

PASSIVA

BALANS	per 31 december 2022	per 31 december 2023	per 31 december 2024	per 31 december 2025	per 31 december 2026	per 31 december 2027
Eigen vermogen						
1. Reserves:						
* Algemene reserves	37.838.047	15.738.060	8.967.263	7.631.266	7.161.465	6.901.812
* Bestemmingsreserves	23.927.449	44.935.944	44.163.438	42.903.471	41.886.245	40.922.968
Totaal eigen vermogen	61.765.496	60.674.004	53.130.701	50.534.737	49.047.710	47.824.780
Vreemd vermogen						
2. Voorzieningen	22.749.836	21.578.266	19.920.920	19.365.845	18.675.085	18.361.767
3. Langlopende schulden:						
* Onderhandse leningen	7.093.333	6.286.666	5.480.000	4.673.333	3.866.666	3.060.000
Totaal generaal	91.608.665	88.538.937	78.531.621	74.573.915	71.589.462	69.246.547

3. Meerjaren investeringsprogramma 2024-2027

Het meerjareninvesteringsprogramma 2024-2027 is enerzijds gebaseerd op het concept, zoals dat bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024-2027 op 27 juni 2023 is besproken in de gemeenteraad, en anderzijds heeft ook het coalitieakkoord 2022-2026 als uitgangspunt gediend (zie ook de toelichting in paragraaf 2.3 van het hoofdstuk de 'Financiële begroting').

Meerjarig Investeringsprogramma 2024 t/m 2027

Programma	Vervanging (V)/ Nieuw (N)	Omschrijving	Uitgaven per jaar				Totale uitgaven	Totale inkomsten	Waarvan dekking algemene reserve	Activeren	Afschrijvingstermijn	Netto lasten (kapitaal- en exploitatielasten)			
			2024	2025	2026	2027						2024	2025	2026	2027
1	N	Openbaar toegankelijk mindervalidentoilet centrum Eersel (incl. bijbehorende exploitatielasten)	0	276.000	0	0	276.000	0	0	276.000	15	0	30.125	31.620	31.390
3	N	Plan Bos & Boom - excl. grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	206.000	206.000	215.000	215.000	842.000	842.000	406.000	0	15	0	0	0	0
3	N	Plan Bos & Boom - grond (incl. bijbehorende exploitatielasten)	442.000	442.000	504.000	504.000	1.892.000	1.657.000	205.000	235.000	0	681	1.362	2.147	2.541
4	V	Renovatie drukriolering	772.000	568.000	0	0	1.340.000	1.340.000	0	0	15	0	0	0	0
4	V	Herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkackers (Duizel), riool	228.000	1.944.000	0	0	2.172.000	2.172.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Vervangen hoofdgemalen	22.385	42.350	0	162.950	227.685	227.685	0	0	15	0	0	0	0
4	N	Verzwaren riolering Haagdoorn	0	100.000	807.500	0	907.500	907.500	0	0	60	0	0	0	0
4	N	Energiereductie & zon-op-dak	168.000	0	0	0	168.000	168.000	0	0	1	0	0	0	0
4	N	Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen	52.000	856.000	56.000	35.000	999.000	999.000	0	0	div.	0	0	0	0
4	V	Rehabilitatie kuilenhurk-De Hoefseweg, riool	0	283.000	0	0	283.000	283.000	0	0	60	0	0	0	0
4	N	Opstellen vGRP	0	0	30.000	0	30.000	30.000	0	0	5	0	0	0	0
4	V	Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, riool	67.500	607.500	0	0	675.000	675.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Relinen riolering Postels Huufke	238.000	0	0	0	238.000	238.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Relinen riolering Markt en Hint	250.000	0	0	0	250.000	250.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, riool	545.000	0	0	0	545.000	545.000	0	0	60	0	0	0	0
4	V	Vervanging glascontainers	37.450	0	0	0	37.450	37.450	0	0	10	0	0	0	0
6	N	Aanleg looproute voor mensen met een beperking op de Markt en Hint. In combinatie met groot onderhoud	542.000	0	0	0	542.000	197.000	0	345.000	40	10.781	12.830	12.722	12.722
6	V	Rehabilitatie Mozik (zijstraat Domineespad)	0	77.000	0	0	77.000	77.000	26.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Hoogeloonsedijk	390.000	0	0	0	390.000	390.000	126.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Biemeren	75.000	1.112.000	0	0	1.187.000	1.187.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie fietspad Zandstraat (ged. Run-Nedermolen)	170.000	0	0	0	170.000	170.000	85.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Hazenstraat (buiten bebouwde kom)	0	678.000	0	0	678.000	678.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg, wegen	100.000	846.000	0	0	946.000	946.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Vervanging materieel buitendienst (gladheidsbestr.)	33.000	0	0	42.000	75.000	0	0	75.000	7	4.920	5.068	5.009	11.272
6	V	Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, wegen	45.000	405.000	0	0	450.000	450.000	0	0	60	0	0	0	0

Programma	Vervanging (V)/ Nieuw (N)	Omschrijving	Uitgaven per jaar				Totale uitgaven	Totale inkomsten	Waarvan dekking algemene reserve	Activeren	Afschrijvingstermijn	Netto lasten (kapitaal- en exploitatielasten)			
			2024	2025	2026	2027						2024	2025	2026	2027
6	V	Herinrichting Smitseind, Kemptraat, Kerkackers (Duizel), wegen	152.000	1.296.000	0	0	1.448.000	1.448.000	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Dukespoort gedeelte Den Aard-gemeentegrens	0	0	0	240.000	240.000	240.000	80.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Vogelenzang ged. Ellenbroek-Lantie	0	0	0	156.000	156.000	156.000	52.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Reconstructie Den Heuvel, Knegsel, wegen	363.000	0	0	0	363.000	363.000	0	0	60	0	0	0	0
6	N	Fietsverbinding F67 - De Kempenroute	412.000	5.588.000	0	0	6.000.000	4.850.000	0	1.150.000	25	121.655	158.132	162.144	161.775
6	N	Fietsvoorziening Buivensedreef Knegsel	0	1.028.000	0	0	1.028.000	200.000	0	828.000	25	0	38.295	43.056	42.642
6	N	Fietsviaduct Haagdoorn-Meerheide	0	0	7.500.000	0	7.500.000	7.312.500	0	187.500	25	0	0	8.672	9.750
6	N	Aanleg fietspad Steensel-Heers (ged. Zandstraat-gemeentegrens Veldhoven)	278.000	0	0	0	278.000	103.000	0	175.000	25	8.094	9.100	9.013	8.997
6	V	Opwaarderen fietspad Zandstraat (Nedermolen-Steensel)	542.000	0	0	0	542.000	240.000	0	302.000	25	13.968	15.704	15.553	15.402
6	N	Rode fietsstroken Dalemse dijk	0	0	245.000	0	245.000	0	0	245.000	25	0	0	11.331	12.740
6	N	Rode fietsstroken Bokshedsdijk/Zandhoefseweg	0	620.000	0	0	620.000	0	0	620.000	25	0	28.675	32.240	31.930
6	V	Asfalteren fietspad Hoogcasteren	0	0	155.000	0	155.000	0	0	155.000	25	0	0	7.169	8.060
6	V	Reconstructie Busvelden/Driehuizen	0	0	0	0	0	0	0	0	60	0	0	0	0
6	V	Asfalteren fietspaden Postelseweg	75.000	729.000	0	0	804.000	0	0	804.000	25	3.469	37.616	41.771	41.369
6	N	Geluidswal De Hees	0	0	100.000	930.000	1.030.000	0	0	1.030.000	40	0	0	3.125	32.781
6	V	Reconstructie Margrietlaan Wintelre	0	0	325.000	0	325.000	325.000	57.000	0	60	0	0	0	0
6	V	Extra openbare verlichting Nieuwstraat (Eersel)	154.000	0	0	0	154.000	0	0	154.000	20	8.663	9.529	9.433	9.336
6	N	Geluidschermen A67 traject Duizel-Eersel	0	0	5.921.000	0	5.921.000	0	0	5.921.000	40	0	0	185.031	220.187
6	N	Verlichting fietspad Merenweg	150.000	0	0	0	150.000	0	0	150.000	20	8.438	9.281	9.188	9.094
6	N	Aanpassen parkeerplaatsen en groen Duizelseweg	-145.000	0	145.000	0	0	0	0	0	25	-5.800	-5.800	0	0
6	N	Aanleg wandelpad Markt-Cartierheide	-20.000	0	20.000	0	0	0	0	0	25	-800	-800	0	0
7	V	Renovatie buitensportaccommodaties	42.400	0	371.000	0	413.400	0	0	413.400	40	1.325	1.577	13.157	15.347
7	V	Renovatie kunstgras hockeyvelden	0	330.000	0	0	330.000	0	0	330.000	12	0	29.563	31.281	30.938
8	N	Projecten Vrijetijdseconomie	81.000	0	0	0	81.000	81.000	60.000	0	1	0	0	0	0
8	N	Innovatie	50.000	50.000	0	0	100.000	100.000	100.000	0	1	0	0	0	0
11	V	Vervanging materieel buitendienst (overig)	25.000	142.000	0	87.000	254.000	0	0	254.000	8	23.264	41.788	42.185	53.245
		Totaal	6.542.735	18.225.850	16.394.500	2.371.950	43.535.035	29.885.135	1.197.000	13.649.900	1.780	198.656	422.043	675.846	761.516

Financiële toelichting investeringsprogramma 2024-2027

Algemeen

Onderstaande toelichting op het investeringsprogramma betreft een cijfermatige onderbouwing, waarbij met name de dekkingsmiddelen worden aangegeven (de beschikkingen over de algemene reserve en de netto kapitaal- en exploitatielasten worden in afzonderlijke kolommen weergegeven, zodat deze niet afzonderlijk worden toegelicht). Indien er sprake is van een te activeren nieuwe- en vervangingsinvestering met daaruit voortvloeiende kapitaallasten, is rekening gehouden met eventueel vrijvallende kapitaallasten zodat in die gevallen enkel de extra kapitaallasten zijn opgenomen in het meerjarig investeringsprogramma. De totaal geraamde kapitaallasten/exploitatielasten voor de jaren 2024 tot en met 2027 zijn in de exploitatie als stelpost opgenomen (programma 10).

Voor een inhoudelijke toelichting voor de investeringen 2024 wordt verwezen naar het desbetreffende programma en de formats in de voorjaarsnota 2024-2027.

Programma 3: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

- *Plan bos en boom (incl. grond). Totaal € 2.734.000,-.*

Bij deze investering over de komende 4 jaren wordt er totaal rekening gehouden met € 1.723.150,- aan externe bijdragen (subsidies).

Programma 4: Milieu

- *Renovatie drukriolering. Totaal € 1.340.000,-*
- *Rioolvervanging Smitseind, Kempstraat, Kerkakkers (Duizel). Totaal € 2.172.000,-*
- *Vervangen hoofdgemalen. Totaal € 227.685,-*
- *Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, riool. Totaal € 675.000,-*
- *Re-linen riolering Postels Huufke. Totaal € 238.000,-*
- *Re-linen riolering Markt en Hint. Totaal € 250.000,-*
- *Reconstructie Den Heuvel, Knegsel. Totaal € 545.000,-*

Deze investeringen zijn opgenomen op grond van de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2027 wat in 2022 financieel is geactualiseerd.

- *Energiereductie & zon-op-dak. Totaal € 168.000,-*

Voor de dekking van deze investering is in augustus 2020 besloten om voor de jaren 2021 t/m 2024 € 250.000,- per jaar te storten in de bestemmingsreserve duurzaamheidsfonds. Deze investering wordt gedekt uit deze bestemmingsreserve.

- *Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen. Totaal € 999.000,-*

Deze investeringen zullen op basis van nog te maken afspraken bij de gebruikers in rekening worden gebracht.

- *Vervangen glascontainers. Totaal € 37.450,-*

Deze investering wordt gedekt vanuit de afvalstoffenheffing.

Programma 6: Verkeer en vervoer

- *Aanleg looproute voor mensen met een beperking op de Markt en Hint. Totaal € 542.000,-*

De geraamde investering wordt voor € 207.000,- gedekt uit de onderhoudsvoorziening wegen. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Rehabilitatie Hoogeloonsedijk. Totaal € 390.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Rehabilitatie Biemeren. Totaal 1.187.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Rehabilitatie Fietspad Zandstraat (ged. Run – Nedermolen). Totaal € 170.000,-*

De kapitaallasten worden voor € 170.000,- gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen. Het restant komt ten laste van de algemene reserve.

- *Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg. Totaal € 946.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Vervangen materieel buitendienst (gladheidsbestrijding). Totaal € 75.000,-*
Deze kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, wegen. Totaal € 450.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Herinrichting Smitseind, Kempstraat, Kerkakkers (Duizel) wegen. Totaal € 1.448.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Reconstructie Den Heuvel (Knegsel) wegen. Totaal € 363.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Opwaarderen fietspad Zandstraat (Nedermolen-Steensel). Totaal € 542.000,-*
Deze investering wordt voor € 240.000,- gedekt uit een externe bijdrage. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Aanleg fietspad Steensel-Heers (gedeelte Zandstraat - gemeentegrens Veldhoven). Totaal € 278.000,-*
Deze investering wordt voor € 102.500,- gedekt uit een externe bijdrage. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Fietsverbinding F67 – De Kempenroute. Totaal € 6.000.000,-*
Deze investering wordt voor € 3.900.000,- gedekt uit een externe bijdrage. Het restant komt ten laste van de exploitatie.

- *Asfalteren fietspaden Postelseweg. Totaal € 804.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Extra openbare verlichting Nieuwstraat (Eersel). Totaal € 154.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Verlichting fietspad Merenweg. Totaal € 150.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

Programma 7: Cultuur, sport en recreatie

- *Renovatie buitensportaccommodaties. Totaal € 413.400,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

Programma 8: Economische structuur

- *Projecten vrijetijdseconomie. Totaal € 81.000,-*
Deze investering wordt voor € 40.000,- gedekt door een externe bijdrage. Het restant wordt gedekt uit de algemene reserve.

- *Innovatie. Totaal € 100.000,-*
Deze investering wordt gedekt vanuit de algemene reserve.

Programma 11: Overhead

- *Vervanging materieel buitendienst. Totaal € 254.000,-*
De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

4. Meerjarenbegroting

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bij de meerjarenramingen uitgegaan van een periode van vier jaren. Dus kunnen de meerjarenramingen worden beschouwd als een financiële vertaling van het aanvaard beleid gedurende de komende vier jaren. Zo wordt met name inzicht verkregen of er voldoende middelen zijn om een meerjarig investeringsprogramma tot uitvoering te brengen.

4.1 Algemene uitgangspunten

Evenals bij de systematiek van de berekening van de algemene uitkering is bij de begroting voor de jaren 2025-2027 geen rekening gehouden met algemene loon- en prijsstijgingen. De meerjarenramingen zijn dus berekend op het systeem van constante lonen en prijzen.

Bij de berekening van de kapitaallasten voortvloeiende uit het investeringsschema is uitgegaan van 1,25% rente en is bij de stelpost onderuitputting – conform de financiële verordening – voor het eerste jaar rekening gehouden met een half jaar rentelasten. Verder is uitgegaan van aanvaard beleid inclusief alle begrotingswijzigingen tot en met de raad van 4 juli 2023 en de jaarrekeningcijfers 2022.

4.2 Verloop meerjarenramingen 2024-2027

De begroting 2024-2027 heeft voor de afzonderlijke jaren de volgende saldi:

(bedragen in €)	2024	2025	2026	2027
Inkomsten	57.918.752	56.719.943	53.444.621	53.003.787
Uitgaven	57.798.335	57.111.300	57.358.914	57.346.436
Begrotingssaldo	120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649

In onderstaand overzicht worden de wijzigingen ten opzichte van de vorige jaarschijf weergegeven.
N.B.: + = positief effect ten opzichte van vorig jaar; - = negatief effect ten opzichte van vorig jaar.

Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar (bedragen in €)	Vershil 2025 t.o.v. 2024	Vershil 2026 t.o.v. 2025	Vershil 2027 t.o.v. 2026
Beginsaldo (=eindsaldo vorig begrotingsjaar)	120.417	-391.357	-3.914.293
Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar			
➤ Inkomen	-2.000	15.600	-2.000
➤ Inwoners met een migratieachtergrond	367.000	0	0
➤ Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	0	175.761	-6.502
➤ Sociaal cultureel werk	-12	0	0
➤ Wettelijke onderwijstaken	-23.054	-20.983	2.042
➤ Bouwen en wonen	-232.000	42.000	0
➤ Woonomgeving en leefmilieu	0	30.000	0
➤ Planologie	-1.350.000	-180.000	0
➤ Volksgezondheid	15.000	0	0
➤ Voorkomen vervuiling	-25.000	0	0
➤ Brandveiligheid, hulpverl. en rampenbestr.	6.700	0	0
➤ Bereikbaarheid	-135.000	-35.000	-35.000
➤ Verkeersveiligheid	-19.000	9.000	0
➤ Sport en recreatie	2.544	-2.544	2.544
➤ Kunst en cultuur	300	0	0
➤ Bestuursorganen	4.000	-39.000	38.000
➤ Maatschappelijke registratie	30.941	-20.627	-5.157
➤ Algemene dekkingsmiddelen	1.113.766	-3.586.855	-522.971

Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar (bedragen in €)	Verschil 2025 t.o.v. 2024	Verschil 2026 t.o.v. 2025	Verschil 2027 t.o.v. 2026
➤ Overheadkosten	-265.859	89.712	100.688
Totaal	-391.357	-3.914.293	-4.342.649

Voor zover de meerjarenramingen 2025 tot en met 2027 aanzienlijk afwijken, wordt dit hieronder per productgroep nader toegelicht.

Inkomen

Het verschil in 2026 ontstaat door een aanpassing in het budget van de BUIG.

Inwoners met een migratieachtergrond

Het leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen is in 2024 incidenteel geraamd.

Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten

Het verschil in 2026 ontstaat doordat er een stelpost is opgenomen voor de eigen bijdragen Wmo wegens een (aanstaande) wetswijziging).

Wettelijke onderwijstaken

De nadelen ontstaan door de oplopende storting in de reserve voor onderwijshuisvesting.

Bouwen en wonen

Het verschil in 2025 wordt met name veroorzaakt door de incidentele begroting voor tijdelijke huisvesting voor vluchtelingen in 2024. In 2026 loopt de pilot voor wildcrossen af.

Woonomgeving en leefmilieu

Vanaf 2026 dalen de onderhoudsbudgetten i.v.m. de te maken inhaalslag.

Planologie

Het verschil in 2025 ontstaat door het resultaat op de grondexploitaties in 2024. Vanaf 2026 is er € 200.000 geraamd voor het opstellen van het Omgevingsplan.

Volksgezondheid

In verband met minder overlast van de eikenprocessierups, daalt het budget voor de bestrijding ervan.

Voorkomen vervuiling

In 2024 wordt er een nieuw GRP opgesteld, waarvoor een incidenteel budget is geraamd.

Bereikbaarheid

De verschillen ontstaan door een hogere storting in zowel de voorziening voor onderhoud wegen als voor de reserve rehabilitatie wegen.

Verkeersveiligheid

Verschillen ontstaan doordat er structureel de bedragen voor gladheidsbestrijding zijn gecorrigeerd.

Bestuursorganen

Gelet op de verkiezingen wordt conform voorgaande begroting een budget opgenomen voor re-integratie.

Maatschappelijke registratie

De verschillen ontstaan doordat de legesinkomsten door de jaren heen fluctueren.

Algemene dekkingsmiddelen

De mutaties in deze productgroep kennen verschillende oorzaken:

- Indexering 1,5% OZB in 2025
- Mutaties in het gemeentefonds
- Oplopende stelpost ten behoeve van de kapitaallasten van de investeringen vanuit het MIP.
- Verwerking van het verwachte resultaat van de grondexploitaties 2024

Overheadkosten

De mutaties binnen deze productgroep worden grotendeels veroorzaakt door de bijdrage aan de Samenwerking Kempengemeenten conform de begroting SK (uitvoeringskosten) en de bijdrage aan Kempenplus (conform de begroting Kempenplus). Daarnaast is er in 2024 incidenteel € 350.000,- begroot voor schatkistbankieren.

BIJLAGE

Bijlage A Meerjarenoverzicht reserves en voorzieningen (inclusief toelichtingen)

Naam reserve/voorziening	2024				2025			2026			2027		
	Saldo aan het begin van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar
A1. Reserves													
Saldo van baten en lasten (excl. grondexploitatie)	0	120.417	0	120.417	0	120.417	0	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve	12.201.770	0	7.351.214	4.850.556	0	211.057	4.639.499	0	179.801	4.459.698	0	269.653	4.190.045
Saldo van baten en lasten grondexploitatie	933.890	1.350.000	933.890	1.350.000	385.477	1.350.000	385.477	0	385.477	0	0	0	0
Algemene reserve grondexploitatie	2.518.581	933.890	900.000	2.552.471	1.350.000	1.400.000	2.502.471	385.477	300.000	2.587.948	0	0	2.587.948
Reserve bovenwijkse voorzieningen	83.820	10.000	0	93.820	10.000	0	103.820	10.000	0	113.820	10.000	0	123.820
Subtotaal A1.	15.738.060	2.414.307	9.185.104	8.967.263	1.745.477	3.081.474	7.631.266	395.477	865.278	7.161.465	10.000	269.653	6.901.812
A2. Bestemmingsreserves													
<i>Algemeen:</i>													
BR Kunst	25.306	0	0	25.306	0	0	25.306	0	0	25.306	0	0	25.306
BR Rood met groenfonds	487.995	0	0	487.995	0	0	487.995	0	0	487.995	0	0	487.995
BR Rehabilitatie wegen	3.071.751	351.000	203.686	3.219.065	386.000	203.686	3.401.379	421.000	203.686	3.618.693	456.000	203.686	3.871.007
BR Decentralisatie onderwijshuisvesting	1.740.936	605.000	365.800	1.980.136	630.000	365.800	2.244.336	655.000	365.800	2.533.536	655.000	365.800	2.822.736
BR Compensatie landbouwgronden	1.168.076	0	0	1.168.076	0	0	1.168.076	0	0	1.168.076	0	0	1.168.076
BR Egalisatie bebossing	51.469	20.310	0	71.779	20.310	0	92.089	20.310	0	112.399	20.310	0	132.709
BR Sociaal domein	1.956.329	0	0	1.956.329	0	0	1.956.329	0	0	1.956.329	0	0	1.956.329
BR Kwaliteitsverbetering buitengebied	309.230	0	0	309.230	0	0	309.230	0	0	309.230	0	0	309.230
BR SDE subsidie	35.103	0	0	35.103	0	0	35.103	0	0	35.103	0	0	35.103
BR Gelden t.b.v. toeristische sector	5.810	0	0	5.810	0	0	5.810	0	0	5.810	0	0	5.810
BR Verduurzaming zwembad de Albatros	17.700	0	0	17.700	0	0	17.700	0	0	17.700	0	0	17.700
BR Vereveningsfonds sociale woningbouw	273.833	0	0	273.833	0	0	273.833	0	0	273.833	0	0	273.833
BR Duurzaamheidsfonds	454.889	250.000	250.000	454.889	0	168.000	286.889	0	0	286.889	0	0	286.889
Kapitaaldeckingsreserve Afschrijving	31.694.485	0	1.179.330	30.515.155	0	1.179.330	29.335.825	0	1.179.330	28.156.495	0	1.175.323	26.981.172
Kapitaaldeckingsreserve Rente	3.643.032	0	0	3.643.032	0	379.461	3.263.571	0	364.720	2.898.851	0	349.778	2.549.073
Subtotaal A2.	44.935.944	1.226.310	1.998.816	44.163.438	1.036.310	2.296.277	42.903.471	1.096.310	2.113.536	41.886.245	1.131.310	2.094.587	40.922.968
Totaal reserves (A1 + A2):	60.674.004	3.640.617	11.183.920	53.130.701	2.781.787	5.377.751	50.534.737	1.491.787	2.978.814	49.047.710	1.141.310	2.364.240	47.824.780

Naam reserve/voorziening	2024				2025			2026			2027		
	Saldo aan het begin van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar	stortingen	beschikkingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar
B1. Voorzieningen													
Voorziening gewezen wethouders	333.517	0	0	333.517			333.517	0	0	333.517	0	0	333.517
Voorziening dubieuze debiteuren	2.272	0	0	2.272	0	0	2.272	0	0	2.272	0	0	2.272
Voorziening personele gevolgen organisatieontw.	109.277	0	0	109.277			109.277	0	0	109.277	0	0	109.277
Voorziening pensioenverplichting (ex-)bestuurders	2.637.269	0	61.522	2.575.747	0	61.522	2.514.224	0	61.522	2.452.702	0	61.522	2.391.179
Voorziening egalisatie resultaat afvalverwijdering	152.784	0	0	152.784			152.784	0	0	152.784	0	0	152.784
Voorz. toekomstige neg. saldi bouwgrondexploitatie	1.322.751	0	0	1.322.751	0	1.322.751	0	0	0	0	0	0	0
Voorz. verwerkingsovereenkomst restafval Attero	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal B1.	4.557.870	0	61.522	4.496.348	0	1.384.273	3.112.074	0	61.522	3.050.552	0	61.522	2.989.029
B2. Onderhoudsvoorzieningen													
Gemeenschapshuizen, sportaccommodaties en gebouwen	606.652	598.252	589.015	615.889	598.252	614.397	585.933	598.252	571.613	593.437	598.252	939.397	233.157
Inventaris sportgebouwen	70.232	17.229	43.320	44.141	17.229	39.205	22.165	25.635	47.800	0	17.229	14.163	3.066
Renovatie tennisbanen	232.246	32.548	251.521	13.273	32.548	33.536	12.285	32.548	0	44.833	32.548	50.304	27.077
Renovatie kunstgrasvelden	20.000	10.600	0	30.600	10.600	0	41.200	10.600	0	51.800	10.600	0	62.400
Gemeentehuis stoffering	98.188	9.400	26.924	80.664	9.400	0	90.064	9.400	0	99.464	9.400	0	108.864
Onderhoudsvoorziening wegen	3.388.206	951.298	2.120.411	2.219.093	1.051.298	142.246	3.128.145	1.051.298	1.723.989	2.455.454	1.051.298	978.689	2.528.063
Onderhoud wegen degeneratievergoeding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Openbare verlichting	669.125	129.800	129.800	669.125	129.800	129.800	669.125	129.800	129.800	669.125	129.800	129.800	669.125
Onderhoudsvoorziening riolering	11.935.748		183.959	11.751.789	0	46.934	11.704.855	5.566	0	11.710.421	30.566	0	11.740.987
Subtotaal B2.	17.020.396	1.749.127	3.344.950	15.424.573	1.849.127	1.006.118	16.253.771	1.863.099	2.473.202	15.624.533	1.879.693	2.112.353	15.372.738
Totaal voorzieningen (B1 t/m B2):	21.578.266	1.749.127	3.406.472	19.920.920	1.849.127	2.390.391	19.365.845	1.863.099	2.534.724	18.675.085	1.879.693	2.173.875	18.361.767
TOTAAL GENERAAL	82.252.270	5.389.744	14.590.392	73.051.622	4.630.914	7.768.142	69.900.582	3.354.886	5.513.538	67.722.795	3.021.003	4.538.115	66.186.547

Naam reserve	Doel	Functie	Minimum/ Maximum
Algemene reserve	Deze reserve maakt onderdeel uit van het w eerstandsvermogen en dient als buffer voor het opvangen van niet-structurele financiële risico's. Doordat de rente w ordt bijgeschreven hebben beschikkingen geen consequenties voor de exploitatie en is deze dus vrij besteedbaar.	Bufferfunctie	Minimum 3.500.000
Algemene reserve grondexploitatie	Deze reserve is bedoeld als buffer voor het opvangen van de financiële risico's, die kunnen voortvloeien uit de bouw grondexploitatie.	Bufferfunctie	Minimum 2.500.000
Bovenwijkse voorzieningen	Deze reserve is bedoeld voor het realiseren van voorzieningen, betrekking hebbende op méér dan één bouw grondexploitatieplan.	Bestedingsfunctie	
Kunst	Reserve bedoeld voor dekking van uitgaven als gevolg van door de raad vastgestelde w erkplannen mbt beeldende kunst. Voeding gebeurt door middel van een jaarlijkse vaste storting ten laste van de exploitatie.	Bestedingsfunctie	
Rood met Groenfonds	Deze reserve dient ter verw erving van gronden en het ont w ikkelen en uitvoeren van plannen ter verbetering van de kw aliteit van het landschap (groen). Voeding gebeurt door middel van een bedrag per m2 uitgegeven grond voor stedelijke functies (rood) die ten koste gaan van het buitengebied. Als basis voor deze plannen geldt het landschapsonw ikkelingsplan en de nota "Rood met groen".	Bestedingsfunctie	
Rehabilitatie wegen	Deze reserve heeft ten doel het dekken van de kapitaalasten van het vervangen van wegen. Het vervangen van w egen is níet opgenomen in het onderhoudsplan ten behoeve van de voorziening onderhoud w egen.	Financieringsfunctie	
Decentrale onderw ijshuisvesting	Deze reserve is ingesteld om de verschillen tussen kapitaalasten op grond van het vastgestelde IHP en de bestaande activa ten opzichte van het voor een periode van 4 jaar vastgestelde budget te verrekenen. Iedere vier jaar w ordt het IHP geactualiseerd en w ordt het budget opnieuw vastgesteld en vindt eventuele afroting/aanvulling van het saldo plaats.	Egalisatiefunctie	
Compensatie landbouwgronden	Deze reserve heeft als doel het in de grondnota genoemde minimale areaal aan landbouw grond te w aarborgen. Noodzakelijke aankopen kunnen hieruit w orden betaald.	Bestedingsfunctie	
Egalisatie bebossing	Deze bestemmingsreserve is bedoeld om toekomstige verliezen op te vangen. Het exploitatiesaldo terzake van het beheer van bossen en natuurterreinen w ordt jaarlijks ten gunste of ten laste van deze reserve gebracht, w aardoor fluctuaties in de exploitatie w orden geneutraliseerd, een en ander met inachtneming van het voor deze reserve vastgestelde maximum van 150.000,-. Het college is bevoegd om mutaties die samenhangen met de doelstelling van deze reserve zonder separaat raadsbesluit te verw erken.	Egalisatiefunctie	Maximum 150.000
Sociaal domein	Reserve dient als egalisatie om de forse schommelingen in de rijksuitkering als ook de uitgaven in de jaarrekening op te vangen. Aangezien hier sprake is van een open-eind-regeling w aarbij de uitgaven fors kunnen oplopen, kunnen de kosten w orden geëgaliseerd.	Bufferfunctie	
Kwaliteitsverbetering buitengebied	Bij de vaststelling van de structuurvisie op 3 april 2012 is besloten om deze bestemmingsreserve in te stellen en te vullen met de provinciale teruggave van Ruimte-voor-ruimte gelden en met inkomsten uit de verplichte bijdragen voor landschapsinvestering bij projecten in het buitengebied. De uitgaven uit de bestemmingsreserve w aren te verdelen over gebiedsonw ikkeling Kleine Beerze, landschapsonw ikkelingsplan (nu Groen Loont!), uitvoering plattelandsontw ikkeling en de sloopstimuleringsregeling, zoals opgenomen in bijlage 2 van de Structuurvisie, nog niet in w erkling laten treden.	Bestedingsfunctie	
SDE Subsidie	Deze bestemmingsreserve is bij het vaststellen van de 1e bestuursrapportage 2019 ingesteld. De bestemmingsreserve dient ervoor om de eerste 15 jaar elk jaar 40% van het ontvangen bedrag aan SDE subsidie te storten om vervolgens het 16e tot en met 25e jaar jaarlijks aan deze reserve een bedrag te onttrekken w aardoor de SDE subsidie over 25 jaar w ordt verdeeld.	Egalisatiefunctie	
Gelden t.b.v. toeristische sector	Deze bestemmingsreserve is bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 ingesteld. De bestemmingsreserve dient ter dekking van toekomstige uitgave toeristische sector.	Bestedingsfunctie	
Verduurzaming zw embad de Albatros	Deze bestemmingsreserve is bij het vaststellen van de begroting 2020 ingesteld. De bestemmingsreserve dient ter dekking van toekomstige investeringsuitgave zw embad.	Bestedingsfunctie	
Vereveningsfonds sociale woningbouw	Op 26 november 2019 heeft uw raad besloten om deze bestemmingsreserve in te stellen voor doelstelling 40% sociale w oningbouw . Het college heeft het mandaat om achteraf verantw oording af te leggen over de inzet van de in deze bestemmingsreserve gestorte bijdrage derden conform de door uw raad vastgestelde nota impuls sociale w oningbouw .	Bestedingsfunctie	
Duurzaamheidsfonds	Bij de vaststelling van de begroting 2021 is besloten om conform het raadsvoorstel grootschalige zonne- en w indenergie (raadsbehandeling 25-8-2020) voor de jaren 2021 t/m 2024 jaarlijks €250.000,- te storten in deze nieuw te vormen bestemmingsreserve.	Bestedingsfunctie	
Kapitaaldekkingreserve Afschrijving (bruto-methode)	Betreft een reserve ter hoogte van de investering bij aanvang w aaruit vervolgens de jaarlijkse afschrijvingslasten w orden gedekt. Door dekking van de investering uit reserves w ordt de exploitatie niet belast met jaarlijkse afschrijvingslasten. In spraakgebruik w ordt dit ook w el de toepassing van de bruto-methode genoemd.	Financieringsfunctie	
Kapitaaldekkingreserve Rente (bruto-methode)	Betreft een reserve ter hoogte van de cumulatieve rentelasten op eindw aarde van de investering die gedekt w ordt uit reserves. Voor deze rentelast (storting) w ordt het rentepercentage gehanteerd dat jaarlijks bij het meerjaren investeringsprogramma w ordt gehanteerd en bij de uitgangspunten w ordt toegelicht. Jaarlijks w ordt bezien in hoeverre het saldo van deze reserve toereikend is.	Financieringsfunctie	

Naam voorziening	Doel	Functie
Voorziening gewezen wethouders	Deze voorziening voorziet in de middelen, die noodzakelijk zijn om de ten laste van de gemeente blijvende kosten wegens (toekomstige) verplichtingen terzake van gewezen wethouders te dekken.	Bestedingsfunctie
Voorziening dubieuze debiteuren	Deze voorziening heeft als doel het ondervangen van het eventuele risico van niet betalen van openstaande vorderingen.	Bestedingsfunctie
Voorziening personele gevolgen organisatieontwikkelingen	Deze voorziening is in 2012 ingesteld ter dekking van de kosten van enkele medewerkers die als gevolg van organisatie-aanpassingen geheel of gedeeltelijk boven-formatief zijn geworden.	Bestedingsfunctie
Voorziening pensioenverplichting ex-bestuurders	Deze voorziening heeft ten doel het veilig stellen van de (door-)betalingsverplichtingen van ontvangen pensioenwaarde-overdrachten van ex-bestuurders.	Bestedingsfunctie
Voorziening egalisatie resultaat afvalverwijdering	Deze bestemmingsreserve afvalverwijdering is ingesteld om toekomstige incidentele tekorten op de afvalstoffenheffing te op te kunnen vangen. Conform het BBV moeten dit een voorziening zijn. Uitgangspunt voor het bepalen van het tarief voor de afvalstoffenheffing is kostendekkendheid. Eventuele afwijkingen in de realisatie van de lasten of de baten, worden vereffend via deze voorziening. Voeding van de voorziening geschiedt aan de hand van overschotten uit een bepaald jaar, of uit het begroten van een dotatie.	Egalisatiefunctie
Voorziening toekomstige negatieve saldi bouwgrondexploitatie	Deze voorziening is bij besluit van 31 januari 2013 in het leven geroepen ter dekking van te verwachten negatieve saldi bij afwikkeling van bestaande bouwgrondexploitatieplannen.	Bestedingsfunctie
Voorziening verwerkingsovereenkomst restafval Attero	Voor de periode 2011 t/m 2017 heeft Attero een naheffing opgelegd voor het niet nakomen van de volumeplicht door het terugdringen van het restafval. Hiervoor is een juridische procedure gevoerd, welke in ons nadeel is uitgevallen. De verdeelsleutel van deze naheffing tussen de deelnemende gemeentes moet nog worden vastgesteld. Daarom is bij de jaarrekening 2022 een voorziening gevormd voor de maximale naheffing.	Bestedingsfunctie
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen (gemeenschapshuizen, sportgebouwen en overige gebouwen)	Door middel van een meerjarig onderhoudsplan worden voor een periode van 10 jaar de toekomstige onderhoudsverplichtingen van de gemeentelijke gebouwen en begroot. Dit plan wordt jaarlijks bij de opstelling van de begroting geactualiseerd en worden de (bijgestelde) stortingen in de (meerjaren)begroting opgenomen.	Egalisatiefunctie
Voorziening inventaris sportgebouwen	Voor de inventaris in de gemeentelijke sportgebouwen wordt op basis van een onderhoudsplan jaarlijks een bedrag gestort, waarna de werkelijke uitgaven hieruit kunnen worden onttrokken. Het gymmaterieel wordt hier onderdeel van uit maakt, wordt periodiek door een externe gekeurd en indien noodzakelijk vervangen.	Egalisatiefunctie
Voorziening renovatie tennisbanen	De kosten voor renovatie van de huidige tennisbanen (op basis van gravel) worden geraamd op basis van een meerjaren renovatieschema. De hieruit voortvloeiende kosten worden vertaald in de voorziening renovatie tennisbanen.	Egalisatiefunctie
Renovatie kunstgrasvelden	De kosten voor renovatie van de kunstgrasvelden worden geraamd op basis van een meerjaren renovatieschema. De hieruit voortvloeiende kosten worden vertaald in de voorziening renovatie kunstgrasvelden.	Egalisatiefunctie
Gemeentehuis stoffering	Deze voorziening beoogt de vervanging van vloerbedekking en gordijnen van het gemeentehuis (welke niet zijn opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan gebouw en) Jaarlijks wordt vanuit de exploitatie een bedrag gestort.	Egalisatiefunctie
Voorziening onderhoud wegen	De basis voor de voorziening onderhoud wegen wordt gevormd door het onderhoudsplan wegen. Hierin zijn de te verwachten onderhoudswerkzaamheden aan het wegennet opgenomen voor de komende 10 jaar. Tevens is hierin een financiële vertaling opgenomen. Het onderhoudsplan wordt elke 5 jaar geactualiseerd en de te ramen stortingen worden hierop aangepast. De voorziening heeft eveneens een egalisatiefunctie: het opvangen van fluctuaties in de onderhoudskosten van wegen. <i>In 2024 is in deze voorziening ook de voorziening onderhoud wegen degeneratievergoeding opgenomen.</i>	Egalisatiefunctie
Voorziening onderhoud wegen degeneratievergoeding	Door het uitvoeren van graafwerkzaamheden ten behoeve van het leggen van leidingen onder verhardingsconstructies ontstaat schade die leidt tot degeneratie van het verhardingsoppervlak. Door de instemminghouder wordt aan de gemeente een vergoeding betaald voor het veroorzaken van deze schade. De vergoedingen, die ter compensatie van deze schade worden betaald, worden degeneratievergoeding genoemd. <i>In 2024 is deze voorziening als aparte voorziening opgeheven en zijn de gelden overgeheveld naar de voorziening onderhoud wegen.</i>	Egalisatiefunctie
Voorziening onderhoud openbare verlichting	Ter vervanging van de lichtmasten en armaturen en voor enige optimalisatie werd op grond van de beleidsnota openbare verlichting deze voorziening ingesteld.	Egalisatiefunctie
Voorziening onderhoud riolering	De basis voor deze voorziening is het in 2015 opgestelde verbreed gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2016-2021 (verlengt t/m 2022) en heeft ten doel om de kosten van onderhoud en vervanging van het rioolstelsel te dekken. Ook de kosten als gevolg van de zorgplicht voor de gemeente op grond van nieuwe wet- en regelgeving (Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke waterataken, Europese Kader Richtlijn Water etc.) zijn in genoemd plan	Egalisatiefunctie

Bijlage B

Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld (bedragen in €)	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.220.756	0	-1.220.756
0.2 Burgerzaken	706.528	251.000	-455.528
0.4 Overhead	6.979.551	457.932	-6.521.619
0.5 Treasury	270.331	651.728	381.397
0.61 OZB woningen	108.226	2.694.285	2.586.059
0.62 OZB niet-woningen	0	1.502.200	1.502.200
0.64 Belastingen overig	308.710	112.910	-195.800
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	35.874.307	35.874.307
0.8 Overige baten en lasten	904.470	0	-904.470
0.10 Mutaties reserves	2.586.346	2.051.316	-535.030
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	120.417	0	-120.417
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.466.927	77.000	-1.389.927
1.2 Openbare orde en veiligheid	669.213	15.000	-654.213
2.1 Verkeer en vervoer	4.355.021	227.000	-4.128.021
2.2 Parkeren	6.360	6.360	-
2.5 Openbaar vervoer	1.360	0	-1.360
3.1 Economische ontwikkeling	230.670	0	-230.670
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	225.169	368.723	143.554
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.299	0	-2.299
3.4 Economische promotie	311.764	876.600	564.836
4.1 Openbaar basisonderwijs	240.572	118.937	-121.635
4.2 Onderwijshuisvesting	522.422	0	-522.422
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	836.776	84.800	-751.976
5.2 Sportaccommodaties	1.475.205	105.595	-1.369.610
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	340.010	30.408	-309.602
5.4 Musea	263.634	0	-263.634
5.6 Media	366.564	19.883	-346.681
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.273.088	144.810	-2.128.278
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.693.584	89.000	-3.604.584
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	114.316	0	-114.316
6.3 Inkomensregelingen	4.562.027	2.372.550	-2.189.477
6.4 WSW en beschut werk	4.769.115	0	-4.769.115
6.5 Arbeidsparticipatie	208.000	0	-208.000
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	505.722	135.000	-370.722
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	1.855.000	0	-1.855.000
6.71B Begeleiding (WMO)	2.403.000	0	-2.403.000
6.71C Dagbesteding (WMO)	90.000	0	-90.000
6.72A Jeugdhulp begeleiding	365.000	0	-365.000
6.72B Jeugdhulp behandeling	885.000	0	-885.000
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	5.000	0	-5.000
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	100.000	0	-100.000
6.73A Pleegzorg	100.000	0	-100.000
6.73B Gezinsgericht	200.000	0	-200.000
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	225.000	0	-225.000
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	60.000	0	-60.000
6.74C Gesloten plaatsing	25.000	0	-25.000
6.82A Jeugdbescherming	75.000	0	-75.000
6.82B Jeugdreclassering	15.000	0	-15.000
7.1 Volksgezondheid	1.346.858	0	-1.346.858
7.2 Riolering	1.846.915	2.398.967	552.052
7.3 Afval	1.409.214	1.743.929	334.715
7.4 Milieubeheer	1.522.541	410.012	-1.112.529
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2.000	0	-2.000
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.378.475	240.000	-1.138.475
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	985.365	2.335.365	1.350.000
8.3 Wonen en bouwen	2.379.231	2.523.135	143.904

Bijlage C EMU-saldo

Met de totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie (EMU) zijn grenzen gesteld aan de uitkomsten van het begrotingsbeleid waarbinnen keuzes over de uitgaven en ontvangsten van de overheid worden gemaakt. Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven en geeft aan of er sprake is van een overschot of een tekort.

Het begrotingssaldo van de gemeente heeft betrekking op de baten en lasten van de exploitatiebegroting, terwijl het EMU-saldo ook kapitaaltransacties in de beschouwing meeneemt (zoals investeringen, aan- en verkopen grond).

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt een geprognosticeerde balans voorgeschreven vanuit de BBV en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in een bijlage in de begroting. Via de geprognosticeerde balans krijg je meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. Aandachtspunt hierbij is wel dat een aantal componenten uit deze berekening moeilijk te voorspellen zijn.

EMU-saldo (bedragen in €)	2023	2024	2025	2026	2027
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.286.883	655.447	-1.076.070	-4.526.750	-4.934.958
Mutatie (im)materiële vaste activa	47.050.562	-3.030.045	2.961.517	14.937.505	13.147.915
Mutatie voorzieningen	-1.171.570	-1.657.346	-555.075	-690.760	-313.318
Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	-139.512	1.725.073	-309.296	0	0
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-50.369.504	303.074	-4.283.366	-20.155.015	-18.396.191
Norm EMU-saldo	-2.158.000	-2.158.000	-2.158.000	-2.158.000	-2.158.000
Overschrijding (-) of onderschrijding (+) ten opzichte van de norm	-48.211.504	2.461.074	-2.125.366	-17.997.015	-16.238.191